

Årsredovisning 2018

Uppsala kommunkoncern

Kommunfullmäktige
Redovisande dokument

Datum:
2019-04-27

Diarienummer:
KSN-2019-0164

Inledning	5
Kommunstyrelsens ordförande	8
Året som gått – stort och smått 2018	10
Fem år i sammandrag	16
Så här styrs Uppsala kommun	17
Koncernens organisation	19
Uppsalas omvärld	20
Uppsalas inriktningsmål och uppdrag	27
Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi	28
Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i	32
Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart	36
Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna	41
Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete	44
Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande	47
Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov	49
Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället	52
Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala	55
Ekonomi	63
Varifrån kommer pengarna och vad används de till?	63
Finansiell analys och sammanställd redovisning	63
Årets resultat	64
Årets balanskravsresultat	70
God ekonomisk hushållning	70
Kassaflödesanalys	75
Likviditet och kassaflöde	76
Investeringar och självfinansieringsgrad	76
Balansomslutning och soliditet	77
Intern kontroll	81
Kommunkoncernens verksamheter	83
Verksamhet i förvaltningsform – nämnder	83
Översikt över kommunens nämnder	83
Kommunstyrelsen	84
Valnämnden	95
Gatu- och samhällsmiljönämnden	97
Plan- och byggnadsnämnden	101
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	104
Räddningsnämnden	109
Namngivningsnämnden	112
Utbildningsnämnden	113
Arbetsmarknadsnämnden	120
Kulturnämnden	127
Idrotts- och fritidsnämnden	132
Äldrenämnden	135
Omsorgsnämnden	139

Socialnämnden	142
Överförmyndarnämnden	146
Verksamhet i bolagsform	148
Uppsala Stadshus AB	148
AB Uppsala Kommuns Industrihus	150
Fyrishov AB	152
Destination Uppsala AB	154
Uppsalahem AB	156
Uppsala bostadsförmedling AB	158
Uppsala Kommuns Fastighets AB	160
Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB	162
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	164
Uppsala Kommun Sport- och Rekreativfastigheter AB	166
Uppsala Konsert och Kongress AB	168
Uppsala Parkerings AB	170
Uppsala R2 AB	171
Uppsala stadsteater AB	172
Uppsala Vatten och Avfall AB	174
Redovisningsprinciper	177
Bilagor	179
Bilaga 1 Pågående investeringar vid årsskiftet 2018-12-31 att överföra till 2019	179
Bilaga 2 Noter och tilläggsupplysningar	187
Bilaga 3 Redovisning av den interna kontrollen 2018	205
Bilaga 4 Måluppfyllelse för inriktningsmål och uppdrag	217
Bilaga 5 Översikt av måluppfyllelse för inriktningsmål och uppdrag per nämnd och bolagsstyrelser samt gemensamma nämnder	249
Bilaga 6 Måluppfyllelse av kvarvarande uppdrag och uppdrag	268
Bilaga 8 Ordförklaringar	281

Om årsredovisningen

Kommunen ska enligt lagen redovisa sin ekonomi och hur skattepengarna har använts. Därför tar kommunkoncernen fram en årsredovisning för det gångna året. Årsredovisningen är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om kommunens hela verksamhet och ekonomi.

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande instans, och politikerna där har valts av Uppsalaborna. Kommunfullmäktige beslutar varje år om det kommande årets budget samt om vilka mål och verksamheter som ska prioriteras.

Årsredovisningen visar hur skattepengarna har använts, vår finansiella situation och om vi uppnått våra mål.

Årsredovisningen vänder sig också till dig som bor i kommunen eller driver företag här – och till dig som bara vill veta mer om Uppsala kommun.

Årsredovisningens struktur

Enligt lagen om kommunal redovisning måste en kommuns årsredovisning innehålla dels en ekonomisk redovisning med resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och sammanställd redovisning, dels en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen ska presentera sådant som är viktigt för att kunna bedöma kommunens verksamhet, ställning och resultat men inte kan återges i den ekonomiska redovisningen.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen redovisar bland annat våra inriktningsmål för kommunen och hur vi arbetar med Agenda 2030 samt vårt arbete för att vara en attraktiv arbetsgivare. Vi redogör också för verksamheten 2018, berättar om händelser som av olika anledningar haft stor betydelse för Uppsala och visar hur väl vi uppfyllt våra mål. Kapitlet är indelat i följande områden:

- Inledning
- Så här styrs Uppsala kommun
- Uppsalas omvärld
- Uppsalas inriktningsmål och uppdrag
- Kommunkoncernens verksamheter

Ekonomisk redovisning

Den ekonomiska redovisningen presenterar kommunens respektive koncernens ekonomiska utfall (resultaträkning), finansiering (kassaflödesanalys) och ekonomiska ställning vid årets slut (balansräkning). Här finns även sammanställd redovisning och noter som förtydligar de ekonomiska sammanställningarna. Kapitlet är indelat i följande områden:

- Finansiell analys och sammanställd redovisning
- Intern kontroll
- Våra redovisningsprinciper

Inledning

Kommunkoncernens arbete styrs av nio inriktningsmål. De bildar vår vision. För varje mål finns ett antal uppdrag som verksamheten ska arbeta med för att uppnå målet.

Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Hållbar ekonomisk utveckling är en av förutsättningarna för välfärd och behövs för att säkra människors jobb, försörjning och social trygghet. När fler Uppsalabor kommer i arbete, förbättras också förutsättningarna för att trygga välfärden för invånarna. En hållbar ekonomi innebär att kostnaderna inte överstiger intäkterna och att kostnaderna inte överförs på kommande generationer. Samtidigt måste det finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar i den växande kommunen. Uppsala är en kommun där företag ges förutsättningar att starta och växa. Kommunens upphandling ska bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Uppsala divesterar och bidrar till klimatomställningen genom att fasa ut fossila värdepapper. Kommunens resurser ska fördelas jämställt. Kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter och ska ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling.

Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i

Uppsala är nyskapande och utmanande. Uppsala har en stark ställning som evenemangs- och mötesstad. Invånare och besökare ges möjlighet till meningsfull fritid och rekreation där kulturell infrastruktur och det

offentliga rummet bidrar till en nära, trygg och inspirerande miljö. Arbetet med att skapa förutsättningar för jämlik, jämställd och tillgänglig kultur, idrott och fritid fortsätter. Idrott, fritid och kultur utgör en starkt bidragande faktor för folkhälsa och livskvalitet. Samarbeten med Uppsalas universitet gör Uppsala till en stark kunskapsstad. Företag väljer Uppsala som ett attraktivt alternativ för nyetableringar och företagande. I Uppsala finns goda förutsättningar för socialt företagande. Grön affärsutveckling främjas.

Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart

När Uppsala växer skapas nya möjligheter för ekonomisk tillväxt samtidigt som sociala klyftor minskar och ekosystem ska bevaras och stärkas. Den hållbara stads- och landsbygdsutvecklingen säkerställer likvärdig tillgång till boende, kommunikationer, samhällservice och offentliga platser. Uppsala kommun ska vara en av landets bästa landsbygdskommuner. Ett starkt områdesarbete förebygger och förhindrar social oro. Uppsala ska vara i framkant i miljö- och klimatomställningen samt förbättra beredskapen för ett förändrat klimat. Det ställer krav på kraftfulla insatser inom bland annat transporter, byggande, energi och livsmedel. Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad. Det egna markinnehavet ska säkra en långsiktig stads- och landsbygdsutveckling som tar hänsyn till rekreation, biologisk mångfald och vattenresurser. Vid eventuell exploatering av värdefull natur och åkermark bör det kompenseras genom exempelvis naturvårdsinsatser i andra områden. Uppsalas vatten, naturområden och parker håller hög kvalitet och finns nära invånarna.

Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna

Välfärd och god folkhälsa ska bygga ett hållbart Uppsala. Att investera i barns utveckling är en av de viktigaste vägarna till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa och utbildning. Utifrån ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt ska klyftorna mellan människor och områden minska. God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Uppsala är en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald. Barnets bästa ska alltid sättas i första rummet. Idrott och fritidsverksamhet samt föreningslivet stärker demokratin och möjliggör möten, kunskap, upplevelser och integration. Uppsala ska vara ett bra samhälle att åldras i.

Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Uppsala kommun möjliggör för ett ökat utbud av bostäder och arbetstillfällena som möter den förväntade befolkningsökningen. För att kunna dra nytta av möjligheterna när vi blir fler och förbättra den goda livsmiljön ska kommunen skapa förutsättningar för att det byggs 3000 nya bostäder och skapas 2000 nya arbetsplatser årligen. Uppsala har en god blandning av verksamhetsmiljöer och en flexibel bostadsmarknad med mångfald i utbudet, i täta och blandade miljöer. Den nya bostadsförmedlingen stärker kommunens attraktionskraft och underlättar för de bostadssökande. En ökad andel hyresrätter möjliggör för fler att skaffa eget boende. En väl fungerande arbetsmarknad bidrar till den attraktiva och trygga staden. I samverkan med bland andra universiteten utvecklas de kunskapsintensiva branscherna, vilket ger förutsättningar för utveckling av bygg-, service- och tjänstenäringar. Stöd och innovativa lösningar utvecklas för personer som står långt från arbetsmarknaden. Att ställa sociala krav i

upphandling är ett sätt för kommunen att öka sysselsättningsgrad och social integration. Förutsättningar skapas för att fler personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till arbete och sysselsättning.

Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande

En utbildning av god kvalitet ger ökad kunskap för alla och är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämlikhet. Utbildningen och lärandet ska utgå från evidens och beprövad erfarenhet. Utbildningen ska ge barn och elever förutsättningar att minst nå kraven för godkända kunskapsmål och nå gymnasieexamen. Elever ges förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning genom att deras utveckling och lärande stimuleras i en trygg miljö. Oavsett ålder ges förutsättningar för ett livslångt lärande, ständig utveckling, god livskvalitet, minskade kunskapsklyftor och goda utbildningsresultat. Det ska finnas möjligheter till omskolning för att tillgodose arbetslivets och samhällets krav på ökad kompetens. All utbildning ska främja och utveckla värderingar, kunskaper och färdigheter som bidrar till hållbar utveckling. En skola som kompenserar för olika förutsättningar och bakgrund, som bostadsområde och sociala förhållanden, är en förutsättning för ett jämlikt samhälle.

Uppsalas invånare ska leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Uppsalas invånare har möjlighet till ett aktivt liv. Stöd, vård och omsorg har god kvalitet och utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Individens egna resurser tas till vara. Tidiga och förebyggande insatser prioriteras för att utjämna klyftorna. Grupper som har störst behov beaktas särskilt och skyddet för utsatta barn stärks. Äldre har möjlighet att leva ett gott liv, i trygghet och oberoende.

Tillgänglighetsskapande åtgärder i kommunens bostadsområden minskar behovet av särskilda boendeformer.

Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället

Kommunens verksamhet har mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet och rättvisa som utgångspunkt. Uppsala kommun ska vara en föregångskommun där ett aktivt demokratiskt arbete leder till invånare som förstår hur de kan påverka och hur beslut fattas. Uppsalas invånare är delaktiga och har inflytande. Tekniska lösningar och strategiska kommunikationsval används för en innovativ, lyhörd och inkluderande medborgardialog. Kommunen verkar för ett ökat och mer jämlikt valdeltagande och stärker underrepresenterade grupper förutsättningar till deltagande och inflytande. Särskild hänsyn ska tas till barns- och ungdomars perspektiv. Ett starkt civilsamhälle skapar mötesplatser där människor har möjlighet att aktivt delta i samhällslivet. Ett starkt partnerskap mellan flera aktörer bidrar till samhällsutvecklingen.

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommunen kännetecknas av god service, tillgänglighet och effektivitet. Verksamhetens kvalitet utvecklas kontinuerligt utifrån innovationer, omvärldsbevakning och ständiga förbättringar. Brukare och medarbetares erfarenheter och kompetens ska tas till vara i utveckling av verksamheten.

Kommunen ska som attraktiv arbetsgivare utveckla ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt. Kommunen har ledare som fungerar som kulturbärare i förbättring, förändring och medskapande. Kommunen har medarbetare med rätt kompetens att möta invånare, företag, organisationer och besökare. Ett aktivt arbete för ett jämställt och hållbart arbetsliv där god social och organisatorisk arbetsmiljö kombineras med bra villkor och utvecklingsmöjligheter lägger grunden till förmågan att både attrahera och behålla medarbetare.

Kommunstyrelsens ordförande

2018 har varit ett framgångsrikt år för Uppsala. Under året blev vi 5250 fler uppsalabor. Kommunen har nu över 225 000 invånare. Under året sattes spaden i marken för 1 710 nya bostäder och 1 589 nya bostäder blev klara. Nära 1 400 företag startades vilket gör att det nu finns över 21 000 företag i Uppsala.

Den 9 september 2018 var det val till riksdag, kommun och landsting. Då gjorde kommunen sitt bästa så att alla 171 000 röstberättigade uppsalabor skulle kunna rösta i ett tryggt och säkert val. Valresultatet i kommunen medförde en ny politisk ledning i kommunen i form av ett Mittenstyre där Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet samarbetar och styr i minoritet.

I maj 2018 fattade regeringen beslut om fyrspår mellan Uppsala och Stockholm. I det så kallade Uppsalapaketet som förhandlats fram med staten säkras möjligheterna till en fortsatt hög utbyggnadstakt och förbättringar i kollektivtrafiksystemet. Uppsalapaketet innebär bland annat 33 000 nya bostäder, en ny tågstation vid Bergsbrunna, två nya spår till Stockholm samt ett modernt kollektivtrafiksystem.

Vi står inför stora investeringsbehov i ett växande Uppsala och måste fortsätta hålla ordning och reda i kommunens finanser för att säkra framtidens välfärd. Även här lyckades vi bra under 2018. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 420 miljoner kronor för kommunkoncernen, 271 miljoner kronor för nämnderna och 206 miljoner kronor för de kommunala bolagen. Årets investeringar uppgick till 3 610 miljoner kronor

Kommunen har tagit frågan om trygghet på stort allvar. Kommunfullmäktige antog under våren en policy och handlingsplan för trygghet och säkerhet. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. En trygghetsundersökning skickades ut till 8 900 invånare i Uppsala och svaren hjälpte oss att kartlägga otrygga platser och identifiera orsaker till otrygghet. Under 2018 har bland annat samverkan utvecklats och fördjupats såväl inom kommunkoncernen som med centrala externa aktörer för att stärka det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Exempel på aktiviteter är samordning av aktörer i Gottsundaområdet, trygghetsvandringar och att socialtjänstens förebyggande insatser stärkts. Dessutom har fokus varit att utveckla ett tryggare och säkrare resecentrum utifrån gemensam medborgardialog och medborgarlöfte med Polisen.

Något som kan göra oss extra stolta är att Uppsala har utsetts till årets globala klimatstad i Världsnaturfondens internationella stadsutmaning One Planet City Challenge. Uppsala vann först den nationella utmärkelsen som årets klimatstad, och senare även den internationella finalen och blev som första svenska stad utsedd till årets globala klimatstad. Uppsala fick utmärkelsen tack vare sitt ambitiösa klimatarbete med breda samhällsovergripande satsningar och ett starkt fokus på hållbara transporter och förnybar energi. Vi har också tagit beslut om att inrätta tre nya naturreservat; Kronparken, Årike Fyris och Hammarskog och andelen fossilbränslefria fordon i kommunens fordonflotta ökade från 50 till 70 procent.

En växande kommun kräver också fler skolor. Det är därför glädjande att vi för första gången på många år lyckats öppna tre nya grundskolor: Tiunda, Lindbacken och Jumkil. Utöver detta har även 6 nya förskolor öppnat. Studieresultaten i grundskolan och gymnasieskolan har förbättrats över tid. I de kommunala grundskolorna har resultaten förbättrats avsevärt, både vad gäller andel elever med behörighet till vidare gymnasiestudier och andel elever med godkänt i alla ämnen. En pilotverksamhet med läsfrämjande insatser har startats vid fyra landsbygdsskolor.

För att utveckla Uppsalas landsbygd, utifrån invånarnas önskemål och delaktighet, har kommunen bland annat genomfört ett pilotprojekt avseende medborgarbudget. Metoden kommer att utvecklas vidare under 2019. Ett bredbandsprogram med fokus på landsbygd är framtaget. Detaljplanearbetet intensifierat för ökat byggande av flerbostadshus. Konceptet med meröppna bibliotek har fortsatt. De första två servicepunkterna av planerade tio på landsbygden invigdes. Först ut var Oxätra och Knutby.

Arbetet med att göra Uppsala kommun till ett äldrevänligt samhälle har fortsatt. Ett arbete av stor strategisk betydelse för att påverka möjligheterna att leva ett oberoende hälsosamt liv. Många påverkansfaktorer, exempelvis sådant som rör kommunikationer och hälso- och sjukvård, ligger utanför det som kommunen fullt ut kan påverka. Det är därför viktigt att samverka med andra samhällsaktörer, inklusive civilsamhället.

Som sagt har 2018 varit ett händelserikt och bra år för Uppsala. Alla dessa insatser – och många, många fler hade inte varit möjligt utan alla engagerade och kompetenta medarbetare. Jag vill därför avsluta med att rikta ett stort tack till alla medarbetare och förtroendevalda för det otroliga arbete ni alla gör. Ni bidrar alla till den positiva utvecklingen för Uppsala. Under 2019 och framåt har vi fortsatt många möjligheter och utmaningar att ta tag i. Jag ser fram emot att vi gör det tillsammans.

Erik Pelling (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Året som gått – stort och smått 2018

Januari – februari – mars – april

- Uppsala kommun tilldelades kommunutmärkelsen årets folkhälso-kommun av styrelsen för Svensk Förening för folkhälsoarbete.
- Nannaskolan utsågs till Årets Bästa Skolkockslag 2018 i Lantmännens tävling SkolmatsGastro, SM i Skolmat. Nannaskolans restaurang Nanna Bistro tog för andra året i rad hem det prestigefyllda priset White Guide Junior i kategorin årets skolrestaurang. Dessutom vann Nannaskolans rektor Henrik Ljungblom kategorin Årets gastronomiska rektor.

- 21 600 besökare kom till Yrkes-SM den 25–27 april som kommunen genomförde i samarbete med World Skills Sweden.
- Pilotprojektet Trygg hemgång efter vistelse på sjukhus startades. Syftet är att göra flytten från sjukhus till hemmet smidigare och att förbättra samarbetet med sjukvården inom Region Uppsala. Resultatet är att färre personer som är utskrivningsklara behöver vänta på att kunna komma hem. Rehabiliteringen kan dessutom gå fortare eftersom kommunen sätter in omsorgsinsatser.
- Under våren besökte bygglovsrådgivningen tätorter utanför centrala staden så att det blir lättare att frågor, få råd och diskutera handlingar.
- Uppsala kommun inrättade ett jämställdhetspris som delades ut för första gången den 8 mars 2018. Priset tilldelades Svartbäcken Norra landsbygds förskoleområde, för att

uppmärksamma det aktiva, medvetna och normkritiska arbete som verksamheten gör och som bidrar till varaktig jämställdhet.

- Kommunfullmäktige fattade under våren beslut om en policy och handlingsplan för trygghet och säkerhet. Policyn tydliggör bland annat hur kommunen ska bidra till trygghet och säkerhet i det offentliga rummet och i de kommunala verksamheterna. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. Målområdena handlar bland annat om trivsam och trygg miljö, minskad brottslighet, internt skydd och personsäkerhet samt civilt försvar.

Maj – juni – juli – augusti

- Södra Uppsala är ett av nio områden i landet som ska ingå i regeringens satsning på nya hållbara stadsdelar och städer. I maj fattade regeringen beslut om fyrspar mellan Uppsala och Stockholm. Uppsala kommun och Region Uppsala fattar beslut om att ansöka om stadsmiljöavtal från staten för att få delfinansiering av bygge av Uppsala spårväg.
- I maj sattes arbetet igång med att införa nya hastighetsbegränsningar i centrala Uppsala. Målet är att öka trafiksäkerheten med sänkta hastigheter för motorfordonstrafik.
- Den 17 maj, i samband med Blodomloppet, invigdes Uppsalas nya friidrottsarena på Gränby sportfält.
- Uppsala utsågs till Sveriges bästa cykelstad 2018 av Cykelfrämjandet bland annat tack vare utbyggnaden av snabbcykelleder och cykelvägar samt det aktiva arbetet med betendeförändringar för hållbart resande. Ett nytt cykelparkeringsgarage vid centralstationen påbörjades under året. En ny Vindbro har

byggts för bättre tillgänglighet och passage över Fyrisån för gång- och cykeltrafik och i juni började vi bygga Uppsalas fjärde snabbcykelled. Den går från Sävja till centrum. Cykelrådet har etablerats under året som ett forum för samverkan om cykelfrågor.

- Uppsala tilldelades priset Årets tillväxtkommun 2018 eftersom Uppsala de senaste åren visat en befolkningsutveckling, ett nybyggande och en sysselsättningsutveckling långt över riksgenomsnittet.
- Under namnet *Uppsala loves lov* i samverkan med bland föreningar, Uppsala Konsert & Kongress och Uppsala Stadsteater Aktiviteter erbjöds aktiviteter även på andra lov än sommarlovet. Sommarlovsaktiviteterna är dock mest omfattande och nådde totalt över 3 200 barn. Andel flickor bland dem som deltog i aktiviteter ökade under året från 39 till 47 procent.
- Under sommaren var det långa perioder med hög värme och torka som kunde innebära allvarliga risker för kommunens verksamheter och samhället i övrigt. I juli förstärkte SMHI sin vädervarning till en klass 2-varning. De höga temperaturerna resulterade i fyra gånger fler skogsbränder än ett vanligt år. Insatserna var dessutom mer resurskrävande på grund av brändernas omfattning och spridningshastighet. Det regionala samarbetet har varit mycket värdefullt. Uppsala brandförsvaret har både fått hjälp och lämnat hjälp. Utöver insatserna i eget område och regionen har vi bistått vid de stora

räddningsinsatserna i Värmland, Ljusdal och Jämtland med såväl räddnings- som ledningsresurser.

- Under juli kom ett skyfall med stora lokala skador i form av bortspolade spår, leder, slänter och trottoarer samt översvämning i flera gång- och cykeltunnlar.

- Inför valet i september genomfördes projektet Rätt att rösta där demokratiambassadörer arbetade med uppdraget att informera om varför det är viktigt att rösta och hur man gör. Syftet var att öka valdeltagandet i geografiska områden och för de grupper där valdeltagandet tidigare varit lågt. Projektet har uppmärksammats av Sveriges kommuner och landsting.

September – oktober – november – december

- Uppsala vann först den nationella utmärkelsen som årets klimatstad, och senare även den internationella finalen och blev som första svenska stad utsedd till årets globala klimatstad i Världsnaturfondens internationella stadsutmaning One Planet City Challenge. Uppsala fick utmärkelsen tack vare sitt ambitiösa klimatarbete med breda samhällsövergripande satsningar och ett starkt fokus på hållbara transporter och förnybar energi.
- På valdagen arbetade drygt 1 000 röstmottagare i 161 vallokaler. Förtidsröstningen pågick från den 22 augusti på 26 förtidsröstningsställen och på 37 vård- och omsorgsboenden samt på häktet. Valnämnden erbjöd stöd till väljare med olika

former av funktionsnedsättningar genom bland annat ambulerande röstmottagare och erbjudande om ledsagning.

- Från och med säsongen 2018/2019 har Uppsala Basket herrar Fyrishov som sin hemmaarena.
- Uppsala kommun var tillsammans med Region Uppsala värdar för konferensen "Att leda och styra för ett socialt hållbart Sverige 2030" på Uppsala Konsert & Kongress 17–18 september. Under de två dagarna fick deltagarna ta del av exempel på verksamheter och insatser som bidrar till social hållbarhet och minskning av hälsoklyftorna i linje med de globala målen i Agenda 2030.
- I oktober genomfördes NanoForum som är en årlig internationell konferens inom nanoteknik och avancerade material som riktar sig till företag, investerare och forskare.
- Natten till den måndagen 8 oktober brann Gottsundaskolan och stora delar av skolan totalförstördes. Det har berört och engagerat många på olika sätt. Gottsundaskolans skolledning och lärare lyckades tillsammans från första dagen ta hand om, aktivera och undervisa eleverna utan skola, utan klassrum och utan andra verktyg som annars tas för givet. Många krafter inom kommunen har arbetat lösningsorienterat för att hantera denna utmaning och undervisningen kunde snabbt komma igång i tillfälliga lokaler.
- Ingmar Bergman föddes 1918 och under 2018 uppmärksammades detta 100-årsjubileum med ett Bergmanår. I Uppsala ägnades särskild uppmärksamhet åt Ingmar Bergmans barndom och de platser som betytt mest för honom i unga år. Exempelvis genomfördes improviserad Bergmanteater för skolor, utställning av filmaffischer och ett filmläger med Bergmantema.

- Under året har omvandlingen av Studenternas inletts. Klockan 19.00 måndagen den 5 november spelade IK Sirius sin sista hemmamatch på den nuvarande fotbollsarenan. Innan den gamla läktaren revs, för att ge plats åt den nya arena som ska tas i bruk när fotbollssäsongen startar i 2019 fick alla som ville ta med ett eget minne från den gamla arenan i form av en bit av gräsplanen eller läktarens stolar.
- Funkisfestivalen är Sveriges största melodifestival för personer över 15 år med kognitiv eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning inom LSS. Det är ett årligt återkommande evenemang sedan 2011. Den 25 november arrangerades för första gången en deltävling på Grand i Uppsala.
- Under hösten gengenomfördes en krisövning med scenariot "Översvämning".
- Uppsala Parkerings AB upphandlade mobilbetalning av parkering. Det har lett till ett minskat antal parkeringsappar och bättre villkor för dig som parkerar på kommunens mark.
- Uppsala kommun tog emot priset Årets främjare för sociala företagare vid Stora sociala företagardagen i Göteborg. Priset delas ut av Skoopi, en nationell intresseorganisation som arbetar med stöd och utbildning till arbetsintegrerande sociala företag.
- Uppsala kommun nådde sitt mål om att 700 personer ska anställas i extratjänst fram till 31 december 2018. En extratjänst är en arbetsmarknadspolitisk anställning och

en väg in på arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa och nyanlända.

Hela året 2018

- Trygghetsundersökningen skickades ut till 8 900 invånare i Uppsala och svaren hjälpte oss att kartlägga otrygga platser och visade orsaker till otrygghet.
- Under året sopades cirka 30 000 ton vintersand upp.
- Fyrishov har erbjudit barn i förskoleålder gratis entré på fritiden för att öka vattenvanan.

- Kommunen fick ett projektstöd av Tillväxtverket på cirka 3,5 miljoner kronor för att förbättra servicen på landsbygderna genom att etablera tio servicepunkter fram till 2019. Kommunen medfinansierar med cirka 900 000 kronor i projektet.
- Under 2018 arrangerades 361 möten på UKK med sammanlagt 43 350 deltagare.
- Fruktkorgar levererades till arbetsplatser med hjälp av daglig verksamhet.
- Flera medborgardialoger genomfördes under året, till exempel om Fyris Torg som en levande mötesplats, och utvecklingen av Gottsundaområdet.
- En ny webbsökan för vuxenutbildning lanserades och fler än tidigare erbjöds möjlighet att delta i över 250 olika kurser.
- Uppsalas inkubator Uppsala Innovation Center (UIC) mottog pris som topp 4 i världen under året.
- Under 2018 rustades Lina Sandells park upp.

- Under året genomfördes fler teater- och dansföreställningar, konserter och konstworkshop i kommunens förskolor och skolor, inte minst på landsbygden. Bland annat har lokala teatergrupper spelat för över 15 000 förskolebarn, elever och pedagoger från 166 olika förskolor, familjedaghem och skolor.
- Uppsalahem har under året börjat bygga 133 nya bostäder samt haft inflyttning i 528 färdigställda bostäder.
- Ett underlag för idéburet offentligt partnerskap kring hemlösa personer har utarbetats tillsammans med Stadsmissionen.
- Luftkvaliteten i de mest centrala delarna i staden och särskilt på Kungsgatan har fortsatt vara en utmaning. Efter att ha sett över dammbindningsåtgärderna på gatan klarades miljö kvalitetsnormen för partiklar år 2018. Höga kvävedioxidhalter kvarstod dock även under 2018 och miljö kvalitetsnormen överskreds.
- Veteranparken invigdes och är nu en plats för att minnas de uppoffringar svenska krigsveteraner gjort för att främja mänskliga rättigheter och fred i världen.
- Under året har öppnats följande nya förskolor: Kungsängens förskola, Jumkils förskola, Lindbackens förskola, Tiunda förskola, Molnets förskola (Fullerö hage) samt Gjutformens förskola. För första gången på många år har också nya grundskolor öppnat: Tiunda, Lindbacken och Jumkil.
- Ett e-sportsrum på Allis skapats.
- Vasaparken är en park med plats för lek och lärande. Parken är indelad i

tre zoner med växter som är typiska för Götaland, Svealand och Norrland. Ett projekt har under året gjort parken mer tillgänglig.

- Genom meröppna bibliotek kan man få tillgång till bibliotekets lokaler och medier på tider då biblioteket inte är bemannat. Kommunens första meröppna bibliotek öppnade i Vattholma under 2017 och hösten 2018 öppnade även meröppet bibliotek i Björklinge. Tre nya kommunala naturreservat bildades under året: Kronparken, Årike Fyris och Hammarskog. Dessa fina naturområden nära staden kommer vara viktiga rekreationsområden under lång tid framöver.
- Under 2018 har andelen projekt med offentlig konst på landsbygden och i ytterstaden ökat till sammanlagt 57 procent. Med anledningen av möjligheten att nu kunna erbjuda samarbeten med bolag har två sådana konstprojekt startats, ett för Studenternas IP och ett för IFU Arena. I dessa två projekt ingår ett kreativt samarbete med Uppsalas föreningsliv.
- En ny granulatfri konstgräsplan har tagits i bruk vid Tiundaskolan.
- Som ett led arbetet med jämställd, jämlik och normkritisk idrott har en föreningsutbildning i normkritiskt tänkande genomförts och i samband med den har en Handbok för normkreativt arbete tagits fram och publicerats på uppsala.se.
- Under året har tre nya gruppboenden öppnats, två nya barnboenden och ett nytt korttidsboende.
- Omställningsarbetet när det gäller ensamkommande har varit omfattande under året och flera HVB-boenden har avvecklats eller ställts om till stödboende.
- Flera informationskampanjer har genomförts för att påverka synen på nedskräpning och förstörelse, bland annat i samband med firandet av Valborg och genom information på soptunnorna Big Bellys. I ”sopkampen” har alla barn och elever i Uppsalas förskolor, skolor och fritidshem bidragit till Uppsala kommuns mål om minskat matsvinn, minskad nedskräpning och bättre sopsortering. Temat för årets sopkamp har varit ”kreativt återbruk: design och konst”.
- Reginateatern har erbjudit Uppsalas invånare scenkonst från lokala, nationella och internationella artister och genomfört 200 föreställningar som besökts av 30 000 människor, varav 1 000 var barn och ungdomar.
- Inbromsningen av nyproduktion av bostäder har blivit påtaglig under året. Det tar längre tid för byggherrar att sälja sina planerade bostäder och även längre tid att lämna in bygglov. Inbromsningen som började märkas under första delen av året har fortsatt i ungefär samma omfattning under året.

- Under 2018 har bostadsförmedlingen förmedlat 5 712 lediga bostäder.
- Inom ett projekt om giftfri förskola och förskoleklass för att på sikt minska barn och ungas exponering av kemikalier och farliga ämnen i deras vardagsmiljö har genomförts

och en åtgärdsplan för giftfria utemiljöer för förskolan har upprättats efter genomförd inventering.

- Uppsala Vatten har under året utvecklat biogasverksamheten

ytterligare. En ny rötkammare och förbehandlingslinje invigdes i november.

- Under året har kommunen planterat 235 träd.

Fem år i sammandrag

	2018	2017	2016	2015	2014
Allmänt					
Antal invånare 31 december	225 164	219 914	214 559	210 126	207 362
Genomsnittlig utdebitering per 100 kronor	32,85	32,85	32,85	32,00	32,0
varav kommunens debitering ¹	21,14	21,14	21,14	20,84	20,84
Skattekraft i procent av rikets (taxeringsår)	103	103	103	103	102
Kommunens verksamhet					
Skatteintäkter och statligt utjämningsbidrag, netto (mnkr)	11 705	11 180	10 580	9 746	9 429
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr)	11 346	10 642	10 278	9 855	9 686
ditto, skattefinansierad verksamhet (mnkr)	11 346	10 642	10 278	9 855	9 686
Verksamhetens nettokostnader i procent av skatteintäkter	96,9	95,2	97,1	101,1	102,7
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	69	42	79	164	92
Resultat före extraordinära poster (mnkr)	429	581	381	56	-165
Årets resultat (mnkr)	429	581	381	56	-165
Årets resultat exkl. jämförelsestörande (mnkr)	271	488	440	-50	-21
Nettoinvesteringar (mnkr)	549	509	391	421	2277
Låneskuld, koncernextern räntebärande (mnkr)	12 430	8 987	6 606	6 581	6 331
Låneskuld per invånare (kronor)	55 204	40 866	30 789	31 319	30 529
Anläggningstillgångar per invånare (kronor)	91 746	77 331	73 647	69 928	64 002
Soliditet (procent)	35	39	40	42	43
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent)	20	20	18	17	16
Kassalikviditet (procent)	92	104	85	77	94
Kommunkoncernens verksamhet					
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr)	10 861	9 849	9 929	9 487	9 248
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	-210	-214	-189	-244	-258
Årets resultat (mnkr)	563	962	381	-39	-110
Investeringar i anläggningstillgångar (mnkr) ²	3 610	3 378	2 273	2 043	3 753
Anläggningstillgångar (mnkr)	29 596	27 155	25 443	22 673	20 912
Räntebärande lång- och kortfristiga skulder (mnkr)	16 430	15 501	14 120	12 592	11 942
Soliditet (procent)	29	29	27	29	31
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent)	17	15	12	12	12

1) Skattesatsen fastställs varje år av kommunfullmäktige. Den anges som antalet utdebiterade kronor och ören per skattekrone (1 skattekrone motsvarar 100 kronor beskattningsbar inkomst).

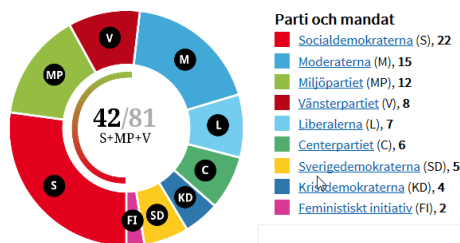
2) Från och med år 2017 redovisas bruttoinvesteringar, åren dessförinnan redovisas nettoinvesteringar.

Så här styrs Uppsala kommun

Den kommunala demokratin gör det möjligt för kommunens invånare att känna delaktighet och ta ansvar för samhällets utveckling. I Sverige har kommuner ett mycket stort ansvar för välfärd och samhällsservice. Det är därför viktigt att Uppsala kommun har effektiva sätt att utöva demokrati och genomföra demokratiskt fattade beslut.

Den högsta demokratiska församlingen i Uppsala är kommunfullmäktige. De förtroendevalda som finns i kommunfullmäktige är valda av kommunens invånare i allmänna val. Uppsala kommun leddes under 2018 av en samverkan mellan socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet.

Partiernas platser (mandat) i kommunfullmäktige 2018.

Det är kommunfullmäktige som beslutar om hur mycket av kommuninvånarnas pengar i form av exempelvis avgifter och kommunalskatt som ska gå till kommunens verksamheter och hur kommunen bör utvecklas. Kommunfullmäktige beslutar också om vilka kommunala nämnder och bolag som ska finnas och vilka förtroendevalda som ska sitta med i dem. Två av nämnderna, överförmyndarnämnden och räddningsnämnden, är gemensamma med andra kommuner.

Efter valet i september 2018 valdes en ny kommunstyrelse med ett nybildat mittenstyre bestående av socialdemokraterna, miljöpartiet och liberalerna som leder i minoritet.

Kommunkoncernens styr- och ledningssystem

Styr- och ledningssystemet är en process för att planera och följa upp verksamheten där vi kopplar samman mål och ekonomi. Syftet är att säkerställa att vi uppfyller de politiska målen, oavsett om verksamheten drivs i egen regi

eller extern. Styr- och ledningssystemet ger ett förtroendefullt samspel mellan politiker och verksamhet samt öppnar upp för dialog, dels inom kommunkoncernen, dels med dem som verksamheterna riktar sig till.

I januari infördes en ny ledningsstruktur i kommunen med tvärfunktionella utvecklingsledningsgrupper. Syftet är att ta ytterligare steg mot "Ett Uppsala – en kommun" och genom att öka samarbetet mellan förvaltningar och bolag ökar möjligheterna att hitta utvecklings- och innovationskraft. Genom att samordna och förtydliga syftet med olika ledningsmöten ska kommunen uppnå ett mer effektivt arbetssätt.

Omvärlden påverkar vad vi gör

För att möta framtidens utmaningar med smarta långsiktiga lösningar behöver vi kunskap och insikt om vad som händer i vår omvärld. Kommunen tar varje år fram en trend- och omvärldsanalys där vi undersöker de trender som präglar samhällsutvecklingen. Trend- och omvärldsanalysen och våra styrdokument är viktiga planeringsunderlag för att gå från insikt till handling.

Program och mål och budgets inriktningsmål pekar ut riktningen

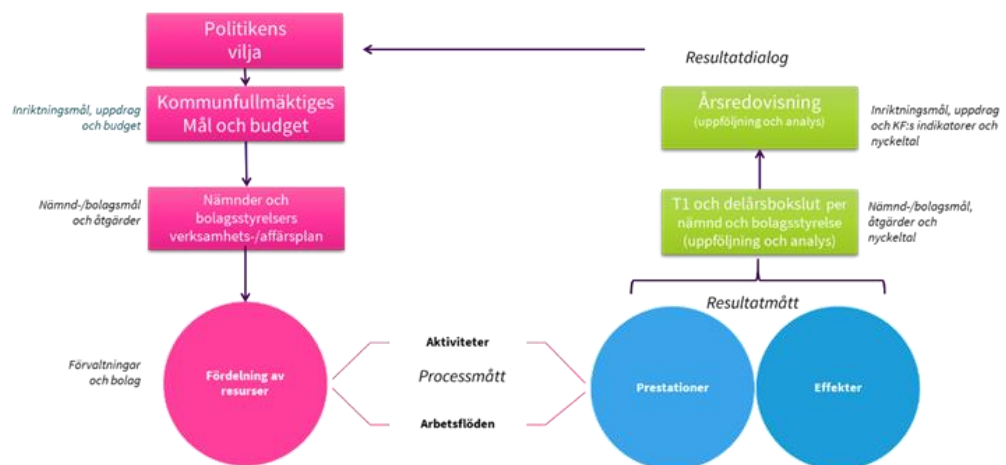
I Uppsala beslutar kommunfullmäktige om program inom flera olika områden. De innehåller den politiska viljeinriktningen inom området. I Mål och budget beslutar kommunfullmäktige om nio inriktningsmål som ska bidra till att uppnå Agenda 2030 och FN:s 17 hållbarhetsmål. Det hjälper oss att bygga ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart Uppsala för människor och företag. Inriktningsmålen ger riktningen för utvecklingen av

kommunkoncernens verksamheter och de är utgångspunkten när nämnder, bolagsstyrelser och verksamheter skapar sina egna mål och planer.

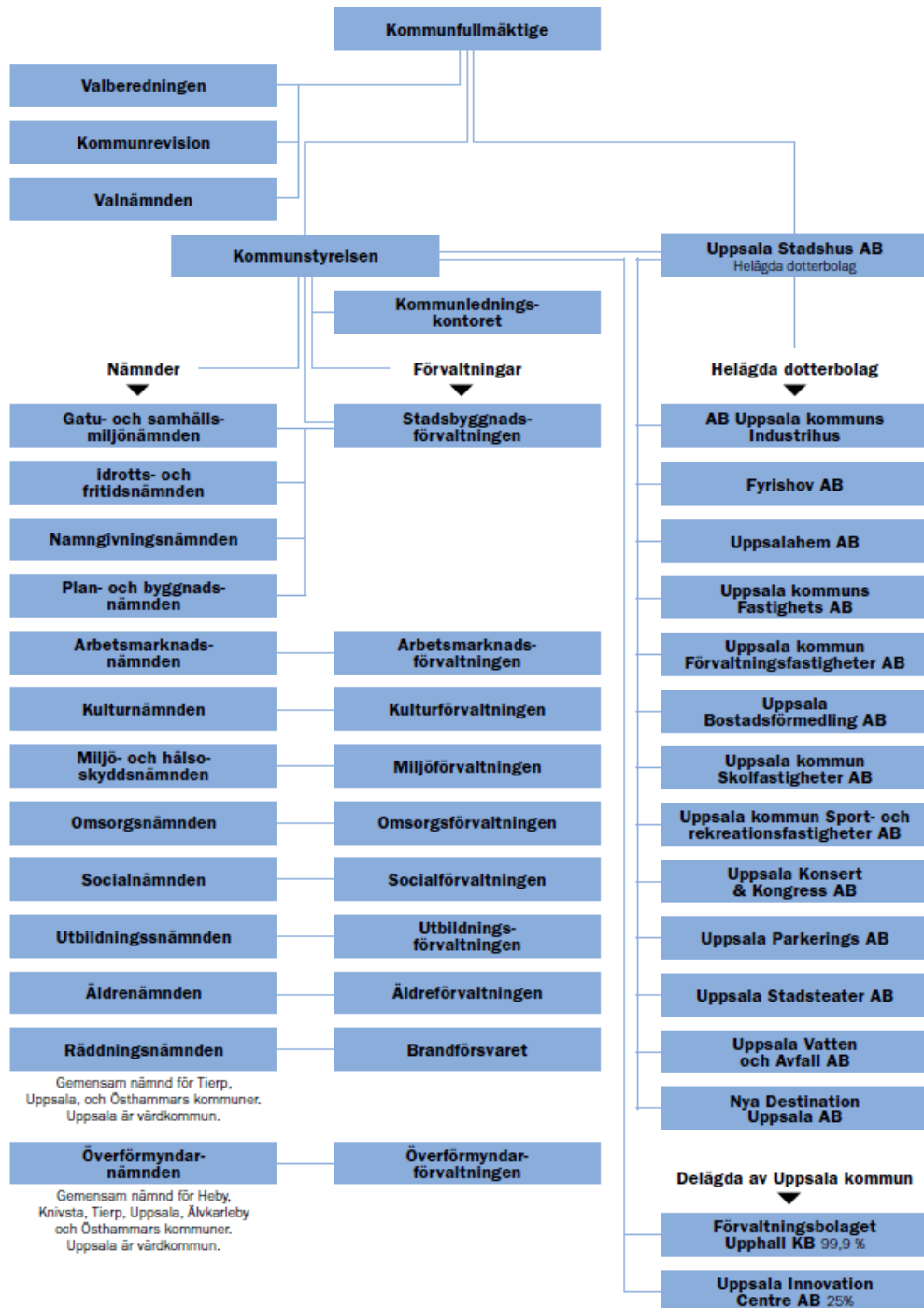
Kommunstyrelsen leder arbetet med att ta fram Mål och budget och involverar stora delar av organisationen i att analysera utmaningar och ta fram underlag för politiska prioriteringar. Arbetet mynnar ut i en budget, inriktningsmål och uppdrag som speglar den

demokratiska viljan. Styrningen följs upp och analyseras för att se om utvecklingen går i önskvärd riktning. Nämnderna och bolagen ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sina respektive uppdrag utifrån lagstiftning, politiska mål, bolagsordningar, ägardirektiv, reglementen, styrdokument och ekonomiska förutsättningar.

Kommunens styrning kan sammanfattas enligt följande figur.

Koncernens organisation

Uppsalas omvärld

Flera faktorer i Uppsalas omvärld påverkar kommunens verksamhet och utveckling. Det handlar till exempel om befolkningsutvecklingen, arbetsmarknadsutvecklingen och den ekonomiska konjunkturen. Det handlar också om byggandet av bostäder och infrastruktur.

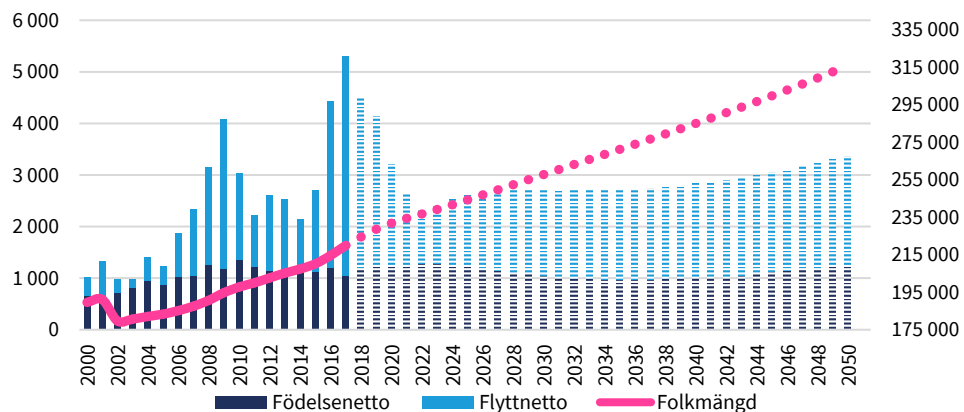
Befolkning

Uppsala hade 225 164 invånare den 31 december 2018. Befolkningen ökade 2,4 procent, eller med 5 250 personer, under året. Ökningen är antalsmässigt nästan lika stor som rekordåret 2017 då kommunen växte med 5 355 personer. I likhet med riket beror befolkningsökningen främst på ett stort flyttnetto från utlandet. 2 320 fler personer invandrade till Uppsala än som utvandrade härifrån. Dessutom flyttade det också hit fler personer från övriga Sverige än tvärtom. Antalet födselar översteg antalet som dog. Födelsenettet landade på 1 140 personer under 2018.

I den senaste befolkningsprognosen från 2018 beräknas kommunens

befolkning uppgå till cirka 256 000 personer år 2030. Det innebär en årlig genomsnittlig ökning på närmare 2 800 personer. År 2050 bedöms kommunens befolkning uppgå till 316 000 invånare.

2030 kommer befolkningen i Uppsala generellt att vara något äldre än idag. Det beror främst på att andelen personer som fyllt 65 år beräknas växa i relation till åldersgruppen 20–64 år. Sedan början av 2010-talet har andelen uppsalabor som är 65 år och äldre ökat varje år och den ökningen förväntas fortsätta. Just nu är det emellertid barn och unga som ökar mest. Åldersgruppen 0–19 år ökade med hela 3,6 procentenheter under 2018.

Figur: Befolkningsökning 2000–2050, Uppsala kommun. Befolkningsökning (staplar) på vänster axel och folkmängd (linje) på höger axel. Källa: Kommunprognos 2018.

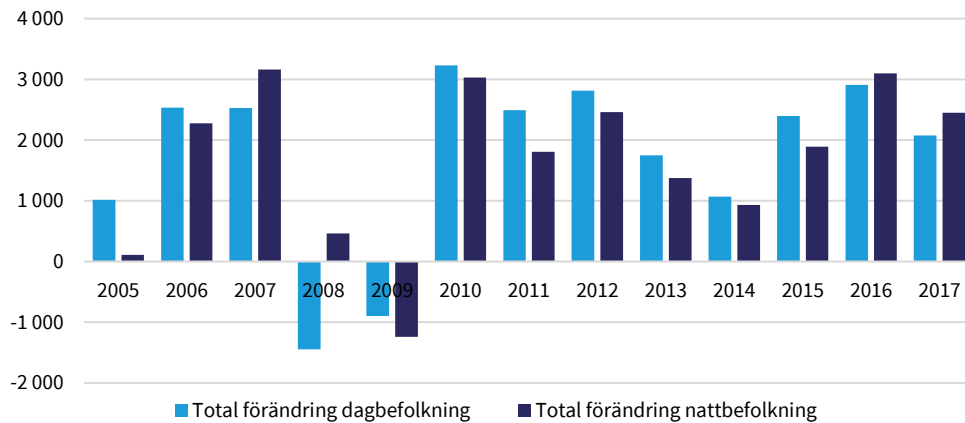
Arbetsmarknad

Antalet sysselsatta i Uppsala har ökat starkt de senaste åren och uppgick till cirka 106 700 personer vid utgången av 2017 (senast tillgängliga statistiken). De flesta näringsgrenarna ökade under året. Företagstjänster var den näringsgren som ökade mest, med nära 550 sysselsatta. Vård och omsorg

är dock fortfarande den största näringsgrenen i Uppsala. Nästan var femte sysselsatt arbetar inom denna näringsgren. Av de sysselsatta i Uppsala arbetar cirka 62 procent i näringslivet. Arbetspendlingen fortsätter att öka. Nära 22 850 personer pendlade till Uppsala från andra kommuner, medan drygt 25 250 uppsalabor pendlade till arbetsplatser utanför kommunen. Det

är framför allt män som i hög grad pendlar ut från Uppsala, medan kvinnor i högre grad pendlar in än ut ur kommunen. Uppsala har ett starkt

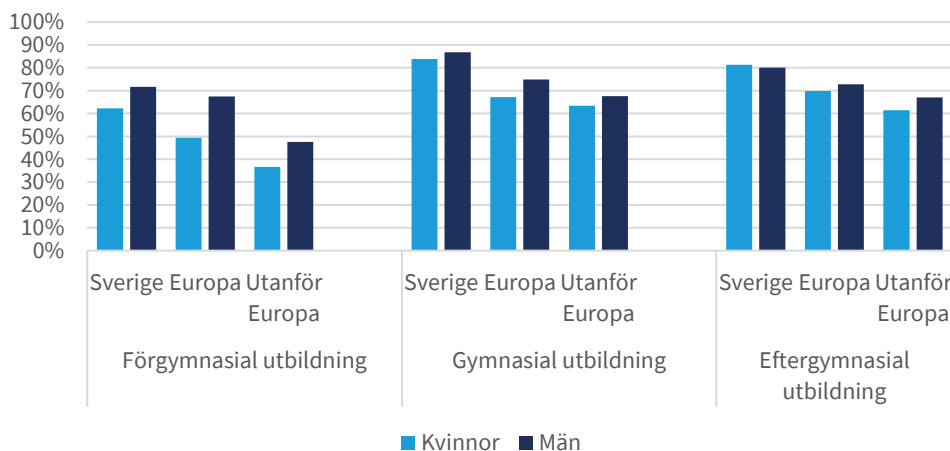
positivt pendlingsnetto gentemot det egna länet, men ett ännu starkare negativt netto gentemot Stockholms län.

Figur: Sysselsättningstillväxt i Uppsala kommun. Källa: Statistiska centralbyrån.

Sysselsättningstillväxten är mätt som förändring av antalet förvärvsarbetande 20–64 år. Med dagbefolkning avses sysselsatta efter arbetsställets belägenhet. Det indikerar antalet arbetstillfällena i kommunen. Med sysselsatt nattbefolkning avses sysselsatta efter bostadens belägenhet. Det indikerar antalet personer som bor i kommunen och som också har ett arbete. Skillnaden mellan sysselsatt dag- och nattbefolkning i kommunen avgör nivån på kommunens nettopendling.

Andelen förvärvsarbetande uppsalabor i åldersgruppen 20–64 år uppgick år 2017 till drygt 76 procent. Skillnader finns mellan inrikes födda och utrikes födda. Bland inrikes födda kvinnor och män uppgick andelen till drygt 80 procent. Bland de utrikes födda kvinnorna var andelen 58 procent. Motsvarande andel för utrikes födda män var 64 procent.

Figur: Sysselsättningsgrad i Uppsala kommun 2017 utifrån utbildningsnivå, kön och födelseregion. Källa: Statistiska centralbyrån.

I takt med att sysselsättningen ökat har även arbetslösheten i kommunen successivt minskat. År 2018 uppgick andelen arbetslösa i åldersgruppen 16–64 år

till 6,4 procent. Det motsvarar en minskning på 0,3 procentenheter jämfört med 2017.

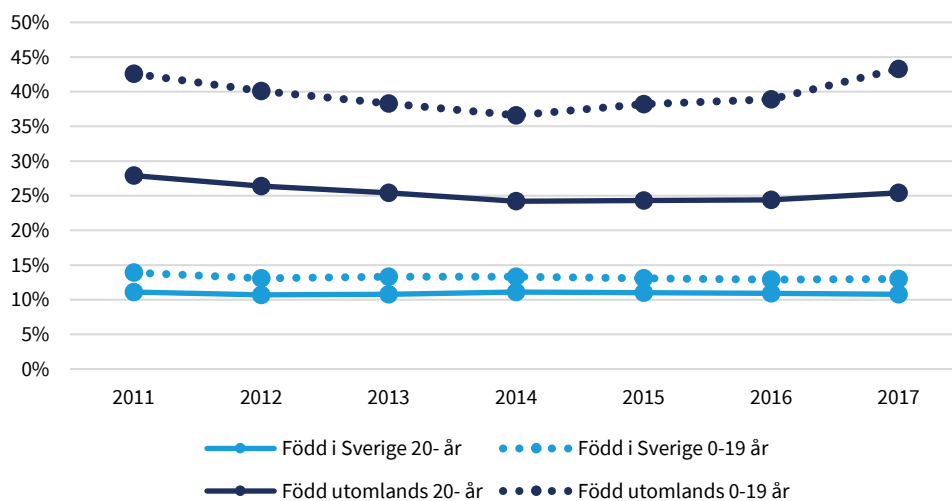
Inkomster

Sverige tillhör fortfarande de länder i världen som har relativt jämlik inkomstfördelning, men inkomstskillnaderna har ökat sedan 1980-talet. Även om ekonomin som helhet vuxit under perioden, så har tillväxten främst tagit uttryck i stigande inkomster hos den rikare delen av befolkningen. De delar av befolkningen som tjänar minst har sett en svagare utveckling.

I Uppsala ökade årsmedelinkomsten per konsumtionsenhet med 42 200 kr mellan 2011 och 2016. Samtidigt ökade årsmedianinkomsten endast med 30 100 kr. Detta visar på en

långsammare inkomstökning bland den fattigare halvan av befolkningen.

Andelen personer i Uppsala med låg inkomst (under 60 % av den nationella medianinkomsten) har legat relativt konstant eller ökat svagt de senaste åren. Skillnaderna mellan utrikes födda och de födda i Sverige är stora, särskilt mellan barnfamiljer. Det är mer än tre gånger så vanligt att någon 0–19 år som är född utomlands bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard jämfört med någon 0–19 år som är född i Sverige. Trenden är ökande sedan 2014. Andelen kommuninvånare som är över 65 år och som är ekonomiskt utsatta uppgick år 2017 till 13,6 procent.

Figur: Uppsalabor i hushåll med jämförelsevis låga inkomster. Med låga inkomster menas disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är lägre än 60 procent av medianinkomsten. Det innebär att inkomsterna mäts med hänsyn till hur många som bor i hushållet och deras ålder. Källa: Statistiska centralbyrån.

Medborgarundersökning

Hösten 2018 deltog Uppsala kommun för sjunde gången i Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning. Uppsalaborna är nöjda med utbildningsmöjligheter, bibliotek, vatten och avlopp samt räddningstjänst. Möjligheten att påverka kommunen samt

äldreomsorgen får lägst betyg. Medborgarnas bedömning av kommunens gång- och cykelvägar samt kommunikationer ligger i nivå med genomsnittet för jämförbara kommuner inom det så kallade R9-nätverket. R9-kommunerna inkluderar utöver Uppsala även Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro.

Uppsala liknar R9-kommunerna när det gäller invånarnas uppfattning om hur kommunens stöd till utsatta fungerar. Medborgarnas uppfattning om möjligheter till insyn och inflytande ligger i nivå med R9-kommunerna, men kvinnor är något mer nöjda än männen. Medborgarnas helhetsbedömning av kommunens verksamheter är något högre än R9-kommunerna. Medborgarna som bor i centralorten är något mer nöjda än boende i annan tätort och utanför tätort. Medborgarnas uppfattning om kommunens bemötande och tillgänglighet är något lägre jämfört med R9-kommunerna. Medborgare som bor i annan tätort är de som är minst nöjda.

Jämförelser

För att bättre förstå utvecklingen eftersträvar Uppsala kommun att göra jämförelser, både över tid, med andra kommuner och inom kommunen. Uppsala ingår i ett jämförelsenätverk av större mellansvenska kommuner. Nätverket kallas R9 och omfattar förutom Uppsala även Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro. Genomsnittet för R9-kommunerna används som jämförelsegrund på flera ställen i årsredovisningen. I vissa fall jämförs Uppsala med en annan grupp kommuner än R9 utifrån att det är relevant för det aktuella verksamhetsområdet. Det framgår då vilka dessa kommuner är.

Samhällsekonomi

Sveriges har haft en lång period av ekonomiskt tillväxt. Den genomsnittliga BNP-tillväxten de senaste fem åren har varit 2,8 procent där den inhemska efterfrågan och investeringarna, i synnerhet bostadsbyggandet, har varit drivande. Trots en lång period med starkt tillväxt är både inflationen och löneökningstakten fortfarande relativt låga.

Den ekonomiska utvecklingen för tredje kvartalet 2018 visade dock på en tydlig inbromsning i BNP-tillväxten. Prognosen för global BNP-tillväxt indikerar en svagare ökning av svensk export och på hemmaplan tycks byggboomen vara över. Den svenska ekonomin bedöms därmed nå konjunkturell balans under 2019. Därefter väntas en konjunkturavmattning. Sveriges kommuner och landsting (SKL) bedömer dock att det kommer att dröja till 2020 innan arbetsmarknaden visar tydliga tecken på avkylning med minskande sysselsättning och stigande arbetslöshet som följd.

Kommunernas ekonomi

Konjunkturavmattningen framöver innebär att det reala skatteunderlaget ökar i lägre takt än det har gjort sedan 2010. Enligt SKL:s prognos från december 2018 beräknas det reala skatteunderlaget att öka med en procent 2019,

vilket motsvarar en halvering av ökningstakten för 2018. År 2020 förväntas skatteunderlagstillväxten att avstanna. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bedöms de samlade demografiska behoven i kommunsektorn beräknade i fasta kostnader, att öka i genomsnitt med 1,3 procent fram till 2022. Ökningstakten beräknas vara störst inom grundskola och äldreomsorgen. Därtill behöver kommunerna göra stora investeringar inom infrastruktur, VA, bostäder, skolor och äldreboenden. Samtidigt möter kommunerna kraftigt ökande pensionskostnader till följd av allt högre avsättningar för förmånsbestämda pensioner.

Utöver demografi, investeringar och pensionskostnaderna ser kommunerna framför sig bland annat fortsatt ökande kostnader för ekonomiskt bistånd för de nyanlända som inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden eller som studerar efter etableringsperioden. Bostadsbristen fortsätter att vara en utmaning då kommunerna löser bostadsbehovet till utsatta målgrupper med dyra och kortsiktiga lösningar.

Ökade missbruksproblem bland vuxna och ökande behov av insatser inom barn och ungdomsvård är ytterligare förhållanden som befaras göra större anspråk på kommunernas resurser.

Ett vikande skatteunderlag i kombination med ett högt demografityck och ovannämnda utmaningar innebär ett besvärligt

ekonomiskt läge de närmaste åren. Utöver en aktiv dialog med staten kring

Näringsliv

Under perioden 2015–2017 har antalet jobb i Uppsala kommun ökat från 99 400 till 106 700. Det motsvarar en takt på nära 2 500 nya jobb per år.

Under 2018 uppvisade företagen i Uppsala en högre tillväxt och än ett bättre resultat än genomsnittet för riket. Unikt för Uppsala är att samtliga branscher inom kommunen har tillväxt. Nära 1 400 företag startades i Uppsala under 2018. Totalt finns över 21 000 företag i Uppsala.

Efterfrågan på mark för verksamheter i olika lägen och prisklasser är fortsatt hög i Uppsala. Utveckling av mark för nya verksamheter pågår i flera områden såsom Librobäck och Fullerö. Försäljning pågår i Östra Fyrislund. En långsiktig strategi för att möta marknadens behov på lång sikt är under framtagande tillsammans med externa aktörer. Samarbeten med lokala fastighetsägare är viktigt för utvecklingen av exempelvis Främre Boländerna och Ulleråker.

Antalet kommersiella gästnätter har enligt preliminära siffror för 2018 ökat med cirka 2,2 procent. Det är en ökning som ligger något under genomsnittet för Sverige (3,5 procent). Noterbart är att svenska gästnätter ökat medan internationella gästnätter har minskat under året.

Under året har flera stora event ägt rum i Uppsala, inklusive SM-finalen i bandy i mars, Kulturnatten i september

välståndens finansiering behöver kommunerna genomföra nödvändiga förändringar om de ska klara av välfärden. Arbetsätt och strukturer behöver utvecklas och förnyas samtidigt som digital teknik ska implementeras och utvecklas.

och Allt ljus på Uppsala med Ingmar Bergman 100 år-tema i november som alla har haft höga besöksiffror.

Ett fortsatt högt utbud av evenemang och aktiviteter för näringslivet gör att nätverken och mötesplatserna ökar. De tre största näringslivseventen är Uppstart för techsektorn, Ung företagsamhets mäsas samt Företagargalan. Uppsala har också nischade konferenser såsom Nanoforum och Uppsala China forum. Under 2018 hade Sveriges kommunala näringslivstjänstemän sin årliga konferens i Uppsala. Stort intresse har också visats från näringslivet med rekordmånga deltagare kring leverantörsträffar vilket är en viktig dialogplattform för kommunen.

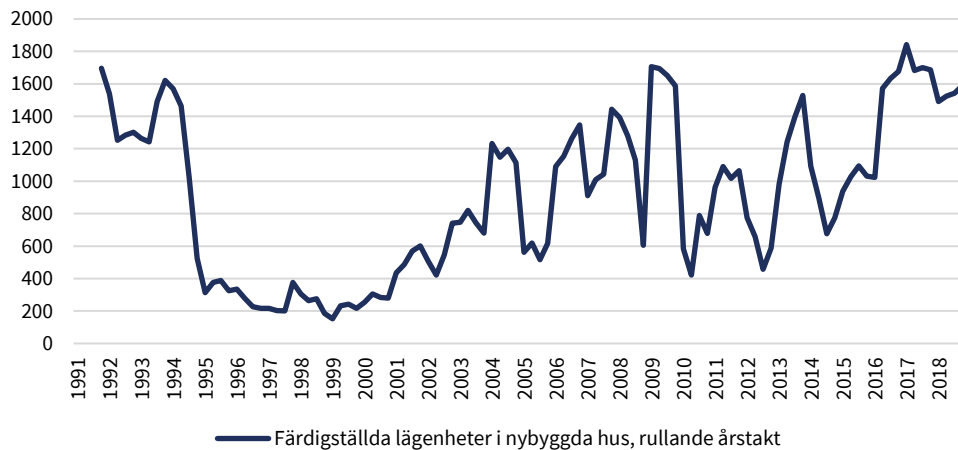
Uppsalas två universitet, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, är med sina cirka 28 000 helårsstudenter och omkring 9 700 anställda en viktig del av både kommunens och universitetets utveckling. Uppsala kommun har en lång tradition av samverkan med både Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Samverkan mellan Uppsala kommun och universiteten ska bidra till att utveckla universitetens vitalitet, Uppsala kommun som organisation och samhället i stort. Under 2018 har ett arbete med att ta fram nya strategiska partnerskapsavtal med universiteten påbörjats. Nya partnerskapsavtal kommer undertecknas under 2019.

Byggnad - bostäder, verksamhetslokaler och infrastruktur

Den demografiska utvecklingen gör tillsammans med det ökande intresset för investeringar i lokaler och bostäder i Uppsala att takten i samhällsbyggnadet är fortsatt hög. Under 2018 påbörjades 1 710 nya bostäder. 1 589 nya bostäder färdigställdes. Med det så kallade Uppsalapaketet som förhandlats

fram med staten säkras möjligheterna till en fortsatt hög utbyggnadstakt och förbättringar i kollektivtrafiksystemet. Uppsalapaketet innebär bland annat 33 000 nya bostäder, en ny tågstation vid Bergsbrunna samt spårvägstrafik.

Figur: Nyproduktion av bostäder i Uppsala kommun, rullande årstakt per kvartal från 1990K1 till 2018K4. Källa: Statistiska centralbyrån.

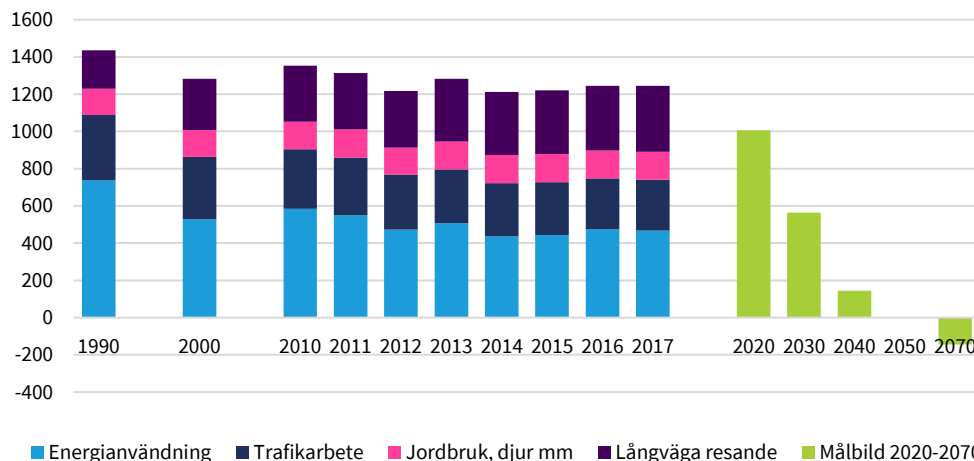
Många stora byggprojekt med bostäder och verksamhetslokaler pågår eller planläggs på olika platser, inklusive i innerstaden, Rosendal, Ulleråker, Östra Salabacke, Eriksberg, Flogsta, Börjetull, Gottsunda, Bäcklösa, Kapellgården, Kungsängen, Fyrislund, Studentstaden/Studentvägen, vid Råbyvägen samt i Storvreta, Lindbacken och Gunsta.

På infrastruktursidan kan särskilt nämnas planeringen av den nya Tullgarnsbron, en ny återvinningscentral vid

Nyby samt förberedelser för två spårvägssträckningar.

Något av det som sticker ut i projektfloran 2018 är trähusbyggande, samarbete med bygg-gemenskaper, arbete med billiga bostäder enligt "raw"-konceptet och mobilitetshus. Det har också pågått ett innovativt arbete med lokal dagvattenhantering, som ger god stadskvalitet samtidigt som det säkrar grundvattnets kvalitet och värnar naturmiljön. Mätutrustning säkrar att effekten av dagvattenhanteringen kan följas och bidrar till metodutveckling.

Klimatpåverkan

Figur: Utsläpp av växthusgaser i det geografiska området Uppsala kommun (tusen ton koldioxidekvivalenter). Olika källor som kombineras av Uppsala kommun

Utsläppen av växthusgaser har minskat i Uppsala kommun sedan basåret 1990, men legat i princip stilla under 2010-talet. Växthusgasutsläppen relaterade till värme och elanvändning har gått ner, medan Uppsalabornas långväga resande har ökat. Motsvarande utsläpp från de lokala transporterna ligger stilla.

Klimatpåverkan från byggmaterial, produkter och livsmedel som används i Uppsala men produceras någon annanstans syns inte i grafen, men är betydande.

Uppsala kommuns två övergripande kommungeografiska klimatmål är att Uppsala ska vara fossilfritt och förnybart år 2030 och klimatpositivt år 2050. Det finns motsvarande mål om att skapa en giftfri miljö med ren luft, rent vatten och ren mark. Detta ligger i linje med vad vetenskapen säger måste

göras för att Uppsala ska bidra till att vi når de nationella och globala klimatmålen. Många aktörer arbetar idag aktivt med klimat- och miljöfrågor, men omställningstakten behöver öka för att säkra folkhälsan och planetens välmående.

När Vattenfall år 2020 har avvecklat torveldningen är det utsläppen från de lokala transporterna och arbetsmaskinerna som är Uppsalas stora lokala utsläppspost. Av de globala utsläppen är det de långväga resorna samt den lokala konsumtionens indirekta påverkan på växthuseffekten som är de stora utmaningarna för Uppsala.

Uppsalas planerade expansion, med bland annat 33 000 nya bostäder i kommunens södra delar, kommer också att ge upphov till betydande utsläpp under byggprocessen och genom byggmaterialet.

Uppsalas inriktningsmål och uppdrag

Mål och budget 2018–2020 har sammanlagt nio inriktningsmål och 111 uppdrag. Bedömningen av hur arbetet mot målen och uppdragen går baseras på nämnders och bolagsstyrelseras rapportering av resultat, åtgärder och utvecklingsinsatser. För att kunna bedöma hur Uppsala kommun ligger till görs även jämförelser över tid och med andra kommuner, vanligen mot genomsnittet för de kommuner som ingår i jämförelsenätverket R9.

Det är få indikatorer som är utformade på ett sätt som gör att de går att koppla samman med kommunens åtgärder under det innevarande året. Det beror dels på att indikatorerna i många fall har en eftersläpning eftersom de baseras på officiell statistik, dels på att det alltid finns en fördröjning innan kommunens insatser får ett synligt genomslag i samhället. Indikatorerna ger därför framför allt en bild av hur utvecklingen ser ut över tid och jämfört med andra, och fungerar som ett viktigt komplement till nämnders och bolagsstyrelseras rapportering av resultat och åtgärder inom sina respektive ansvarsområden.

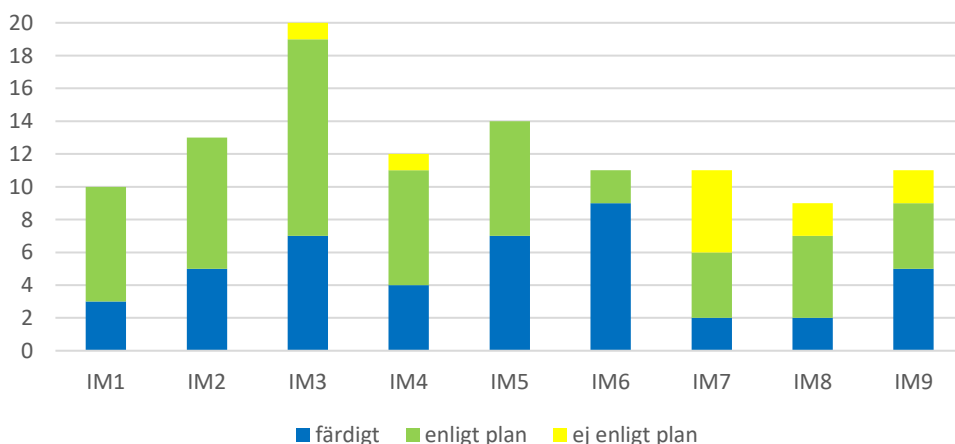
Den samlade bedömningen av nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete är att de uppnått övervägande delar av det som de planerat för en önskvärd utveckling inom inriktningsmålen.

En klar majoritet av fullmäktiges uppdrag löper på enligt plan eller är färdiga. 44 av uppdragen bedöms som färdiga. I augusti var endast nio av uppdragen färdiga. I 11 av uppdragen är arbetet försenat.

I vissa fall bedöms uppdrag vara färdiga eller löpa på enligt plan på kommunnivå trots att enstaka nämnder eller bolag ännu inte är klara, har stoppat uppdraget eller bedömt att det är försenat. Att uppdraget ändå bedöms som färdigt eller löpa på enligt plan, på kommunnivå, beror på att dessa nämnder och bolag har ett grunduppdrag som innebär att de har jämförelsevis små möjligheter att påverka uppdraget. Avvikelserna får i dessa fall alltså en låg betydelse för helhetsbedömningen.

Uppsala kommun har två nämnder som är gemensamma med andra kommuner: räddningsnämnden och överförmyndarnämnden. Uppsala är värdkommun för dessa nämnder, men de styrs gemensamt av de kommuner som samarbetar. De gemensamma nämnderna knyter an till de mål och uppdrag i *Mål och budget* som stämmer överens med vad samarbetskommunerna kommit överens om.

Rapportering av kommunens arbete med kommunfullmäktiges uppdrag sammanfattas i följande diagram.

Inriktningsmål 1

Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Inriktningsmålet knyter an till flera globala hållbarhetsmål i FN:s Agenda 2030. Kommunen ska verka för att kommunorganisationens ekonomi sköts på ett ansvarsfullt sätt och för en god ekonomisk tillväxt i samhället. Flera av delmålen som rör jämställdhet i Agenda 2030 handlar om att genomföra reformer för ett mer jämställt samhälle. Det handlar om att ge kvinnor lika rätt till jämställd och rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kommunen är en stor köpare av varor och tjänster och ska bidra till en hållbar konsumtion och produktion. I det ingår att kommunen ska konsumera på ett sätt som bidrar till att motverka klimatförändring.

Uppsala kommunkoncern redovisade ett samlat resultat på 563 (962)¹ miljoner kronor för verksamhetsåret 2018. För kommunens nämnder uppgick resultatet till 429 (581) miljoner kronor och för de kommunala bolagen till 209 (465) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 420 (482) miljoner kronor för kommunkoncernen, 271 (488) miljoner kronor för nämnderna och 206 (79) miljoner kronor för de kommunala bolagen. I kommunkoncernen har gjorts elimineringar av koncerninterna transaktioner på 75 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 3 610 (3 255) miljoner kronor. De kommunala bolagen investerade för 2 906 (2 746) miljoner kronor och nämnderna 718 (632) miljoner kronor. Arbetet med genomlysning och anpassning av exploateringsverksamheten till redovisningslagstiftning har fortsatt och resulterat i en förstärkning av eget kapital med 587 (406) miljoner avseende avslut av gamla projekt.

Till följd av årets starka resultat har soliditeten stärkts och årets investeringar finansierats i högre grad med egna medel. Låneskuld en per invånare ökade i en lägre takt än tidigare år och skuldsättningsgraden har fortsatt att minska som en följd av att det egna kapitalet stärkts.

Uppdrag som kommunen blivit klar med under året:

- ✓ Aktivt och strategiskt söka extern finansiering
- ✓ Ta fram en långsiktig investeringsplan
- ✓ Ta fram en modell för att klimatväxla flygresor för kommunkoncernen

Merparten av nämnderna redovisar positiva resultat och uppfyller därmed kommunfullmäktiges mål om ekonomi i balans. Omsorgsnämnden, äldre- och gatu- och samhällsmiljönämnden och räddningsnämnden redovisar underskott. Underskottet inom omsorgsnämndens verksamhet beror på en särskild avgift till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för ej-verkställda LSS-beslut och ökade kostnader för hemsjukvård. Inom äldreomsorgen beror underskottet huvudsakligen på ökade volymer inom hemtjänst. Avskrivningskostnader för avslutade exploateringsprojekt och utrangeringar förklarar underskottet inom gatu- och samhällsmiljönämnden medan ökade kostnader för sommarens brandbekämpning svarar för underskottet inom räddningsnämnden.

Även om de flesta nämnder redovisade ett positivt resultat överskred deras samlade nettokostnader kommunfullmäktiges budget efter justeringar för jämförelsestörande poster. Det beror främst på ökade volymer inom vård och omsorgsinsatser till personer med

¹ Värdet för 2017 visas i parantes

funktionsnedsättning samt ökade insatser inom individ- och familjeomsorg. Kostnaderna för barn- och ungdomsvården ökade till följd av ett ökat behov av insatser och högre insatskostnader. Inom ekonomiskt bistånd har allt fler hushåll fått försörjningsstöd. En ökande grupp bland hushåll med försörjningsstöd är nyanlända som inte lyckats ta sig in på arbetsmarknaden efter avklarad etableringsperiod. De statligt finansierade extratjänsterna har dock tillfälligt kunnat minska behovet av försörjningsstöd.

Uppsala har goda förutsättningar för fortsatt stabil ekonomi och resultatet av årets verksamhet stärker kommunens ekonomiska ställning. I likhet med övriga landet har kommunen dock stora utmaningar framför sig i form av ökande antal barn och äldre, stora investeringsbehov samt integration av nyanlända. Allt detta i en tid av ekonomisk avmattning.

Under de senaste fem åren har Uppsala lyckats sänka kostnaderna för välfärdstjänsterna till en nivå under referenskostnaderna. År 2018 blev nettokostnaderna 4,0 procent eller cirka 300 miljoner kronor lägre än referenskostnaderna. För att nettokostnaderna inte ska öka mer än referenskostnaderna måste verksamheterna fortsätta att effektivisera. Kommunkoncernen kan dessutom möta utmaningarna genom bättre lokalanvändning, digitalisering samt samfinansieringslösningar av investeringar.

Det senaste året har bostadsmarknaden bromsats upp nationellt liksom i Uppsala. Inbromsningen har under året lett till att marktillträden försenats vilket påverkat kommunens kassaflöden. Kommunen vidtar emellertid ett antal åtgärder för att minska konsekvenserna av inbromsningen. Byggnad av hyresrätter och försäljning av mark avsedd för verksamhetslokaler prioriteras. Samtidigt utreds möjligheten att bredda bostads- och upplåtelseformer

inom ramen för arbetet med handlingsplan Bostad för alla.

En hållbar samhällsekonomi

Prioriteringarna och den långsiktiga planeringen påverkas av överenskommelsen med staten om utbyggnad av fyra järnvägsspår mellan Uppsala och Stockholm. Kommunen åtar sig där att bygga 33 000 nya bostäder i södra Uppsala. Den fördjupade översiktsplanen för Bergsbrunna innebär ökade kostnader. Den sviktande bostadsmarknaden innebär samtidigt en minskad takt i bostadsbyggandet och därmed lägre intäkter från markförsäljning än förväntat. Det möjliggör samtidigt ett ökat fokus på exploatering och försäljning av mark för verksamhetsområden. Lokalförsörjningsplaner tas fram för samtliga förvaltningar och lägger grunden för en effektiv lokalförsörjningsprocess. Kommunen genomför också flera åtgärder för att samordna användningen av lokaler.

De nämnder och bolag som gör investeringar har en långsiktig investeringsplan. Under 2018 har kommunen beviljats 75,5 miljoner kronor i extern finansiering och det finns ansökningar om ytterligare 24,9 miljoner kronor som inväntar svar. Att söka extern finansiering beskrivs av flera nämnder och bolag som ett löpande arbete som numera är en regelbunden del av verksamheten.

Samtliga bolag har rapporterat en sammanställning över objekt och fastigheter och under hösten har kommunen arbetat för att identifiera möjliga tillgångar att avyttra. Förslag till beslut tas fram under våren 2019.

Kommunen genomför flera insatser för en förbättrad medborgar- och företagservice, bland annat utveckling av ett kontaktcenter, och deltar även i samverkan mellan myndigheter och kommuner. Arbetet med digitalisering av verksamheten pågår över hela kommunen och till exempel har processerna

för ansökan om bygglov och gräv tillstånd digitaliserats. Kommunens satsning på att utveckla tech-sektorn i Uppsala går in i en verkställighetsfas.

En jämställd ekonomi

Arbetet för ökad jämställdhet fortsätter i kommunen. Skillnaden mellan kvinnors och mäns löner minskar, både bland kommunens invånare och bland anställda i kommunorganisationen.

Andelen kvinnor med extratjänst har ökat under året. Kommunen har också utsetts till mentor åt Botkyrka och Västerås.

Förutsättningar för utveckling av kvaliteten i kommunens verksamhet och effektivare resursanvändning har stärkts. Arbetet med jämställdhetsintegrering inom kommunens ordinarie ansvarsstruktur och verksamhet har blivit mer etablerat. Analyser för jämställdhetsbudgetering genomförs inom i stort sett samtliga av kommunens nämnder och bolagsstyrelser och könskonsekvensbeskrivningar tas fram inom flera verksamheter i samband med investeringar. Till exempel inom idrotts- och fritidsområdet har kommunen kartlagt subventioner för att kunna se hur det ekonomiska stödet fördelats utifrån kön för att framöver kunna säkerställa en jämställd fördelning. Fler jämställdhetsanalyser inom olika verksamheter har genom kommunens insatser kunnat genomföras, vilket har lett till utveckling av verksamheter och bidragit en mer rättvis resursfördelning. Lärande exempel på detta verksamhetsutvecklande arbete och hur det bidragit till att öka kvaliteten i kommunens

verksamheter har spridits och uppmärksammas internt och externt genom bland annat de tre finalisterna till kommunens årliga jämställdhetspris.

Kompetenshöjande insatser har genomförts för både förtroendevalda och tjänstepersoner på olika nivåer.

Inhämtning och användning av könsuppdelad statistik sker med ökad systematik. Bland annat är kommunen vid upphandling av nya IT-system uppmärksam på att systemen ska stödja detta. För att kunna uppnå jämställd ekonomi behöver kommunen dock utveckla rutiner för att analysera könsuppdelad statistik och resursanvändning samlad. Det krävs även ett mer systematiskt analys- och uppföljningsarbete samt ökad efterfrågan från chefer.

Kommunen som ansvarsfull konsument

För att ta sitt ansvar som ansvarsfull konsument har kommunen bland annat tagit fram en modell för att klimatväxla flygresor. En avgift sätts på varje flygresa och intäkterna ska finansiera olika klimatfrämjande åtgärder i hela organisationen. Utrustning för att underlätta resefria möten har också installerats på några kommunens arbetsplatser.

Upphandling har etablerats och används som ett strategiskt verktyg för att styra mot en jämställd och hållbar ekonomi: arbetet med sociala och ekologiska krav i upphandlingarna har utvecklats under året. Även arbetet med flera sociala investeringar bedöms ha bidragit till målet.

Indikatorer	Nuvärde 2018	Jämför- värde 2017	Målsättning	Trend
1.1. Ekonomiskt resultat, kommun				
1.1a. Ekonomiskt resultat som andel av skatter och kommunalekonomisk utjämning	3,7%	5,2%	2,0%	~
1.1b. Förändringen av skatt och kommunalekonomisk utjämning	4,7%	5,7%	1.1b ≥ 1.1c	~
1.1c. Förändringen av nettokostnad för egentlig verksamhet, justerad för jämförelsestörande poster	7,4%	5,5%	1.1b ≥ 1.1c	↗
1.2. Soliditet kommunkoncern, inklusive pensionsåtaganden (helårsprognos per aug 2018)	17	24	15-17	↗
1.3. Låneskuld per invånare	73	70	Öka <5%	↗
1.4. Bruttoregionalprodukt per invånare (BRP per capita)	488	481	Öka	↗
1.5. Kvinnors andel av mäns medianinkomst	82,0	79,8	Öka	↗

Inriktningsmål 2

Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i

Regeringens handlingsplan för genomförande av Agenda 2030 lyfter vikten av innovationssamarbete för genomförande av målen för hållbar utveckling. Det är viktigt för kommunen att arbeta med innovationsutveckling och testbäddar i den egna verksamheten för att nå målet om ett mer attraktivt Uppsala och Agenda 2030:s ambitioner. Flera innovations- och utvecklingsprojekt handlar om att utveckla den smarta staden och bidrar därför till att förstärka ekosystem och biologisk mångfald. Agenda 2030:s mål om ekosystem och biologisk mångfald handlar även om att stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv. Stärkt krisberedskap och trygghets- och säkerhetsfrågor bidrar till Agenda 2030:s mål om hållbara städer och samhällen, där bland annat reduktion av katastrofrisk på alla nivåer är ett av delmålen. En del av att arbeta för fredliga och inkluderande samhällen handlar om att minska alla former av våld och dödligt våld.

En attraktiv kommun för invånare och besökare

Utvecklingen inom inriktningsmålet går i huvudsak i rätt riktning. Kommunen toppar tidningen Fokus forskarbaseerade kommunranking Här är bäst att bo. Kommunen når även målet om att ligga topp tre bland svenska städer på ICCA:s internationella ranking över städer med flest konferenser. För att öka kännedom och kunskap om platsvarumärket Uppsala bland verksamma inom besöksnäringen och mötesarrangörer tillhandahåller kommunen mallar, verktyg och varumärkesfilmer. Genom ett samordnat arbete med lokal-försörjningsplaner säkerställs tillgång till samlings- och kulturlokaler i olika områden och i Gränby planeras för ett nytt kulturcentrum.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Förbereda kommunens åtagande avseende världsarvsansökan inom the Rise of systematic biology för Linnés

vetenskapliga gärning, exempelvis genom att inrätta naturreservatet Årike Fyris

- ✓ Utveckla hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar natur, lokal kultur och lokala produkter
- ✓ Driva och utveckla projektet "Ren Stad" i samverkan med andra aktörer för att upprätthålla en trygg, vacker, tillgänglig och säker kommun
- ✓ Genomföra en översyn av behoven av samlings- och kulturlokaler i befintliga och nya områden
- ✓ Ta fram en handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet
- ✓ Utredda formerna för samordning av evenemang

Innovationer för bättre verksamheter och ett bättre samhälle

Kommunen deltar i flera samarbeten och initiativ för att främja innovationer. Ett initiativ går under namnet Klimatlätt (tidigare Klimathjälpen), där företag, organisationer och individer hjälps åt att visualisera individens klimatpåverkan i en IT-lösning. Ett annat exempel är ett projekt för smarta elnät där Skolfastigheter deltar genom samarbetet inom STUNS – Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle. Destination Uppsala är först ut i Sverige med en ny turistrobot, en videorobot genom vilken allmänheten kan möta kommunens turistinformatörer. En idésluss har implementerats inom

arbetsmarknadsnämnden så att medarbetarens idéer kan tas tillvara för att utveckla verksamheterna.

Jämlik, jämställd och tillgänglig kultur, idrott och fritid

Arbetet med att skapa förutsättningar för jämlik, jämställd och tillgänglig kultur, idrott och fritid har varit intensivt under året. Kommunen ställer krav kopplat till föreningsbidrag och vid utformning av anläggningar. Föreningarnas inkluderings- och likabehandlingsarbete stöds aktivt. Medlemsantalet bland unga, även bland flickor, har stigit i idrottsföreningar. Fritid Uppsalas ihållande och aktiva normkritiska jämställdhetsarbete har bidragit till att antalet flickor som besöker kommunens fritidsgårdar och fritidsklubbar har ökat inom flera stadsdelar, bland annat genom särskilda satsningar för underrepresenterade grupper, såsom hbtq-personer och unga flickor.

Den nya lekparken Lina Sandells park och Uppsalahems genomförande av Mötesplats Gottsunda har bidragit till att göra det offentliga rummet till en trygg och inspirerande miljö, särskilt för unga. Uppsala stadsteater och Uppsala konsert och kongress bidrar aktivt till att göra kulturen intressant och tillgänglig för alla bland annat genom att rikta sitt utbud till flera målgrupper och ha en blandad representation på scen. Uppsala konsert och kongress ställer också krav vad gäller tillgänglighet och sociala krav på de som arrangerar evenemang.

Uppsala kommun har under 2018 mottagit priset Årets främjare för sociala företagare vid Stora sociala

företagardagen i Göteborg. Priset uppmärksammar kommunens riktade arbete mot unga, utrikesfödda och personer med funktionsvariation. Det bidrar till inkludering och till att skapa integration genom arbete för och med nyanlända.

Natur som grund för att må bra

Kommunfullmäktige har fattat beslut om att Årike Fyris, Kronparken och Hammarskog blir naturreservat. Tillsammans omfattar de tre nya naturreservaten 1 046 hektar natur, som nu skyddas som gröna oaser för dagens och framtidens Uppsalabor. Uppsala får därmed tre nya kommunala stadsnära naturreservat som både ger ett långsiktigt skydd av biologisk mångfald och som ger människor tillgång till skog och mark. Reservatsbildning är även ett första konkret incitament för en framtida världsarvsansökan.

En trygg kommun

En handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet har tagits fram. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. Brottsstatistik visar samtidigt att Uppsala har färre anmälda våldsbrott än genomsnittet för jämförbara kommuner. För att stärka krisberedskapen har nämnder och bolag genomfört risk- och sårbarhetsanalyser och arbetar med att ta fram egna ledningsplaner inför och vid allvarliga störningar. Inträffade händelser som torka, värmebölja och skyfall har gett upphov till lärdomar som tas omhand systematiskt och omsätts i lärande.

Handlingsplan för trygghet och säkerhet

Styrdokumentet utgör tillsammans med Policy för trygghet och säkerhet styrdokument för kommunens förebyggande arbete mot olyckor i enlighet med Lagen om skydd mot olyckor.

Inom handlingsplanens delar avseende *trygghet* finns tre målområden: trivsam och trygg miljö, minskad brottslighet och minskad missbruksrelaterad otrygghet. Dessa tre målområden innehåller sammanlagt 51 åtgärder, varav 37 åtgärder planerades att genomföras eller påbörjas under 2018. Vid årsskiftet i december 2018 har 12 åtgärder rapporterats in som färdigställda. Tre har ännu inte påbörjats. Resterande 22 åtgärder pågår enligt plan.

Under 2018 har bland annat samverkan utvecklats och fördjupats såväl inom kommunkoncernen som med centrala externa aktörer för att stärka det trygghetskapande och brottsförebyggande arbetet. Exempel på aktiviteter är samordning av aktörer i Gottsundaområdet, trygghetsvandringar och att socialtjänstens förebyggande insatser stärkts. Dessutom har fokus varit att utveckla ett tryggare och säkrare resecentrum utifrån gemensam medborgardialog och medborgarlöfte.

Som ett led i arbetet att skapa trygga och trivsamma miljöer har belysning och utomhusmiljöer förbättrats. Genom kommunens satsning på extratjänster har cirka 40 personer erbjudits arbete inom skötsel och renhållning eller som värdar i offentliga miljöer. Kommunen har vidareutvecklat arbetet med patrullerande ordningsvakter och vid årsskiftet omfattar verksamheten centrala Uppsala och Gottsunda/Valsätra samt tre badplatser under sommaren. En utvärdering av nuvarande avtal pågår och ligger till grund för fortsatt upphandling.

Kommunen har också genomfört insatser för att skapa meningsfull fritid för barn och unga liksom satsningar för att främja de mänskliga rättigheterna och motverka våldsbejakande extremism, hot och våld inom skola och fritidsverksamheter.

En systematisk kartläggning av brott och trygghet har bidragit till att

utveckla kommunens förmåga inom det brottsförebyggande arbetet liksom att långsiktigt utveckla Uppsala till en kommun där invånarna kan trivas och känna sig trygga.

Inom handlingsplanens delar avseende *säkerhet* finns flera målområden: internt skydd och personsäkerhet, informations- och cybersäkerhet, skydd mot olyckor, riskhänsyn vid samhällsplanering och -byggande, krisberedskap och civilt försvar. De innehåller sammanlagt 67 åtgärder varav 33 åtgärder planerades att genomföras eller påbörjas under 2018. Vid årsskiftet var 9 åtgärder som färdiga, 17 som pågår och 5 har inte påbörjats än.

Under 2018 har säkerheten för de förtroendevalda och medarbetarnas säkerhet förbättrats. I och med valet i september har arbetet fokuserats vid förtroendevalda.

Kommunens krisberedskap och civila försvarsförmåga har utvecklats utifrån genomförd kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys. Fortsatt arbete pågår bland annat genom att ta fram en plan för kriskommunikation, skyfallsplan och nödvattenplan. Kommunen har även påbörjat ett större utvecklingsarbete kring informationssäkerhet där bland annat en kommungemensam funktion för informationssäkerhet har påbörjats.

Luftkvalitet i Uppsala innerstad

Flera insatser i kommunens åtgärdsprogram för luft har genomförts, men insatserna har inte varit tillräckliga, då luftkvaliteten i Uppsala innerstad varit fortsatt dålig.

Vid mätstationen vid Kungsgatan överskreds miljökvalitetsnormen för kvävedioxid kraftigt under delar av året.

Halten av partiklar (PM10) har förbättrats, bland annat genom dubbdäcksförbudet, och var inom normen.

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
2.1. Medborgarnas helhetsbedömning av kommunen som en plats att bo och leva på (Nöjd Region-Index)	64	64	64	60	Öka	~
2.1a. Boende i centralort	66			64	Minska skillnad	Skillnad varierar över tid
2.1b. Boende i annan tätort	59	-	-	66		
2.1c. Boende utanför tätort	61			61		
2.2. Här är bäst att bo. Tidningen Fokus ranking av 290 kommuner	1	-	-	2	Topp 3	↗
2.3. Upplevd trygghet						
2.3a. I mycket hög grad trygga utomhus på kväll och natt, andel vuxna						
2.3b. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel gymnasieungdomar	27	22	33	28	Öka	↘
2.3c. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7	54	41	68	56	Öka	↘
2.3d. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7, åk 9 och gymnasieskolans åk 2 som uppger att de har annan könstillhörighet	54	45	62	53	Öka	↘
2.3d. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7, åk 9 och gymnasieskolans åk 2 som uppger att de har annan könstillhörighet	50	-	-			
2.4. Medborgarnas uppfattning om möjligheterna till fritidsaktiviteter i kommunen	68	70	65	68	Öka	→
2.5. Nyregistrerade företag kommun, antal/1000 invånare	6,5	-	-	5,9	Öka	~
2.6. Plats i ICCA:s ranking över städer i Sverige där det arrangeras flest konferenser (med bl.a. minst 50 deltagare och en övernattnig)	Plats 3 av svenska städer	-	-	Plats 3 av svenska städer	Minst plats 3 av svenska städer	→

Inriktningsmål 3

Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart

FN har som mål att väsentligen öka andelen förnybar energi och att fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet till år 2030. För Sveriges del är transportsektorn den stora utmaningen kring förnybar energi. Agenda 2030 betonar vikten av att minska städernas negativa miljöpåverkan per person, att stärka motståndskraft och förmåga till anpassning till klimatrelaterade faror samt att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå. I Uppsala är målsättningen att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050. För att nå dit behöver kommunen ta vara på innovationskraft, smarta lösningar och digitaliseringar. Agenda 2030 strävar också efter att stärka positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att förbättra den nationella och regionala utvecklingsplaneringen. Trygghet och social inkludering ska främjas.

Klimatarbete och energiomställning

Uppsala har utsetts till årets globala klimatstad i Världsnaturfondens internationella stadsutmaning One Planet City Challenge. Uppsala vann först den nationella utmärkelsen som årets klimatstad, och senare även den internationella finalen och blev som första svenska stad utsedd till årets globala klimatstad. Uppsala fick utmärkelsen tack vare sitt ambitiösa klimatarbete med breda samhällsovergripande satsningar och ett starkt fokus på hållbara transporter och förnybar energi. Uppsalas deltagande i tävlingen har också varit en drivande faktor för att samla och kommunicera kommunens klimatarbete, exempelvis genom utökad information på uppsala.se.

Ett av de viktigaste styrdokumenterna inom området är miljö- och klimatprogrammet. Miljö- och klimatprogrammet har kompletterats med nya etappmål om klimatanpassning, byggmaterial och minskad användning av fossil plast.

Samarbetet mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle inom Uppsala klimatprotokoll har bidragit med underlag till dessa styrdokument.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ I samverkan med Region Uppsala verka för att utbyggnad av fyra spår Uppsala-Arlanda-Stockholm kan påbörjas före 2029
- ✓ Ta tillvara erfarenheterna från stadsodlingsåret för att utveckla stadsodling och "placemaking"
- ✓ Följa upp trädinventeringen, planera fler träd och förbättra förutsättningarna för trädplantering i täta stadsmiljöer
- ✓ Utveckla arbetet med klimatanpassning genom samverkan med fastighetsägare
- ✓ Vid upphandling av den särskilda kollektivtrafiken ska krav ställas på att fordonen använder de fossilfria drivmedel som bäst uppfyller gällande hållbarhetskriterier och som bygger på närproducerade energiresurser
- ✓ Utveckla och samordna drift och underhåll av skolgårdar
- ✓ Genomför åtgärder som ökar trafiksäkerheten vid förskolor och grundskolor och som främjar ett hållbart resande
- ✓ Se över hur man kan lösa byggnation av parkeringsanläggningar med lokaler i markplan för andra ändamål än parkeringsverksamheten

Uppsala klimatprotokoll har även under året avslutat sin tredje programperiod (2015–2018), och påbörjat sin fjärde (2018–2021). Protokollet lyckades under period tre minska de gemensamma växthus-gasutsläppen med 10 procent, vilket var en fördubbling av målet på 5 procent.

Protokollet har inför period fyra utvecklat 30 klimatutmaningar, som ytterligare konkretiserar arbetet med att nå ett fossilfritt och klimatpositivt Uppsala. Protokollets medlemmar, men även andra aktörer, uppmuntras att anta utmaningarna. Protokollets arbete med "Jakten på plasten" har rönt stor uppmärksamhet, bland annat med projektet "Klimateffektiv plastupphandling".

Flera insatser görs för att minska koncernens miljöpåverkan. Hållbarhetskriterier har tagits fram och tillämpats vid upphandling av den särskilda kollektivtrafiken.

Uppsala Vatten och avfalls AB:s produktion av biogas har fortsatt att öka. En ny anläggning gör det möjligt att transportera biogas på lastbil och öppnar därmed för fler tankställen i kommunen. Arbetet med lokalisering av nya tankställen har pågått, bland annat för att göra det möjligt att ställa om fler kommunala fordon till biogas. Andelen fossilbränslefria fordon i kommunens fordonssflotta har ökat under året och vid slutet av 2018 var 70 procent av personbilar och lätta lastbilar fossilbränslefria.

Under 2018 har förnybar el upphandlats och används nu av hela koncernen. Ett energiprogram har tagits fram, som beskriver hur energisystemet i Uppsala behöver utvecklas till år 2050, för att nå de långsiktiga klimatmålen. Kommunen är delaktig i utredningar och forskningsprojekt som rör alternativa energikällor och det sker ett aktivt arbete för att förbättra energianvändningen. Under året har två samverkansprojekt kring effektfrågan påbörjats. Ett är EU-projektet Coordinet, där Uppsala samverkar med Vattenfall, Eon och Svenska kraftnät för att styra mot mer effektiv elanvändning genom lokala effektmarknader. Flera kommunala bolag deltar även i det andra projektet - Live-in Smartgrid, som är en testbädd för effektlösningar. Nämnderna ställer krav

på energieffektivitet i de lokaler som verksamheterna använder. Vid investeringsstöd till föreningar prioriteras miljöåtgärder och vid markanvisningstävlingar är energieffektivitet en viktig del av bedömningen. Över tid minskar energianvändningen per kvadratmeter i kommunens lokaler. Det går också att se att mängden solenergi ökar, både i kommunorganisationen och i kommunen som geografiskt område. Kommunens fastighetsbolag bidrar till detta genom att öka mängden egna solanläggningar i anslutning till sina fastigheter. Ett annat projekt som har pågått under året är Nätinfra. Det ska underlätta omställning till mer närproducerad energi genom att samla och integrera olika tekniska system som energi, VA, fjärrvärme/kyla och gas. Projektet förväntas identifiera och aktivera fler fördjupningsprojekt kopplat till närproducerad energi och klimatpositiva lösningar.

I samband med nyproduktion av byggnader ställs höga krav avseende energi. Ett större projekt med energi i fokus under 2018 var Tiundaskolan. Uppsala parkerings AB har under hösten arbetat aktivt tillsammans med projektet Framtidens mobilitetshus, ett projekt delfinansierat från Naturvårdsverket, där bolaget arbetar med möjliga lösningar med batterier och solceller tillsammans med både NCC, STUNS, Uppsala universitet och leverantörsmarknaden. Utsläppen av växthusgaser i kommunen som geografiskt område minskar över tid, både totalt och per invånare, men takten behöver ökas för att nå kommunfullmäktiges mål för 2020.

Den överenskommelse om fyra järnvägsspår mellan Stockholm och Uppsala som kommunen har slutit med staten är viktig för Uppsalas fortsatta tillväxt och skapar förutsättningar för en hållbar arbetspendling i regionen.

Det pågår arbete med att ta fram en plan som hanterar trafik, mobilitet och infrastruktur ur ett hållbarhetsperspektiv. Trafiksäkerheten till och vid skolor och förskolor förbättras. Gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras framför biltrafik och sett över tid ökar andelen invånare som cyklar och åker kollektivtrafik.

Ekologisk mat

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet ökade under året. Uppsala kommun har varit med att ta fram en regional handlingsplan för att stärka en lokal produktion och konsumtion av livsmedel. Handlingsplanen lanserades under hösten. Kommunen har också tagit fram en handlingsplan för att växla till ekologisk mat och öka andelen närodlade råvaror i kommunens verksamhet. Lantbruket på Jälla ställs om till att bli ekologiskt och kommunen verkar för att Jällas produktion ska kunna användas i kommunens verksamheter.

Återvinning och hållbara materialval

Det finns idag återvinningstationer i samtliga kranstätorter. Uppsala vatten och avfall genomför tester med insamling från sopkärl med flerfack för källsortering i hushållen samt påbörjar planeringsarbetet för insamling av matavfall i papperspåse. Resultatet av

bolagets kundnöjdhetsundersökning 2018 visar att kunderna efterfrågar ytterligare kommunikation från bolaget kring hur det går att leva mer hållbart i Uppsala.

Återvinningscentralerna utvecklar ständigt nya möjligheter till insamling. Under 2018 har centralerna börjat ta emot tryckimpregnerat trä för återvinning. I ”sopkampen” kan alla barn och elever i Uppsalas förskolor, skolor och fritidshem bidra till Uppsala kommuns mål om minskat matsvinn, minskad nedskräpning och bättre sopsortering. Temat för årets sopkamp har varit ”kreativt återbruk: design och konst”. Den kommunala verksamheten återbruket har ökat sina öppettider och planer finns för en ny återvinningscentral, där det också finns mottagning och försäljning av begagnade varor. Även koncernens egna verksamheter bidrar till återanvändning. Genom utveckling av teknik för anläggning och drift av konstgräsplaner kan utjänt konstgräs användas på nya ytor för spontanidrott. Andra större exempel handlar om att återanvända bygg- och anläggningsmaterial och att det pågår försök med att rena och återanvända halkbekämpningsgrus.

En fungerande stads- och landsbygdsutveckling

En ny social kompass ger en fördjupad bild av socioekonomiska och demografiska likheter och skillnader mellan olika områden i kommunen. Den sociala kompassen används i kommunens verksamheter bland annat för att skapa bättre planeringsförutsättningar för social hållbarhet i den fysiska planeringen. Kommunen arbetar både med insatser för geografiska områden och med insatser för särskilda målgrupper. Handlingsplanen för Gottsunda och Valsätra, insatser för en mer blandad bebyggelse, fortsatt utveckling av kulturcentra, språk- och hälsofrämjande insatser för kvinnor, interreligiöst samtalsforum, marknadsföring av

vuxenutbildningar och insatser för att öka medvetenheten kring våld och hedersförtryck är några exempel på detta. Flera nära partnerskap och relationer till föreningslivet stödjer sådana insatser och bidrar till att öka tryggheten.

Uppdrag som är försenade och behöver arbetas vidare med:

- ✓ Påskynda utbyggnaden av bredband på landsbygden genom förbättrad samordning

Handlingsplan för Gottsunda och Val-sätra och planprogram för Gottsunda förstärker inslagen av social hållbarhet i den fysiska planeringen. Samverkan sker för att exempelvis förbättra utbudet av mötesplatser, öka tryggheten i området och göra det lättare att delta i vuxenutbildning. I Rosendalsprojektet används en modell för att skapa en större variation i utbudet av bostäder och på så sätt bidra till minskad segregation. Uppsala är en av regeringens utpekade kommuner för att få statsbidrag för att motverka segregation. Det pågår en utveckling av analyser för ökad social hänsyn i fysisk planering genom ett pilotprojekt knutet till arbete med fördjupade översiktsplaner och i början av 2019 lanseras en ny

tjänst som ska göra det enklare för medborgare och företag att hitta och använda kommunens geografiska information. Processen för detaljplaner fortsätter att utvecklas för att öka samordningen och än mer fånga upp hållbarhetsperspektiv.

Kommunen samordnar insatser på landsbygden kring bland annat pendelparkeringar och boenden för äldre utanför Uppsala stad. Landsbygdsmässan i april 2018 hade störst fokus på byggande i prioriterade tätorter utanför staden. Ett nytt bredbandsprogram beslutades av kommunfullmäktige i juni som tydliggör kommunens ambitioner gällande utbyggnaden av bredband. Det finns fortfarande behov av insatser för att göra det mer attraktivt att bo på landsbygden, vilket indikeras av att invånare som bor utanför kommunens tätorter är mindre nöjda med kommunikationer och möjligheten att leva miljövänligt.

Det kommunala bolaget Ihus har bland annat utifrån genomförd jämställdhetsanalys säkerställt dels att bolaget har en jämnare könsfördelning bland sina hyresgäster än branschsnittet, dels att Ihus som hyresvärd möter de behov och önskemål som kunderna har, oavsett kön.

Indikatorer	Nuvärde			Jämför- värde	Mål-sätt- ning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
3.1. Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt	58	60	56	61	Öka	~
3.1a. Boende i centralort	59			62	Minska skill- nad	Skillnad ökar över tid
3.1b. Boende i annan tätort	58	-	-	64		
3.1c. Boende utanför tätort	52			53		
3.2. Medborgarnas bedömning av kommunens gång- och cykelvägar	57	58	57	59	Öka	↘
3.2a. Boende i centralort	60			62	Minska skill- nad	Skillnad varierar över tid
3.2b. Boende i annan tätort	60	-	-	65		
3.2c. Boende utanför tätort	59			61		
3.3. Medborgarnas uppfattning om kommunikationer	68	70	67	66	Öka	➔
3.3a. Boende i centralort	70			70	Minska skill- nad	Skillnad varierar över tid
3.3b. Boende i annan tätort	66	-	-	69		
3.3c. Boende utanför tätort	62			63		
3.4. Medborgarnas uppfattning om tillgången på parker, grönområden och natur	7,3	7,4	7,2	7,9	Öka	➔
3.5. Cykel som andel av färdmedel för resor som börjar och slutar i Uppsala kommun	27		-	26	Öka	➔
3.6. Andel av det motoriserade resandet som invånare i Uppsala kommun gör med kollektivtrafik	29	-	-	30	Öka	➔
3.7. Använd förnybar energi – egna personbilar/lätta lastbilar, kommunorganisatoriskt, andel	47	-	-	34	2020: 100	↗
3.8. Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, ton CO ₂ ekc/inv	5,7 (prel)	-	-	5,8	2020: 4,4	↘
3.9. Energianvändning per yta (kWh/m ²), kommunorganisatoriskt	159	-	-	168	Minska	↘
3.10. Solenergi						
3.10a. Solenergi – installerad effekt (MW), kommunorganisatoriskt	1,5	-	-	1,2	2020: 3	↗
3.10b. Solenergi – installerad effekt (MW), kommungeografiskt	7,3	-	-	4,4	2020: 30	↗
3.10c. Egenproducerad el från solceller av total elanvändning, kommunorganisatoriskt, andel	0,6	-	-	0,4	2020: 2,0	↗
3.11. Andel ekologiskt producerade livsmedel, egen regi	44	-	-	41	2023: 100	↗
3.12. Absolut närhet till fiberanslutet bredband, andel						
3.12a. Andel hushåll i tätort	92	-	-	91	Öka	↗
3.12b. Andel hushåll utanför tätort	27	-	-	30	Öka	↗
3.12c. Andel arbetsställen i tätort	91	-	-	89	Öka	↗
3.12d. Andel arbetsställen utanför tätort	26	-	-	32	Öka	↗

Inriktningsmål 4

Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna

Det globala målet om minskad ojämlikhet innehåller flera delmål som handlar om att skapa ett mer jämlikt samhälle 2030. Det handlar till exempel om att verka och möjliggöra för alla människor – oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning – att bli inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Klyftor och ojämlikhet samt kopplingen till FN:s mål om ojämlikhet i hälsa lyftes i Regeringens rapportering av genomförande av Agenda 2030 till FN 2017.

Jämlikhet och mänskliga rättigheter

Indikatorerna visar att invånarna i Uppsala har en bättre hälsa än invånare i jämförbara kommuner. Det finns dock påtagliga skillnader mellan bostadsområden sett till både ohälsa och arbetslöshet. Det finns också skillnader utifrån ålder och kön. Äldre har en sämre hälsa än yngre, men skillnaden mellan åldersgrupper minskar eftersom ohälsotalet minskar bland äldre, men ökar bland yngre. Kvinnor har en sämre hälsa än män. Detta mönster finns även bland jämförbara kommuner. Inkomstläget är generellt bättre i Uppsala vad gäller andelen som erhåller ekonomiskt bistånd eller hushåll med låga inkomster.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Inom ramen för äldrevänlig stad identifiera rekreativstråk och tillgängliggöra parkbänkar
- ✓ Stödja det tobakspreventiva arbetet inom skolan genom att utföra tillsyn av skolgårdar och handlare
- ✓ Med stöd av sociala investeringar särskilt stärka det förebyggande arbetet för barn och unga gällande psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, skolfrånvaro samt missbruk
- ✓ Stärka det kommunövergripande operativa arbetet med att motverka våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Nya riktlinjer för markanvisning, där frågor kring social hållbarhet och arbetsmarknad särskilt lyfts, har tagits fram för beslut i kommunfullmäktige. Markanvisningar för en variation av boendeformer pågår bland annat i Rosendal. Möjligheten att ställa krav på arbetsmarknadsstödande åtgärder med mera finns inarbetat i förslag till fördjupade riktlinjer för markanvisning inom ramen för Uppsalamodellen för markanvisningar.

Arbetet med att motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har förstärkts med extra personal.

Barn, äldre och hbtq-personer har varit i fokus för kommunens arbete för jämlikhet och goda levnadsvillkor och intensifierats under året. Kommunen har utvecklat arbetssätt för att stärka delaktigheten för funktionshindrade och till exempel underlättat för dem att kunna rösta och kompetensutvecklat kring romsk inkludering och mänskliga rättigheter inklusive utvecklat arbetet för HBTQ.

Kommunen har genomfört kompetenshöjande insatser för att stärka kunskapsnivån i och förbereda organisationen för införandet av Barnkonventionen som lag 2020 och även tecknat ett partnerskap med Barnombudet i Uppsala län.

Som ett led i att säkerställa att Uppsala är en äldrevänlig kommun har bland

annat äldre sverigefinnars och bi-ståndshandläggares upplevelser av mötet med äldreomsorgen undersökts.

För att säkerställa ett inkluderande och professionellt bemötande av alla invånare har utbildningsinsatser inom normkritik och hbtq fortsatt. För att förbättra levnadsvillkoren för äldre hbtq-personer har bland annat träffpunktsverksamheten för personer 65+ hbtq-diplomerats.

Implementering av handlingsplan mot våldsbejakande extremism pågår.

Sociala investeringar och tidiga insatser

Kommunen gör det möjligt att testa nya och att utveckla befintliga metoder genom sociala investeringar. De sociala investeringar som hittills beslutats syftar till att arbeta förebyggande kring skolfrånvaro, barn i missbruksfamiljer, personer med psykisk funktionsnedsättning samt områdesarbete för Gottsunda. Tre av fyra satsningar avslutas vid årsskiftet 2019/2020. Områdesarbetet i Gottsunda innebär att fler ungdomar får sommarjobb och möjlighet till feriearbete under andra lov. Fler ungdomar har också feriearbetat under sommaren 2018 jämfört med 2017.

Den sociala kompassen används bland annat som underlag vid planering och prioritering av insatser, till exempel vid bidragshandläggningen till barns och ungas fria tid där målsättningen är att stöd till aktiviteter ska verka kompensatoriskt och minska ojämlikheten i deltagande i fritidsaktiviteter hos barn och unga. Barn och unga i familjer med försörjningsstöd ska också kunna delta i fritidsaktiviteter utan kostnad. En modell för kulturgaranti, där barn och unga har rätt att ta del av kultur under sin skoltid, är under framtagande. Kommunen arbetar också systematiskt för en förbättrad simkunnighet. Vilken betydelse det får att barnkonventionen blir lag 2020 utreds.

Kommunen deltar i närvårdssamverkan med Region Uppsala och prioriterar bland annat psykisk hälsa för barn och unga. Kommunen arbetar också med att öka medvetenheten om skadliga effekter av alkohol och droger. Alla handlare som säljer tobak har besökts under året, totalt 151 besök, och samtliga högstadie- och gymnasieskolor har under 2017–2018 fått riktad tillsyn av hur rökförbudet efterföljs på skolgårdarna. Tillsynerna visar att rökning förekommer på en stor del av skolgårdarna trots förbudet och följs upp för att säkerställa att åtgärder vidtas. Inom skolan arbetarkommunen även med utveckling av elevhälsans hälsofrämjande arbete, psykologinsatser för gymnasieelever samt erbjuder föräldrar till förskolebarn möjlighet att delta i program för föräldravägledning.

Uppdrag som är försenade och behöver arbetas vidare med:

- ✓ Utifrån kartläggning av levnadsvillkor och hälsa fortsätta utvecklingen av främjande, förebyggande och tidiga insatser för barn och unga

Riktade insatser för välmående

Insatser görs inom många olika områden. En vattenförsörjningsplan är framtagen och ska beslutas i början av 2019. Riskanalys och förslag på riktlinjer för markanvändning på Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde har beslutats av kommunfullmäktige och arbetet utifrån riskanalysen och riktlinjerna har påbörjats. Trafiksäkerhetsarbetet kring förskolor och skolor utvecklas, liksom kunskap och erfarenhet om allergikost och giftfri miljö.

Arbetet med handlingsplanen för en äldrevänlig stad pågår liksom flera aktiviteter riktade till äldre inom nämnders och bolags grunduppdrag, till exempel funktionsanpassningar i offentlig miljö, kartläggning av behov i

lokalförsljningsplaneringen för idrotts- och fritidslokaler, förmedling av trygghetsbostäder, teater och andra kulturaktiviteter under dagtid samt fysisk träning i anslutning till seniorluncher.

Kommunen samverkar med civilsamhället och informerar äldre om civilsamhällets utbud av aktiviteter. Kommunen undersöker också möjligheterna att stödja föreningar som erbjuder

friskvård och hälsofrämjande aktiviteter för äldre.

Under sommaren uppmärksammades vikten av beredskap inom vård- och omsorgsverksamheter för höga temperaturer. Kommunens beredskap för de höga temperaturerna fungerade väl bland annat tack vare den förebyggande hälsoskyddstillsynen.

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
4.1. Ohälsotal bland Uppsalas invånare 16–64 år	19	22	16	25	Minska	↘
4.1a. Genomsnitt för den fjärdedel delområden med lägst ohälsotal (2017)	7	-	-	8	Minska skillnad	Skillnad består
4.1b. Genomsnitt för den fjärdedel delområden med högst ohälsotal (2017)	36	-	-	37		
4.2. Invånare 16–84 år med bra självskattat hälsotillstånd, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	76	74	78	73	Öka	→
4.3. Ungdomar som uppger att de mår bra eller mycket bra, andel	69	62	77	68	Öka	↗
4.4. Invånare 16–84 år med nedsatt psykiskt välbefinnande, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	16	20	12	16	Minska	↘
4.5. Invånare 16–84 år som blivit utsatta för kränkande behandling, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	25	30	19	19	Minska	~
4.6. Invånare 16–84 år som saknar tillit till andra, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	22	24	20	28	Minska	→
4.7. Ungdomar som tycker att man kan lita på de flesta människor, andel	56	52	60	54	Öka	-
4.8. Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel	4,3	-	-	5,8	Minska	↗
4.9. Invånare i hushåll med låg inkomst med hänsyn till hushållets storlek och sammansättning, andel (2016)	14	-	-	16	Minska	→
4.9a. Födda i Sverige 0–19 år	13	-	-	17	Minska	→
4.9b. Födda utomlands 0–19 år	39	-	-	57	Minska	↗
4.9c. Födda i Sverige 20+ år	11	-	-	10	Minska	→
4.9d. Födda utomlands 20+ år	24	-	-	31	Minska	↗
4.9e. Födda i Sverige eller utomlands 65+ år	13	-	-	14	Minska	→

Inriktningsmål 5

Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Agenda 2030 pekar på att fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska samt vikten av att alla länder inkluderas oavsett deras ekonomiska status, eftersom fattiga människor även finns i rika länder och medelinkomstländer. Det globala målet om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt lyfter fram vikten av att verka för en tillväxt som är inkluderande och långsiktigt hållbar och för en full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen handlar om att till 2030 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar. Ett annat delmål är att till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

Tillväxt av både bostäder och arbeten

Uppsala har under de senaste åren haft en befolkningsutveckling och en sysselsättningsnivå långt över riksgenomsnittet. Bygandet i Uppsala ökar över tid och antalet färdigställda bostäder förväntas fortsätta öka i närtid, eftersom antalet bygglov och antalet påbörjade bostäder är många. Kommunen har under 2018 fått priset Årets tillväxtkommun av Arena för tillväxt.

Uppsala har lägst antal hyresrätter per invånare av jämförbara kommuner. Uppsala har däremot flest bostadsrätter per invånare. Andelen hyresrätter i bostadsbeståndet ligger sedan flera år kvar på drygt en tredjedel. Kommunen har under året förberett byggande av hyresrätter med statligt investeringsstöd, men riksdagen avskaffade investeringsstödet under hösten genom 2019 års budget.

Kommunfullmäktige beslutade i september om nya riktlinjer för markanvisningar. Riktlinjerna lyfter fram boendekostnader och innovationer som en viktig del. Kommunen vill genom markanvisningar styra mot en variation av boendeformer där byggemaskaper och kollektivhusboenden ingår. Det

pågår arbete med flera detaljplaner för landsbygden, exempelvis i Storvreta, Länna, Bälunge och Björklunge. Under året har det funnits planer på att paketera markanvisningar genom att kombinera byggrätter med höga marknadsvärden (till exempel i innerstaden) med byggrätter med lägre marknadsvärden utanför staden. De planerna har pausats på grund av en avvaktande bostadsmarknad.

Flera samarbeten har inletts mellan kommun, byggbolag och näringsliv för att främja verksamhetslokaler i nya bostadsområden. För att öka tillgången på mark och lokaler i olika prisklasser genomför kommunen pilotprojekt för att se över olika upplåtelseformer för verksamheter, till exempel andelsägande, kontorshotell och bostadsrätt. Kommunens webbplats visar numera byggbar mark för näringslivet. En prioriteringslista för markköp i Östra Fyrislund har tagits fram och kommunen har tagit kontakter med intressenter för försäljning.

Genom näringslivsprotokollet arbetar kommunen tillsammans med näringslivet kring bland annat företagservice, nyföretagande och kompetensförsörjning. I samarbete med näringsliv, akademi, offentliga organisationer och "coworking spaces" främjas kvinnors företagande, mötesplatser, nya företagsfrämjande aktörer, de kunskapsintensiva branscherna och företagande på landsbygden. Fler mötesplatser än någonsin tidigare har genomförts i Uppsala 2018. Under året har kommunen bland annat inlett en tech-satsning, haft värdskap för Nanoforum och Yrkes-SM samt gett stöd till evenemanget Wonder women och Ung företagsamhets mäsä.

En arbetsmarknad för alla

Uppsala har en stark arbetsmarknad, men det finns en påtaglig skillnad i arbetslöshet mellan olika bostadsområden i kommunen. I fjärdedelen bostadsområden med lägst arbetslöshet är en av 100 arbetslösa, medan en av tio är arbetslösa i fjärdedelen med högst arbetslöshet.

Andelen ungdomar som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har minskat 2018 i jämförelse med 2017. Jämfört med liknande kommuner har Uppsala under lång tid haft en lägre andel ungdomar som varken studerar eller arbetar. Flera nämnder samarbetar för att öka rekryteringen till utbildning och skolnärvaron. I det sociala investeringsprojektet *Samverkan kring skolnärvaro* genomförs insatser för elever som behöver mer stöd än vad som ingår i skolans ansvar. Kommunen samverkar även med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Uppsala kring insatser för unga med aktivitetsersättning. Det finns också olika slags samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och föreningslivet för att informera om vuxenutbildningens möjligheter.

Genom tidiga satsningar på feriearbete förbättras ungdomars erfarenheter, kontakter och nätverk inför kommande yrkesliv. Extra fokus ligger på att motverka att feriearbete väljs utifrån traditionellt könsbundna mönster. Totalt har fler ungdomar sommarjobbat under 2018 än under 2017 och fördelningen mellan flickor och pojkar har blivit jämn.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Inom ramen för näringslivsprotokollet tillsammans med näringslivets olika aktörer skapa förutsättningar för 70 000 nya jobb till 2050
- ✓ Öka andelen ungdomar som arbetar eller studerar
- ✓ Fler ungdomar ska erbjudas feriearbete för att få erfarenheter, kontakter och nätverk inför kommande yrkesliv
- ✓ Kommunen ska tillsammans med Arbetsförmedlingen genom arbetsmarknadsanställningar/åtgärder som extratjänster och traineejobb, exempelvis med gröna jobb, möjliggöra för nyanlända och personer långt från arbetsmarknaden att etablera sig i arbetslivet
- ✓ Utveckla och starta minst ett hyresrättsprojekt i kommunen som lever upp till kraven för Boverkets investeringsstöd för produktion av hyresrätter
- ✓ Ta fram en strategisk lokalförsörjningsplan för vård och omsorg.

Skillnaden i andelen förvärvsarbetande mellan utländskt födda och svenskfödda minskar över tid och är något mindre i Uppsala än i jämförbara kommuner. Jämfört med liknande kommuner har Uppsala en högre andel personer som kommit till Uppsala som flyktingar som arbetar eller studerar.

Bland svenskfödda finns i princip ingen skillnad mellan i vilken grad kvinnor och män har ett arbete. Bland utrikes födda arbetar däremot kvinnor i lägre grad än män.

Flera verksamheter stämmer återkommande av läget för att hitta gemensamma beröringspunkter för att effektivisera arbetet för nyanlända. Kommunen genomför en omfattande kompetensutveckling av medarbetare som arbetar med nyanlända inom kommunens verksamheter. I december beslutade kommunstyrelsen att barnfamiljer med permanenta uppehållstillstånd får sina bostadskontrakt omvandlade från andrahandskontrakt till förstahandskontrakt för att på så sätt underlätta etableringen.

Målet att 700 personer ska få en anställning genom extratjänst mellan

hösten 2017 och nyår 2018 är uppnått. Av anställningarna så har cirka 65 procent haft försörjningsstöd innan anställningen. Flera samverkansinsatser pågår inom vuxenutbildningen för att möta nyanländas och arbetsmarknadens behov. Nya introduktionsdagar på lätt svenska förväntas få fler kvinnor att delta på introduktionsveckorna. Inför hösten 2018 har antalet platser på introduktionsprogram i gymnasieskolan ökat för att kunna erbjuda alla elever plats. I samverkan med föreningslivet erbjuds läxhjälp och fritidsaktiviteter för nyanlända barn och unga. Kommunen erbjuder även språkfrämjande insatser genom bland annat språkcaféer och "låna en uppsalabo".

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
5.1. Färdigställda bostäder per 1000 invånare (genomsnitt senaste tre åren), antal	6,6	-	-	6,0	Öka	↗
5.2. Hyresrätter i bostadsbeståndet, andel	36	-	-	46	Öka	→
5.3. Genomsnittlig väntetid till särskilt boende för 65 - år, antal dagar	49	52	45	54	Minska	↘
5.4. Skillnad mellan områden avseende andel arbetslösa						
5.4a. Genomsnitt för den fjärdedel bostadsområden med lägst arbetslöshet	1,3	-	-	1,2	Minska skillnad	↘
5.4b. Genomsnitt för den fjärdedel bostadsområden med högst arbetslöshet	10,1	-	-	10,7		
5.5. Förvärvarbetande 20–64 år, andel	76	75	77	77	Öka	↗
5.5a. inrikes födda	81	81	81	83	Minska skillnad	Skillnad minskar
5.5b. utrikes födda	61	59	64	59		
5.6. Invånare 17–24 år som varken studerar eller arbetar (UVAS), andel	6,1	5,3	6,9	8,4	Minska	↘
5.7. Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel	28	20	34	36	Öka	-

Inriktningsmål 6

Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande

Agenda 2030:s mål 4 handlar om att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och att främja livslångt lärande för alla. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter som bidrar till hållbar utveckling.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Bibehålla barngruppsstorleken på fortsatt låg nivå i förskolan
- ✓ Införa arbetskläder för personal i förskola och fritidshem
- ✓ Fortsätt satsningen på tidiga insatser i grundskolans lägre årskurser
- ✓ Intensifiera arbetet med genomförandet av handlingsplan för särbegåvade elever
- ✓ Genomföra en riktad biblioteks- och läs-satsning på kommunens landsbygdsskolor
- ✓ Ta fram en modell för samverkan med Region Uppsala som möjliggör en förstärkning av elevhälsans förebyggande arbete mot psykisk ohälsa
- ✓ Fortsätta utveckla barn och ungas möjligheter till skapande verksamhet, genom utbyggnad och utveckling av kulturskolverksamheter
- ✓ Fortsätta utvecklingen av Naturskolan
- ✓ Fler ska ges möjlighet att delta i vuxenutbildning

Kunskapsresultat

Studieresultaten i grundskolan och gymnasieskolan har förbättrats över tid. I de kommunala grundskolorna har resultaten förbättrats avsevärt, både vad gäller andel elever med behörighet till vidare gymnasiestudier och andel elever med godkänt i alla ämnen. Också den kommunala gymnasieskolan visar på förbättrade resultat jämfört med 2017. Resultaten i vuxenutbildningen varierar. Pojkar och män har fortfarande påtagligt sämre studieresultat än flickor och kvinnor i alla skolformer.

Föräldrar till barn i förskola är fortsatt nöjda med verksamheten. Enkätresultaten för kommunala och fristående verksamheter landade 2018 på i stort sett samma nivå som förra året. I grundskolan visar den elevenkät som genomförs på en positiv utveckling inom flera frågor. För fritidshemmen har enkätresultaten en svagt positiv trend.

Särskilda satsningar på lärande

Kommunen deltar i den nationella satsningen för att minska barngrupperna i förskolan och i den statliga lågstadiesatsningen vilket lett till att mer personal anställts. För de yngre åldrarna genomförs en pilotverksamhet med läsfrämjande insatser vid fyra landsbygdsskolor. Satsningen omfattar också förskolor.

Inom kulturskolan erbjuds från och med 2018 undervisning inom fler ämnesområden än musik i kulturskolan, till exempel bild och form.

Inom för-, grund- och gymnasieskolan genomförs resultatdialoger för att stärka kvalitetsarbetet.

Kommunen intensifierar också arbetet för särskilt begåvade elever med olika

insatser, bland annat i samarbete med universitetet. Arbetet för att ungdomar med funktionsnedsättning ska garanteras en trygg situation före och efter skoltid fortsätter. Gymnasieskolan har också förstärkts med psykologisk kompetens inom elevhälsan.

Antalet elever inom vuxenutbildningen har ökat kraftigt senaste åren. Ett utökat kursutbud inom gymnasiala yrkeskurser gör det möjligt för fler vuxna att finna en väg fram till egen försörjning. Flera satsningar görs när det gäller att stödja språksvaga att klara en

utbildning. Planering pågår för att etablera vuxenutbildning permanent i Gottsunda så att tillgängligheten till utbildning ökar för dem som bor i området. I området görs flera olika uppsökande och rekryterande insatser. Sammantaget ger insatserna fler personer möjlighet att utmanas i sitt lärande utifrån sina förutsättningar.

Lokalförsojningsarbetet säkerställer behoven och bevakar att utbildningsmiljöerna som byggs utgår från de funktionsprogram som är framtagna.

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
6.1. Medelvärdet för andel positiva svar på samtliga frågor i föräldraenkäten, lägeskommun	87	87	87	87	Öka	➔
6.2. Skillnad i betygspoäng i matematik mellan flickor och pojkar i åk 6, lägeskommun	0,3	-	-	0,5	0	~
6.2a. Genomsnitt för den fjärdedel skolor med störst skillnad till flickornas fördel	2,7	-	-	-	Minska skillnad	Skillnad består
6.2b. Genomsnitt för den fjärdedel skolor med störst skillnad till pojkarnas fördel	-1,9	-	-	-		
6.3. Grundskoleelever som är behöriga till yrkesinriktade program i gymnasieskolan, lägeskommun, andel	87	88	86	84	Öka	~
6.4. Genomsnittligt meritvärde i grundskolans årskurs 9, 17 ämnen, lägeskommun	238	253	226	227	Öka	↗
6.5. Elever med minst B i samtliga ämnen årskurs 9, kommunala skolor, andel	4,5	8,1	1,8	4,5	Öka	➔
6.6. Gymnasieelever med examen inom tre år, lägeskommun, andel	68	70	65	65	Öka	➔
6.7. Elever med minst E i samtliga kurser, avgångselever gymnasieskolan, kommunala skolor, andel	74	77	71	70	Öka	-
6.8. Grundläggande kurser vuxenutbildning, andel godkända	90	91	89	87	Öka	↗
6.9. Gymnasiala teoretiska kurser vuxenutbildning, andel godkända	79	82	77	81	Öka	➔
6.10. Yrkesutbildningar vuxenutbildning, andel godkända	89	89	89	92	Öka	~
6.11 Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år	11	-	-	17	Öka	↘

Inriktningsmål 7

Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Agenda 2030:s mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. Ett av FN:s delmål är att till 2030 minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar, med en tredjedel genom förebyggande insatser och behandling samt främja psykisk hälsa och välbefinnande. Ett annat delmål är att stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive alkohol.

Arbete för att stärka särskilda grupper

Indikatorerna visar att Uppsala liknar R9-kommunerna när det gäller invånarnas uppfattning om hur kommunens stöd till utsatta fungerar. Uppsala kommun genomför tillsammans med Region Uppsala en mängd samordnade insatser för att motverka missbruk, främja psykisk hälsa och skapa bättre lösningar för särskilda målgrupper. Kommunen är aktiv på strategisk nivå i närvårdssamverkan, den länsgemensamma handlingsplanen för psykisk hälsa, samordningsförbundet, samverkansstrukturen Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) och riktlinjer inom missbruks- och beroendevården (RIM). Kommunen är också aktiv på en mer taktisk och operativ nivå i exempelvis områdesbaserad samverkan mellan skola, polis, socialtjänst, fritidsverksamhet, föreningar och andra organisationer. På individnivå sker samverkan exempelvis mellan olika myndigheter och professioner inom ramen för samordnad individuell planering (SIP) och mellan utbildningsnämnden och socialnämnden kring skolgången för placerade barn (skolfam). Alla högstadieskolor deltar i ett organiserat samarbete med socialförvaltning, polis och fritidsverksamhet som samordnas av ungdomsjouren. En utredning visar att det behövs bättre rutiner och samarbete avseende orosanmälningar,

bland annat när det gäller sekretess

och information mellan skolor. Ungdomsmottagningarna har förstärkts och antalet koordinatörer för ökad skolnärvaro har ökat. Fyra psykologer har anställts i gymnasieskolan och arbete pågår för att säkra det hälsofrämjande perspektivet i elevhälsoteamens arbete. Jämfört med liknande kommuner är det ungefär lika vanligt att barn och unga som haft stöd av socialtjänsten återkommer till socialtjänsten längre fram. När det gäller vuxna missbrukare är det vanligare i Uppsala att man *inte* återkommer än i genomsnittet för R9-kommunerna.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Stärka insatserna för att förebygga och behandla drog- och spelmissbruk
- ✓ Utveckla samverkan med region Uppsala och civilsamhället kring hemlösa personer

Flera nämnders verksamheter arbetar aktivt med att öka kompetensen kring psykisk hälsa och ohälsa. Exempelvis tas stödmaterial fram för att stödja handläggare i arbetet med hot och våld i nära relationer och med personer som har ett risk- och missbruk. Kommunen har deltagit i att utforma verksamheten "integrerat behandlingsteam för barn och unga" för att motverka missbruk bland unga.

En utredning om en utvecklad samverkan med Region Uppsala kring hemlösa personer påbörjades hösten 2018. Kommunen förbereder också ett

samarbete med föreningar i syfte att barn och unga i familjer med försörjningsstöd ska kunna delta i aktiviteter utan kostnad.

Kommunen har ökat möjligheterna till lägerverksamhet för personer med funktionsnedsättning och i samverkan med Uppsala Stadsmission bedriver kommunen verksamhet för hemlösa och personer med beroenden, psykisk ohälsa eller andra sociala problem. En satsning på vårdhundar på psykiatriboenden har lett till ökat välbefinnande, självkänsla och trygghet.

Uppdrag som är försenade och behöver arbetas vidare med:

- ✓ Öka möjligheten till inflytande och egenmakt så att stöd och insatser bättre motsvarar behoven
- ✓ Vidareutveckla samverkan och de befintliga resurser som finns för personer med social problematik för att nå bättre effekt
- ✓ Utveckla fler aktiviteter till unga vuxna i kommunens stads- och landsbygdsdelar
- ✓ Utveckla det förbyggande arbetet för psykisk hälsa
- ✓ Skapa trygg och säker hemgång för utskrivningsklara i samarbete med Region Uppsala

En jämställd biståndsbedömning

Kommunen bedriver ett utvecklingsarbete avseende jämställd biståndsbedömning. Till exempel arbetar försörjningsstödsverksamheten med avidentifierade och könsneutrala ärendedragningar och flera verksamheter arbetar med jämställdhetsanalys av avidentifierade ärenden. Inspektionen för vård och omsorg har granskat försörjningsstödsverksamheten och gett positivt respons.

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd var dock högre 2018 jämfört med 2017 och andelen av befolkningen med ekonomiskt bistånd var högre 2017 än 2016 och förväntas bli ännu högre 2018.

Inflytande och egenmakt

Inom närvårdssamverkan pågår flera gemensamma aktiviteter för att skapa högre delaktighet för brukare. Kommunen deltar tillsammans med Region Uppsala i ett brukarnätverk för beroendefrågor. Genom brukarombud för personer med funktionsnedsättning och programmet för full delaktighet säkras funktionshinderperspektivet i dialoger med brukarorganisationer, förvaltningar, bolag och andra huvudmän. Flera verksamheter genomför brukarundersökningar och möter brukare i olika forum för dialog. Kommunen uppfyllde under 2018 flera av Socialstyrelsens kvalitetsmätt jämfört med tidigare år och ligger nu klart över jämförbara kommuner. För LSS-boenden är kvalitetsaspekterna dock något lägre jämfört med genomsnittet för R9-kommunerna.

Brukarna som är nöjda med äldreomsorgen är ungefär lika många som genomsnittet för R9-kommunerna. Samtidigt erbjuder Uppsalas särskilda boenden för äldre i högre grad sådant som Sveriges kommuner och landsting anser har betydelse för kvalitet, till exempel att de som bor har möjlighet att själv välja när de ska gå och lägga sig eller gå upp på morgonen och i vilken mån de erbjuds utevistelse och gemensamma aktiviteter. Personalkontinuiteten inom hemtjänsten är lägre än i jämförbara kommuner.

Individens delaktighet har stärkts inom ramen för det löpande arbetet med framtagande, uppföljning och utvecklande av genomförandeplaner.

Fler unga har feriearbetat under sommaren 2018 jämfört med 2017 och kommunen arbetar för att ungdomar som i hög utsträckning riskerar att få svårt att etablera sig på

arbetsmarknaden ska erbjudas feriearbete under andra lov.

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
7.1. Medborgarnas uppfattning om det stöd och den hjälp som utsatta personer får i kommunen	51	50	52	51	Öka	→
7.2. Ej återaktualiserade ett år efter avslutad utredning eller insats, andel						
7.2a. Barn 0–12 år	66	66	67	74	Öka	↘
7.2b. Ungdomar 13–20 år	65	69	62	72	Öka	~
7.2c. Vuxna med missbruksproblem	81	81	80	72	Öka	~
7.3. Brukare inom daglig verksamhet som trivs på sin dagliga verksamhet, andel	57	~	75	80	Öka	-
7.4. Brukare som är nöjda med sin äldreomsorg, andel						
7.4a. Särskilt boende	78	76	81	80	Öka	↘
7.4b. Hemtjänst	86	85	88	85	Öka	→
7.5. Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	18	18	18	15	Minska	→
7.6. Kvalitetsaspekter, andel av maxpoäng						
7.6a. LSS grupp- och serviceboende	74	-	-	78	Öka	~
7.6b. Särskilt boende äldreomsorg	80	-	-	69	Öka	→
7.7. Alkohol-Narkotika-Tobak						
7.7a. Invånare 16–84 år med riskabla alkoholvanor kommun, andel (%)	19	15	22	15	Minska	→
7.7b. Gymnasieungdomar som aldrig druckit alkohol	27	26	29	26	Öka	↗
7.7c. Gymnasieungdomar som aldrig använt narkotika	86	87	86	87	Öka	↗
7.7d. Gymnasieungdomar som aldrig har rökt	53	51	55	52	Öka	↗

Inriktningsmål 8

Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället

Demokrati och mänskliga rättigheter genomsyrar hela Agenda 2030. Mål 16, om att främja fredliga och inkluderande samhällen, handlar om att myndigheter, institutioner och kommuner tar ansvar inom sina respektive ansvarsområden för ett tryggt, rättvist och inkluderande demokratiskt samhälle, där allas lika rättigheter skyddas och respekteras.

Demokratisk delaktighet

Inför de allmänna valen hösten 2018 arbetade kommunen för att öka valdeltagandet i de områden och för de grupper där valdeltagandet tidigare varit lågt. Tillgängligheten till vallokaler förbättrades och nya arbetssätt med flerspråkiga röstmottagare och ambulansröstmottagare prövades.

Särskilda demokratiambassadörer hade till uppgift att informera om varför det är viktigt att rösta och hur det går till. Målgruppen för den ökade informationen var utrikes födda, unga samt personer med funktionsnedsättning. Valdeltagandet som helhet blev högre än på över 20 år. I Gottsunda ökade valdeltagandet i sex av åtta distrikt. Dock ökade gapet i valdeltagande mellan de distrikt som hade högst respektive lägst valdeltagande.

Ett utvecklingsarbete som syftar till att stärka kommunens engagemang för att främja mänskliga rättigheter pågår. Arbetet ska leda till ökad tillgänglighet, inkludering, jämlikhet och transparens för dem som verksamheterna möter. Kommunen för en dialog med flera samarbetspartner för att till 2020 bli

utnämnd till en kommun för mänskliga rättigheter (MR-kommun).

Flera verksamheter har HBTQ-certifierats som en del i arbetet med mänskliga rättigheter. Arbetet pågår också med att främja att främja romsk inkludering samt att stärka arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Stöd ges till civilsamhällets arbete för kvinnofrid och inom området våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Indikatorerna visar att Uppsala ligger i nivå med jämförelsekommunerna och trenderna är övervägande positiva. Andelen ungdomar som anser att de har möjlighet att framföra sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen har ökat sedan 2013. Det är vanligare att pojkar anser detta jämfört med flickor.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Öka valdeltagande i områden och för grupper med lågt valdeltagande samt verka för ett mer jämlikt valdeltagande
- ✓ Öka tillgängligheten vid allmänna val

Delaktighet för bättre service

Nämnder och bolag beskriver ett strukturerat arbete med att fånga upp brukares och medborgares behov som en del i sin verksamhetsutveckling. Det gör att kommunen kan utveckla sin förmåga att erbjuda service och tjänster med hänsyn till målgruppers olika förutsättningar och behov.

Flera verksamheter har utvecklat möjligheterna att påverka servicen, exempelvis genom brukarundersökningar, brukarrevisioner, synpunktshantering och tjänstedesign. Antalet ideella-öffentliga partnerskap har ökat och uppgår vid årets slut till fem partnerskap.

Under 2018 arbetade kommunen med att ta fram ett nytt barn- och ungdomspolitiskt program. I arbetet genomfördes flera medborgardialoger med barn och unga i olika delar av kommunen, för att i ett tidigt skede få en bild av vad barn och unga upplever som viktigt för att ha goda och jämlika uppväxtvillkor och säkerställa barn och unga delaktighet och inflytande i frågor som berör dem.

Uppdrag som är försenade och behöver arbetas vidare med:

- ✓ Utveckla och samordna kommunens synpunktshantering och felanmälan
- ✓ Öka samverkan mellan kommunen och föreningslivet genom Lokal överenskommelse med föreningslivet - LÖK

Kommunfullmäktige beslutade i maj att anta den nya överenskommelsen med föreningslivet med tillhörande handlingsplan. Arbetet med att genomföra överenskommelsen har påbörjats. Hittills har kommunen exempelvis genomfört en dialogkonferens och startat arbetsgrupper med fokus på äldre i Uppsala respektive Gottsunda. Antalet

föreningar som anslutit sig till överenskommelsen med föreningslivet har ökat.

Delaktighet i samhällsplaneringen

Kommunen arbetar för att öka allmänhetens insyn och kunskap om möjligheten att påverka samhällets utformning. Formerna för medborgardialog är vidareutvecklade och under 2018 har kommunens verksamheter genomfört 27 medborgardialoger. Riktlinjer för tillämpning av medborgarbudget beslutades av kommunstyrelsen i maj 2018 och utgör en gemensam plattform för fortsatt utvecklingsarbete. Medborgarförslag har börjat komma in och publiceras löpande på uppsala.se, där de även går att se på karta. Uppsalarummet visar Uppsalas pågående stadsutveckling med hjälp av fysiska och virtuella modeller.

Indikatorer	Nuvärde			Jämför- värde	Mål-sätt- ning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
8.1. Valdeltagande i senaste kommunvalet, (%) (2014)	86	-	-	83	Öka	↗
8.1a. Förstagångsväljare	83	-	-	77	Öka	↗
8.1b. Skillnad mellan distrikt med högsta och lägsta deltagande, procentenheter	36	-	-	35	Minska	-
8.2. Medborgarnas uppfattning om möjligheter till insyn och inflytande (Nöjd-Inflytande-Index) (2017)	44	46	43	45	Öka	→
8.3. Ungdomars uppfattning om att påverka kommunen (2017)						
8.3a. Vill vara med och påverka	29	31	27	28	Öka	→
8.3b. Tycker att de har möjlighet att framföra sina åsikter till de som bestämmer	16	13	19	17	Öka	~
8.4. Invånare 16–84 år med lågt socialt deltagande, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	12	12	13	19	Minska	↘
8.5. Kommunens samarbete med föreningslivet						
8.5a. Föreningar som anslutit sig till Lokal överenskommelse med föreningslivet, antal	128	-	-	111	Öka	↗
8.5b. Idéburet-offentliga partnerskap, antal	5	-	-	5	Öka	↗

Inriktningsmål 9

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

I Agenda 2030 ses utbildningsfrågor utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. I Sveriges rapportering till FN lyfter regeringen vikten av att kompetensen ska tas till vara hos alla i Sverige, såväl hos inrikes som utrikes födda. Agenda 2030:s mål 8 handlar om att verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen siktar på att senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

Jämställt och hållbart arbetsliv

Det har inte skett några omfattande förändringar i kommunens totala personalstruktur jämfört med 2017. Antalet tillsvidareanställda har ökat något mer under 2018 jämfört med föregående fyra år. I slutet av 2018 var 12 332 personer tillsvidareanställda.

Kvinnor är fortfarande starkt överrepresenterade inom administration, vård, omsorg och förskola medan tekniskarbete, kultur, turism och fritidsarbete har en betydligt jämnare könsfördelning. Uttag av fyllnadstid är fortsatt stabil

medan uttag av övertidsersättning ökat jämfört med 2017, främst inom vård- och omsorgsverksamheterna. Detta bedöms ha tillfälliga orsaker, till exempel arbetsanhopning och återtagande av boenden till kommunens regi.

Antal medarbetare i bolagen har ökat för varje år de senaste fem åren och var i medeltal 952 personer under 2018. Det har inte skett några förändringar i bolagens personalstruktur jämfört med 2017. Andelen kvinnliga anställda i bolagen är något mindre än andelen anställda män, 44 procent jämfört med 56 procent.

ALLMÅN PERSONALSTATISTIK	2014	2015	2016	2017	2018
Antal tillsvidareanställda medarbetare	10 623	11 109	11 407	11 672	12 332
Tillsvidareanställningar omräknat till heltider	9 783	10 250	10 796	11 203	11 959
Visstidsanställningar omräknat till heltider	1 239	1 198	1 257	1 344	1 731
Timavlönades arbetade timmar omräknat till heltider	1 281	1 304	1 380	1 249	1 319
Övertidsuttag omräknat till heltider	45	46	88	54	70
Fyllnadstidsuttag omräknat till heltider	51	49	93	56	57
Genomsnittlig ålder för tillsvidareanställda	47,4	47	46,2	45,9	45,7
Andel kvinnor tillsvidareanställda Uppsala Kommun (%)	74,6	74,6	74,3	74,1	73,4
Andel män tillsvidareanställda Uppsala kommun (%)	25,4	25,4	25,7	25,9	26,6
Genomsnittligt antal anställda inom Stadshuskoncernen	770	819	879	922	952
Andel kvinnor Stadshuskoncernen (%)	43,8	44,8	46,8	44,8	44,3
Andel män Stadshuskoncernen (%)	56,2	55,2	53,2	55,2	55,7

Uppsala kommun är den enda kommunen i Sverige som genomfört heltid som norm i alla verksamheter. Från och med januari 2019 har alla tillsvidareanställda medarbetare i Uppsala kommun en heltidsanställning, med undantag för tre personalgrupper - personliga assistenter, skolläkare och medarbetare med stadigvarande sjukersättning. Dock är deltidarbete fortfarande möjligt, och varje höst genomförs ett aktivt omval av tjänstgöringsgrad. Kommunen hade under 2018 cirka 900 medarbetare som valt att fortsätta arbeta deltid. Siffran ska jämföras med utgångsläget, då cirka 2 000 medarbetare var anställda på deltid. Omvalet inför 2019 ökade andelen medarbetare som vill tjänstgöra på heltid från 42 procent till 59 procent inom vård- och omsorgsverksamheten. Inom övriga verksamheter är förändringen inför 2019 marginell.

Uppdrag som är försenade och behöver arbetas vidare med:

- ✓ Ökad utsträckning agera för en inkluderande arbetsmarknad
- ✓ Stärka studenters jobb- och karriärmöjligheter (i Uppsala kommun) genom samverkan med universiteten inom ramen för studentmedarbetaransställning, samt öppna för fler möjligheter för studentmedarbetare inom Uppsala kommuns verksamheter

Hittills har en relativt låg andel valt heltidstjänstgöring. Därför har införandet av heltid som norm inte genererat några tydliga effekter på utfallet av hur

mycket tid som bemannas med timavlönade vikarier och hur mycket fyllnads- och övertid som tas ut. Med ökad andel som tjänstgör på heltid bör effekten bli tydligare framöver.

Uppdrag som kommunen blivit klar med:

- ✓ Fortsätta genomförandet av heltidsreformen
- ✓ Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön
- ✓ Utveckla former för upphandling av tjänster och entreprenader för att säkra kollektivavtalsenliga villkor, samt utveckla och genomföra 'Vita jobb'-modellen
- ✓ Inför möjligheter till grön rehab för anställda i Uppsala kommun i syfte att minska stressrelaterad ohälsa
- ✓ I samverkan med Arbetsförmedlingen erbjuda långtidsarbetslösa med försörjningsstöd nya vägar för att hitta ett nytt arbete

De drygt 6 procent av medarbetarna som fortfarande har en deltidsanställning ingår i de personalgrupper som undantagits från heltid som norm: personliga assistenter, skolläkare samt medarbetare med stadigvarande sjukersättning.

Andelen medarbetare som använder kommunens friskvårdsbidrag är i stort sett oförändrad. År 2018 har drygt 66 procent av de anställda som är berättigade använt sitt bidrag, 70 procent av kvinnorna och 57 procent av männen.

HELTID och DELTID	2014	2015	2016	2017	2018
Andel deltidsanställda av tillsvidareanställda medarbetare	26	25,9	24	10,2	6,36
Andel deltidsanställda kvinnor av tillsvidareanställda medarbetare	26,9	26,8	24,8	8,7	4,79
Andel deltidsanställda män av tillsvidareanställda medarbetare	23,1	23,1	21,7	13,7	10,63

SJUKFRÅNVARO	2014	2015	2016	2017	2018
Total sjukfrånvarotid	6	6,2	7	6,9	6,3
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar) av total sjukfrånvarotid	58,1	58,7	54,9	55,8	42,7
Sjukfrånvaro kvinnor	6,8	7	7,9	7,8	7,1
Sjukfrånvaro män	4,1	4,2	4,6	4,5	4,2
Sjukfrånvaro åldersgrupp <30 år	4,6	4,5	6,2	5,6	5,3
Sjukfrånvaro åldersgrupp 30–49 år	5,5	5,9	6	6,1	6
Sjukfrånvaro åldersgrupp >49 år	7,1	7,2	8,4	8,4	7,1
Total sjukfrånvarotid, Stadshuskoncernen	3,3	3,9	3,4	4,2	3,9
Sjukfrånvaro kvinnor, Stadshuskoncernen	x	3,1	3,2	4,5	4,5
Sjukfrånvaro män, Stadshuskoncernen	x	3,4	3,3	3,9	3,5

Per den 31 december 2018 var den totala sjukfrånvarotiden 6,3 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år vid samma tidpunkt. Långtidssjukfrånvaron och sjukfrånvaron i åldersgruppen över 49 år har minskat, liksom sjukfrånvaron för kvinnor. De resultaten kan antas bero på kommunens aktiva arbete med att hantera långtidssjukskrivningar genom riktade insatser under 2016–2017. Sjukfrånvaron för män och lägre ålderskategorier är i stort sett oförändrad.

Andel medarbetare som haft sex eller fler frånvarotillfällen under de senaste 12 månaderna är i stort sett oförändrad jämfört med 2017 och ligger på 11 procent. För kvinnor är andelen 12 procent, och för män 8 procent. Arbetet med korttidssjukfrånvaro skiljer sig åt mellan nämnderna, och arbetet med att fånga upp tidiga signaler på ohälsa fortsätter.

I bolagen har sjukfrånvaron minskat något på totalen och för män. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män och ligger på samma nivå som 2017.

Kompetensförsörjning

Kommunens kompetensförsörjningsutmaningar skiljer sig åt mellan olika verksamhetsområden. Inom vissa verksamheter, exempelvis socialt, kurativt och tekniskt arbete, har det varit svårt att behålla kompetens över tid. Därför har flera verksamheter under året satsat på aktiviteter som bör öka attraktiviteten, till exempel förändrat och utvecklat arbetssätt och strukturer som ger medarbetare större möjligheter att påverka arbete och verksamhetsutveckling.

Andra verksamheter har haft en god tillgång på kompetenta sökande och har lyckats bra med att anställa de chefer och medarbetare som verksamheten behöver.

Under året har Uppsala kommun publicerat 2 283 rekryteringsannonser. Antalet ansökningar har uppgått till cirka 46 800, vilket ger ett snitt på cirka 20 ansökningar per annons.

Framöver väntas underskott på kompetenser inom vissa yrkeskategorier, till exempel lärare och undersköterskor. I nämnder som har svårt att rekrytera och behålla kompetens sker riktade satsningar av olika slag. Kommunstyrelsen stöttar nämnderna genom att bidra med samordning och resurser till ett antal utvecklingsgrupper som arbetar nämndöverskridande med att attrahera och behålla prioriterade yrkeskategorier.

En utmaning är kommande pensionsavgångar. I dagsläget är 14 procent av kommunens medarbetare 60 år eller äldre. Pensionsavgångarna för medarbetare kulminerar 2021 med en prognostiserad avgång om cirka 325 individer – förutsatt att dessa lämnar arbetet vid 65 års ålder. Under perioden 2022 till 2024 varierar prognosen mellan 280 och 310 avgångar per år. Verksamhetsområdena med högst andel pensionsavgångar fram till 2024 är administrativt arbete och tekniskarbete.

Knappt var femte chef beräknas gå i pension de kommande sex åren. Avgångarna kulminerar 2021 med dryg 20 prognosticerade avgångar, varav flest på enhetschefsnivå. Rekrytering kommer inte lösa hela ersättningsbehovet, varför arbetet med att engagera, utveckla och behålla chefer kommer att bli allt viktigare och intensifieras de närmsta åren.

I uppföljningen av kommunens kompetensförsörjningsarbete för 2018 framgår att nämnderna arbetar mer systematiskt och långsiktigt med kompetensförsörjningen och att de använder den kommungemensamma metodiken för kompetensplanering som kommunstyrelsen arbetat fram. Kommunstyrelsen har fortsatt arbetet med att samordna kommunens varumärke som

attraktiv arbetsgivare och har under året tagit fram en strategisk plan för att skapa samsyn kring gemensamma initiativ och prioriteringar.

Kommunstyrelsen har under året erbjudit ett kommungemensamt chefs- och ledarutvecklingsprogram med två chefsutbildningar, ett med fokus på chefskompetens (Bygga Bas) och ett med fokus på ledarskap (Bygga På). Kommunstyrelsen har även genomfört fyra omgångar av introduktionsprogrammet Ny som chef och erbjuder mentorsprogram för chefer. Nämnderna har också genomfört verksamhetsanpassade chefs- och ledarutvecklingsaktiviteter, till exempel chefsdagar och coaching. För att fortsätta utvecklingen av chefs- och ledarförsörjningen har Kommunstyrelsen seminarier på temat framtidens ledarskap med förvaltningschefer och verkställande direktörer.

Arbetet med att erbjuda fler människor med funktionsnedsättning arbete och sysselsättning i kommunens egen verksamhet har fortsatt under året. Arbetsmarknadspolitiska målsättningar är en del av respektive nämnds arbete med kompetensförsörjning. Nämnder och bolagsstyrelser har även bidragit genom att till exempel erbjuda praktik och använda tjänster från kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service. I samarbete med Arbetsförmedlingen har nämnderna anställt långtidsarbetslösa och nyanlända på extratjänster. Kommunen har uppnått sitt mål om att 700 personer ska anställas på extratjänst fram till 31 december 2018.

Attraktiv arbetsplats

I en mätning av attraktiva arbetsvillkor har Uppsala kommun ett index på 104 av totalt 180. Medianvärdet för kommuner som mäter samma index är 98, och bästa kommun har index 122. Uppsala kommuns avviker från övriga kommuner genom att ha lägre andel tillsvidareanställningar i förhållande till det

totala antalet anställda, vilket ger en negativ effekt på totalindex.

Arbetet med att förskjuta arbetsmiljöarbetet mot hälsofrämjande och förebyggande insatser har fortsatt under 2018. Den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet visar att nämnderna följer årsplaner och beslutade rutiner på området. För att underlätta det fortsatta arbetet skulle dagens uppföljningsprocess kunna förbättras ytterligare, eftersom det ger underlag för prioritering av kommande insatser.

Under 2018 har 54 procent av inrapporterade ärenden om tillbud och arbets-skador avslutats. Det är en lägre andel än föregående år, då andelen var 65 procent. Antalet handlagda ärenden har dock inte minskat, utan ligger på samma nivå som föregående år. Skillnaden i andel avslutade ärenden beror alltså på att fler ärenden rapporteras, vilket bedöms vara en implementeringseffekt.

Uppsala kommun tillhör de kommuner bland R9-kommunerna som har minst skillnad i medianlön mellan kvinnor och män. På grund av att de centrala avtalen med lärarförbunden inte blev klara förrän i september har 2018 års löneanalys ännu inte färdigställts. Det är därför inte möjligt att säga något om det övergripande resultatet för 2018. Den lokala lärarlönesatsningen som initierades 2012 har fortsatt under 2018. För undersköterskor inom vård- och omsorgsverksamheterna har en centralt beslutad satsning om 150 kronor extra per undersköterska genomförts. Extrasatsningen motiveras av att gruppens löneläge generellt har tappat i förhållande till andra yrkesgrupper.

Verksamhetsutveckling

Företagens syn på kommunens service har förbättrats sedan år 2012, särskilt när det gäller bemötande, kompetens och rättssäkerhet.

Arbetet med att införa en tillitsbaserad styrning där medarbetares kompetens, engagemang och kreativitet kan få större utrymme har fortsatt under 2018. Bland annat har kommunen fortsatt arbetet med att aktivera den gemensamma värdegrund som beslutades under 2017. Nämnderna har kommit olika långt, och arbetet fortsätter under 2019. Kommunstyrelsen stödjer nämnderna med metodik för aktivering, som sker genom successiv dialog mellan chefer och medarbetare. Kommunstyrelsen har även satsat på att stödja nämnderna i att jobba mer systematiskt med att skapa välfungerande arbetsgrupper, och har erbjudit öppna seminarier och certifierade coacher som stöd till några nämnder. Kommunens chefer har även deltagit i en gemensam chefsdag där deras roll som kulturbärare lyftes fram i relation till kommunens pågående förändringsresa, som leds av stadsdirektören sedan 2014.

Kommunstyrelsen har under året satsat på att öka kunskapen och kompetensen inom social hållbarhet för både chefer och medarbetare genom att ge seminarier på olika teman, till exempel jämställdhetsintegrering, trygghet, säkerhet och barnrätt. Kommunen har också fortsatt med insatser för att kompetensutveckla medarbetare i att ge nyanlända ett effektivare och förbättrat mottagande. En tvåårig kompetensutvecklings-satsning för ett effektivare mottagande pågår för medarbetare inom flera nämnders verksamheter.

Under våren 2018 genomförde kommunen den årliga medarbetarundersökningen. Andelen svarande har stigit

från 64 procent 2017 till 78 procent 2018; samtliga nämnder har en oförändrad eller högre svarsfrekvens 2018 jämfört med 2017. Index för hållbart medarbetarengagemang (HME) visar på en förbättring inom alla tre delområden (motivation, ledarskap och styrning). Totalindex är stabilt, och ligger på värdet 77 under 2018, vilket är samma värde som 2017. En jämförelse av resultatet från de olika mätningarna (2016–2018) visar att flera nämnder har en positiv trend med höjning gällande indexvärdet på totalen. Resultatet inom indexområde andra viktiga frågor har, på kommunövergripande nivå och på enskilda förvaltningar, försämrats något i 2018 års undersökning jämfört med tidigare undersökningar. På aggregerad nivå finns det inga skillnader på hur kvinnor och män svarat. Inom områdena motivation och styrning har kvinnorna något högre genomsnittsvärden än män medan det omvända gäller inom område arbetssituation. Det är dock inte klarlagt om detta beror på verksamhetsskillnader eller om det kan ha andra förklaringar.

Analysen av undersökningens resultat visar på likartade förbättringsbehov för flera av nämnderna inom kategorierna ledarskap/styrning, arbetssituation och andra viktiga frågor. Fokus inom de olika förbättringsområdena utgår dock från förvaltningarnas egna utmaningar. Flertalet nämnder fortsätter även sitt arbete för att motverka negativ stress.

En analys av chefernas svar visar att resultatet som berör arbetssituation generellt, har ett lägre index bland chefer än bland medarbetare. Med utgångspunkt i analysen finns förbättringsområden inom områdena chefernas

förutsättningar samt kommunikation och dialog.

Sammanfattande analys och aktuella utmaningar

Med fler äldre och yngre invånare, fortsatt tillväxt, snabb teknikutveckling och ökad rörlighet inom befolkningen, förändras det kommunala servicebehovet och förutsättningarna för hur, när och var service ska och kan levereras till kommuninnevånarna. Detta skapar intressanta förutsättningar för kommunens kompetensförsörjning. Det är en utmaning redan idag att kompetensförsörja verksamheten, och mycket pekar på att kommunen behöver arbeta allt mer systematiskt och träffsäkert för att ha rätt kompetens på rätt plats vid rätt tidpunkt.

Det gångna året ger indikationer på att kommunkoncernen är på rätt väg. Omvärldsanalys, verksamhetsplanering och kompetensplanering systematiseras allt mer, vilket är högst väsentliga framgångsfaktorer. Det ger goda förutsättningar för kommunen att vara mer flexibel och bättre kunna möta kompetensbehov som kommer av förändrade servicebehov, såväl som arbetsmarknadspolitiska målsättningar. Dock behöver arbetet med både kompetensförsörjning och chefs- och ledarförsörjning vidareutvecklas.

Arbetet med att engagera och utveckla medarbetare - och ta tillvara den fulla kompetenspotential de besitter tillsammans - kommer vara mycket väsentligt för att klara det kommunala uppdraget. För att lyckas med det behövs en komplex sammansättning av arbete med styrmodeller, medarbetarskap, chefs- och ledarskap, kompetensutveckling och arbetsmiljö. Även här har koncernen ett bra utgångsläge med de förändringar i styrning och organisation som genomförts de senaste fyra åren, men mer behöver och kan göras. Det finns några områden som bör uppmärksammas särskilt. Kommunen har en hög sjukfrånvaro i vissa

delar av verksamheten, arbetsbelastningen bedöms som hög av medarbetarna, och chefer bedömer att de har svårt att hinna med sitt chefs- och ledaruppdrag. Det ger signaler om att det finns ett antal åtgärder som behöver vidtas. Med väl valda åtgärder kan vinsterna – ekonomiskt, produktionsmässigt och mänskligt – bli goda.

Kommunkoncernen behöver öka förmågan att ta tillvara på redan genomförda förändringar. Till exempel behöver förmågan att samplanera bemanningen inom och mellan olika verksamheter öka, när kommunen med heltid som norm har fler medarbetare som vill tjänstgöra mer, och arbeta längre upp i åldrarna. Förmågan att förutse, pröva och tillägna verksamheten teknikutveckling behöver förbättras, och som en följd av det förmågan att förutse vilken kompetens som behövs och hur den ska användas, när teknik ger nya möjligheter och förutsättningar.

Koncernen behöver ha en öppenhet och beredskap för att det kommunala uppdraget kan komma att kräva mer av samverkan mellan olika aktörer utanför den egna organisationen. Det kommer i sin tur sannolikt leda till en påverkan på kompetensförsörjningsstrategierna, där kompetens kan användas för att göra skillnad på andra och nya sätt.

Koncernen behöver förstå och förhålla sig till värderingsförändringar på arbetsmarknaden. 1900-talets starka tradition av att premiera anställningstrygghet kommer sannolikt att blandas upp med mer självständiga, individuella värderingar. De nya värderingar som växer fram kommer troligen driva på en ökad rörlighet på arbetsmarknaden, i kombination med ökade, individuella förväntningar på att ständigt lära nytt i ett medarbetarskap. Omvärldsanalyser pekar också på att chefskapet kommer att bli en allt mindre attraktiv yrkesroll – åtminstone om förutsättningarna för chefsrollen inte förändras mot att innehålla mer av ledarskap och mindre av administrativa göromål.

Sammantaget behövs olika typer av förmågor – som tillsynes kan vara motsägelsefulla – för att möta kompetensförsörjningsutmaningarna. För att klara förändringstakten och ha flexibilitet behövs också stabilitet, systematik och enhetlighet där det är möjligt och lämpligt. Att göra avvägningen mellan dessa olika perspektiv och uppnå balans mellan stabilitet och flexibilitet är en eftersträvansvärd framgångsfaktor.

Indikatorer	Nuvärde			Jämför- värde	Mål-sätt- ning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
9.1. Medborgarnas helhetsbedömning av kommunens verksamheter (Nöjd Medborgar-Index)	61	63	59	58	Öka	~
9.1a. Boende i centralort	62			60	Minska skill- nad	Skillnad ökar över tid
9.1b. Boende i annan tätort	54	-	-	65		
9.1c. Boende utanför tätort	60			55		
9.2. Medborgarnas uppfattning om kommunens be- mötande och tillgänglighet	56	58	54	58	Öka	➔
9.2a. Boende i centralort	57			56	Minska skill- nad	Skillnad ökar över tid
9.2b. Boende i annan tätort	51	-	-	62		
9.2c. Boende utanför tätort	56			49		
9.3. Företagarnas uppfattning av kommunens ser- vice	68	-	-	71	Öka	↗
9.4. Hållbart medarbetarengagemang (HME), totalin- dex	77	77	76	78	Öka	-
9.5. Index över attraktiva arbetsvillkor	104	-	-	98	Öka	➔
9.6. Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt, pro- cent	6,9	7,8	4,5	6,8	Minska	↗
9.7. Medarbetare som har många frånvarotillfällen under de senaste 12 månaderna (6 eller fler), andel	11	12	8	11	Minska	↘
9.8. Avslutade arbetsskador och tillbud i förhållande till antal anmälda, andel	54	-	-	69	Öka	↘
9.9. Lönegap median kvinnor-median män anställda av kommunen, kr	125	-	-	-120	0	↗
9.10. Heltidsanställda månadsavlönade, andel	85	85	87	82	Öka	↗

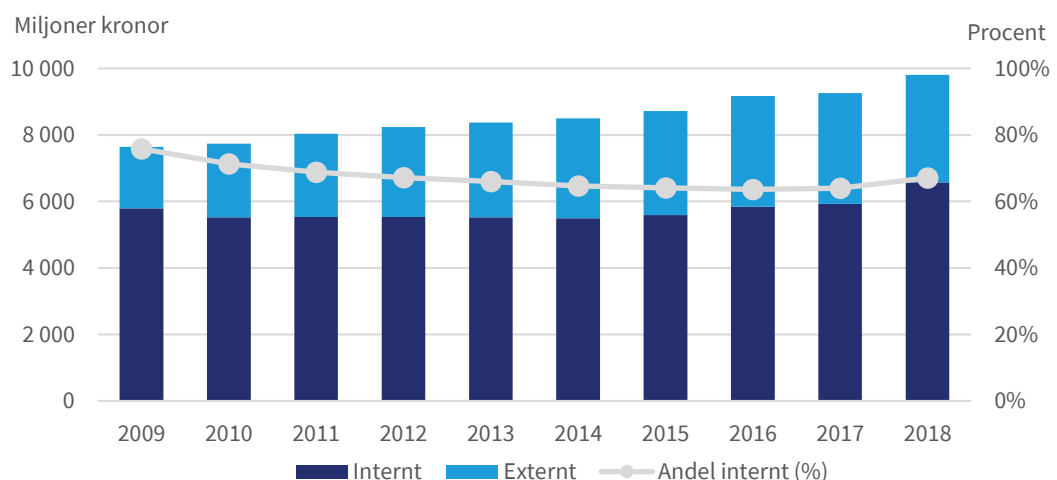
Ekonomi

Varifrån kommer pengarna och vad används de till?

De pengar som kommunen använder kommer framför allt från kommunal-skatt (71 procent). En ganska stor del, cirka 18 procent, kommer från statliga bidrag och kommunalekonomisk ut-jämning. En mindre del kommer från avgifter som invånare och verksam-heter i kommunen betalar för till exem-pel förskola eller miljötillsyn. En mindre del kommer också från hyror, försälj-ning av tjänster till andra kommuner och finansiella intäkter. De mesta av kommunens pengar går till skola (29 procent), äldreomsorg (16 procent),

vård och omsorg av personer med funktionsnedsättning (13 procent) och förskola (13 procent).

Andelen tjänster som utförs av kom-munens egenregi har minskat för varje år fram till 2015. År 2018 visar emeller-tid ett trendbrott då andelen verksam-het som utfördes av kommunens egen-regi ökade med tre procentenheter jämfört med 2017. Kommunens egen regi svarade för produktionen av två tredjedelar av de kommunalt finansi-erade tjänsterna.

Diagram. Fördelning mellan egen regi och privata utförare. Källa: kommunens ekonomisystem.

Andelen privata utförare skiljer sig mellan olika områden. Inom vård- och omsorgsverksamheter utförs nära hälften av verksamheten av privata utförare.

Inom pedagogisk verksamhet går ungefär var fjärde krona till verksamhet som utförs privat.

Finansiell analys och sammanställd redovisning

I detta avsnitt görs en finansiell analys av resultat och ställning för Uppsala kommuns koncern, vilket innefattar både kommunens nämnder samt hel- och delägda kommunala bolag.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera den långsiktiga ekonomiska ställningen för Uppsala kommun och kommunkoncernen används en finansiell analysmetod som benämns RK-modellen. Den utgår

från fyra finansiella aspekter: finansiellt resultat, kapacitetsutveckling, riskförhållanden samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Varje aspekt analyseras med hjälp av ett eller flera

nyckeltal. Utveckling, trender och helhetsperspektiv är viktiga delar. Analysen ska utvärdera kommunens historiska utveckling samt bedöma

identifiera finansiella möjligheter och problem visa om kommunen följer kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.

dess framtida prestation och finansiella ställning. Syftet är även att genom att

Vilken balans har kommunen över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

Finns det några risker som påverkar kommunens resultat och betalningsförmåga på kort och lång sikt?

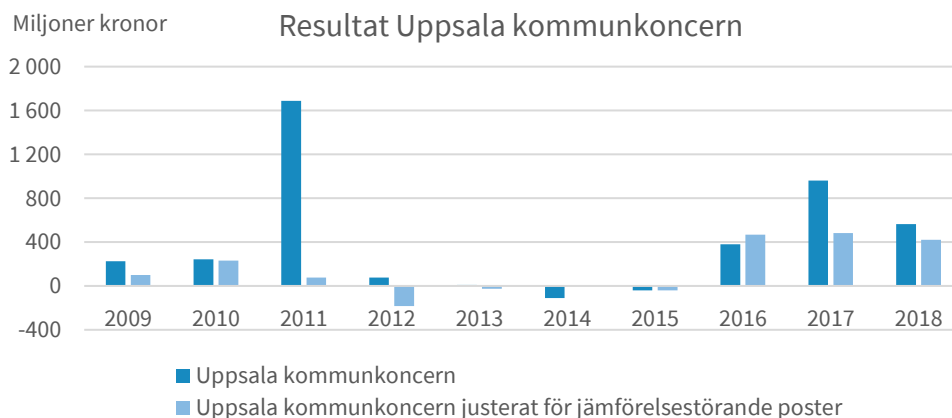
Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på långsikt?

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

Årets resultat

Uppsala kommunkoncern redovisar ett resultat på 563 (962) miljoner kronor. Det positiva resultatet inrymmer jämförelsestörande poster på sammanlagt -158 (-93) miljoner kronor i kommunen och 15 (-386) miljoner kronor i Uppsala Stadshuskoncernen. De betydande jämförelsestörande posterna var

realisationsvinster från mark- och exploateringsverksamheten, erhållen byggbonus, försäkringsersättning för den nedbrunna skolan i Gottsunda samt kostnader hänförliga till skyfallet i juli. Efter justeringar för dessa jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 420 (482) miljoner kronor.

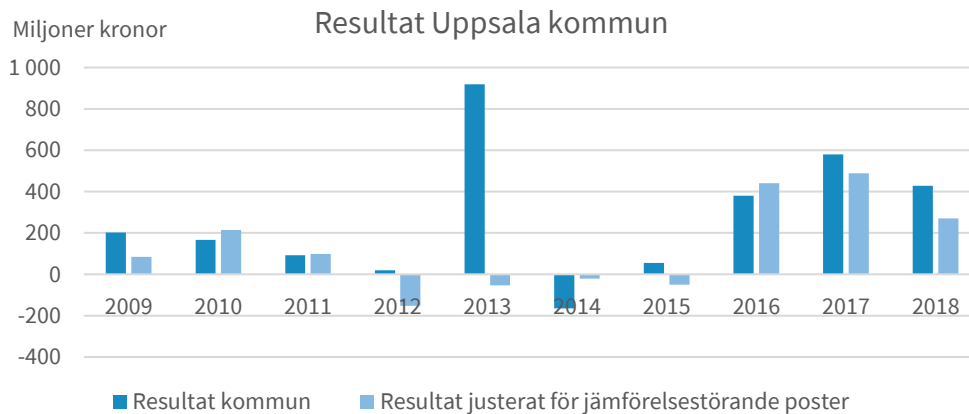

Resultatet för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 429 (581) miljoner kronor.

Jämförelsestörande post är en post i resultaträkningen som redovisar resultatet från sådana händelser som inte har direkt med den normala verksamheten att göra och som stör jämförelser med andra perioders resultat. Dessa poster gör det svårt att bedöma utvecklingen av den normala verksamheten. För att få en bättre och mer jämförbar bild tar man därför fram ett resultat som är rensat från det som är jämförelsestörande. Exempel på resultat av händelser som kan hamna där är omfattande försäljning av anläggningstillgångar.

Årets resultat är 174 miljoner kronor högre än kommunfullmäktige budgeterat och 220 miljoner kronor högre än prognosen i delårsboks slutet i augusti. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 271 (488) miljoner kronor och motsvarar 2,3 (4,4) procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Jämfört med föregående år ökade skatter, generella statsbidrag och utjämning med 4,7 (5,7) procent medan verksamhetens nettokostnader ökade med 6,6 (3,5) procent. När statsbidraget för byggbonus exkluderats ökade intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning med 5,1 procent medan verksamhetens nettokostnader ökade med 7,4 (5,5) procent sedan jämförelsestörande poster har exkluderats. Nettokostnadsökningen är därmed högre än det utrymme som kommunfullmäktige budgeterat på 6,9 procent och högre än ökningstakten i intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning på 5,1 procent.

Finansförvaltningen redovisar ett resultat på 286 (432) miljoner kronor, vilket överstiger det budgeterade resultatet med 30 miljoner kronor. I resultatet ingår en byggbonus på 42 (80) miljoner kronor. Skatteintäkterna och inkomstutjämningen blev lägre än budgeterat dels till följd av att regeringen i budgetpropositionen för 2018 höjde grundavdraget för personer som fyllt 65 år, dels för att skatteunderlagstillväxten 2017 blev lägre än tidigare beräknat. Samtidigt överskred pensionskostnaderna budget med 30 miljoner kronor delvis till följd av höga tröskeleffekter i den förmånsbestämda ålderspensionen.

Resultaträkning

Belopp i miljoner kronor	Not	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN		
		Utfall 2018	Utfall 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Verksamhetens intäkter		5 224	5 391	3 074	3 005	3 355
Verksamhetens kostnader		-15 067	-13 896	-14 251	-14 115	-13 424
Avskrivningar	6-8	-1 017	-1 344	-229	-236	-573
Verksamhetens nettokostnader	1	-10 861	-9 849	-11 406	-11 346	-10 642
Skatteintäkter	2	10 515	10 199	10 573	10 515	10 199
Generella statsbidrag och utjämning	2	1 189	982	1 101	1 189	982
Finansiella intäkter	3	27	37	122	180	162
Finansiella kostnader	4	-237	-251	-135	-111	-119
Resultat före skatt		634	1 118	255	429	581
Skatt	5	-72	-156			
Minoritetsintresse			0			
Årets resultat		563	962	255	429	581

Specificerad resultaträkning (kommunen)

Belopp i miljoner kronor	2018	2017		2018	2017
VERKSAMHETENS INTÄKTER			VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Försäljning	86	91	Lämnade bidrag	765	687
Taxor och avgifter	490	478	Köp av huvudverksamhet	3 230	3 332
Hyror och arrenden	362	341	Löner	4 866	4 491
Bidrag	1 487	1 475	Sociala avgifter, pensioner och övriga personalkostnader	2 210	2 025
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	427	431	Lokal- och markhyror	1 366	1 264
Försäljning av exploateringsfastigheter	151	541	Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	131	110
Realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar	2	-3	Material ¹⁾	605	567
Summa verksamhetens intäkter	3 005	3 355	Realisationsförluster från förs av anläggningstillgångar	11	10
Skatteintäkter			Anskaffningskostnad, försäld exploateringsfastighet	43	99
Skatteintäkter	10 515	10 199	Övriga kostnader ²⁾	889	840
Generella statsbidrag och utjämning	1 189	982	Summa verksamhetens kostnader	14 115	13 424
Summa skatteintäkter	11 705	11 180	Avskrivningar		
Finansiella intäkter			Avskrivningar	236	573
Finansiella intäkter	180	162	Finansiella kostnader		
Summa intäkter	14 890	14 697	Finansiella kostnader	111	119
			Summa kostnader	14 461	14 116
			Årets resultat	429	581
			¹⁾ Specifikation material		
			Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	87	73
			Bränsle, energi och vatten	117	118
			Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	378	335
			Material, övrigt	22	40
			Summa material	605	567
			²⁾ Specifikation övriga kostnader		
			Konsulttjänster	110	95
			Övriga främmande tjänster	241	209
			Tillfälligt inhyrd personal	47	55
			Hyra/leasing av anläggningstillgångar	27	35
			Reparation och underhåll	26	24
			Tele-, IT-kommunikation och postbefordran	64	67
			Transporter och resor	168	165
			Övrigt	205	189
			Summa övriga kostnader	889	840

Nämnderna redovisar ett samlat överskott om 143 (148) miljoner kronor. Omsorgsnämnden och äldrenämnden redovisar negativa resultat om -25 (-6) respektive -13 (-67) miljoner kronor medan gatu- och samhällsmiljönämnden och räddningsnämnden redovisar mindre negativa resultat på -5 (+45) respektive -3 (0) miljoner kronor.

Utbildningsnämnden redovisar ett överskott på 89 (105) miljoner kronor medan kommunstyrelsen redovisar överskott på 52 (68) miljoner kronor fördelat på 36 (37) miljoner kronor på kommunledningskontoret och 17 (32) miljoner kronor inom stadsbyggnadsverksamheten. I resultatet för kommunstyrelsens stadsbyggnadsverksamhet ingår en nettovinst på 107 miljoner kronor från markförsäljning.

En utförlig beskrivning av nämndernas verksamheter och ekonomi finns i kapitlet:

Verksamhet i förvaltningsform – nämnder.

Uppsala stadshuskoncern redovisade ett resultat efter skatt på 209 (465) miljoner kronor. Årets resultat har påverkats av jämförelsestörande poster om 15 (386) miljoner kronor. De största jämförelsestörande posterna i de kommunala bolagen var hänförliga till den nedbrunna skolan i Gottsunda och skyfallet i juli. Försäkringsersättningen från branden har påverkat årets resultat positivt medan kostnader hänförliga till skyfallet har påverkat resultatet negativt. Den största jämförelsestörande posten i de kommunala bolagen 2017 avsåg återföringar av nedskrivningar på ett 40-tal fastigheter i Uppsala.

En utförlig beskrivning av bolagens verksamheter och ekonomi finns i kapitlet:

Verksamhet i bolagsform.

Balansräkning

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD RE- DOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	6	18	8	16
Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	7, 20	25 506	23 473	5 558
Maskiner och inventarier	8	2 624	2 236	414
Summa materiella anläggningstillgångar		28 130	25 709	5 972
Finansiella anläggningstillgångar				
Värdepapper och andelar	9	1 098	1 080	3 288
Bostadsrätter		152	130	152
Långfristiga fordringar	10	199	210	11 239
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 449	1 419	14 679
Summa anläggningstillgångar		29 597	27 155	20 658
Omsättningstillgångar				
Förråd och lager		25	19	24
Exploateringsfastigheter	20	335	-48	335
Kortfristiga fordringar	11	1 318	1 235	4 664
Kassa och bank		530	1 020	518
Summa omsättningstillgångar		2 208	2 226	5 541
Summa tillgångar		31 805	29 381	26 200
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Eget kapital exkl. årets resultat		8 450	7 301	8 196
Övrigt	20	274	188	588
Årets resultat		563	962	429
Summa eget kapital	12	9 287	8 450	9 213
Minoritetsintresse		-	-	-
Avsättningar				
Pensioner och särskild löneskatt		1 078	963	1 073
Uppskjuten skatteskuld		316	305	0
Övriga avsättningar		106	70	0
Summa avsättningar	13	1 500	1 338	1 074
Skulder				
Långfristiga skulder				
Obligationslån och skulder till kreditinstitut	14, 18	11 695	10 730	9 295
Övriga långfristiga skulder	15	1 526	1 254	973
Summa långfristiga skulder		13 221	11 984	10 268
Kortfristiga skulder				
Kortfristiga lån	16, 18	4 735	4 771	3 135
Övriga kortfristiga skulder	17	3 063	2 838	2 510
Summa kortfristiga skulder		7 798	7 609	5 645
Summa skulder		21 019	19 593	16 231
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		31 805	29 381	26 200
STÄLLDA PANTER				
Företagsinteckningar		-	-	-
Fastighetsinteckningar		601	810	0
Summa ställda pantar		601	810	0
ANSVARSFÖRBINDELSER				
pensionsförpliktelse och löneskatt som ej upptagits som skuld eller avsättning		3 883	3 996	3 883
övriga borgens- och garantiförbindelser	19	4 273	4 494	5 072
				5 336
				3 993
				1 343

Årets balanskravsresultat

Enligt kommunallagen ska en kommun ha en god ekonomisk hushållning och en lagstadgad del i detta är att det ska finnas en balans mellan intäkter och kostnader. En kommun som redovisar ett negativt balanskravsresultat ska redovisa en plan för återställande av eget kapital inom en period av tre år om inte underskottet kan motiveras med synnerliga skäl. Detta för att neutralisera det negativa resultatet och återställa balansen i kommunens ekonomi (eget kapital). Detta är ett minimikrav för att säkerställa god ekonomisk hushållning i Sveriges kommuner.

Vid beräkning av ett balanskravsresultat rensas redovisat resultat för de poster som inte är en del i den ordinarie verksamheten. Exempel på poster som ska exkluderas är realisationsvinster på anläggningstillgångar, eventuella realiserade förluster på värdepapper och förändringar i pensionsskuld intjänad före år 1998. Balanskravsresultatet för år 2018 uppgick till 423 miljoner, vilket visar att Uppsala kommun uppfyller med god marginal det lagstadgade resultatmålet för ekonomi i balans.

Balanskravsutredning			
Belopp i miljoner kronor	2016	2017	2018
Årets redovisade resultat	381	581	429
Nettoreultat vid avyttring av anläggningstillgångar	-16	-7	-6
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	364	574	423

God ekonomisk hushållning

Balanskravsresultatet anses vara ett minimikrav för god ekonomisk hushållning därför har kommunfullmäktige i mål och budget 2018–2020 fastställt ett antal finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Resultatet ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning och nettokostnadsutvecklingen ska inte överstiga ökningstakten av densamma. Därtill ska soliditeten öka till 15 procent och låneskuld per invånare inte öka med mer än fem procent årligen.

Resultatmålet är uppnått då resultatet justerat för jämförelsestörande poster uppgick till 2,3 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning. Soliditet inklusive pensionsåtagande uppgick till 17 procent och låneskuld per invånare ökade med endast 3,5 procent. Soliditeten och låneskulden per invånare har därmed överträffat kommunfullmäktiges mål.

Nettokostnaderna blev drygt en procent högre än kommunfullmäktiges ram, när kostnaderna är rensade för jämförelsestörande poster och när kommunfullmäktiges ram är justerad för Pris- och lönekostnadsindex (PKV). Samtidigt blev nettokostnaderna 205 miljoner kronor lägre än intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Jämfört med 2017 ökade dock nettokostnaderna med 7,4 procent vilket är högre än ökningstakten i skatter, generella statsbidrag och utjämning på 5,1 procent, när båda mått justerats för jämförelsestörande poster.

Merparten av nettokostnadsförändringen förklaras av demografiskt betingade behov till följd av ökande antal barn i skolålder och ökande antal äldre över 80 år. Med fortsatt demografiskt tryck och en ekonomisk stagnation de kommande åren blir det svårare att bibehålla en nettokostnadsförändring som understiger ökningstakten i

skatter, generella statsbidrag och utjämning. På längre sikt, till exempel över en konjunkturcykel, borde dock nettokostnadsförändringen inte överstiga ökningstakten av skatter, generella statsbidrag och utjämning om god ekonomisk hushållning ska upprätthållas.

Målen för resultat, soliditet och låneskuld är uppnådda. Den ekonomiska

ställningen för Uppsala kommunkoncern har därmed stärkts. Samtidigt blev nämndernas samlade nettokostnader något högre än kommunfullmäktiges ram. Detta innebär att nämnderna går in i 2019 års verksamhet med en högre nettokostnadsnivå än kommunfullmäktige räknat med. Detta i sin tur innebär att nämnderna måste vidta större besparingar än det som förutsetts i kommunfullmäktiges budget.

Skatteintäkter är något högre än beräknat i budget

Enligt prognosen från Sveriges kommuner och landsting (SKL) uppgick Uppsala kommuns intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning för 2018 till 11 705 miljoner kronor, varav 10 515 miljoner kronor i skatter och 1 189 miljoner kronor i generella statsbidrag och utjämning. I utjämningen ingår 329 miljoner kronor i fastighetsavgift, 134 miljoner kronor i Uppsalas andel av välfärds miljarderna samt 42 miljoner kronor i byggbonus. Intäkterna från skatter och fastighetsavgiften baseras på SKL:s prognos från december 2018 och eventuella avvikelser från de faktiska utfallen kommer att regleras i bokslut 2019.

Intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning blev 31 miljoner kronor högre än budgeterat, en avvikelse som förklaras av byggbonusen. Skatteintäkterna blev emellertid 58 miljoner kronor lägre och generella statsbidrag och utjämningen 89 miljoner kronor högre än budgeterat. Avvikelsen i skatteintäkter förklaras huvudsakligen av att skatteunderlagstillväxten 2017 blev något lägre än tidigare beräknat och en höjning av grundavdraget för personer som uppnått 65 år som tillkom i budgetpropositionen 2018 och som sänkte skatteunderlaget med 0,6 procentenheter. Den positiva avvikelsen i generella statsbidrag och utjämning förklaras främst av

kompensationen för det höjda grundavdraget och byggbonusen.

Jämfört med föregående år blev skatteintäkterna 317 miljoner kronor eller 3,1 procent högre, vilket beräknas till 3,7 procent när effekten av det höjda grundavdraget för pensionärer borträknas. Generella statsbidrag och utjämning blev 208 miljoner kronor eller 21,2 procent högre. Beräkningen av skatteunderlaget för 2018 bygger på beskattningsbar förvärsinkomst för fysiska personer för inkomståret 2016 uppräknat med av regeringen fastställda uppräkningsfaktorer. I Uppsala kommun ökade den samlade beskattningsbara förvärsinkomsten för inkomståret 2016 med 5,2 procent. Samma år ökade den beskattningsbara förvärsinkomsten i riket med 5,0 procent.

År 2018 svarade intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning för 79,6 procent av finansieringen av kommunens verksamhet. Därtill tillkom statsbidrag samt taxor och avgifter som motsvarade 10,1 respektive 3,3 procent av kommunens intäkter. Återstående andelen på 7,0 procent utgörs framförallt av intäkter från hyror och arrenden, försäljning av verksamhet samt realisationsvinster från försäljning av exploateringsfastigheter och anläggningstillgångar.

Riktade statsbidrag, återsökta medel och schablonersättning

Årets intäkter från riktade statsbidrag uppgick till 438 miljoner kronor, 66 miljoner kronor mer än 2017. Dessa bidrag har ökat både i antal och belopp successivt och merparten finns inom de pedagogiska verksamheterna.

De samlade intäkterna från schablonersättning, återsökning och

boendeersättning för asylsökande uppgick till 405 (582) miljoner kronor. Intäkterna från återsökning och boendeersättning har minskat successivt medan schablonersättning för mottagning av nyanlända med uppehållstillstånd har ökat.

Riktade statsbidrag och migrationsersättningar				
Belopp i miljoner kronor	2016	2017	2018	Förändring 2018-2017
Riktade statsbidrag	296	371	438	18%
Återsökning och boendeersättningar	560	469	219	-53%
Schablonersättning	90	113	186	64%
Summa statsbidrag	946	953	842	-12%

Vid utgången av 2018 uppgick antalet inskrivna asylsökande boende i Uppsala kommun till 917 personer, 268 eller en fjärdedel färre än vid årsskiftet 2017. Antalet inskrivna asylsökande har minskat dels för att det kommer färre asylsökande till följd av mer restriktiva asyllagar, dels för att allt fler ensamkommande barn blivit myndiga under asyltiden varvid kommunens ansvar för dessa förändrats, liksom de statliga ersättningarna. En ytterligare faktor bakom de minskade intäkterna är att Migrationsverket reducerade ersättningarna till ensamkommande barn vid halvårsskiftet av 2017.

Vid 2018 års slut uppgick antalet nyanlända till 3 754 personer, vilket är 830 fler än vid utgången av 2017. Detta förklarar ökningen i schablonersättningen som kommunen får vid mottagning av nyanlända med uppehållstillstånd. Kommunmottagna nyanlända eller sekundärflyttade nyanlända är

Taxor och avgifter

Årets intäkter från taxor och avgifter uppgick till 490 miljoner kronor och blev 7 miljoner kronor lägre än vad nämnderna hade budgeterat. Jämfört med 2017 ökade dessa intäkter med 12

kommuninvånare och deras välfärd ska bekostas av kommunen. Schablonersättning är tänkt att finansiera de initiala kostnaderna vid mottagningen, bland annat hjälp vid bosättning, merkostnader i förskola och skola, utbildning i svenska för invandrare (SFI), samt samhällsorientering och tolktjänster.

Uppsala kommun har lyckats väl med att anpassa kostnaderna till de reducerade ersättningarna. Läget är dock ett annat vad gäller finansiering av de insatser som kommunen erbjuder ensamkommande barn som hunnit bli myndiga. Den statliga ersättningen är tänkt att finansiera endast en del av socialtjänstens kostnader för dessa ungdomar och utgår ifrån att ungdomarna ska försörja sig själva. Verkligheten är dock annorlunda då en del av dessa ungdomar har behov av stöd som gör att kommunens kostnader överstiger den statliga ersättningen.

miljoner kronor eller 2,4 procent. Intäktsökningen beror på högre volymer inom hemtjänst och äldreboenden samt fler barn inom de pedagogiska

verksamheterna förskoleverksamhet och skolbarns-omsorg.

Föräldraavgifterna i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen och avgifterna inom äldreomsorgen svarar för 40 respektive 30 procent av intäkterna från taxor och avgifter. Eftersom det råder maxtaxa inom dessa verksamheter förändras avgifterna genom en årlig indexering, oftast med prisbasbeloppet.

Jämfört med de senaste åren har dock ökningstakten dämpats främst på grund av sjunkande intäkter inom bygglov av detaljplansverksamheten. Vilket är en konsekvens av den kraftiga inbromsningen på bostadsmarknaden. Inför 2019 har ett flertal nämnder höjt sina taxor och avgifter vilket förväntas ge högre intäkter.

Nettokostnadsutvecklingen är något högre än budgeterat

Verksamhetens nettokostnader uppgick till 11 346 miljoner kronor, vilket är 6,6 procent högre än 2017. Justerat för jämförelsestörande poster, bland annat realisationsvinster, realisationsförluster och omställningskostnader, uppgår ökningstakten till 7,4 procent. Nettokostnadsförändringen överstiger därmed beräknat ökningsutrymme i kommunfullmäktiges budget med 0,5 procentenheter.

I uppräkningsav kommunfullmäktiges budget användes ett löne- och prisindex om 3,02 procent. SKL:s senaste prognos för löne- och prisindexet för 2018 är dock 2,4 procent, vilket är 0,62 procent-enheter lägre än det som användes i uppräkningsav kommunfullmäktiges ram. Detta innebär därmed att de verksamhetens samlade nettokostnader inte bara är 0,5 procentenheter utan snarare 1,1 procentenheter högre än kommunfullmäktige budgeterat, motsvarande 120 miljoner kronor.

Nettokostnadsavvikelsen från budget förklaras huvudsakligen ökade pensionskostnader, ökade insatser till personer med funktionsnedsättning samt ökade behov inom individ- och familjeomsorgen såsom ekonomiskt bistånd, barn- och ungdomsvård och missbrukarvård. Äldrenämndens nettokostnader blev också något högre än budgeterat främst till följd av ökade volymer inom hemtjänst.

Inom flera verksamhet understeg emellertid nettokostnaderna kommunfullmäktiges ramar i synnerhet inom de pedagogiska verksamheterna där nettokostnaderna blev 89 miljoner kronor lägre än kommunfullmäktige budgeterat. Inom grundskolan beror överskottet på högre intäkter från föräldraavgifter än budgeterat och högre ersättning från migrationsverket. Inom gymnasieskolan påverkades nettokostnaderna positivt av högre riktade statsbidrag och lägre omkostnader. Antalet barn blev fler än beräknat i kommunfullmäktiges budget både i förskoleverksamheten och i skolverksamheterna för barn 6–15 år. Antalet elever gymnasieskolan stämde överens med kommunfullmäktiges beräkningar.

För flyktigmottagning och arbetsmarknadsinsatser blev nettokostnaderna knappt 40 miljoner kronor lägre än kommunfullmäktige budgeterat. Överskottet beror på högre schablonersättningar samt lägre kostnader för arbetsmarknadsanställningar till följd av statligt finansierade extratjänster.

Nämndernas samlade nettokostnader blev högre än kommunfullmäktiges ram trots att ett flertal nämnder fick högre migrationsersättningar och mer riktade statsbidrag än budgeterat. Visserligen blev Uppsalas befolkning större än vad kommunfullmäktige räknat med i sin resursfördelning men det förklarar inte nettokostnadsökningen eftersom det är framför allt unga vuxna som står för skillnaden mellan

kommunens befolknings-prognos och befolkningen vid årets slut.

För 2017 blev Uppsalas samlade nettokostnader för förskoleverksamhet, skolverksamhet 6–15 år, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg och äldreomsorg 4,0 procent, motsvarande 300 miljoner kronor, lägre än referenskostnaden. Referenskostnad är en kostnad som en kommun borde ha utifrån sina strukturella förutsättningar samt utifrån genomsnittlig effektivitet och ambition. Sedan 2013 har Uppsala sänkt nettokostnaderna för ovan nämnda verksamheter med sammanlagt 600 miljoner kronor i relation till referenskostnaderna. Under sommaren när kommunernas räkenskapssammandrag för 2018 års verksamhet är klart kommer statistiska centralbyrån (SCB) att sammanställa referenskostnaderna och då blir det klart hur årets nettokostnader förhåller sig till referenskostnaderna.

Kassaflödesanalys

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	563	962	429	581
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet				
- korrigeringar av poster som bokförts direkt mot eget kapital ¹	285	406	588	406
- av- och nedskrivningar (+)	1 027	1 047	236	632
- realisationsvinster (-) /-förluster (+)	30	-13	5	4
- förändrade avsättningar för pensioner och särskild löneskatt	115	61	114	62
- gjorda övriga avsättningar (+)	47	126		0
- ianspråktaga övriga avsättningar (-)	0	0	-7	-2
- övriga ej kassapåverkande poster	-11	24		
- betald skatt	16	-25		
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	2 072	2 588	1 365	1 682
Förändring i rörelsekapital				
- ökning (-) /minskning (+) av förråd och varulager	-6	0	-6	0
- ökning (-) /minskning (+) av exploateringsfastigheter, kassaflöde från årets verksamhet	10	-66	10	-66
- ökning (-) /minskning (+) av exploateringsfastigheter, korrigering från tidigare år ¹	-393	-287	-393	-287
- ökning (-) /minskning (+) av kortfristiga fordringar	-111	-128	-1 299	-702
- ökning (+) /minskning (-) av kortfristiga skulder	237	202	320	4
Förändring i rörelsekapital	-264	-279	-1 368	-1 050
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	1 808	2 309	-3	632
Investeringsverksamheten				
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-4	-9	-4	-5
Investeringar i materiella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-3 606	-3 370	-714	-624
Immateriella och materiella anläggningstillgångar, korrigering från föregående år ¹	-245	741	-245	741
Försäljning av materiella anläggningstillgångar (+)	130	94	2	2
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar (-)	1	-2	0	-3
Korrigering finansiella anläggningstillgångar	-22	10	-22	10
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar (+)	4	11	4	11
Erhållna kostnadsersättningar och investeringsbidrag (+)	169	124	169	124
Investeringsverksamhetens kassaflöde	-3 573	-2 401	-809	255
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån (+)	5 907	5 380	8 150	5 380
Amortering av skuld (-)	-4 707	-3 999	-4 707	-3 000
Ökning (+) /minskning (-) av övriga långfristiga skulder	103	-712	52	-780
Ökning (-) /minskning (+) av långfristiga fordringar	-25	-31	-2 843	-1 889
Ökning (-) /minskning (+) av lång- och kortfristiga placeringar	-3	-409	-70	-301
Utbetald utdelning (-)				0
Finansieringsverksamhetens kassaflöde	1 275	229	581	-590
Årets kassaflöde	-490	137	-232	297
Kassa och bank vid årets början	1 020	883	750	452
Kassa och bank vid årets slut	530	1 020	518	750

1) Se kommentar not 7, 20 samt redovisningsprinciper angående genomlysning av historisk exploateringsverksamhet.

Likviditet och kassaflöde

Kommunkoncernen likviditet har under 2018 varit god och banktillgodohavandena vid årets slut uppgick till 530 (1 020) miljoner kronor. En medveten strategi under 2018 har varit att använda delar av banktillgodohavandena till att finansiera pågående investeringar. Banktillgodohavandena har av den anledningen minskat med 490 miljoner kronor och årets kassaflöde är således negativt. Ett negativt kassaflöde innebär att utbetalningarna är större än inbetalningarna.

Investeringsverksamheten har påverkat kassaflödet med utbetalningar på 3 573 (2 401) miljoner kronor. Investeringarna har finansierats genom ett likvidmässigt inflöde från den löpande verksamheten med 1 808 (2 309) miljoner kronor och från finansieringsverksamheten med 1 275 (229) miljoner kronor. Större delen av inflödet från finansieringsverksamheten förklaras av upptagningen av nya lån. Resterande del av investeringarna har finansierats genom de egna banktillgodohavandena.

Det senaste året har bostadsmarknaden bromsats upp på ett nationellt plan. En orsak till detta är de förändrade regler som påverkar

privatpersoners möjlighet att ta bostadslån vilket gör att nyproducerade bostadsrätter generellt sett blir svårare att sälja. Vidare påverkas efterfrågan av det höga utbud på bostäder som funnits lokalt på Uppsalamarknaden de senaste åren samt av att utbudet på lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer inte helt har matchat efterfrågan. Överutbudet på marknaden har medfört att få nya bostadsprojekt startat och för kommunen innebär det att mindre mark än beräknat sålts för bostadsändamål samtidigt som entreprenadarbeten och därmed kopplade investeringsutgifter i de stora stadsbyggnadsprojekten såsom Rosendal och Östra Salabacke fortsätter enligt plan. Effekten syns i kassaflödet för 2018 där exploateringsverksamhetens kassaflöde landar omkring noll. Det ekonomiska läget på bostadsmarknaden vägs delvis upp av att försäljningen av verksamhetsmark kommit igång, då främst i Östra Fyrislund där kommunens utbyggnadsåtaganden är så gott som avslutade och olika aktörer kunnat erbjudas mark. Utöver detta har markförsäljning för bostadsändamål skett i bland annat i Norby och Rosendal. Totalt har årets markförsäljningar gett ett nettoöverskott till årets resultat med 107 miljoner kronor.

Investeringar och självfinansieringsgrad

I och med att Uppsala växer ökar behovet av kommunal infrastruktur, såsom vägar, broar, skolor, bostäder, vatten- och avloppshantering, anläggningar för idrott och fritid.

Investeringarna har ökat de senaste åren och kommunkoncernens investeringar 2018 uppgick till 3 610 (3 378) miljoner kronor. Investeringarna fördelar sig mellan kommunen med 718 (632) miljoner kronor och de

kommunala bolagen med 2 906 (2 746) kronor.

Merparten av kommunens investeringar avser infrastruktur inom gatu- och samhällsmiljönämndens ansvarsområde som uppgick till netto 254 (148) miljoner kronor. Investeringarna avsåg exempelvis en ny bro över Fyrisån - Vindbron, som invigdes i september, nya cykelvägar, utveckling av allmän plats och parker samt reinvesteringar. Inom kommunstyrelsens exploateringsverksamhet var årets

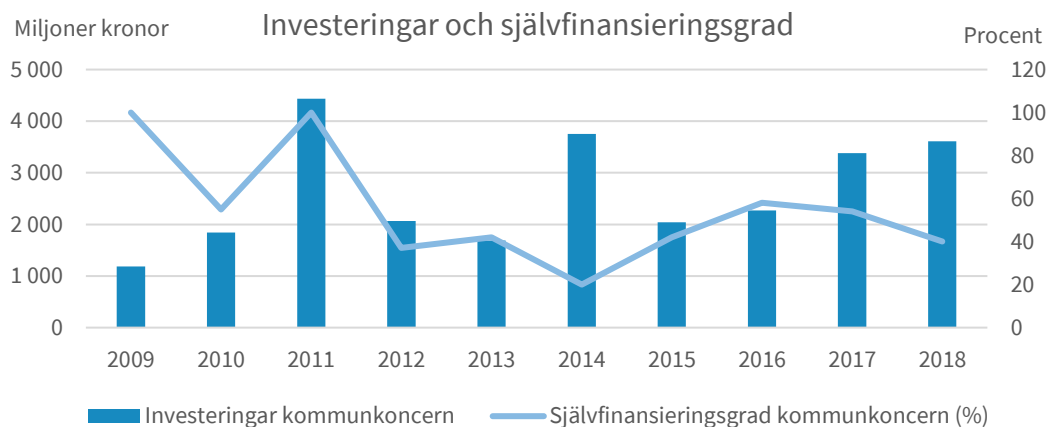
största investeringsvolymerna kopplade till utbyggnationen av bostadsområden Rosendal, Gunsta och Östra Sala-backe.

Övriga nämnder investerar inom ramen för behov i sina verksamhetsområden, såsom konst i den offentliga miljön och utrustning till skola, räddningstjänst, vård och omsorg.

Bland de kommunala bolagens större investeringar märks särskilt Uppsalahem AB med 866 (1 161) miljoner kronor för nyproduktion och förnyelse av sitt bostadsbestånd och Uppsala kommun Skolfastigheter AB med 807 (784) miljoner kronor för utveckling och förvaltning av förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i kommunen. Uppsala Vatten och Avfall AB:s arbete med att bygga ut ledningsnätet och öka

kapaciteten i VA-anläggningarna med för höga investeringsnivåer. Därtill kommer Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB:s ny- och ombyggnation av Studenternas samt Upp-sala kommun Förvaltningsfastigheter AB:s ombyggnation av stadshuset.

Att investera i tillgångar kräver kapital, antingen lånat eller genom eget kapital. I och med de ökade investeringarna som en växande befolkning kräver kommer den egna finansieringsförmågan att bli lägre och behovet av externt tillfört kapital bli högre. Den egna finansieringsförmågan mäts genom självfinansieringsgraden, det vill säga hur stor andel av investeringarna som finansieras med egna medel. Självfinansieringsgrad 2018 uppgick till 40 (54) procent.

I diagrammet ovan redovisas hur investeringarna utvecklats sedan 2008. Investeringsnivån 2011 förklaras av Uppsalahems förvärv av Studentstaden (2

424 miljoner kronor) och investeringsnivån 2014 förklaras av förvärvet av Ulleråker (1 835 miljoner kronor).

Balansomslutning och soliditet

Kommunkoncernens balansomslutning uppgick den 31 december 2018 till 31 805 (29 381) miljoner kronor, vilket är en ökning med 8,3 procent sedan förra årsskiftet.

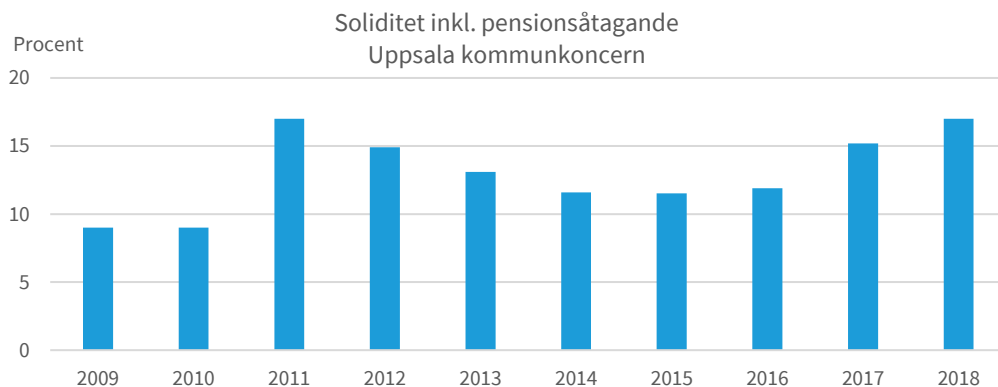
Ökningen förklaras av investeringarna i den kommunala infrastrukturen som följd av ett växande Uppsala.

I nyckeltalet ingår även pensionsförpliktelser, det vill säga de pensionsförpliktelser som inte redovisas i balansräkningen, för att visa på kommunens handlingsutrymme på lång sikt.

Soliditeten, inklusive alla pensionsförpliktelser, uppgick till 17 (15) procent, vilket är en ökning med 2 procentenheter sedan föregående år. Det positiva resultatet 2018 och genomlysningen av exploateringsverksamheten har medfört att det egna kapitalet ökat med 837 miljoner kronor och för andra året i rad stärkt soliditeten i kommunkoncernen.

Soliditet anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditeten speglar betalningsförmågan på lång sikt och är ett uttryck för den finansiella styrkan. Sett över tid beskriver soliditeten hur den finansiella styrkan utvecklas. En försämrad soliditet innebär att förändringar i tillgångarna inte kunnat finansieras med egna pengar i samma utsträckning som tidigare. Om detta fortsätter urholkas den finansiella styrkan.

Se nedan om arbetet med genomlysningen och kvalitets-säkringen av exploaterings-verksamheten.

Arbetet med att kvalitetssäkra exploateringsverksamhetens samtliga pågående projekt har fortsatt även under 2018. Kvalitetssäkringen har syftat till att utifrån ett ekonomiskt perspektiv redovisa både de pågående projekten korrekt och att administrativt hantera pågående projekt på ett säkert vis. Vid årsskiftet hade omkring 50 procent av de pågående projekten genomlysts och

arbetet kommer fortlöpa under 2019. Omkring 50 projekt avslutades under året och det egna kapitalet har stärkts med netto 587 miljoner kronor då markförsäljningar före 2018 bokförs mot det egna kapitalet. Samtidigt har anläggningar (gator, parker etc.) till ett bokfört värde av 406 miljoner kronor aktiverats.

Utveckling av pensionsåtagandet

Vid utgången av 2018 uppgick det totala pensionsåtagandet till 5 223 (5 218) miljoner kronor. Uppsala kommun tillämpar i enlighet med kommunal praxis den så kallade blandmodellen,

vilket innebär att åtagandet för pensionsutbetalningar intjänade före 1998 enbart redovisas som en ansvarsförbindelse.

Pensionsåtagande

Belopp i miljoner kronor	2016	2017	2018
Avsättningar för pensioner	897	959	1 073
Upplupen pensionskostnad, individuell del	251	265	267
Pensionsförpliktelse som ansvarsförbindelse	4 082	3 993	3 883
Totalt pensionsåtagande	5 230	5 218	5 223
Placerade pensionsmedel, anskaffningsvärde	385	604	604
Placerade pensionsmedel, marknadsvärde	420	713	698

Kostnaden för dessa pensioner tas alltså först när utbetalning görs. Årets utbetalning, inklusive särskild löneskatt, på detta historiska åtagande är 213 (206) miljoner kronor, vilket motsvarar 1,8 procent av intäkter från skatter och kommunalekonomisk utjämning. Storleken på ansvarsförbindelsen nådde sin kulmen 2013 och har sedan dess minskat varje år eftersom amorteringen på skulden nu är nästan dubbelt så stor som ränteuppräknings. Utbetalningarna däremot kommer att fortsätta öka fram till 2026 för att därefter successivt avta. Ansvarsförbindelsen förväntas vara helt slutbetald omkring 2056.

Från och med 1998 kostnadsförs all intjänad pension genom att en avsättning görs i räkenskaperna. Avsättningen uppgick i bokslutet 2018 till 1 073 (959) miljoner kronor, en ökning med 12 procent. Ökningen beror dels på att utbetalningarna är lägre än intjäandet eftersom relativt få av de anställda hunnit gå i pension, men även på att höjda löner ökar skulden.

För helåret 2018 uppgick de samlade pensionskostnaderna till 654 (571) miljoner kronor. Kostnadsökningen beror främst på att kommunens lönekostnad ökar med drygt 8 procent. Den

avgiftsbestämda ålderspensionen följer i stort sett löneökningen, men den förmånsbestämda pensionen ökar med 65 procent beroende på stora tröskeleffekter. Vid löner över 7,5 inkomstbasbelopp ökar pensionskostnaden från 4,5 procent av lönen till 30 procent av lönen, och eftersom pensionsförmånen beräknas på den anställdes lön under hela yrkeskarriären inom kommun eller landsting, blir det dessutom en stor retroaktiv engångseffekt på pensionskostnaden. En reform som lärlyftet innebär alltså att pensionskostnaden ökar betydligt mer än vad själva lönekostnaden gör.

Till skillnad från privata arbetsgivare har kommuner inte behövt sätta av medel för de anställdas pensioner eller på annat sätt trygga dessa. Beskattningsrätten anses vara en garant för att kommunerna kan infria framtida pensionsutbetalningar. Trots detta har avsättningar gjorts till en pensionsstiftelse för att kommunen ska kunna minska framtida likviditetsbelastningar genom att erhålla gottgörelse från stiftelsen när pensionsbetalningar görs. Marknadsvärdet på kommunens andel av stiftelsen uppgick 2018 till 698 (713) miljoner kronor.

Genomlysning av exploateringsverksamhet – viktiga händelser efter bokslutsdagen

Av not 20 framgår kraftigt decimerade utgående balanser per exploateringsprojekt på bokslutsdagen. Genomlysningen av exploateringsverksamheten har fortsatt. Under det första kvartalet 2019 har samtliga återstående projekt kvalitetssäkras utom Östra Salabacke, som genomlysts utan att kunna kvalitetssäkras/godkännas helt vid beslutsmötet i slutet av mars. De utestående frågorna för detta projekt bearbetas vidare och hanteras skyndsamt.

Genomförd kvalitetssäkring innefattar att dokumentation inventerats och samlats, projekt definierats och

avgränsats i tid och rum genom etappindelning mm, fungerande ekonomiska redovisningsstrukturer finns att följa för projektledare samt att felaktiga historiska balanser rättats i bokföringen. Kvalitetssäkringen av varje projekt har avslutats med två möten, granskning och beslut. Vid granskning (steg 1) föredrar projektledare och ekonom innehåll och dokumentation för ansvarig chef och ekonomichef/motsvarande. Vid beslutsmöte (steg 2) föredras projektet igen, ibland efter kompletteringar, varefter ett skriftligt godkännande av chef dokumenteras.

Arbete kvarstår att etablera och kvalitetssäkra stödsystem och rutiner för en framåtsyftande projektledning och uppföljning som motsvarar den ambitionsnivå som Uppsala kommun ställt

Den demografiska utmaningen

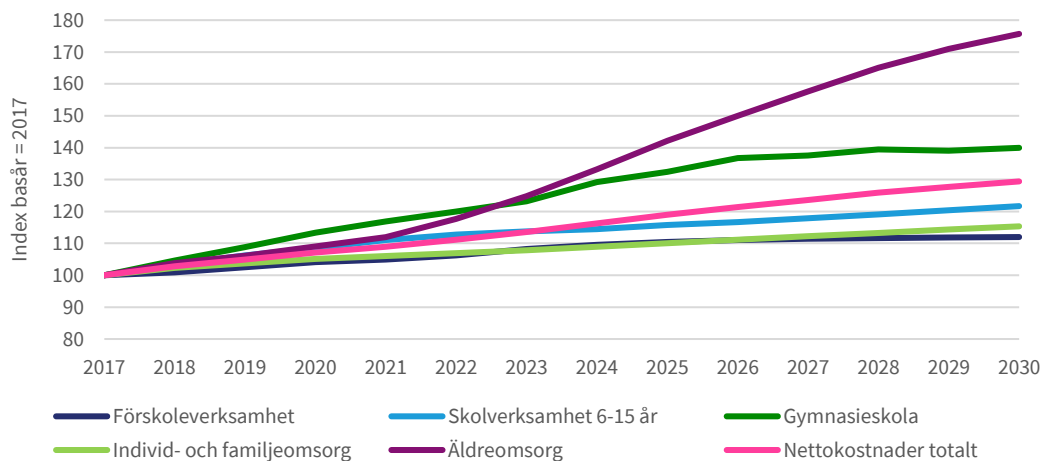
De närmaste åren kommer Uppsalas befolkningsammansättning att förändras

avsevärt med allt fler yngre och äldre. Barn och ungdomar i skolåldern och antalet personer i åldern 80 år och äldre förväntas öka i snabbare takt än antalet personer i åldern 19–64 år. Statistiska centralbyrån (SCB) bedömer att de samlade demografiska behoven i kommunerna ökar i genomsnitt med

upp. Detta arbete har högsta prioritet och de resurser som frigörs från genomlysning av historik orienteras nu mot dessa uppgifter.

1,3 procent fram till 2022. I Uppsala kommer de demografiska behoven att öka dubbelt så mycket som i riket eftersom befolkningen ökar i snabbare takt, i synnerhet de unga och äldre. Barn och ungdomar i skolålder och personer över 80 år tar mer i anspråk av kommunens resurser.

Demografiframskriften nettokostnadsutveckling

Under åren 2017–2022 sker de största kostnadsökningarna inom gymnasieskola och äldreomsorg med 3,7 respektive 3,3 procent i genomsnitt. Den stora ökningen i antalet personer 80 år och äldre inträder dock något senare. År 2022 – 2027 beräknas kostnaderna för äldreomsorgen att öka i genomsnitt med 6,0 procent.

Det demografiska trycket medför därtill stora investeringar inom infrastruktur, VA, bostäder, skolor och äldreboenden. De senaste åren har Uppsala också tagit emot ett stort antal nyanlända där merparten är barn i skolålder och ungdomar. Detta förväntas göra ett större anspråk på kommunens resurser, i synnerhet inom skolan och socialtjänsten. Samtidigt möter kommunen kraftigt

ökande pensionskostnader till följd av allt högre avsättningar för förmånsbestämda pensioner.

Framöver förväntas det reala skatteunderlaget att öka i en lägre takt än det har gjort de senaste åren. Detta innebär att intäkterna från skatter och generella statsbidrag inte fullt ut kan finansiera de demografiska behoven. För att klara välfärdsuppdraget måste kommunen därför skapa resursutrymme genom starka resultat och effektiviseringsåtgärder, till exempel förändrade arbetssätt och implementering av ny teknik.

För att öka skatteintäkter och sänka kostnader på längre sikt behöver kommunen lyckas med etablering av de nyanlända. En framgångsrik skolgång och

goda resultat i språkundervisning, samt sociala insatser i bostadsområden med svagare socioekonomiska förutsättningar är viktiga

framgångsfaktorer. Utan en lyckad etablering kommer integrationen att försvåras och kostnaderna att öka.

Intern kontroll

Intern kontroll är en del av kommunens styrning och syftar till att säkerställa att kommunens mål och uppdrag uppfylls. Varje nämnd och styrelse fattar varje år beslut om en plan för intern kontroll utifrån en bedömning av vilka risker som är viktigast att åtgärda. Internkontrollplanerna innehåller kontrollmoment som följs upp och rapporteras under året. Utifrån kommunstyrelsens ansvar enligt reglementet så har arbetet för ökad likvärdighet mellan nämnderna och bolagsstyrelserna i arbetet med den interna kontrollen fortsatt.

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll ska styrelser och nämnder årligen till kommunstyrelsen rapportera in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll. Analyserna visar att arbetet med den interna kontrollen i kommunen är fokuserat på internkontrollplanen och det pågår ett utvecklingsarbete med fokus på intern kontroll på flera håll. I utvecklingen av den interna kontrollen i kommunen behövs ökad kännedom om, och systematik avseende, den interna kontroll som ligger utanför internkontrollplaner. Kommunstyrelsen kommer att följa och stödja detta. Det finns också intressanta saker att fånga upp i flera av svaren som kan användas som lärande exempel. Ett självvärderingsverktyg tas fram ska användas för att fördjupa analyserna av den interna kontrollen.

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2018 har skiftande omfång, struktur, innehåll och kvalitet. Utifrån bolagsstyrelsernas avrapporteringar går det inte att avgöra om den genomförda kontrollen haft möjlighet

att upptäcka avsedda brister. Det framgår därför inte heller om det finns upptäckta brister. Kommunstyrelsen kommer därför att göra en informationsinsats utifrån det stödmaterial om avrapportering som finns och se över behovet av att ta fram en mall för avrapportering av uppföljning av internkontrollplanen. Dessutom får alla nämnder och bolag som önskar återkoppling på sina internkontrollplaner och uppföljningar av dessa.

Det allmänna intrycket är dock att den interna kontrollen i kommunen genomförts på ett ärligt och öppet sätt och att den interna kontrollen i kommunen under 2018 var acceptabel. I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. De kontroller nämnderna genomfört bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. Totalt redovisas då upptäckta brister för 50 kontrollmoment. De nämnder som upptäckt brister beskriver hur dessa ska åtgärdas i de allra flesta fall. Det finns upptäckta brister som kan tyda på behov av ett kommunövergripande grepp.

I internkontrollplanerna för 2019 har det totala antalet kontrollmoment i nämndernas planer ökat från 138 stycken 2018, till 166 stycken 2019. Nämnderna har i genomsnitt tolv kontrollmoment var i sina internkontrollplaner men variationen är fortsatt stor. Det går också att se skillnader mellan nämnderna när det gäller internkontrollplanens koppling till den verksamhet som nämnderna ansvarar för. Kommunstyrelsen kommer att arbeta för att internkontrollplanerna framöver ska innehålla kontrollmoment för alla delar av den verksamhet som

respektive nämnd ansvarar för. Antalet kontrolltillfällen är vanligtvis tre eller flera. Antalet återrapporteringstillfällen till nämnd fortsätter att öka. Det är positivt att arbetet med den interna kontrollen sprids över tid, bland annat för att arbetet med den interna kontrollen då hålls aktuellt under hela året. På detta sätt kan också arbetstoppar undvikas.

Riskbeskrivningarna har utvecklats och blivit bättre de senaste åren. Detta gör det enklare för nämnderna att ta fram kontrollmoment och andra riskåtgärder. Kommunstyrelsen kommer under 2019 att närmare undersöka varför alla nämnder inte har med kontrollmoment inom alla områden. Om det är så att kontrollområdena inte anses relevanta av nämnderna, bör de ses över och möjligen ersättas.

Kontrollmomenten bedöms på det stora hela vara relevanta för att hantera identifierade risker. Tolv av nämndernas internkontrollplaner för 2019 innehåller minst ett av de gemensamma kontrollmoment och centralt rekommenderade kontrollmoment som togs

fram under året. Många nämnder beskriver sitt arbete med intern kontroll och hur detta kan utvecklas. Detta kommer förhoppningsvis att framöver leda till en ökad kunskap om intern kontroll i nämnderna och en starkare koppling mellan den interna kontrollen i stort och internkontrollplanen.

Bolagsstyrelserna har fler kontrollmoment än nämnderna i sina internkontrollplaner, i snitt 24 stycken per bolag. Det finns dock en stor variation. Inom flera bolag utförs kontrollmomenten också vid fler tillfällen än nämndernas moment. Det är i många fall svårt att avgöra om kontrollmomenten är relevanta för att åtgärda identifierade risker och om de är möjliga att genomföra. För de bolag som beskriver risker och moment mer utförligt bedömer kommunstyrelsen att kontrollmomenten är relevanta. Överlag ger bolagens internkontrollplaner intryck av att vara starkare knutna till deras verksamhet och grunduppdrag än nämndernas.

För en mer fullständig redogörelse av kommunens interna kontroll se bilaga 3.

Kommunkoncernens verksamheter

Verksamhet i förvaltningsform – nämnder

Avsnittet beskriver utvecklingen inom nämndernas verksamhet mer nyanserat. Här beskrivs även nämndens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål och uppdrag. En översikt över statusen för nämndernas arbete med fullmäktiges mål och uppdrag finns i bilaga 4 och bilaga 5.

Översikt över kommunens nämnder

Årets ekonomiska resultat för kommunens nämnder är 429 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 581 miljoner kronor 2017 och 381 miljoner kronor 2016. Det ekonomiska resultatet är en effekt av ett systematiskt arbete med att

effektivisera och prioritera inom och mellan kommunens verksamheter. I avsnittet Finansiell analys finns det utförliga kommentarer kring kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resultat.

Nettokostnad och resultat per nämnd					
Belopp i miljoner kronor	Intäkter exkl. kommunbidrag	Total kostnad	Nettokostnad	Kommunbidrag	Resultat 2018
Utbildningsnämnden	842	-5 667	-4 825	4 913	89
Arbetsmarknadsnämnden	376	-1 062	-685	697	12
Socialnämnden	260	-927	-667	688	21
Omsorgsnämnden	268	-1 872	-1 603	1 578	-25
Äldrenämnden	480	-2 286	-1 806	1 793	-13
Kulturnämnden	53	-375	-322	326	3
Idrotts- och fritidsnämnden	54	-298	-244	249	5
Gatu- och samhällsmiljönämnden	149	-610	-461	456	-5
Plan och byggnadsnämnden	66	-137	-71	73	2
Namngivningsnämnden	0	-2	-2	2	0
Räddningsnämnden	64	-221	-156	154	-3
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	42	-65	-23	23	0
Överförmyndarnämnden	16	-36	-20	24	5
Kommunstyrelsen	2 086	-2 414	-328	380	52
Valnämnden	4	-10	-6	5	0
Finansförvaltningen	13 944	-13 658	-	-	286
Totalt			-11 218	11 361	429

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi, följer upp och rapporterar till kommunfullmäktige och samordnar verksamheten mellan kommunens nämnder. Kommunstyrelsen har även uppsiktspflicht över övriga nämnders verksamhet, inklusive de gemensamma nämndernas och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen leder planering och utveckling, följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för kommunens ekonomi, IT, arbetsgivarfrågor, mark och exploatering samt kris- och beredskap. Som kommunens arkivmyndighet har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar för kommunens arkivfrågor.

Viktiga händelser under året

Tillväxt och utmärkelser

Uppsala kommun tilldelades under 2018 utmärkelserna Nationell respektive Global klimatstad samt Årets tillväxtkommun, vilket visar att långsiktig hållbar tillväxt är möjlig som kombination. Kommunen vann också pris för årets cykelstad, årets stadskommun och årets folkhälsokommun. Året som gått har karaktäriserats av minskad takt i bostadsbyggandet och ökat tempo i försäljningen av verksamhetsmark. I Östra Fyrislund har till exempel flera större allmänna anläggningar kunnat tas i bruk och arbetet med försäljning av verksamhetsmark till näringslivet har därför kunnat intensifieras.

Södra Uppsala är ett av nio områden i landet som ska ingå i regeringens satsning på nya hållbara stadsdelar och städer. I maj 2018 fattade regeringen beslut om fyra järnvägsspår mellan Uppsala och Stockholm. Detta ger förutsättningar för utveckling av de södra delarna av Uppsala, som framöver kan få cirka 30 000 bostäder och 10 000–20 000 arbetsplatser.

Uppsalamodellen för markanvisning

Nya riktlinjer för markanvisning respektive exploateringsavtal har antagits under året liksom en fördjupad riktlinje för markanvisning av bostäder i den så

kallade Uppsalamodellen för markanvisning. Riktlinjerna är viktiga i kommunens kommunikation med marknadens aktörer kring anvisning av mark, finansiering och genomförande av exploatering. Mark i Rosendal har bland annat anvisats för kooperativa hyresbostäder till en byggemenskap. Ett nytt koncept med ”råa bostäder” (oinredda bostadsrätter som saknar golv och innerväggar) har även tilldelats mark i området.

Styrning för hållbarhet utveckling

I februari 2018 antog kommunstyrelsen en handlingsplan för Gottsunda och Valsätra 2018–2020. Syftet med handlingsplanen är att samordna det kortsiktiga och det långsiktiga arbetet för ett socialt hållbart Gottsunda och Valsätra. Många åtgärder i handlingsplanen har genomförts eller påbörjats under 2018.

Kommunfullmäktige fattade under våren 2018 beslut om en policy och handlingsplan för trygghet och säkerhet. Policyn tydliggör bland annat hur kommunen ska bidra till trygghet och säkerhet i det offentliga rummet och i de kommunala verksamheterna. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. Målområdena handlar bland

annat om trivsam och trygg miljö, minskad brottslighet, internt skydd och personsäkerhet samt civilt försvar.

I mars beslutade kommunfullmäktige om ny policy och nya riktlinjer för upphandling och inköp. Policyn och riktlinjerna gäller hela kommunkoncernen. De nya styrdokumenterna har anpassats till ny lagstiftning och innehåller skärpta sociala krav och miljökrav.

Uppsala kommun har inrättat ett jämställdhetspris som delades ut för första gången den 8 mars 2018. Priset tilldelades Svartbäcken Norra landsbygds förskoleområde, för att uppmärksamma det aktiva, medvetna och normkritiska arbete som verksamheten gör och som bidrar till varaktig jämställdhet.

Torka under sommaren

Under sommaren förekom långa perioder med hög värme och torka som kunde innebära allvarliga risker för kommunens verksamheter och

samhället i övrigt. I juli förstärkte SMHI sin vädervarning till en klass 2-varning. I enlighet med Ledningsplan inför och vid allvarlig störning, aktiverade kommunen en samordnings- och inriktningsfunktion för att minska eventuella risker och förenkla det gemensamma arbetet. Erfarenheter från sommarens arbete utifrån ledningsplanen har tagits omhand systematiskt och omsätts i lärande. Även branden i Gottsunda skolan har prövat systematiken.

Val och demokratiambassadörer

Inför valet i september genomfördes projektet Rätt att rösta där demokratiambassadörer arbetade med uppdraget att informera om varför det är viktigt att rösta och hur man gör. Syftet var att öka valdeltagandet i geografiska områden och för de grupper där valdeltagandet tidigare varit lågt. Projektet gav gott resultat och har uppmärksammats av Sveriges kommuner och landsting.

Måluppfyllelse

Beskrivningen av måluppfyllelsen inkluderar även utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för:

- Modern och effektiv förvaltning
- Demokratiskt samhälle med delaktiga medborgare
- En sammanhållen hållbarhetssyn i en växande stad och landsbygd

Kommunstyrelsen har i hög grad bidragit till uppfyllandet av kommunfullmäktiges inriktningsmål under 2018.

För åtta av nio inriktningsmål är helhetsbedömningen att nämnden har uppnått en övervägande del av det den planerat för att bidra till måluppfyllelsen. För inriktningsmål 7, I Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov, har nämnden enbart uppnått delar av det den planerat för att bidra till inriktningsmålet under 2018. Det beror på att arbetet måste invänta samarbete med andra organisationer innan det kan påbörjas.

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

En hållbar samhällsekonomi

Tillsammans med nämnder och bolag har en långsiktig investeringsplan tagits fram för 2019 - 2029. Under hösten har ett intensivt arbete pågått för att identifiera möjliga tillgångar att avyttra. En simuleringsmodell har också utvecklats för att beräkna

effekten av eventuella avyttringar på kommunen ekonomi. Inför större investeringar ska en könskonsekvensbeskrivning göras och grön upplåning övervägas.

Tydliga projekt- och portföljstyrningsprocesser har tagits fram för att säkerställa en långsiktig planering med

tydliga prioriteringar. Tillsammans med samordning av investerings- och exploateringsprojekt ger det förutsättningar för ekonomiskt hållbar utveckling. Under 2018 har den långsiktiga planeringen påverkats av kommunens åtagande att bygga ut södra staden i överenskommelsen om fyrspar med staten.

Ett strukturerat arbete pågår med att ta fram lokalförsörjningsplaner för samtliga nämnder. Genom lokalförsörjningsplaner som visar både befintligt lokalbestånd och de kommande årens lokalbehov läggs grunden för en effektiv lokalförsörjningsprocess. Målbilden är en lokalförsörjning till rimliga hyresnivåer med en optimerad vakansgrad.

Kommunstyrelsen har etablerat ett stöd till kommunens verksamheter för att söka extern finansiering. Inom ramen för detta arbete har 75,5 miljoner kronor beviljats i extern finansiering för olika projekt under året. Ansökningar om ytterligare 24,9 miljoner kronor i extern finansiering inväntar svar.

En jämställd ekonomi

Arbetet med jämställdhetsintegrering i kommunen har blivit mer etablerat. Inhämtning och användning av könsuppdelad statistik sker med ökad systematik. Fler jämställdhetsanalyser inom olika verksamheter har genomförts, vilket lett till utveckling av verksamheter och bidragit till en mer rättvis resursfördelning. Kommunstyrelsen ordnar

utbildningar och tar fram metodstöd i jämställdhetsanalys och jämställdhetsbudgetering.

IT och digitalisering

Ett viktigt mål med digitaliseringen av Uppsala kommun är att skapa bättre service i mötet med invånare och näringsliv. Arbetet med digitalt ledarskap i utvecklingsledningsgrupper har utvecklats under året. En gemensam digital plattform för handläggarstöd införs för flera olika verksamheter, vilket i ett första steg berör hela kommunens hantering av allmänna handlingar, miljötillsyn och plan- och bygglovsprocesserna. Utveckling av webben och kontaktcenter pågår.

Kommunen som ansvarsfull konsument

För att ta sitt ansvar som ansvarsfull konsument har kommunen bland annat tagit fram en modell för att klimatväxla flygresor. En avgift sätts på varje flygresa och intäkterna ska finansiera olika klimatfrämjande åtgärder i hela organisationen. Utrustning för att underlätta resfria möten har också installerats på några kommunens arbetsplatser.

Upphandling har etablerats och används som ett strategiskt verktyg för att styra mot en jämställd och hållbar ekonomi. Arbetet med sociala och ekologiska krav i upphandlingarna har utvecklats under året.

Inriktningsmål 2: Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i

En trygg kommun

En policy och handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet har tagits fram. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. Målområdena handlar bland annat om trivsamt och tryggt miljö, minskad brottslighet, internt skydd och personsäkerhet samt civilt försvar.

Tillstånd för kamerabevakning prövas nu i en ansökan mot Datainspektionen.

En attraktiv kommun för invånare och besökare

Besöksnäringen i Uppsala har utvecklats positivt under 2018 med ökat nyföretagande, ökad omsättning i city och fler konferenser och kongresser. Antalet kommersiella gästnätter har enligt

preliminära siffror ökat med cirka 2,2 procent, vilket är något under Sverigeökningen på 3,5 procent. Ett fortsatt högt utbud av evenemang och aktiviteter för näringslivet gör att nätverken och mötesplatserna ökar. Inom ramen för samarbetet med Stockholm Business Alliance pågår program för att positionera Uppsala som en plats för investeringar inom life science/livsvetenskap, avancerade material, IKT samt clean tech (teknologi som reducerar negativ påverkan på miljön). Kommunfullmäktige har fattat beslut om att Årike Fyris, Kronparken och Hammarskog blir naturreservat. Tillsammans omfattar de tre nya naturreservaten 1046 hektar natur. Uppsala får därmed tre nya kommunala stadsnära naturreservat som både ger ett

långsiktigt skydd av biologisk mångfald och som ger människor tillgång till skog och mark. Reservatsbildning är även ett första konkret incitament för en framtida världsarvsansökan.

Innovationer för bättre verksamheter och ett bättre samhälle

Uppsala kommun deltar i flera samarbeten och är testbädd för klimatsmarta innovationer. Flera innovationsprojekt inom miljöteknik och inom Internet of Things (IoT) pågår tillsammans med lokalt näringsliv. Genom ett innovationsprojekt tillsammans med energimyndigheten om mobilitet som tjänst har innehållet utvecklats i markanvisningar i Rosendal. Under hösten har en plattform lanserats för att tillgängliggöra geografisk information.

Inriktningsmål 3: Uppsala stad och landsbygd ska växa smart och hållbart

Styrning för hållbar utveckling

Uppsala kommun ska vara en vägledande kraft för hållbar utveckling. Styrningen i mål och budget tar sin utgångspunkt i Agenda 2030 och de 17 globala målen. Det betyder att all verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling för Uppsala kommun och dess invånare. Nu pågår en översyn av andra viktiga styrdokument som ska tas fram eller revideras för att fortsätta att integrera hållbarhetsfrågor i styrningen.

Klimatarbete och energiomställning

Klimatarbetet har varit i fokus under året. Flera insatser görs för att minska kommunens miljöpåverkan. Under 2018 har förnybar el upphandlats och används nu av hela koncernen. Andelen fossilbränslefria fordon i kommunens fordonsflotta har under året ökat från 50 till 70 procent. Hållbarhetskriterier har tagits fram och tillämpats vid upphandling av den särskilda kollektivtrafiken. Det gemensamma arbetet med Jakten på plasten har även rönt stor uppmärksamhet. Miljö- och klimatprogrammet har kompletterats

med nya etappmål om klimatanpassning, byggmaterial och minskad användning av fossil plast.

Uppsala klimatprotokoll har under året avslutat sin tredje programperiod och påbörjat den fjärde (2018–2021). Protokollet lyckades under period tre minska de gemensamma växthusgasutsläppen med 10 procent. Protokollet har inför period fyra utvecklat 30 klimatutmaningar, som ytterligare konkretiserar arbetet med att nå ett fossilfritt och klimatpositivt Uppsala.

Flera insatser i kommunens åtgärdsprogram för luft har genomförts, men insatserna har inte varit tillräckliga, då luftkvaliteten i Uppsala innerstad varit fortsatt dålig.

Under året har kommunstyrelsen varit delaktig i utredningar och forskningsprojekt som rör alternativa energikällor såsom en solpark och biokol. Kommunens fastighetsbolag fortsätter att installera solceller, och ett aktivt arbete görs för att bostadsrättsföreningar ska öka installationen av solel. Solproducerad el i kommunen uppgår nu till cirka 8 megawatt, vilket gör Uppsala näst

störst i Sverige. Ett nytt energiprogram som ger förutsättningar för att Uppsala blir klimatpositivt 2050 har beslutats av kommunfullmäktige. Effektfrågan, det vill säga den begränsade kapaciteten i elnätet, har under året fått ökad uppmärksamhet och kommunstyrelsen har avdelat särskilda resurser för att arbeta med frågan.

Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete

Under året har samverkan utvecklats såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer för att stärka det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Arbetet har bland annat varit fokuserat på samordning av aktörer i Gottsundaområdet, att genomföra trygghetsvandringar och att stärka socialtjänstens förebyggande insatser. Handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra fungerar tillsammans med planprogram för Gottsunda som pilot för att utveckla arbetet med social hållbarhet i fysisk planering.

En trygghetsundersökning har genomförts för att få en bild av hur trygga invånarna i Uppsala känner sig i sina bostadsområden. Resultaten visar bland annat att Uppsalas äldre generellt sett känner sig trygga i de områden där de bor. Även det systematiska arbetet med att kartlägga brott och trygghet har utvecklats.

Flera insatser har genomförts för ett tryggare och säkrare resecentrum utifrån gemensam medborgardialog och medborgarlöfte. Arbetet med

patrullerande ordningsvakter har vidareutvecklats och vid årsskiftet omfattar verksamheten centrala Uppsala, Gottsunda och Valsätra samt tre badplatser under sommaren. Tillstånd för kameraövervakning prövas nu i en ansökan mot Datainspektionen och ett arbete med att ta fram styrdokument för kameraövervakning är påbörjat.

Ekologisk mat

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet ökade under året. Kommunstyrelsen har deltagit i arbetet med en regional handlingsplan för att stärka den lokala livsmedelsproduktionen. En kommungemensam handlingsplan för att växla till ekologisk mat och öka andelen närodlade råvaror i kommunens verksamhet har även tagits fram. Planering för ett ökat återtag från Jälla fortgår som en del av projektet för att lägga om lantbruket på Jälla till ekologiskt.

Landsbygdsutveckling och bredbandsutbyggnad

Uppsala är den kommun i Sverige som har flest invånare som bor på landsbygden. För att minska klyftan mellan stad och land pågår utveckling av arbetet med servicepunkter och med landsbygdsutveckling. En heltäckande bredbandsutbyggnad är en förutsättning för ett hållbart liv i hela kommunen och för att minska klyftan mellan stad och land. I bredbandsprogrammet som antogs under året beskrivs målsättningarna för det fortsatta arbetet med att underlätta bredbandsutbyggnaden.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna

Jämlikhet och mänskliga rättigheter

Kommunstyrelsen har 2018 tagit fram en ny och uppdaterad social kompass. Kompassen visar hur hälsa och levnadsvillkor ser ut i olika geografiska områden i Uppsala och utgör ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet för att

minska skillnader i hälsa, inkomst och utbildning och dess konsekvenser. Uppsalas modell inom mark- och exploatering fortsätter att utvecklas för att stärka den sociala hållbarheten och arbetsmarknaden. Ett pilotprojekt genomförs i Rosendal där mark har använts till byggemenskaper.

Ett par ytterligare platser i kommunen har identifierats som möjliga för liknande insatser. Möjligheten att ställa krav på arbetsmarknadsstödjande åtgärder med mera är inarbetat i förslag till fördjupade riktlinjer för markanvisning.

Kompetenshöjande insatser har genomförts för att stärka kunskapsnivån inom barnrätt och förbereda organisationen för införandet av Barnkonventionen som lag 2020. Ett partnerskap har även tecknats med Barnombudet i Uppsala län. Även inom hbtq förstärks kompetensen i syfte att utveckla ett

välkomnade, inkluderande och professionellt bemötande av invånare och medarbetare i kommunens verksamheter. Sex av kommunens verksamheter har hbtq-diplomerats under året.

En säker dricksvattenförsörjning

Förutsättningar för att säkra den allmänna dricksvattenförsörjningen i Uppsala kommun har setts över. En riskanalys är genomförd och riktlinjer för markanvändning på Uppsala- och Vattmolmaåsarnas tillrinningsområde har beslutats. En strategisk vattenförsörjningsplan för Uppsala kommun är framtagen för beslut i början av 2019.

Inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Tillväxt av både bostäder och arbeten

I augusti utsågs Uppsala till årets tillväxtkommun 2018. Uppsala har under de senaste åren haft en befolkningsutveckling och sysselsättningsutveckling långt över riksgenomsnittet. Under 2018 har företagen i Uppsala haft en högre tillväxt och nått bättre resultat än Sverigesnittet. Nära 1 400 företag startades i Uppsala under 2018, vilket ger kommunen en fortsatt god placering (40 av 290) i Sverige. Företagare från Uppsala prisas och Uppsalas företagsinkubator var topp 4 i världen under året.

Näringslivsutveckling genom samverkan

Inom ramen för näringslivsprotokollet fortsätter kommunen arbetet med att tillsammans med näringslivets olika aktörer skapa förutsättningar för 70 000 nya jobb till 2050. Kärnan är att skapa fler arbetstillfällen i samverkan med andra samhällsaktörer. I samarbete med näringsliv, akademi, offentliga organisationer och coworking spaces (kontors- och arbetsytor som samutnyttjas av olika företag och yrkesverksamma) främjas företagande på olika sätt och inom olika branscher, bland annat kvinnors företagande på landsbygden. Under 2018 har

kommunen också inlett en Tech-satsning och haft värdskap för Nanoforum och Yrkes-SM.

I Svenskt näringslivs årliga ranking av företagsklimat har Uppsala vänt en negativ trend och ligger nu på plats 199. En viktig del i företagsklimatet är hur kommunen möter företagare inom olika områden och där har nöjd-kundindex (NKI) ökat. Fortsatt arbete genomförs för att öka nöjdheten.

Efterfrågan på mark för verksamheter i olika lägen och prisklasser är fortsatt hög i Uppsala. Utveckling av mark för nya verksamheter pågår i flera områden. I Uppsala byggs fler bostäder än i någon annan del av landet. Att Uppsala kommun bygger hållbart, har tuffa klimatmål och erbjuder möjligheter till utbildning och rekreation lyfts som framgångsfaktorer.

Bostäder för alla och effektivt mottagande

En viktig förutsättning för att nå målsättningarna i översiktsplanen är att möjliggöra bostäder för alla genom att nå balans mellan utbud och efterfrågan. Under 2018 har en handlingsplan tagits fram med flera åtgärder för att möjliggöra bostad för alla. Nya riktlinjer för markanvisning har beslutats där frågor kring innovation och

boendekostnader särskilt lyfts fram. Mark har anvisats till ett pilotprojekt i Rosendal för bostäder med lägre hyror och statligt investeringsstöd. Markanvisningar görs även för att skapa en variation av boendeformer.

Genom projektet Effektivt mottagande skapas förutsättningar för ett bättre mottagande av nyanlända genom att Uppsala kommuns medarbetare får ökad kunskap och på så sätt kan

utveckla och effektivisera arbetet. Kommunstyrelsen tillhandahåller i stor utsträckning platser för arbete och praktik inom den kommungemensamma serviceverksamheten. I december 2018 beslutade kommunstyrelsen att barnfamiljer med permanenta uppehållstillstånd får ta över andra handavtalen för sina bostäder för att underlätta etableringen.

Inriktningsmål 6: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande

Sociala investeringar

Sociala investeringar är ett arbetssätt för att hjälpa individer och grupper som riskerar att hamna i utsatthet i samhället. Kommunstyrelsen möjliggör på detta sätt för nämnder och bolar att testa nya metoder eller utveckla befintliga. Två sociala investeringar har fokus på utbildning, supported education, som stödjer personer med neuropsykiatriska diagnoser att fullborda sina utbildningar, och

skolkoordinatorer för ökad närvaro, som syftar till att hjälpa elever med skolfrånvaro att komma tillbaka i studier.

Målpunkterna för förskolebussar

I syfte att förbättra infrastrukturen för målpunkterna för förskolebussar säkerställs plats för angöring vid ny- och ombyggnation. Lokaler och utemiljö tillgänglighetsanpassas för eleven när behov uppstår.

Inriktningsmål 7: I Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Samverkan med Region Uppsala

Samverkan mellan kommunstyrelsen och Region Uppsala sker på både operativ nivå och på högsta ledningsnivå. Den utvecklade samverkan inom

ramen för uppdraget inväntar regionens formering av arbetet med sociala hållbarhetsfrågor.

Inriktningsmål 8: Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället

Delaktighet för bättre service

Former för medborgardialog, medborgarbudget och systemstöd som underlättar insyn har utvecklats. Under 2018 har kommunen genomfört 27 medborgardialoger där en stor del berör stadsplanering. I arbetet med att ta fram ett nytt barn- och ungdomspolitiskt program har flera medborgardialoger genomförts med barn och unga i olika delar av kommunen. Under våren genomfördes även samråd för förslaget till planprogram för Gottsundaområdet. Totalt hölls fem samrådsmöten

med över 1 000 personer engagerade i områdets utveckling.

För att utveckla Uppsalas landsbygd, utifrån invånarnas önskemål och delaktighet, har kommunen bland annat genomfört ett pilotprojekt avseende medborgarbudget. Metoden kommer att utvecklas under 2019. Kommunstyrelsen har under året också fortsatt arbetet med att främja de nationella minoriteternas delaktighet i kommunen, främst genom att anordna kontinuerliga samråd med respektive minoritet men också genom större evenemang.

En ny överenskommelse om samverkan har slutits mellan kommunen och föreningslivet. En handlingsplan har även tagits fram i dialog med föreningslivet. Överenskommelsen består av principer för god samverkan och åtaganden för kommunen och föreningslivet. Under 2018 har kommunen påbörjat arbete med 5 av 12 åtaganden.

Demokratisk delaktighet

Projektet Rätt att rösta har genomförts med syfte att öka valdeltagandet i de områden och för de grupper där valdeltagandet tidigare varit lågt. 24 demokratiambassadörer har haft till uppgift att informera om varför det är viktigt att rösta och hur en gör. Målgruppen

för den ökade informationen var utrikes födda, unga samt personer med funktionsnedsättning. I Gottsunda ökade valdeltagandet i sex av åtta distrikt. Dock ökade gapet i valdeltagande mellan det distrikt med högst respektive lägst valdeltagande. Ett utvecklingsarbete som syftar till att stärka kommunens engagemang för att främja mänskliga rättigheter bedrivs med fyra pilotverksamheter. Arbetet ska leda till ökad tillgänglighet, inkludering, jämlikhet och transparens för dem som verksamheterna möter. Dialog pågår med samarbetspartners i arbetet med att till 2020 utnämna Uppsala till en Mänskliga rättigheterskommun.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Jämställt och hållbart arbetsliv

Arbetet med att förskjuta arbetsmiljöarbetet mot hälsofrämjande och förebyggande insatser har fortsatt under 2018. Andelen medarbetare som använder kommunens friskvårdsbidrag är i stort sett oförändrad. Sjukfrånvaron har minskat jämfört med 2017. Per den 31 december 2018 var den totala sjukfrånvarotiden 6,3 procent.

Uppsala kommun är den enda kommunen i Sverige som har genomfört heltid som norm i alla verksamheter. Från och med januari 2019 har alla tillsvidareanställda medarbetare i Uppsala kommun en heltidsanställning, med undantag för tre personalgrupper - personliga assistenter, skolläkare och medarbetare med stadigvarande sjukersättning. Deltidsarbete är fortfarande möjligt.

Arbetet med att åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön har intensifierats under året. Genom arbete bland annat med lönebildning, jämställdhetsintegrering och arbetsmiljö har kommunstyrelsen säkerställt ett systematiskt arbete med

lönekartläggning och analys. Uppsala kommun tillhör de bland jämförbara större mellansvenska kommuner som har minst skillnad i medianlön mellan kvinnor och män.

Kompetensförsörjning

Kommunens kompetensförsörjningsutmaningar skiljer sig åt mellan olika verksamhetsområden. Kommunstyrelsen stöttar nämnderna genom att bidra med samordning och resurser till utvecklingsgrupper som arbetar nämndöverskridande med att attrahera och behålla prioriterade yrkeskategorier. Arbetet med att stärka kommunens varumärke som attraktiv arbetsgivare har fortsatt.

Kommunstyrelsen har under året erbjudit ett kommungemensamt chefs- och ledarutvecklingsprogram med två chefsutbildningar, ett med fokus på chefskompetens och ledarskap. Kommunstyrelsen har även genomfört fyra omgångar av introduktionsprogrammet Ny som chef och erbjuder mentorsprogram för chefer.

En väg in för studenter är etablerad genom en framtagen databas. Kommunens verksamheter har tillgång till metoder och rutiner gällande stöd i rekrytering av studentmedarbetare. Strategisk samverkansgrupp mellan Uppsala universitet och Uppsala kommun arbetar med frågor gällande näringsliv och arbetsmarknad så att fler studenter ser Uppsala som framtida arbetsgivare eller marknad.

Attraktiv arbetsplats

I en mätning av attraktiva arbetsvillkor har Uppsala kommun ett index på 104 av totalt 180. Kommunstyrelsen har fortsatt arbetet med att samordna kommunens varumärke som attraktiv arbetsgivare och har under året tagit fram en strategisk plan för att skapa samsyn kring gemensamma initiativ och prioriteringar. Samordnade insatser kring aktivering av värdegrund har genomförts. Kommunen har under 2018 även arbetat med att förbättra förtroendevalda och medarbetares säkerhet.

Under våren 2018 genomförde kommunen den årliga medarbetarundersökningen. Andelen svarande har ökat från 64 procent 2017 till 78 procent 2018. Index för hållbart medarbetarengagemang (HME) visar på en förbättring inom alla tre delområden (motivation, ledarskap och styrning). Totalindex är stabilt, och ligger på värdet 77 under 2018, vilket är samma värde som 2017.

Ledning och styrning

För att stärka stödet i genomförandet av kommunstyrelsens verksamhet har

kommunledningskontoret gjort förändringar i sin organisation. Syftet är att säkerställa kompetensförsörjningen, skapa ökad kraft till utveckling samt bättre samordning och styrning i det verksamhetsnära stödet. Som en del i förändringen har kommunens näringslivsavdelning slagits samman med Destination Uppsala AB. Genom sammanslagningen vill kommunstyrelsen stärka och samordna arbetet med näringslivsutveckling och utveckling av besöksnäringen.

Januari 2018 infördes en ny ledningsstruktur i kommunen med tvärfunktionella utvecklingsledningsgrupper. Syftet var att ta ytterligare steg mot "Ett Uppsala – en kommun". Genom att öka samarbetet mellan förvaltningar och bolag ökar möjligheterna att hitta utvecklings- och innovationskraft. Syftet med olika ledningsmöten har samordnats och förtydligats för ett mer effektivt arbetssätt.

Kommunen behöver även samarbeta med externa parter för att nå smarta lösningar. Därför arbetar kommunstyrelsen sedan flera år tillbaka med att etablera strategiska partnerskap med nyckelleverantörer i IT-upphandlingar. Det handlar om att etablera strategiska relationer i frågor som har stor påverkan på hela kommunen och som bidrar till både kommunens och leverantörernas utveckling. Hittills har kommunen upphandlat system för bland annat geografisk information (GIS), ärendehantering och elevadministrativa system på detta sätt.

Ekonomisk analys

KOMMUNSTYRELSEN	Nettokostnad		Avvikelse från KF-budget		
	KF-budget	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos
Belopp i miljoner kronor	2018	2018	2018	2017	201808
Nämnden totalt	380	328	52	68	-50
Politisk verksamhet (1)	64	60	3	6	0
Infrastruktur, skydd m.m (2)	168	103	65	65	-17
Kultur, övrigt (31)	7	7	0	-1	0
Fritid, övrigt (32)	1	9	-7	-8	-7
Vård och omsorg (5)	4	3	1	8	1
Affärsverksamhet (7)	18	16	2	14	17
Kommunledning och gemensam verksamhet (8)	118	126	-9	-15	-41
Övriga verksamheter	0	2	-2	-1	-2

	KF-budget	Bokslut
	2018	2018
Nettoinvesteringar	285	202

Nettokostnader per verksamhet

KOMMUNSTYRELSEN	Nettokostnad		Avvikelse från KF-budget		
	KF-budget	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos
Belopp i miljoner kronor	2018	2018	2018	2017	201808
Kommunstyrelsen totalt - alla verksamheter	380	328	52	68	-50
KLK - Kommunledningskontoret	303	267	36	37	8
SBF - Stadsbyggnadsförvaltningen	77	61	17	32	-57

Nettokostnaderna uppgår till 328 miljoner kronor och är 52 miljoner kronor lägre än budget. Inom kommunledning är nettokostnaderna 36 miljoner kronor lägre än budget. De lägre kostnaderna förklaras bland annat av kvarvarande föfogandemedel, och initialt lägre kostnader för ekologisk omställning av Jälla samt lägre avgift för gemensam nämnd, Region Uppsala.

För stabsverksamheten understiger nettokostnaderna budget, vilket till stor del förklaras av effektiviseringar, senarelagda projekt och vakanser. Vakanserna innebär också lägre verksamhetskostnader inom berörda områden.

Nettokostnaderna är lägre än tidigare lämnad prognos, vilket bland annat beror på lägre kostnader än prognostiserat inom stabsverksamheten, näringslivsfrämjande åtgärder, hållbarhet och föfogandemedel.

Inom stadsbyggnad är nettokostnaderna 17 miljoner kronor lägre än

budget. För mark- och exploateringsverksamheten understiger nettokostnaderna budget med 70 miljoner kronor vilket är att betrakta som jämförelsestörande effekt av årets markförsäljningar och därmed hänförliga anskaffningskostnader samt nettokostnaderna för projektens löpande framdrift. I prognosen gjordes ingen bedömning av markförsäljning och driftkostnader i projekten vilket innebär en avvikelse med 73 miljoner kronor mot lämnad prognos. För fastighetsverksamheten överstiger nettokostnaderna budget med 54 miljoner kronor dels på grund av bortfall av finansiering för den löpande fastighetsdriften, dels på grund av tomma lokaler och anpassningskostnader. Verksamheten strategisk planering visar ingen avvikelse mot budget, men 2 miljoner kronor lägre nettokostnader än prognos på grund av senarelagda konsultinsatser.

Framtida utmaningar

Klimat och miljö

Att utveckla innehållet och takten i klimatarbetet är fortsatt en viktig utmaning. Det behövs lösningar som möjliggör de stora samhällsbyggnadsprojekten samtidigt med utvecklingen mot en klimatpositiv kommun. Ett viktigt område är effektfrågan som handlar om hur kommunen kan hitta lösningar på kapacitetsbrist i elnätet. Storstadsregionerna byggs ut snabbare än vad kapaciteten i elnätet kan möta. Uppsala kommun kommer att delta i EU-projektet Coordinated som handlar om smartare användning av elnätet. Med mobilitets- och trafikstrategin tar kommunen ett helhetsgrepp på arbetet med transporter, infrastruktur och hållbart resande. En stor del av arbetet handlar om människors beteende och hur kommunen kan öka antalet hållbara resor. Andra områden som behöver särskilt fokus under 2019 är miljö- och klimatprogrammets etappmål om solceller och plast.

Samhällsbyggnad

Genom tillväxt och befolkningsökning omvandlas Uppsala kommun. Hur kommunen möter sina invånare i de stora komplexa samhällsbyggnadsprojekten som ligger långt fram i tiden är en stor utmaning. Under 2019 kommer stort fokus att läggas på att hålla fortsatt takt i försäljningen av mark för bostäder. Åtgärder behöver vidtas för att stimulera marknaden att fortsatt investera i Uppsala. Detta är viktigt både för att klara bostadsförsörjningen och förväntade intäktsnivåer. Arbetet med fyra järnvägsspår till Uppsala och utvecklandet av Södra staden kommer att intensifieras.

Trygghet och säkerhet

Kommunen behöver möta de förväntningar som finns inom området trygghet och brottsförebyggande arbete. Det handlar bland annat om att skapa

ökad trygghet i de stadsdelar där det finns särskilda behov.

Totalförsvarsfrågorna kommer att vara i fokus under 2019. Kommunen måste stärka sin kunskap och förmåga inom området civilt försvar samt utveckla säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Kommunen kommer under året att påbörja arbetet med en plan för livsmedelsförsörjning vid krisituationer.

Internt förbättringsarbete

Internt i kommunen fortsätter arbetet för att effektivisera och förbättra processer. Arbetet med långsiktig finansiell planering i hela kommunkoncernen har utvecklats. Ett nytt digitalt handläggarstöd införs under 2019 och ett nytt HR-system upphandlas. Övergången till en helt digital verksamhet fortgår genom bland annat E-arkiv, informationshanteringsplaner och uppbyggnad av informationsförvaltningsstruktur.

Kommunen behöver ta nästa steg när det gäller kompetensförsörjningsarbetet. Genom marknadsföring och stöd till chefer i rekrytering behöver kommunen satsa mer på de yrkesgrupper som är svårare att attrahera och anställa.

Sociala utmaningar

Kommunen behöver samordna insatser för att nå en jämställd integration och snabbare etablering. För att möta utmaningen inleds arbete med att ta fram en handlingsplan.

Den psykiska ohälsan ökar och det är en stor utmaning att samordna de kommunala insatserna för att nå effekter inom området. Ett brett arbete inom kommunkoncernen kommer att påbörjas i samverkan med regionen.

Bostadsförsörjningsfrågan kommer bland annat att hanteras i genomförandet av handlingsplan Bostad för alla.

Valnämnden

Valnämndens uppdrag är att på lokal nivå ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och

regionfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar i enlighet med gällande lagar.

Viktiga händelser under året

Allmänna val

Den 9 september 2018 var det val till riksdag, kommun och landsting. Valnämnden har under året arbetat med att möjliggöra att alla 171 000 röstberättigade uppsalabor skulle kunna rösta i ett tryggt och säkert val. Lagkraven på tillgängligheten till vallokaler har skärpts. Nämnden har därför fokuserat på inventering av alla röstnings- och vallokaler samt på att åtgärda brister.

På valdagen arbetade drygt 1 000 röstmottagare i 161 vallokaler. Ytterligare ett par hundra personer arbetade med förtidsröstningen. Förtidsröstningen pågick från den 22 augusti på 26 förtidsröstningsställen och på 37 vård- och omsorgsboenden samt på häktet. Valnämnden erbjöd stöd till väljare med olika former av funktionsnedsättningar genom bland annat ambulerande röstmottagare och erbjudande om ledsagning.

Måluppfyllelse

Nämnden har genomfört det den planerat för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål och för att genomföra de uppdrag som nämnden tilldelats i Mål och budget. Nämnden bedömer att de förväntade effekterna har uppnåtts. Samtidigt har ytterligare utvecklingsområden identifierats. Dessa ligger till grund för nämndens planering av verksamheten för 2019.

Antalet personer som valde att förtidsrösta vid valet 2018 ökade i hela landet och så också i Uppsala kommun. Jämfört med 2014 års val ökade andelen förtidsröster från 40 till 44 procent. Valdeltagandet som helhet blev högre än på över 20 år. Endast ett överklagande för hur valet i kommunen gick till kom in till Valprövningsnämnden, som avslog överklagandet och gav kommunen rätt.

Nämnden lyckades genom flera åtgärder öka tillgängligheten för flera grupper som annars kan ha svårt att rösta. Nämnden beslutade i maj 2018 att stå för kostnaderna för de personer som behöver ledsagning för att kunna ta sig till röstnings- eller vallokal för att rösta. De ambulerande röstmottagarna åkte hem till väljare som av olika anledningar inte kunde ta sig till vallokalen. Valnämnden rekryterade också röstmottagare med olika bakgrund och språkkunskaper som ett led i att göra valet så tillgängligt som möjligt för så många som möjligt. Samtidigt visade en kontroll av *Myndigheten för delaktighet* det fanns brister i tillgängligheten för en del av lokalerna. Myndighetens rapport ligger tillsammans med resultat från röstmottagarnas utvärdering av lokalerna till grund för det fortsatta arbetet med att inventera lokaler inför valet till Europaparlamentet 2019.

Valnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	5,2	5,5	-0,3	0,0
Nämnden totalt	5,2	5,5	-0,3	0,0

Valnämnden redovisar ett underskott på 0,3 miljoner kronor. Underskottet beror främst på högre kostnader för röstmottagare till förtidsröstning och

för ambulering röstmottagare. Kostnaden för lokal till valnämndens förråd varit högre än budgeterat.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Som ett led i att kvalitetssäkra valet gjordes en större utvärdering med röstmottagarna efter valet. I utvärderingen fick de svara på frågor om upplevd arbetssituation, effektivitet, kompetens och kvaliteten på den utbildning de erbjudits. Frågorna handlade också om hur röstmottagarna upplevde vallokaler ur ett tillgänglighetsperspektiv, arbetsmiljöhantering och hur bra hjälp de fick från nämnden. Utvärderingen ligger till grund för nämndens förbättringsarbete framåt. Utvärderingen kan upprepas vid kommande val för att få underlag att bedöma effekten av de förbättringsåtgärder som genomförs.

Under året har arbete med att ta fram nyckeltal för att mäta kvaliteten i de tjänster som nämnden ansvarar för. Nyckeltalen är en del i att följa upp till exempel hur lätt det är att komma fram till valnämnden per telefon på en valdag. Ett viktigt nyckeltal som nämnden kommer följa framåt är antalet felavprickningar i röstlängden. Under valet 2018 gjordes det ett mindre antal felavprickningar. Sammanställning och analys av det underlaget pågår. Målbilden är att antalet felavprickningar ska vara noll.

Framtida utmaningar

Ökade krav på valhemlighet

I november 2018 infördes en ändring i vallagen som ger ökat skydd för valhemligheten vid röstsedelställen. Ändringen medför att röstsedelställen ska utformas så att en väljare kan ta sina röstsedlar utan insyn av andra väljare. Ändringen kommer innebära att vallokaler måste planeras på ett annat sätt än tidigare. Det medför att lokaler som är för trånga kan komma att ersättas med andra lokaler. För att kunna säkerställa att alla valsedlar finns på plats hela tiden måste bemanningen i vallokaler utökas. Uppsala kommun ingår tillsammans med de 20 största kommunerna i Sverige i den referensgrupp som arbetar med att hitta

lämpliga lösningar inför Europaparlamentsvalet 2019.

Framtida ändring av valdistrikt

Befolkningsprognosen för Uppsala kommun används som utgångspunkt för nämndens bedömning av hur förändringar i befolkningen kan komma att påverka indelningen i valdistrikt. Bedömningen är att det inte finns något behov av att göra förändringar i indelningen inför 2019 men att det kan bli aktuellt inför valet 2022. Om en ändring av Uppsala kommuns indelning i valdistrikt krävs påverkar det nämndens verksamhet på flera sätt.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för planering, byggande, drift och underhåll av gator, torg, parker, parkering, hamn, gång- och cykelvägar samt kommunala trafikanläggningar. Nämnden ansvarar även för

kommunens naturreservat, övriga friluftsområden, friluftsbad och anlagda vattenområden. Inom nämndens område finns även ansvaret för färdtjänst, riksfärdtjänst och trafikfrågor.

Viktiga händelser under året

Bästa cykelstaden

Uppsala blev utsedd till Sveriges bästa cykelstad 2018. Det är ett resultat av bland annat utbyggnaden av snabbcykelleder och cykelvägar samt det aktiva arbetet med beteendeförändringar för hållbart resande. Ett nytt cykelparkeeringsgarage vid centralstationen påbörjades under året. En ny Vindbro har byggts för bättre tillgänglighet och passage över Fyrisån för gång- och cykeltrafik.

Hållbara transporter

Uppsala var under året värd för en konferens om mobilitet, European Conference on Mobility Management, och satte med den Uppsala på världskartan i frågor om hållbart resande. Under året etablerades ett bygglogistikcenter med färre fordonsrörelser i gatunätet och säkrare hantering i stadsutvecklingsprojekt som resultat. En ny upphandling av den särskilda kollektivtrafiken har lagt fokus på resenärens trygghet, chaufförens bemötande och långtgående miljökrav. Som en del i arbetet för att öka trafiksäkerheten arrangerades en trafiksäkerhetsvecka. Omskytning till lägre hastigheter har genomförts enligt beslutad plan och hastighetsdämpande åtgärder med farthinder har anlagts på ett femtontal platser, främst på Vaksalagatan.

Måluppfyllelse

Gatu- och samhällsbyggnadsnämnden har hög måluppfyllelse när det gäller inriktningsmålen i Mål och budget 2018–2020. Nämnden har avslutat 36 av 46 uppdrag under perioden. Åtta

Nya inslag för välbefinnande

Inom projektet stadsträdsåret, återplanteringsplan och andra anläggningsprojekt har vi under året planterat 235 träd. Nya bänkar och sittplatser har tillskapats för att öka tillgängligheten på allmän plats. Två nya stadsnära naturreservat inrättades, Årike Fyris och Krioparken och Fläktanstugan i Lunsen återinvigdes under året. Ett projekt som fått stor positiv uppmärksamhet för att den blivit tillgänglig för alla är omvandlingen av Vasaparken och dess lekplats.

Insatser på grund av vädret

Året började med en lång vintersäsong med förlängt öppethållande på våra skidanläggningar och utökad tid för isplogning och skidspår. Den varma sommaren ledde till att många valde att använda parker, friluftsområden och friluftsbad, vilket krävde mer insatser för drift och underhåll. De höga temperaturerna resulterade i flera skogsbränder som krävde eftersläckning och bevakning för att bränderna inte skulle återuppstå. Under juli kom ett skyfall med stora lokala skador i form av bortspolade spår, leder, slänter och trottoarer samt översvämning i flera gång- och cykeltunnlar.

uppdrag löper på enligt plan. Ett uppdrag är försenat och ett uppdrag kommer inte att genomföras.

Förutom det som nämnts i föregående avsnitt har nämnden bidragit till att

inriktningens målen uppfylls genom att bland annat tagit fram en långsiktig tio-årsplan och en detaljerad femårsplan för investeringar. Nämnden har särskilt uppmärksammat tillgängligheten i stads- och landsbygdsutvecklingen genom att prioritera behoven hos grupper med störst behov och genom att planera för åttaåringar och 80-åringar.

Det offentliga rummet har utvecklats bland annat genom anläggning av växtbäddar som utöver positivt inslag i stadsbilden utjämnar flöden och renar dagvatten. Metoder för att skydda vattentäkter och områden med vattenresurser i samband med exploatering av mark är framtagna inom ramen för projekten Ulleråker och Rosendal.

Nämnden har stärkt tryggheten i det offentliga rummet genom trygghetsvandringar, stadsvårdar, översyn av belysning, klottersanering och bortforsling av felparkerade fordon. Flera informationskampanjer har genomförts för att påverka synen på nedskräpning och förstörelse, bland annat i samband med firandet av Valborg och genom information på soptunnorna Big Bellys. Nämnden klarade målet om 30 procent minskad nedskräpning.

I all planering och produktion där så varit möjligt har gång, cykel och kollektivtrafik prioriterats framför biltrafik. En pendlarparkering har byggts i Knutby och arbete för fler pendlarparkeringar och el-laddningsstolpar pågår tillsammans med Regionen och Uppsala

Parkering. Fler cykelparkeringar har tillkommit och antalet cykelparkeringar vid Resecentrum kommer att fördubblas när cykelgaraget är klart 2019.

Nämndens verksamheter deltar i innovationssamarbeten kring mobilitetslösningar och trafikplanering, vinter- och barmarksdrift i urban miljö och dagvattenhantering. Nämndens verksamheter har också deltagit i att ta fram en ny GIS-plattform och ett digitalt handläggarstöd för grävtillstånd.

Nämnden får in cirka 2000 synpunkter varje månad. Cykelrådet har etablerats under året som ett forum för samverkan om cykelfrågor. Nämnden har genomfört medborgardialoger vid utveckling av parker och lekplatser tex inför anläggandet av Lina Sandells park. Uppföljning av vilka som nyttjar allmänplats fördelat på kön och antalet besök skedde på allaktivitetsytan i Sävja och i Stadsskogen.

En stor del av nämndens uppdrag genomförs i projektform och under året har en stor utbildning, Effektiva projekt, genomförts för att utveckla arbetet i projektarbetsformen. Hittills har 120 medarbetare gått utbildningen som fortsätter under våren 2019. Under året har 69 extratjänster och praktikplatser och 195 skolungdomar arbetat i verksamheten. Nämnden har säkerställt att skillnader på grund av kön inte uppstått i lönesättning vid rekrytering.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	1	2	0	-0,1
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	396	402	-6	49,3
Fritid och kultur	0	0	0	-5,2
Färdtjänst/Riksfärdtjänst	58	55	3	3,4
Affärsverksamhet	0	1	-1	-2,6
Nämnden totalt	456	461	-5	44,8

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	480	254

Gatu- och samhällsmiljönämnden redovisar ett underskott på fem miljoner kronor. Under hösten har en genomgång av öppna exploateringsprojekt fortsatt och omkring 50 projekt har avslutats eller delavslutats. I samband med det har en stor mängd anläggningar förts över från kommunstyrelsen till gatu- och samhällsmiljönämnden och avskrivningskostnader har därmed börjat belasta nämnden. Resultateffekten av detta uppgår 2018 till 10 miljoner kronor där finansiering från exploateringsavtalen tillför cirka tre miljoner kronor och avskrivningar tillför kostnader på 13 miljoner kronor. Resultatet för nämndens löpande verksamhet exklusive effekt av genomlysning av exploateringsprojekten uppgår till ett överskott på fem miljoner kronor.

Nämnden har även inventerat befintliga anläggningar. Det har lett till att nämnden har uttrangerat tillgångar till ett värde av fyra miljoner kronor. En genomgång av pågående investeringar har inneburit att nämnden har kostnadsbokfört sex miljoner kronor. Dessa kostnaderna handlar till största delen om utredningskostnader för stomlinjer och spårtaxi.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

I nämndens verksamheter som riktar sig direkt till brukare eller besökare mäts kundupplevelsen med ett gott betyg vilket även bekräftats genom flera utmärkelser under året. Nämnden har under året utvecklat jämförbara nyckeltal tillsammans med åtta andra Mälardalskommuner för att underlätta jämförelser. Vår gemensamma utmaning är att hitta former för att mäta nyttjandegrad kopplat till kostnad för drift av allmän plats.

Inom nämndens ansvarsområde upphandlas stora delar av utförandet på den privata marknaden för att säkerställa konkurrens och ett optimalt pris som marknaden sätter. Inom

Under senhösten fick nämnden ett statsbidrag från Tillväxtverket på totalt åtta miljoner kronor för att motverka och minska segregation samt att främja trygghet, vilket finansierat extra belysningsåtgärder, stadsvårdar och förbättrad fysisk utemiljö.

Kostnaderna för vinterväghållningen har blivit sex miljoner lägre än budgeterat på grund av mildare väderlek under november och del av december.

Nämndens investeringar uppgår till 254 miljoner kronor av tilldelad budget 480 miljoner kronor. Under året har nämnden investerat i exempelvis ett cykel-parkeringshus vid resecentrum, nya Vindbron över Fyrisån, snabbcykelled till Sävja och beläggningsunderhåll på vägar och cykelvägar. Under året har också inledande utredningar för Uppsalapaketet ny spårväg genomförts och en ansökan om statsbidrag enligt stadsmiljöavtalet har godkänts av kommunstyrelsen och lämnats in. Att inte hela investeringsbudgeten nyttjats 2018 beror på att investeringskostnaderna omfattas av fleråriga projekt samt fördröjningar i start/slutförande av några projekt.

investerings- och exploateringsverksamheten upphandlas exempelvis 85 procent på den privata marknaden och av de 15 procent som byggs i egen regi står underentreprenörer och insatsmaterial för ytterligare 80 procent av den totala omsättningen.

Under 2018 utfördes drygt 200 000 färdtjänstresor och nära 2 000 resor med riksfärdtjänst. Utöver färdtjänst och riksfärdtjänst planerar och samordnar trafikcentralen skolskjutsresor med taxi samt resor till och från daglig verksamhet. Dessa transporter uppgick under förra året till nära 150 000 resor för skola och 80 000 resor till och från daglig verksamhet.

Framtida utmaningar

En växande kommun

Stadens expansion ökar närheten mellan olika funktioner i staden och medför att belastningen på kvarvarande allmän plats som till exempel parker och lekplatser. Behovet av allmän plats ökar också när staden växer och fler boende och besökande tillbringar tid för rörelse, rekreation och upplevelse utomhus. För att kunna tillgodose det ökade behovet av ytor för rörelse och rekreation behövs markförvärv som möjliggör expansion av befintliga fri-luftsanläggningar och nya anläggningar på strategiska platser liksom utveckling och förvaltning av allmänna platser av värde för vardagsmotion och upplevelser.

Framkomlighet

Den tätare staden leder till bättre framkomlighet för gång, cykel och kollektivtrafik. För att kunna hantera förflyttning av stora mängder av människor i

en tätare stad krävs attraktiva alternativ till bilen. En tätare stad kräver en bättre planering av vad som sker under mark för att rymma ledningar, träd och hantera dagvatten och översvämningar. Den demografiska utvecklingen med högre medellivslängd och en allt aktivare äldre befolkning ställer högre krav på tillgänglighet för att möjliggöra ett fortsatt boende i det egna hemmet.

Beredskap för särskilda händelser

Större påverkan av extremväder i form av värme och torka med bränder som följd men också i form av höga vattenflöden och skyfall ställer större krav på planering och förvaltning. Arbetet med att planera och öva för särskilda händelser kommer att behöva intensifieras. Trygghet behöver omhändertas redan i planerings- och projekteringsfasen både i fråga om infrastruktur men även i planering av evenemang.

Plan- och byggnadsnämnden

Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för uppgifter enligt plan- och bygglagen, inklusive de lagar och andra föreskrifter som hör till denna lag, med undantag för översiktsplanering. Andra lagar och föreskrifter är exempelvis lagen om byggförsäkring och

energideklaration för byggnader. Plan- och byggnadsnämnden planerar för, och ger förslag till, inrättande av områdesskydd såsom natur- och kulturresevat. Nämnden har också ansvar för uppgifter enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Viktiga händelser under året

Inbromsat byggande

Inbromsningen av nyproduktion av bostäder har blivit påtaglig under året. Det tar längre tid för byggherrar att sälja sina planerade bostäder och även längre tid att lämna in bygglov. Inbromsningen som började märkas under första delen av året har fortsatt i ungefär samma omfattning under året.

Bättre prioritering

Förvaltningens prioritering av uppdrag, där några fått högre prioritet och andra bromsats in har gett effekt. Flera större utredningsuppdrag har blivit färdigställda och viktiga detaljplaner har blivit klara. Prioriteringen kan även ha inneburit en förlust av intäkter, då uppdrag bromsats in nära ett beslutsskede, kopplat till intäkt.

Måluppfyllelse

Plan- och byggnadsnämnden har hög måluppfyllelse av inriktningsmålen i Mål och budget 2018–2020. Nämnden anser att inriktningsmål nio, *Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala*, är helt uppfyllt. Av 43 uppdrag är 17 avslutade och 18 löper på enligt plan. Nämnden kommer inte att genomföra åtta uppdrag.

Förutom det som nämnts i föregående avsnitt har nämnden bidragit till att inriktningsmålen uppfylls genom att bland annat underlätta för näringslivet genom att planlägga attraktiva tomter för arbetsplatser. Stadshus 2020 har beviljats bygglov och kommer att skapa cirka 1 500 kommunala arbetsplatser. Planläggning har pågått för förskolor och skolor i Norra Hovstallängen vid Kungsgatan, ny skola i Gottsunda och utbyggd skola vid Vaksala kyrkskola. Bygglov har beviljats för om- och tillbyggnad av Brantingskolan.

Den vikande efterfrågan på bostäder har påverkat bostadsbyggandet.

Antalet inkomna stora bostadsbygglov har minskat från föregående år och slutade på 2 800 bostäder. Mot slutet av året kom ett antal större bygglov in som planerats byggas med investeringsstöd, vilket ökade slutsumman bostäder. 3 100 bostäder har antagits i detaljplaner under perioden, vilket överträffar målet. Årsta centrum, Flogstavallen och Rackarberget är detaljplaner som antagits för bostäder. Ulleråkers första två detaljplaner har antagits av kommunfullmäktige, men avvaktar eventuell prövning från Länsstyrelsen.

Genom Uppsalarummet och pressinformation om detaljplaner har nämnden spridit kunskap om Uppsalas pågående stadsutveckling. En utvecklad samrådsdialog genomfördes inom Gottsundaprogrammet.

Nämnden har arbetat för att öka digitaliseringen genom att införa ett nytt handläggarstöd, digitalisera bygglovsarkivet och genom att utveckla webb-lösningar för att underlätta för dem som söker bygglov.

Plan- och byggnadsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	2	2	-1	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	35	42	-6	3
Vård och omsorg/bostadsanpassning	36	27	9	9
Nämnden totalt	73	71	2	12

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	2	0

Plan- och byggnadsnämndens redovisar ett överskott på två miljoner kronor jämfört med budget. Under året har det skett en kraftig inbromsning av bygglov för bostäder och volymerna för beviljade bygglov har sjunkit med nästan 35 procent jämfört med föregående år. Volymerna 2018 är tillbaka till ett normalläge efter några år av högkonjunktur och detta har påverkat intäkterna och resultatet kraftigt. Bygglövsintäkterna har sjunkit med 13 miljoner kronor jämfört med 2017 och med 15 miljoner kronor jämfört med budget för 2018.

Detaljplaneverksamheten har minskade intäkter på fem miljoner kronor jämfört med föregående år och nära åtta miljoner kronor jämfört med budget. Orsakerna är bostadsmarknadens inbromsning, förskjutningar av detaljplaner, politiska omprioriteringar av projekt och lägre bemanning som minskat förmågan att upparbeta intäkter.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Nämndens verksamheter har skapat en vägledning för hur grundvattenfrågorna ska hanteras i handläggningen på Vattholma- och Uppsalaåsen efter de riktlinjer som beslutats i kommunfullmäktige. Planprogram i Gottsunda har varit ute på samråd och samrådsredogörelse och revideringar av förslaget har skett.

Nämnden har antagit 19 detaljplaner under året. Antal beviljade planbesked

Att nämnden ändå får ett överskott beror på att utbetalningarna för bostadsanpassningsbidrag varit nio miljoner kronor lägre än förväntat under året, liksom tidigare år.

Under året har även ett åtgärdsprogram arbetats fram för att förbättra det ekonomiska utfallet utifrån rådande marknad. Minskade konsultköp och vakanshållning av tjänster när medarbetare slutar på samtliga avdelningar har fått genomslag och minskat de totala kostnaderna med 18 miljoner kronor jämfört med budget. Nämnden har tack vare detta åtgärdsprogram samt något ökade bygglovsvolymer vid årets slut jämfört med vad som var estimerat vänt ett underskott på 8 miljoner kronor vid halvårsskiftet till ett överskott vid årets slut.

Nämndens investeringsbudget har inte förbrukats under året eftersom investeringskostnader för digitalisering överförs från nämnden till IT.

är 16 och antal pågående detaljplaner har minskat till 106.

Att antalet pågående detaljplaner minskar är helt i linje med att avsluta detaljplaneuppdrag som inte är aktuella och som inte kan prioriteras i projektportföljen. Andelen planbesked som ges inom fyra månader är cirka 70 procent, vilket är för lågt. Planreserven för bostäder är 8 000 bostäder, vilket är en rimlig mängd.

Antal inkommande bygglovsärenden har under året minskat med cirka tio procent. Det är de stora inkomstbringande byggloven som har minskat. De små och mindre inkomstbringande byggloven har istället ökat i antal. De mindre byggloven är svårare att taxefinansiera fullt ut, då de ofta är för enskilda medborgare som är sällanbyggare och behöver mycket råd. Antal inkomna förhandsbesked har minskat med en tredjedel. Genomsnittlig handläggningstid är 3,3 veckor och 97 procent av byggloven klaras inom 10 veckor. Medarbetarna inom bygglov har kompetensutvecklats inom det personliga ledarskapet, med syfte att nå större kundnöjdhet.

Inom byggnadsinspektion har antal ärenden som fått slutbesked ökat. En

särskild översyn ledde till att och antal slutförda ärenden har ökat markant. Även tillsynsverksamheten har avslutat en mängd ärenden utifrån en inventering.

Antalet ansökningar för bostadsanpassning har under 2018 varit något längre än 2017. Det beror på att kommunens hjälpmedelsverksamhet tagit in lösa tröskelkilar i sitt sortiment vilket i sin tur innebär att behovet att ansöka om tröskelborttagning minskat. Däremot har anpassningsåtgärderna varit av en mer kostnadskrävande art i jämförelse med 2017 vilket förklarar att kostnaderna inte blivit lägre trots ett minskat antal ansökningar.

Framtida utmaningar

Uppsalapaketet

Uppsalapaketet med planberedskap för 30 000 nya bostäder, nya spår och spårväg kommer att kräva planeringsresurser kommande år.

Billigare bostäder

Det vikande bostadsbyggandet som märktes 2018 och fortsätter in i 2019 är svårt att bedöma långsiktigt. En analys av bostadsbehovet visar att det är fortfarande bostadsbrist. Utbudet av nya bostäder möter inte efterfrågan. Fler bostäder behöver byggas för de med lägre inkomster.

Ökad digitalisering

Ärendemängden minskade med 10 procent men intäkterna minskade med

30 procent. Det är en utmaning att handlägga enkla ärenden för ovana byggare på ett effektivt sätt. E-bygglov på webben är en digital tjänst som skulle effektivisera handläggningen. Att säkra finansiering för digitalisering är viktigt framledes. En lagändring infördes 2019. Lagändringen som innebär att om vi inte klarar att handlägga ärenden enligt avsedd tid så minskar intäkterna successivt.

Ökat behov av bostadsanpassning

Ett ökat antal äldre i samhället kommer att påverka behovet av bostadsanpassning. Kommunens inriktning är att äldre ska kunna bo kvar hemma så länge som möjligt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen, lotterilagen, tobakslagen och lagen om

handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten.

Viktiga händelser under året

Stärkt skydd av grundvattnet

Nämnden har bidragit till arbetet med att ta fram en strategi för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarna ur grundvattensynpunkt. Riktlinjerna antogs i kommunfullmäktige i april. Under hösten deltog sedan nämnden i arbetet med att ta fram en övergripande vägledning till hur riktlinjerna ska tillämpas.

Giftfri förskola och förskoleklass

Nämnden har genomfört ett projekt om giftfri förskola och förskoleklass för att på sikt minska barn och ungas exponering av kemikalier och farliga ämnen i deras vardagsmiljö.

Nöjda kunder, nöjda medarbetare

Nämndens verksamheter har under de senaste åren haft höga siffror på kundnöjdhet. Resultatet är bättre än snittet för Sveriges samtliga kommuner. Under året har en rad insatser gjorts för att ytterligare utveckla miljöförvaltningens kommunikation, kundbemötande och service. Även medarbetarna är nöjda. Miljöförvaltningen har högst siffror i hela kommunen både 2016,

2017 och 2018 vid en jämförelse av hållbart medarbetarengagemang (HME) där områdena motivation, ledarskap och styrning ingår.

Stärkt beredskapsarbete

Den långvariga värmeböljan och en större översvämning medförde utmaningar för nämndens verksamheter. Krisberedskapen inom nämnden har tydligt stärkts under året. Under hösten 2018 genomfördes en krisövning med scenariot "Översvämning" och i december genomfördes en krisberedskapsutbildning tillsammans med Uppsala Vatten. Under året deltog nämndens verksamhet även i kommunens arbete med en risk- och sårbarhetsanalys samt i kommunens arbete med att ta fram en nödvattenplan.

Miljösamverkan

Miljöförvaltningen var med och startade Miljösamverkan Uppsala län under året. Samarbetet förväntas stärka kompetensen hos handläggare och inspektörer, ge en ökad samsyn inom länet och effektivisera tillsynsarbetet.

Måluppfyllelse

Arbetet med inriktningsmål och uppdrag har under året genomförts som planerat med några få undantag. Nämnden har bidragit helt eller i hög grad till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Den övervägande delen av de uppdrag som är tillämpliga för nämndens verksamhet har genomförts under året. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har avslutat 23 av 32

uppdrag. Ett löper på enligt plan, medan ett inte löper på som det var tänkt. Sju av uppdragen kommer inte att genomföras.

Flera av nämndens insatser för måluppfyllelse beskrivs i avsnittet om viktiga händelser och i avsnittet som beskriver utvecklingen inom nämndens ansvarsområden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	1	2	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	22	21	0	0
Nämnden totalt	23	23	0	1

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	1	0

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett ekonomiskt resultat för 2018

som är i enlighet med budget. Alla verksamheter uppnår sina resultatmål.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en tillsyn som är riskbaserad och som omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter. Särskilt när det gäller hälsoskyddstillsyn har nämnden fokus på barn och unga, äldre och andra känsliga grupper som inte själva kan påverka sin vardagsmiljö.

Hälsoskyddstillsyn

Nämndens tillsyn av skolor och förskolor i kommunen visar att cirka 30 procent av de besökta skolorna har brister i ventilationen. Nämnden besökte i tillsynen också ett stort antal vård- och omsorgsboenden. Den varma sommaren visade tydligt på behovet av kunskap och förberedelser för höga temperaturer. Nämnden kan dock konstatera att beredskapen för höga temperaturer generellt sett var relativt god hos vård och omsorgsboenden.

Under flera år har Uppsalas förskolor arbetat med konceptet ”giftfri förskola” för att minska förskolebarns exponering av kemikalier och farliga ämnen i vardagen. Nämnden genomförde under 2018 ett projekt för att följa upp utvecklingen i förskolor och förskoleklasser. Bland annat genomfördes en provtagning av damm för att undersöka förekomsten av kemikalier och farliga ämnen och informations- och

utbildningsmaterial togs fram för att visa på vikten av bra städning och ventilation för en giftfri vardagsmiljö.

Enskilt vatten och avloppstillsyn

Antalet små avlopp är mycket omfattande och åtgärdstakten behöver öka för att bidra till att minska övergödning och smittspridning. Nämnden har under året ökat tillsynen av små avlopp och planerar nu för att under den kommande 10-årsperioden följa upp alla de cirka 4 000 reningsanläggningar som är äldre än miljöbalken.

Miljöskyddstillsyn

Nämnden har ställt fokusfrågor om energianvändning och energieffektivisering vid tillsyn på små och medelstora företag. Nämnden kommer att fortsätta sitt fokus på energieffektivitet i tillsynen.

Kopplat till problemet med spridning av mikroplaster från konstgräsplaner kan nämnden konstatera att Sport- och rekreationsfastigheter är väl införstådd med problematiken kring granulatflykt och att de arbetar aktivt med att förebygga detta.

Rättsläget är osäkert inom tillsynen av avfallshantering på snabbmatsrestauranger inklusive animaliska

biprodukter. Hur avfallet klassas och om det faller under det kommunala avfallsmonopolet är avgörande för hur hanteringen ska ske och kan ha ekonomiska konsekvenser för verksamheterna.

Områdesskydd

Tre nya kommunala naturreservat bildades under året: Kronparken, Årike Fyris och Hammarskog. Dessa fina naturområden nära staden kommer vara viktiga rekreativsområden under lång tid framöver. Nämnden kommer genom tillsyn att följa upp hur reservatsföreskrifter och skötselplaner efterföljs.

Nämnden har under året fortsatt utveckla strandskyddstillsyn för att göra attraktivt och tillgängligt vatten för alla. Arbetet innebär utmaningar då kännedomen och förståelsen för strandskyddets bestämmelser generellt är relativt små, och tillsynen har varit eftersatt under många år.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Den minskade byggtakten avspeglades även i nämndens verksamhet med avsevärt färre nya detaljplaner som granskades. Nämnden fortsatte att utveckla samarbetet med plan- och byggnadsnämnden, särskilt med hänsyn till buller och luftkvalitetsfrågor. Vattenfrågor och särskilt skydd av grundvattentäkten i den växande staden har varit fortsatt i fokus under året. Nämnden har bidragit till de riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt som kommunfullmäktige beslutade om.

Luftkvaliteten i de mest centrala delarna i staden och särskilt på Kungsgatan har fortsatt vara en utmaning. Under år 2017 överskreds miljökvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxider vid mätstationen på Kungsgatan.

Efter att ha sett över dammbindningsåtgärderna på gatan klarades miljökvalitetsnormen för partiklar år 2018. Höga

kvävedioxidhalter kvarstod dock även under 2018 och miljökvalitetsnormen överskreds.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Det finns en tendens till att fler och fler ärenden tar längre tid och är mer komplexa. Trots detta lyckades nämnden minska den totala handläggningstiden genom att korta ner tiden från inkommen ansökan till påbörjad handläggning. Enligt det statliga Lantmäteriet har Uppsala kommuns lantmäterimyndighet handläggningstider som ligger i nivå med övriga kommuner.

Livsmedelskontroll

Nämnden har påbörjat ett förberedelsearbete för de förändringar i lagstiftningen som kommer under de närmsta två åren. En ny kontrollförordning börjar gälla i december 2019 och sanktionsavgifter införs januari 2019 för de som startar livsmedelsverksamhet utan att först registrera livsmedelsanläggningen. Förutom förberedelse för kommande lagstiftningsförändringar har nämnden arbetat mycket med att göra kontrollen mer verkningfull. Bland annat genom ett ökat fokus på att prioritera de viktigaste avvikelserna och att bli bättre på att använda verkningfulla sanktioner.

För att utveckla dricksvattenkontrollen har ett samarbete med Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor (SRMH) inletts under året. I oktober genomfördes en kontrollutbytar dag med SRMH och Österåker för att diskutera dricksvattentillsyn och utbyta mallar och erfarenheter. Samarbetet planeras fortsätta 2019. Inom samarbetet för Miljösamverkan Uppsala beslutades att kommunerna tillsammans under 2019 ska ta fram och genomföra en gemensam provtagningsplan inom livsmedelskontrollen.

Serveringstillstånd

Nämnden bedriver mer och mer av tillsynen ute på serveringsställen utan bistånd av polis. Orsaken är att polisen sällan har möjlighet att följa med på nämndens tillsyn under kvällar och nätter. För att minska säkerhetsrisken används därför personlarm.

Under 2018 fick nämnden en revisionsrapport från Länsstyrelsen om nämndens tillsyn av serveringstillstånd, tobak och folköl. Länsstyrelsen var i stort nöjda med tillsynen, men uppmanade bland annat nämnden att göra vissa justeringar i kommuns riktlinjer gällande serveringstider för serveringstillstånd.

Framtida utmaningar

Komplexitet kräver kompetens och samverkan

Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas idag för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt. Vid allvarliga störningar krävs ofta ett snabbt och effektivt kommungemensamt agerande som ibland även omfattar samverkan med externa aktörer. Nämnden behöver därför säkerställa att det finns en framtida beredskap om det exempelvis inträffar en allvarlig olycka som hotar grundvattnet.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Uppsala har problem med högluorade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet.

Försvarsmaktens tidigare verksamhet på Årna har pekats ut som en källa men PFAS förekommer också i andra verksamheter i kommunen enligt nämndens kartläggning. Det finns fler kommuner runt om i landet som har PFAS-föroreningar och listan över kommuner ökar fortfarande. Problemet med PFAS-föroreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föroreningarna kan hanteras.

Sanering av gammal industrimark

I Uppsala byggs det ofta i områden där det tidigare varit industrier. I staden finns också gamla lertäkter som fyllts igen som deponier. Det ställer höga krav på sanering av marken och på tillsyn av hur de förorenade massorna hanteras. Att säkerställa att miljökraven tillgodoses vid exploatering och omställning till bostadsområde är ett utmanande och viktigt arbete med många inblandade aktörer.

Beredskap för extrema vädersituationer

Med framtida klimatförändringar kan extrema väderhändelser bli mer vanligt förekommande. Sommarens händelser med både långvarig torka, höga temperaturer och skyfall med översvämning som följd visade tydligt på vikten av ett aktivt och åtgärdsinriktat hälsoskyddsarbete. Med goda förberedelser kan konsekvenserna av extrema händelser bli avsevärt mindre.

Nämnden kommer fortsätta följa upp rutiner för höga temperaturer hos vård- och omsorgsboenden men även utöka

den tillsynen till t.ex. större fastighetsägare som behöver ha en större beredskap att hantera kommande värmeböljor än vad som var fallet sommaren 2018.

Bristande avlopp behöver åtgärdas

Uppsala är en av de kommuner som har flest enskilda avloppsanläggningar och flera av dessa är ålderstigna och kommer behöva åtgärdas. Att åtgärda sin avloppsanläggning kan innebära en avsevärd kostnad. Nämnden strävar efter att visa på nyttan av tillsynen och att ge stor nytta för avgiften fastighetsägaren betalar, både i form av den kontroll av reningsanläggningen som utförs och av råd och vägledning för framtida åtgärder och skötsel.

Hårdare regler kring tobak behöver efterlevas

Riksdagen har beslutat om en ny tobakslag som ska träda i kraft den 1 juli 2019. Den nya tobakslagen innehåller flera delar, bland annat införandet av tillståndsplikt för handel med tobaksvaror, ett utvidgat rökförbud och begränsad marknadsföring. Ett tillståndskrav för tobakshandlare innebär ökade krav på utredning och troligtvis inre tillsyn. Nämnden måste under 2019 utreda konsekvenserna av den nya lagen, så som ökade resursbehov, behov av kompetensutveckling samt införande av nya avgifter för tobaksansökningar och tillsyn.

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala kommun är värdkommun. Räddningsnämnden styrs av alla tre kommuner främst genom ett avtal mellan kommunerna, ett reglemente och ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessa styrdokument är antagna av alla tre kommuners kommunfullmäktige. De avsnitt i Mål och budget som berör räddningsnämnden är framtagna i samråd med Tierp och Östhammars kommuner.

Viktiga händelser under året

Varm och torr sommar

Antalet räddningsinsatser mot brand i skog och mark var fyra gånger fler 2018 än ett vanligt år. Insatserna var dessutom mer resurskrävande på grund av brändernas omfattning och spridningshastighet. Det regionala samarbetet har varit mycket värdefullt. Uppsala brandförsvaret har både fått hjälp och lämnat hjälp. Utöver insatserna i eget område och regionen har vi bistått vid de stora räddningsinsatserna i Värmland, Ljusdal och Jämtland med såväl räddnings- som ledningsresurser.

Komplett bemanning

Brandförsvaret har haft en brist på deltidsbrandmän under de senaste åren. Rekryteringen under året har varit mycket framgångsrik och nu är det en komplett bemanning vid samtliga

Måluppfyllelse

Räddningsnämnden har i stort bidragit till att uppfylla de mål och uppdrag som kommunfullmäktige i Uppsala delar med övriga kommuner eller som hänger samman med att Uppsala är värdkommun.

Nämnden har inte lyckats med ambitionerna att återuppta planeringen av

Räddningsnämnden ansvarar för att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Nämndens verksamhet omfattar olycksförebyggande verksamhet, tillsyn, rengöring och brandskyddskontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor. Nämndens verksamhet omfattar också tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Nämnden ska stödja andra nämnder i alla tre kommuner inom sitt kompetensområde.

deltidsstationer. Nu är det av stor vikt att fortsätta arbetet för att få behålla medarbetarna.

Ökade brister i brandskydd

Med nya byggmetoder, och ökad användning av brännbara byggmaterial, har räddningsnämnden uppmärksammat en ökning av brister i brandskyddet. I slutet av augusti beslutades om nyttjandeförbud i ett antal lägenheter i kvarteret Skulptören på grund av byggnadstekniska brister i brandskyddet, vilket fick stor uppmärksamhet i media. För att säkerställa ett gott brandskydd för de boende har räddningsnämnden tillsammans med plan- och byggnadsnämnden gjort en inventering av var liknande hus kan finnas och genomfört tillsyn på dessa.

det civila försvaret på grund av att planeringsförutsättningar från centrala myndigheter har saknats. Nämnden har arbetat mycket med att kommunen ska vara en trygg kommun för alla som bor och vistas här.

Bland annat har personal inom vård och skola utbildats i brandskydd.

Samarbetet med Polisen förbättrats och brandförsvaret har medverkat i

arbetet med att förbättra tryggheten i särskilt utsatta områden.

Räddningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	1	1	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	152	155	-3	0
Nämnden totalt	154	156	-3	0

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	16	8

Räddningsnämnden redovisar ett ekonomiskt underskott på tre miljoner kronor jämfört med budgetens 151 miljoner kronor. Det beror främst på den extremt torra och varma sommaren och på ett ökat personalomkostnadspålägg. Den torra och varma sommaren medförde ökade personalkostnader på

grund av ett flertal bränder i skog och mark och en ökad beredskap.

Under året uppgick investeringarna till åtta miljoner kronor. Investeringsutrymmet för året är 16 miljoner kronor, skillnaden mellan utfallet och budget beror på fyra investeringar som är påbörjade men inte avslutade under året.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Det regionala räddningstjänstsamarbetet som räddningsnämnden har med de omkringliggande kommunerna ger en mycket resursstark gemensam förmåga, vilket bland annat märktes under den händelserika sommaren. Den räddningstjänstutredning som lämnades till regeringen 2018 förordar regionala samarbeten av den typ som räddningsnämnden har avtal om, vilket är en signal om att räddningsnämnden valt en framgångsrik väg. Ledningsförmågan måste fortsätta utvecklas, bland annat för att effektivt kunna ta emot internationellt stöd.

Räddningsnämndens tillsynsverksamhet utmärker sig för en hög rättssäkerhet, vilket bland annat innebär en ökad tydlighet med förelägganden.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har tagit fram en forskningsrapport som visar att det finns stora skillnader i hur stor risken är

för att drabbas av en bostadsbrand. Enligt forskningsrapporten är risken att drabbas av en bostadsbrand fyra gånger större i socialt utsatta områden. Nämnden avser därför att intensifiera informationsinsatser om hur man skyddar sig mot brand inom dessa områden.

Räddningsnämnden kommer intensifiera arbetet för att öka andelen kvinnor inom brandförsvaret. I dag är åtta procent av medarbetarna vid brandförsvaret kvinnor. Vid en nationell jämförelse är andelen deltidsanställda kvinnor i nivå med de andra R9-kommunerna, men andelen heltidsanställda kvinnor är lägre.

Kostnaden per invånare för förebyggande verksamhet och räddningstjänst i Uppsala kommun är något högre än medel för jämförbara kommuner. Till stor del beror det på höga lokalhyreskostnader.

Framtida utmaningar

Klimatutmaningar

På grund av klimatutvecklingen finns det en risk att extrema varma och torra somrar som 2018 blir mer frekventa. Räddningsnämnden behöver framöver se över vilka åtgärder som behövs tas för att kunna hantera de risker som ett förändrat klimat medför.

Den växande kommunen

Den planerade utökningen av de södra stadsdelarna i Uppsala tätort med en stor befolkningsökning kommer ställa krav på en utökad räddningstjänst.

Kompetensförsörjning

Bland de framtida utmaningarna finns

särskilt personalomsättningen av deltidbrandmän (räddningspersonal i beredskap). Ett nytt kollektivavtal ska tecknas under 2019, och nämnden hoppas att ett nytt avtal ska underlätta arbetet för att behålla de brandmän som rekryterats.

Framkomlighet

Framkomligheten för räddningsfordon under utryckning i Uppsala tätort är en annan utmaning. Förtätning, trafiksäkerhetshöjande åtgärder och trafik vid byggarbetsplatser har stor påverkan på utryckningstiden. Detta medför behov av att förstärka resurserna på två av brandstationerna i tätorten.

Namngivningsnämnden

Namngivningsnämnden har till uppgift att besluta om namn på kvarter, gator,

bostadsområden, vägar, broar och allmänna platser.

Viktiga händelser under året

Veteranparken

Under året beslutade nämnden att parken till höger om infarten från Sjukhusvägen till Akademiska sjukhuset fick namnet Veteranparken. Parken är nu en plats för att minnas de uppoffringar svenska krigsveteraner gjort för att

främja mänskliga rättigheter och fred i världen. Akademiska sjukhuset har en särskild veteranmottagning med riksintag för att möta veteraners behov av specialistvård. Nämnden utgick från ett förslag från föreningen Veteranerna Uppland.

Måluppfyllelse

Nämnden har inom ramarna för sitt ansvarsområde bidragit till uppfyllandet av kommunfullmäktiges inriktningsmål. Eftersom namngivningsnämnden har ett så begränsat ansvarsområde

avstår nämnden från att genomföra 25 av 31 uppdrag. Av övriga sex uppdrag är fyra genomförda, ett löper på enligt plan och ett har ännu inte påbörjats.

Namngivningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	0,4	0,8	-0,4	-0,5
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	1,1	0,7	0,4	0,7
Nämnden totalt	1,6	1,6	0,0	0,2

För 2018 är nettokostnaderna för namngivningsnämnden enligt budget och överensstämmer på helheten med tilldelat kommunbidrag. Högre

kostnader inom politisk verksamhet motsvaras av lägre kostnader inom handläggning (redovisas som infrastruktur i tabellen ovan).

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Namngivningsnämndens verksamhet ligger i fas med detaljplaneprocessen.

Framtida utmaningar

Ökad digitalisering och delaktighet
Nämnden behöver under 2019 och framåt, för att öka måluppfyllelsen, arbeta för att utveckla digitaliseringen

och öka medborgarnas delaktighet. Nämnden planerar för att arbeta vidare med dessa frågor under 2019.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har ett samlat ansvar för all pedagogisk verksamhet från förskola till och med gymnasieskola. Nämnden har därmed ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter

eller i fristående förskola/skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Viktiga händelser under året

Gottsundaskolan brann

Natten till måndagen den 8 oktober brann Gottsundaskolan och stora delar av skolan totalförstördes. Gottsundaskolans skolledning och lärare lyckades tillsammans från första dagen ta hand om, aktivera och undervisa eleverna utan skola, utan klassrum och utan andra verktyg som annars tas för givet. Många krafter inom kommunen har arbetat lösningsorienterat för att hantera denna utmaning och undervisningen kunde snabbt komma igång i tillfälliga lokaler.

Närhetsprincipen

Från och med hösten 2018 gäller relativ närhet som princip efter syskonförtur vid placering i förskola. Syftet med den nya principen är att i högre grad tillgodosätta kravet på att kunna ge en förskoleplats nära hemmet samt att öka rättssäkerheten i placeringarna.

Måluppfyllelse

De åtgärder som angavs i verksamhetsplanen har i huvudsak genomförts och bedömningen är därför att nämnden i hög grad har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag. I sex av nio inriktningsmål är uppdragen helt genomförda, vilket motsvarar 44 av 50 uppdrag. Av resterande uppdrag går fyra enligt plan, medan ett inte går som tänkt och två är stoppade.

Likvärdig resursfördelning

En ny modell för fördelning av resurser för elever med behov av extraordinära stödinsatser oberoende av skolform och huvudman började tillämpas. Modellen innebär att kommunalt drivna skolor från hösten 2018 ansöker om resurser på samma sätt som de fristående verksamheterna gör (tilläggsbelopp).

Nya förskolor och skolor

Under året har öppnats följande nya förskolor: Kungsängens förskola, Jumkils förskola, Lindbackens förskola, Tiunda förskola, Molnets förskola (Fullerö hage) samt Gjutformens förskola. För första gången på många år har också nya grundskolor öppnats: Tiunda, Lindbacken och Jumkil.

Studieresultaten för Uppsalas grundskoleelever har utvecklats positivt jämfört med förra året vad gäller behörighet till gymnasieskolan, meritvärde och andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Gymnasiets genomströmning, med examen inom 3 år, har haft en positiv utveckling under flera år, men visade i år ett lite lägre resultat. Ser man däremot på andelen elever med examen av årets avgångselever var resultatet bättre jämfört med förra året.

Utbildningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	3	3	0	1
Förskoleverksamhet	1 472	1 461	11	10
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	2 492	2 450	42	48
Grundsärskola	96	101	-5	-2
Gymnasieskola	796	760	35	46
Gymnasiesärskola	55	50	5	1
Kommunal vuxenutbildning	0	0	0	1
Nämnden totalt	4 913	4 825	89	105

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	94	46

Utbildningsnämnden redovisar ett ekonomiskt överskott på 89 miljoner kronor. Det ekonomiska resultatet har påverkats av att nämnden har fått högre statsbidrag än förväntat, statsbidragen består framförallt av nya och retroaktiva statsbidrag.

Investeringarna uppgår till 46 miljoner kronor och avser investeringar i nybyggda förskolor och skolor samt reinvesteringar. Jämfört med budget är investeringarna 48 miljoner kronor lägre eftersom kostnaden för nyinvesteringarna blev lägre än budgeterad samt att projekt har blivit försenade.

Förskola, öppen förskola och pedagogisk omsorg redovisar ett överskott på elva miljoner kronor. Nämnden har fått högre intäkter för föräldraavgifter eftersom fler uppnår nivån för maxtaxa. Intäkterna balanseras upp av att kostnaderna för ersättningarna till förskolorna blivit högre än förväntat eftersom fler barn är heltid på förskolan och en större andel av barnen är yngre barn. Den kommunala förskolan fick åtta miljoner kronor lägre statsbidrag för mindre barngrupper för 2018 än för 2017. Att Uppsala 2018 beviljades ett betydligt lägre bidrag än ansökt förklaras av att fler kommuner sökt jämfört med 2017. Förskolor har haft viss utmaning i att anpassa verksamheten till

den lägre statsbidragsnivån. Antalet förskolebarn i Uppsala kommun har i snitt varit 11 731 vilket är 223 fler än 2017.

Förskoleklass, grundskola och fritidshem redovisar ett överskott på 43 miljoner kronor. Överskottet förklaras av lägre kostnader för skolskjuts samt lägre elevrelaterade ersättningar till elever med behov av särskilt stöd och stöd till nyanlända. Därutöver har grundskolan fått nya och retroaktiva statsbidrag från Skolverket och från Migrationsverket som inte var kända vid budgeteringen. Antal elever i Uppsalas grundskolor var i snitt 24 770, vilket är 838 fler än under 2017. Antalet elever i fritidshem var 2018 i snitt 9 299 vilket är 28 fler än föregående år.

Gymnasieskolan redovisar ett överskott på 35 miljoner kronor. Överskottet förklaras främst av högre statsbidrag från Migrationsverket än budgeterat för nyanlända samt lägre hyreskostnader än budgeterat som följd av mindre lokaltor. Därtill har gymnasieskolorna varit återhållsamma med kostnaderna. Det totala elevantalet ökade under 2018. Antal elever var i snitt 7 384 vilket är 216 fler än 2017, därutöver var det 1 340 elever från andra kommuner som gick i kommunala huvudmannens skolor.

Grundsärskolan redovisar ett underskott på fem miljoner kronor. Antal elever har varit fler än budgeterat. Ökning har skett i träningsklass, där ersättningen per elev är betydligt högre än för en elev som går i vanlig grundskola. Det totala elevantalet ökade under 2018. Antal elever var i snitt 217 vilket är 27 fler än 2017. Under 2017 bestod ökningen främst av att fler elever började årskurs 1 än de som slutade årskurs 9. Under 2018 däremot så består ökningen av elever i olika åldrar.

Gymnasiesärskolan redovisar ett överskott på fem miljoner kronor.

Överskottet förklaras av att intäkterna från andra kommuner blivit något högre än budgeterat samt att skolskjutskostnaderna varit något lägre än budget. Därutöver har personalkostnaderna inte ökat till följd av fler elever utan eleverna har kunnat gå in i befintliga grupper. Gymnasiesärskolan hade ett något lägre antal elever under 2018 jämfört med 2017. Årssnittet för 2018 var 92 elever från Uppsala kommun. Därutöver gick ytterligare 29 elever från andra kommuner i den kommunala gymnasiesärskolan.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Inom den kommunala verksamheten pågår ett arbete för att öka likvärdigheten mellan och inom förskolor och skolor och för att alla barn och elever ska utmanas att nå sin fulla potential. För varje förskoleområde och skola finns en mall till enhetsanalys framtagen för att förskolechef eller rektor och lärare ska kunna se sin enhets resultat och jämföra med andra. Varje förskolechef eller rektor svarar i sin analys på gemensamma frågor om resultat, analys, uppföljning, vilka insatser som satts in och vilka effekter som går att se av insatserna. Rektorer arbetar under läsåret med prognoser för hur många som klarar gymnasiebehörighet respektive når gymnasieexamen. Genom den utvecklade systematiken för uppföljning bevakar rektorerna nu i större utsträckning att åtgärder vidtas i de fall det finns risk för att elever inte ska nå målen. Respektive förskoleområdes och skolas resultat och arbete följs upp på förvaltnings- och nämndnivå.

Ett viktigt instrument för att utveckla verksamheten är att kunna arbeta proaktivt och kunna synliggöra progression. Arbetet med att kunna följa varje elevs utveckling över tid har därför fortsatt under 2018 i en utvecklad databas.

Utvecklingen inom de olika skolformerna redovisas närmare nedan.

Förskola

Vårdnadshavarnas uppfattning om förskolornas verksamhet har under flera år utvecklats positivt, både i kommunen som helhet och i den kommunalt drivna verksamheten. För den kommunala förskolan har andelen positiva enkätsvar totalt ökat för varje år sedan 2014. År 2018 skedde dock ingen ökning, utan andelen positiva svar är lika hög som föregående år (86 procent). Den kommunala verksamhetens generella styrkor är enligt föräldrarna personalens arbete med att ge barnen stöd, att ha positiva förväntningar på barnens förmåga och hur man stimulerar barnens lust att lära.

Fortsatta insatser har gjorts för att minska skillnaden i likvärdighet mellan förskolor. I den kommunala verksamheten har arbetet med att tydliggöra undervisningen i förskolan stärkts. Ett utvecklingsarbete har gjorts för att förbättra möjligheten att koppla ihop olika kvalitetsmått. Analys visar exempelvis att det finns ett tydligt positivt samband mellan hur väl medarbetare upplever att man är insatt i arbetsplatsens mål och hur föräldrar uppfattar att

personalen utvecklar barnens matematiska förmåga.

Liksom tidigare år har det varit svårt att rekrytera utbildade barnskötare och förskollärare. Andelen förskollärare som har legitimation är i den kommunala förskolan 37 procent, vilket är något lägre än föregående år. Sjukfrånvaron ligger kvar på en hög nivå. Detta sammantaget gör kompetensförsörjningen till en allvarlig fråga i förskoleverksamheten.

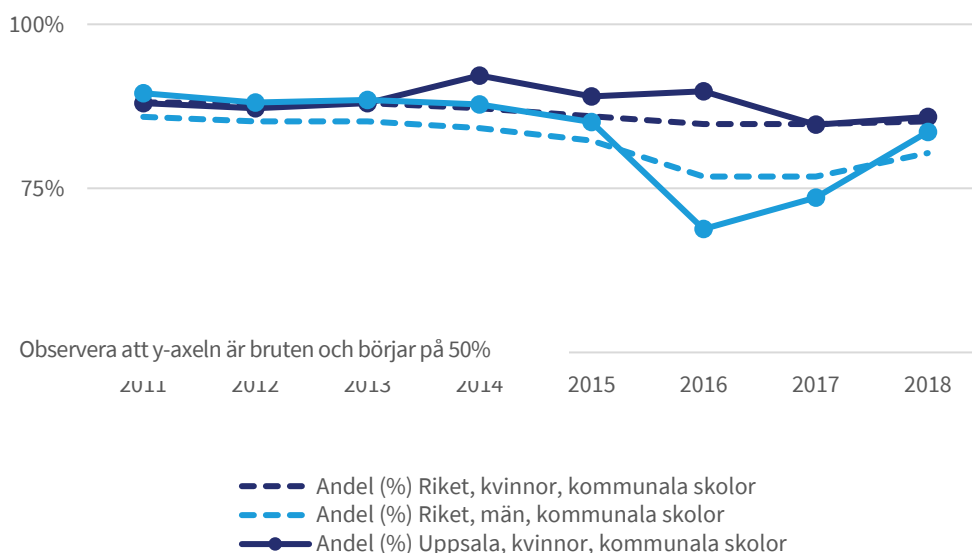
Grundskola och förskoleklass

När elevantalet har ökat har grundskolan förtätat i befintliga lokaler istället för att öka lokalytan. Ytterligare förtätningar är nu inte möjliga. Det innebär att ett fortsatt ökat elevantal kräver ytterligare lokaler och därmed en ökad lokalkostnad. Inför höstterminen 2018 öppnade tre nya grundskolor med totalt 1 400 nya skolplatser. Nämnden har beslutat om ny lokalstrategisk plan den 22 november 2018.

Skolvalet 2018 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där över 95 procent gjorde ett aktivt skolval. Bland blivande

förskoleklass elever fick 92 procent fick sitt förstahandsval och mer än 98 procent någon av sina tre valda skolor. Bland de som valde till årskurs 1–9 fick 73 procent sitt förstahandsval och 90 procent något av sina tre val. Andelen grundskoleelever som fick sitt förstahandsval har minskat från förra året vilket kan bero på vilka skolor som väljs och vilken möjlighet dessa skolorna haft att ta emot nya elever. I Uppsala kommun byggs det också flera nya bostadsområden, som till exempel Lindbacken och Rosendal, som bidrar till ökad inflyttning till kommunen och en ökning av söktrycket på de befintliga skolorna.

Utgångspunkten är att alla elever ska gå ut grundskolan med behörighet till nationellt program i gymnasieskolan. Nedgången för pojkar 2016 har nu hämtats upp och Uppsala ligger åter över rikssnittet. Flickornas resultat har de senaste två åren legat nära rikets resultat och skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat var 2018 marginella.

Diagram. Andel flickor och pojkar i årskurs 9 som blivit behöriga till yrkesprogram. Källa: Skolverket statistikdatabas SIRIS.

En delförklaring till nedgången 2016 är att skolor tagit emot en stor andel nyanlända elever, främst pojkar i de sena

skolåren. Den positiva utvecklingen under 2017 och 2018 beror bland annat på en utveckling av undervisningen,

såsom språkutvecklande arbetssätt. Den satsning som gjordes under vårterminen i den kommunala verksamheten hade ett tydligt fokus på att sätta in rätt stöd för de elever i årskurs 9 som var nära att kunna nå en gymnasiebehörighet.

Utvecklingen i årskurs 6 är inte lika positiv, sett till andel elever som uppnår kunskapskraven i alla sina ämnen. I den kommunala verksamheten har en nedgång skett för varje år sedan 2015, både på riksnivå och i Uppsala, och både för flickor och för pojkar. Det är således fortsatt viktigt att tidigt identifiera de elever som behöver stöd för att uppnå målen.

Elevernas uppfattning om likabehandling och delaktighet följs årligen upp i enkäter i årskurs 5 och 8, både i kommunala och i fristående skolor. För årskurs 5 visar andelen positiva svar om *likabehandling* en svagt vikande tendens under åren 2013–2018, från 84 till 80 procent. Andelen elever som svarar positivt om skolans arbete med *delaktighet* har under samma period legat konstant kring 85–86 procent. I årskurs 8 har andelen positiva svar om *likabehandling* växlat under åren men även där ser nu tendensen ut att vara något

Fritidshem

Verksamheten i fritidshem följs årligen upp genom enkäter till elever i årskurs 2 och 3. Totalt har väldigt små förändringar skett vad gäller fritidshemmens enkätresultat. År 2018 var medelvärdet av andel positiva svar på samtliga frågor 85 procent mot 83 procent 2013. Det går dock att konstatera en svagt positiv utveckling av pojkarnas svar.

Den positiva utvecklingen gäller inte minst frågor om delaktighet. För kommunen som helhet har andelen positiva svar ökat från 81 procent till 86

procent. De positiva svaren om *delaktighet* har växlat mellan 70 och 72 procent under samma tidsperiod (2013–2018).

Arbetet med likabehandlingsfrågor synliggörs också i de rapporter om skolklagomål och anmälningar om kränkande behandling som regelbundet lämnas till nämnden. Rapporterna rör enbart de kommunala skolorna. Den tidigare ökningen av antalet anmälningar om kränkande behandling har stagnerat under 2018. Antalet anmälningar till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet som gäller skolor i Uppsala är för 2018 ungefär lika många som för 2017. I riket som helhet har antalet ökat med cirka två procent 2018 jämfört med 2017. Ett utvecklingsarbete har bedrivits under året för att bättre kunna följa anmälningsärenden för att på så sätt fördjupa kunskapen om och nyansera bilden av anmälningar om kränkningar.

Läraryrket har ännu inte i någon större utsträckning påverkat andelen behöriga lärare, som är fortsatt mycket hög i Uppsala, även om det under året börjat märkas av ett försämrat rekryteringsläge främst för skolor på landet och särskilt för vissa lärargrupper.

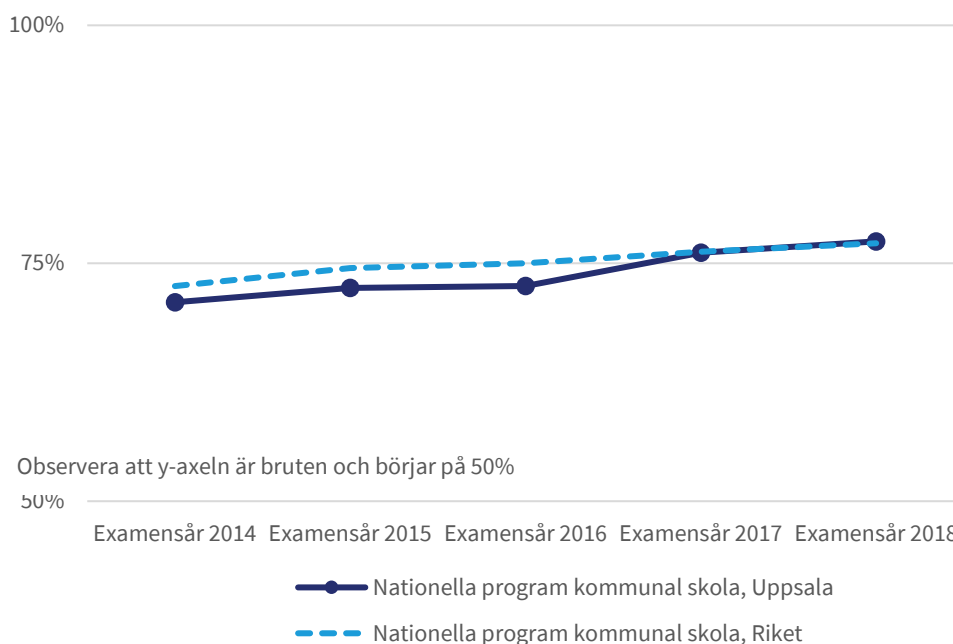
procent mellan åren 2013–2018. Frågorna om delaktighet tar upp om man får vara med och bestämma vad man ska göra, om man är delaktig i arbetet mot diskriminering och likabehandling, om man samarbetar med varandra och om man blir lyssnad på av personalen.

En påtaglig utmaning som fritidshemmen står inför är möjligheten att anställa behörig personal. I den kommunala verksamheten ser man därför över möjligheterna att kompetensutveckla internt för att kunna lösa uppdraget.

Gymnasieskola

Utgångspunkten är att alla elever ska nå gymnasieexamen. Genomströmningen 2018 var något lägre än 2017, men fortsatt betydligt över rikssnittet. Yrkesprogrammen visade ett lägre resultat jämfört med föregående år, medan de högskoleförberedande programmen visade ett högre resultat.

Värt att notera är att statistiken innehåller samtliga elever med som påbörjat en gymnasieutbildning, även de som börjat ett introduktionsprogram. Ser man istället enbart till elever som påbörjat ett nationellt program visar genomströmningen en positiv utveckling även 2018.

Diagram. Andel gymnasieelever som tagit gymnasieexamen inom tre år, nationella program, kommunala skolor. Källa: Skolverket statistikdatabas SIRIS.

Bland avgångselever i både kommunala och fristående gymnasieskolor är det en något större andel än tidigare som avslutat sin utbildning med examen istället för studiebevis 2018 jämfört med 2017. I de kommunalt drivna gymnasieskolorna är den tendensen tydligare. Där fick 92 procent av avgångseleverna examen 2018 jämfört med 90 procent 2017. Generellt gäller att andelen elever med examen ökade bland eleverna inom de högskoleförberedande programmen men minskade inom yrkesprogrammen.

Särskola

Verksamheten i grund- och gymnasiesärskola följs från och med 2016 upp genom enkäter till samtliga elever. Det

Det är ett motsatt mönster jämfört med förra året.

Elevernas uppfattning om likabehandling och delaktighet följs årligen upp i enkät i årkurs 2. Andelen positiva svar om *likabehandling* ökade något från 73 till 74 procent. När det gäller *delaktighet* höjdes andelen positiva svar något för tredje året i rad till 70 procent (69 procent 2017). Skillnaderna mellan hur kvinnor och män svarar på frågorna är små.

är för närvarande framför allt kommunala skolor som deltar i undersökningen men alla bjuds in att delta.

De frågor som använts är desamma som används av kommunen i övriga enkätunderlag, men svaren samlas in genom samtal mellan elever och lärare. Det samlade resultatet visar att eleverna är nöjda med sin skolgång. Inom grundsärskolan har exempelvis

elevernas bedömning av trygghet och av att lärarna förväntar sig att eleverna ska klara skolan ökat under tre år i rad. Gymnasiesärskolans elever svarade mindre positivt på samtliga frågor utom den som handlar om att de vet vad som krävs för att nå målen.

Framtida utmaningar

Likvärdigheten

Uppdraget är att ge varje elev möjlighet att lämna gymnasiet med studentmössan, oavsett bakgrund. Likvärdigheten är fortfarande nämndens största utmaning. Uppdraget handlar inte bara om att alla ska få det stöd de behöver för att nå grundläggande nivå. Verksamheter ska också utformas så att alla utmanas i sitt lärande för att nå sin fulla potential oavsett vilken skola man går i.

Utbildningen för nyanlända elever

Uppsala kommun har under lång tid haft mångkulturella miljöer i förskolor och skolor. Vid det stora flyktingmottagandet 2015-2016 tog Uppsala kommun emot asylsökande elever. Nu har många av dessa elever fått uppehållstillstånd och är kvar i kommunens skolor samtidigt som ungefär 22 nya barn och elever kommer till mottagningen för nyanlända varje vecka. Det är viktigt att arbeta för att få en fungerande integration för dessa elever. Det är en utmaning att bryta segregering och skapa en varierad elevsammansättning på alla skolor. Det mest utmanande uppdraget avser utbildningen för de elever som kommit till Sverige i tonåren och som då har mycket kortare tid för att nå målen.

Lokaler

Enligt den beslutade lokalstrategiska planen behövs 3 100 nya platser i grundskolan och 1 000 nya platser i förskolan fram till läsåret 2022/2023. Ett ökat elevantal har hittills i stor utsträckning lösts genom förtätning i befintliga lokaler, men det kommer framöver inte att vara möjligt. Till skillnad från förskola och gymnasieskola togs elevökningen i grundskolan 2018 till största del emot i den kommunalt drivna verksamheten. Ingen av skolformerna har ökat antalet kvadratmeter per elev utan kostnadsökningen beror på dyrare lokaler. Byggandet och användningen av lokaler behöver matchas rätt med barn- och elevutvecklingen för att undvika lokalbrist eller tomställda lokaler. Alla parter som deltar i plan- och byggprocesser behöver arbeta gemensamt för att hålla lokalkostnad per barn och elev nere.

Kompetensförsörjningen

Förskolan har en utmaning både vad gäller vikariebehov vid hög sjukfrånvaro och när det gäller möjligheten att rekrytera förskollärare och barnskötare. Det är också svårt att rekrytera fritidspedagoger till fritidshemmen. Under 2019 kommer arbetet att fortsätta med att genomföra de åtgärder som anges i planen för strategisk kompetensförsörjning och planen kommer att revideras.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Arbetsmarknadsnämnden är kommunens arbetslöshetsnämnd och ansvarar för arbetsfrämjande och kompetenshöjande arbetsmarknadsinsatser samt feriearbete. Ansvaret omfattar ekonomiskt

Viktiga händelser under året

Nytt arbets sätt och stor satsning på arbetsmarknadsinsatser

Fler personer har gått till arbete eller studier efter avslutad arbetsmarknadsinsats under 2018 än under 2017. Kommunen har sedan juni 2017 gjort en stor satsning på extratjänster och målsättningen 700 extratjänster uppnåddes under december 2018. Nästan alla som fick en extratjänst tillhörde målgruppen nyanlända eller var födda utomlands.

Digitalisering och automatiserad handläggning

För all kommunal vuxenutbildning finns nu en digital ansökan och planer finns för digital ansökan även inom samhällsorienteringen. Sedan tidigare kommer en större del av ansökningarna om ekonomiskt bistånd in digitalt. Under våren 2019 planeras automatisk handläggning att införas inom verksamheten. Syftet är att minska administrationen och frigöra resurser för ökade möjligheter till förändringsarbete med klienter.

Satsningar med stöd av extern finansiering

Nio projekt har startat under 2018 för att förstärka olika målgruppers position på arbetsmarknaden. Det handlar exempelvis om att möta familjers behov genom multikompetenta team och att möta behoven hos ungdomar med aktivitetsersättning tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Uppsala.

bistånd, ansvar för kommunens mottagande av nyanlända, stöd till föreningar bildade på etnisk grund samt utvecklingsmedel för ökad inkludering. Nämnden ansvarar även för konsumentrådgivning samt budget- och skuldrådgivning.

Ökat fokus på nya idéer

Inom nämndens verksamheter är nu Idéslussen en del av ordinarie verksamhet. Sedan starten av Idéslussen i oktober 2017 har nära hälften av de 86 idéer som skickats in gått vidare till genomförande eller införlivats i redan pågående arbeten.

Ny lag på migrationsområdet

En ny lag trädde i kraft i juni 2018 om en ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa unga vuxna som kom till Sverige som ensamkommande barn och drabbades av lång handläggningstid. För nämnden har det medfört att 140 nya ärenden har inkommit till försörjningsstöd under senare delen av året och har inneburit ändrat arbets sätt. En del av kostnaderna för gruppen har återsökts som ersättning från staten.

IOP med Studieförbundet

Nämnden har under året ingått en överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Studieförbundet om insatser vid Kontakten i stadsdelen Gottsunda för människor i utanförskap, nyanlända och migranter.

Handlingsplan för sociala företag

Nämnden har lämnat över en handlingsplan för sociala företag till kommunstyrelsen för fortsatt beredning. Handlingsplanen togs fram tillsammans med berörda nämnder och i dialog med sociala företag och andra myndigheter.

Måluppfyllelse

Arbetsmarknadsnämnden bidrar i hög grad till att uppfylla inriktningsmålen i Mål och budget 2018–2020. Av de nio inriktningsmålen i Mål och budget 2018–2020 bedöms att nämnden bidrar helt till måluppfyllelsen i två av inriktningsmålen och att den bidrar i hög grad i de resterande sju. 29 av 47 uppdrag är helt genomförda. Elva uppdrag är i hög grad genomförda, medan fem inte löper på lika snabbt som planerats tidigare. Inget uppdrag är stoppat.

Förutom det som nämnts i föregående avsnitt har nämnden bidragit till att inriktningsmålen uppfylls genom att bland annat ha:

- förmedlat 100 arbetsmarknadsanställningar till personer boende i Gottsunda
- startat reguljär köksutbildning som arbetsmarknadsinsats
- attraherat fler till vuxenutbildning
- sett till att fler ungdomar har sommarjobb
- sett till att den externa finansieringen är högre 2018 än 2017
- sett till att biståndstiderna inom ekonomiskt bistånd har minskat

Några utvecklingsområden som nämnden arbetar med:

- Biståndskostnader per hushåll har ökat. Det beror bland annat på att andelen hushåll med barn har ökat; dessa hushåll är ofta dyrare. En annan orsak är en större andel nyanlända har avslutat etableringsprogrammet och därmed inte längre har rätt till den statliga

etableringsersättningen. För att undersöka om kostnaderna per hushåll är rimliga har ett arbete påbörjats med att se över riktlinjerna som ligger till grund för bedömningen av ekonomiskt bistånd.

- Antal och andel hushåll med ekonomiskt bistånd är högre 2018 än 2017. Det beror bland annat på befolkningsökningen i Uppsala samt att fler nyanlända har avslutat etableringsprogrammet och därmed inte längre har rätt till etableringsersättning. Nämnden har på många sätt arbetat med att minska antalet hushåll med ekonomiskt bistånd, bland annat genom att bidra till att uppnå målet om 700 extratjänster där ungefär 65 procent hade ekonomiskt bistånd innan anställningen.
- Inga personer har fått praktik eller arbetsträning via sociala krav i upphandling av varor, tjänster eller verksamhet. Förvaltningen har deltagit i möten som är aktuella inom området. Ett arbete har påbörjats centralt i kommunen för att utveckla sociala krav i upphandling så fler kan få praktik eller arbetsträning.
- Vuxenutbildning i egen regi behöver kostnadsanpassas. Nämndens verksamheter arbetar för att kostnadsanpassa verksamheten och arbetet fortsätter under 2019.

Arbetsmarknadsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	2	2	0	1
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	6	7	-1	0
Fritid och kultur	2	2	0	0
Kommunal vuxenutbildning	164	153	11	4
Ekonomiskt bistånd	340	349	-9	-9
Flyktigmottagande	54	51	3	-1
Arbetsmarknadsåtgärder	129	122	8	6
Nämnden totalt	697	685	12	2

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	4	4

Arbetsmarknadsnämnden redovisar ett ekonomiskt överskott på tolv miljoner kronor. Inom den kommunala vuxenutbildningen är överskottet elva miljoner kronor, vilket främst beror på en intern omfördelning av schablonintäkten för asylsökande och på att schablonintäkterna från Migrationsverket är högre. Flyktigmottagandet har ett överskott på nästan tre miljoner kronor, vilket beror på högre schablonintäkter för asylsökande än beräknat.

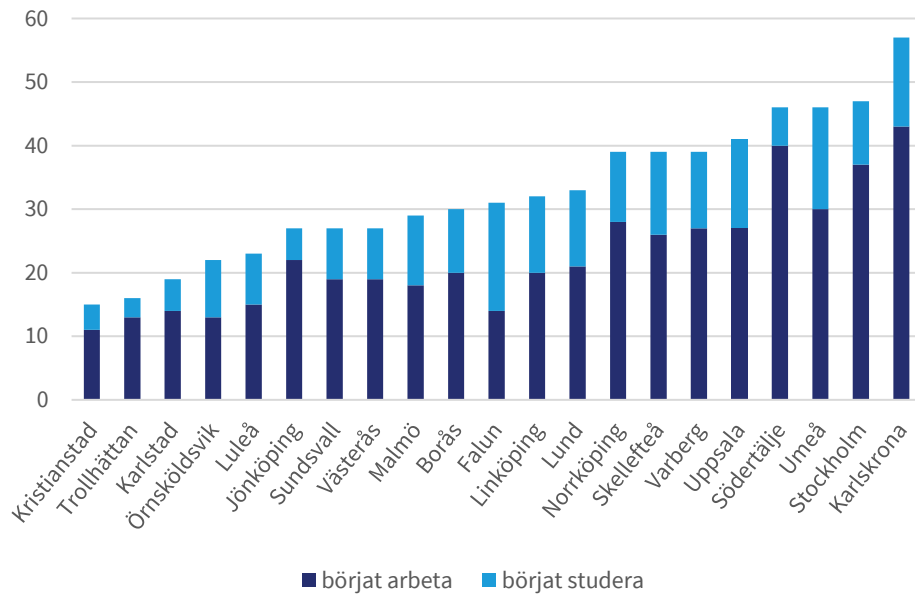
Arbetsmarknadsåtgärder har ett överskott på åtta miljoner kronor, som framför allt beror på lägre kostnader för arbetsmarknadsanställningar. Ekonomiskt bistånd visar ett underskott på nio miljoner kronor, vilket beror på fler hushåll och att kostnaderna per hushåll blev högre än förväntat. Kostnaden per hushåll ökar som följd av att riksnormen höjdes 2018 samt att andelen hushåll med stora familjer ökat.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Arbetsmarknadsverksamhet

Antalet personer som fått stöd av arbetsmarknadsverksamheten har ökat 2018 jämfört med tidigare år. Förutom satsningen på 700 extratjänster beror det på att fler personer med försörjningsstöd har hänvisats till arbetsmarknadsverksamheten. Andelen som börjat arbeta eller studera när de avslutat sin arbetsmarknadsinsats legat på 40 procent eller högre de senaste sju

åren. Det förklaras delvis av att Uppsala har en klart lägre arbetslöshet än många av R9-kommunerna, vilket gynnar framför allt de deltagare som står närmast arbetsmarknaden. Fler kvinnor än män påbörjar utbildning efter att ha haft en arbetsmarknadsinsats via kommunen. För männen tenderar studier vara mer eftertraktat i tider med hög arbetslöshet.

Diagram. Andel som börjat arbeta eller studera vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet 2017 (större städer och storstäder). Källa: Kolada (U40455).

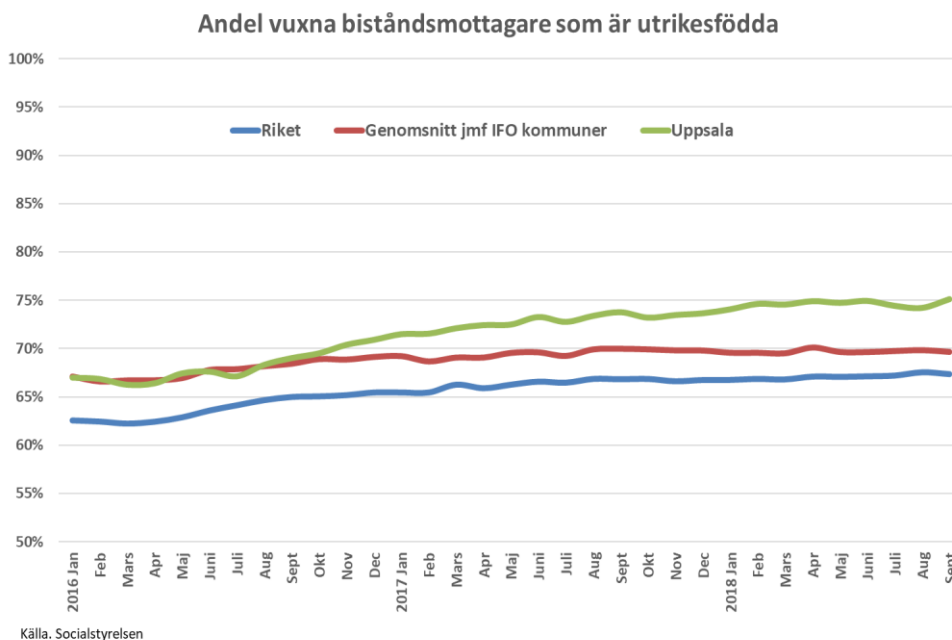
Andra förklaringar är ett utökat samarbete med det privata näringslivet, anpassade arbetsmarknadsinsatser samt att försörjningsstöd, vuxenutbildning och arbetsmarknadsverksamhet ligger

under samma nämnd och har ett nära samarbete. Uppsala beviljar även sociala företag och ideella föreningar bidrag för att utföra arbetsträning.

Ekonomiskt bistånd

Uppsala har en god arbetsmarknad och en välutbildad befolkning. Det ger goda förutsättningar för kommunens invånare att försörja sig själva. Uppsala har också under en längre period haft en lägre andel invånare som någon gång under året mottagit ekonomiskt bistånd jämfört med R9-kommunerna. Men andelen biståndsmottagare har börjat öka i Uppsala.

Ökningen beror främst på att många nyanlända saknar tillräckligt höga inkomster för att försörja sig. Arbetslösheten är högre hos utrikesfödda än hos personer som är födda i Sverige. Antalet utrikesfödda bidragstagare har ökat under året, vilket inte har skett på samma sätt i jämförbara kommuner. Andelen bidragsmottagare som är utrikesfödda är högre i Uppsala än i riket och i jämförbara kommuner.

Diagram. Andel vuxna biståndsmottagare som är utrikesfödda. Källa: Socialstyrelsen.

Uppsala har bland de högsta hyreskostnaderna per kvadratmeter i allmännyttan jämfört med andra kommuner. Detta faktum, samt att det är dyrare att bo i storstäder, bidrar till höga genomsnittliga månadskostnader per hushåll för utbetalt ekonomiskt bistånd. Höga kostnader gör det svårare att nå en egen försörjning genom deltidarbete, arbetslöshetsersättning eller etableringsersättning. Det förklarar till viss del varför en stor andel av de

Mottagande av nyanlända

Under hösten 2018 startade nämndens verksamheter flera projekt som syftar till att stödja nyanländas etablering. *Familjeguide* ska stödja småbarnsföräldrar som kommer till Uppsala på anknytning till en ensamkommande och *Bostadscoach* har fokus på nyanländas bosättning. *Progressionsteam sfi* ska underlätta etableringen i samhället för nyanlända genom att stödja språkinläringen och skapa rutiner för att tidigt identifiera och stötta kvinnor och män

Marknadsföring av vuxenutbildning

Vuxenutbildningens utbud har marknadsförts brett i en kampanj med satsningar över hela året. En utmaning är att rekrytera elever som har svårigheter

som får ekonomiskt bistånd i Uppsala får det under en längre period. En annan grupp med långvarigt ekonomiskt bistånd är personer med en nedsatt arbetsförmåga på grund av ohälsa och som saknar en sjukpenninggrundande inkomst eller annan ersättning. Rehabiliteringstiderna är långa och kommunen är beroende av andra parter för att få personer med ohälsa i rätt försörjning.

med låg eller ingen progression inom sfi.

Samhällsorienteringen har utvecklats med utökad hälsoinformation motsvarande 20 av totalt 80 timmar.

Den nationella satsningen med utbildningsplikt för korttidsutbildade nyanlända har påbörjats i samverkan med Arbetsförmedlingen.

att komma in på arbetsmarknaden till de olika utbildningar som erbjuds, till exempel kombinationsutbildningar mellan sfi och yrkesinriktningar.

Framtida utmaningar

Anpassning och samverkan för att bryta utanförskap

Arbetslösheten i Uppsala är låg. De som är arbetslösa i kommunen tillhör som regel grupper som saknar den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Nämnden behöver på ett effektivare sätt anpassa sin verksamhet och samverka med andra aktörer för att möta upp de arbetslösas komplexa behov. Det handlar främst om samverkan och insatser för att rusta personer med endast förgymnasial utbildning och med begränsade kunskaper i svenska språket, personer med psykisk ohälsa samt personer med funktionsvariationer som medför nedsatt arbetsförmåga.

Ett stort antal arbetsökande lämnar under 2019 Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Det kommer att påverka nämndens insatser under kommande år. Nämndens samarbete med statliga myndigheter kommer att kräva förändringar utifrån nya förutsättningar och arbetsätt. För samarbetet med Arbetsförmedlingen kan det handla om frågor som rör anställningsstöd, uppföljning och gemensamma planeringar.

Under 2019 kommer en samlokalisering av vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser i Boländerna ge möjlighet att förändra, förbättra och utveckla verksamheterna. Målet är att skapa en helhet av nämndens insatser och därmed förbättra möjligheterna för personer att komma i egen varaktig försörjning.

För att trygga framtida kompetensförsörjning inom välfärdssektorn behöver organiseringen av praktikplatser förbättras. En samordning hantering krävs för att undvika att praktikplatser med olika förutsättningar och mål inte ska

konkurrera om samma platser och för att trygga handledarkompetensen på arbetsplatserna.

Under 2019 ska nya upphandlingar genomföras av yrkesutbildning, sfi samt kombinationer av dessa utbildningar. Rekrytering av lärare i svenska som andraspråk blir allt svårare då kommuner och utbildningsanordnare konkurrerar med varandra om legitimerade lärare.

Effekter av nya lagar

Den så kallade gymnasielagen kan påverka nämndens verksamhet. När fler får uppehållstillstånd ökar troligtvis behovet av försörjningsstöd. Många ensamkommande ungdomar som studerar bor i olika stödboenden, men under 2019 förväntas fler ensamkommande ungdomar flytta till eget boende. Detta kommer troligtvis innebära större behov av ekonomiskt bistånd för att personerna ska klara sin försörjning.

Regeringen har aviserat förändringar i migrationspolitiken bland annat gällande möjligheterna till anhöriginvandring. Detta kan innebära ökade kostnader på sikt för nämnden. Det råder oklarhet kring när arbetet med mottagandeutredningen (SOU 2018:22) eventuellt kommer tas vidare och nya lagförslag läggs fram. Utredningen förordnar ett sammanhållet system för mottagande av asylsökande och nyanlända. Det fortsatta arbetet med utredningen behöver bevakas då det kan få stor inverkan på nämndens verksamhet på sikt.

Den nyligen publicerade arbetsmarknadsutredningen kan framöver leda till reformerande av det statliga åtagandet som kan få stora effekter för nämndens arbetsmarknadsverksamhet.

Extern finansiering

På grund av den sena regeringsbildningen finns en stor osäkerhet kring möjligheten till extern finansiering från statlig nivå under 2019. Det försvårar till viss del möjligheterna att genomföra kommunens handlingsplan för Gottsunda/Valsätra. Eftersom ESF:s programperiod 2014–2020 går mot sitt slut finns troligen endast någon enstaka utlysning kvar att söka medel från.

Under 2018 erhöll nämnden cirka 132 miljoner kronor i statliga schablonersättningen för mottagna nyanlända. En minskning kommer ske med nästan en fjärdedel 2019. Det beror på att många som kom till Sverige 2015–2016 nu har varit kommunmottagna i två år och inte längre ger kommunen statlig schablonersättning för mottagning av nyanlända.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamhet. Nämnden fördelar stipendier, bidrag och annat stöd till kulturliv, kulturevenemang, folkbildning, nationella minoriteter och ansvarar för folkbiblioteksverksamhet, kommunens museer och kulturscener, konstnärliga gestaltungsprojekt, konstköp och konstsamlingar.

Viktiga händelser under året

Omfattande lovaktiviteter

Under året har nämndens verksamheter ökat utbudet av kostnadsfria lovaktiviteter för barn och unga. Med stöd av bland annat statsbidrag erbjöds aktiviteter även på andra lov än sommarlovet under namnet *Uppsala loves lov* i samverkan med bland föreningar, Uppsala Konsert & Kongress och Uppsala Stadsteater. Sommarlovsaktiviteterna är mest omfattande och nådde totalt över 3 200 barn, vilken är i nivå med föregående år. Däremot ökade andel flickor bland dem som deltog i aktiviteter från 39 till 47 procent.

Utvecklat utbud

Under året genomfördes fler teater- och dansföreställningar, konserter och konstworkshop i kommunens förskolor och skolor, inte minst på landsbygden. Bland annat har lokala teatergrupper spelat för över 15 000 förskolebarn, elever och pedagoger från 166 olika förskolor, familjedaghem och skolor. Fritidsgårdarna har ökat bemanningen, riktat verksamhet för att nå nya målgrupper och genomfört HBTQ-verksamhet, tjeiprojekt, landsbygdsutveckling samt kompetensutveckling. Exempelvis har ett e-sportsrum på Allis skapats.

Enprocentsregeln för offentlig konst

Investeringsmedel för offentlig konst ökade markant från 2017 till 2018 vilket innebär att Uppsala nu följer enprocentsregeln. Regeln antogs redan 1947 men i samband med bolagiseringen av

Nämnden stödjer ungdomars egna initiativ och ansvarar för fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet, övrig fritidsverksamhet för barn och unga samt kultur- och musikskola. Kulturmiljö- och kulturarvsfrågor samt stöd till bygdegårdar ingår också i nämndens ansvarsområde.

delar av kommunens verksamheter har beloppet inte uppräknats fullt ut förrän 2018.

Insatser för demokrati

Under valåret 2018 var det möjligt att förtidsrösta på biblioteken. I samarbete med valnämnden arrangerade nämnden bland annat information om hur det går till att rösta och valdebatt på lätt svenska. Kulturnämnden initierade projektet *Demokrativeckan* i samverkan med civilsamhället där totalt 2 600 personer deltog. Utvärderingen visar att arrangörerna var positiva och gärna deltar i en liknande vecka igen. Nämnden uppmärksammade under 2018 att Uppsala kommun varit en fristad för förföljda författare under 10 år genom 10 olika programpunkter med hjälp av stöd från Kulturrådet. Under 2018 utökades stipendiet Fristad Uppsala till att inte bara ta emot en förföljd författare utan även dennes familj och i maj välkomnades Uppsala kommuns femte fristadsförfattare denna gång med familj.

Bergmanåret

Ingmar Bergman föddes 1918 och under 2018 uppmärksammades detta 100-årsjubileum. I Uppsala ägnades särskild uppmärksamhet åt Ingmar Bergmans barndom och de platser som betytt mest för honom i unga år. Exempelvis genomfördes improviserad Bergmanteater för skolor, utställning av filmaffischer och ett filmläger med Bergmantema. Vid Kulturnattens invigning var temat Ingmar Bergman och under

Internationella kortfilmsfestivalen visades tidigare Bergman-stipendiaters

filmer. Årets ljusfestival, Allt ljus på Uppsala hade också ett Bergman-tema.

Måluppfyllelse

Nämnden har bidragit till måluppfyllelse av fullmäktiges inriktningsmål. Nämnden har avslutat 36 av 49 uppdrag. Av resterande uppdrag löper åtta på enligt plan, medan fem är förse-nade.

Förutom det som nämnts i föregående avsnitt har nämnden bidragit till att inriktningsmålen uppfylls genom att fortsätta utvecklingen av en kulturgaranti för barn och unga i samverkan med utbildningsnämnden. Kulturnämnden har sett behov av en digital bokningslösning för att komma vidare i arbetet och har därför tagit initiativ till en sådan lösning.

Nämnden har tagit viktiga steg i att skapa förutsättningar för framtidens kulturliv och fritidsmöjligheter. Lokal-försörjningsplanen för nämndens an-svarsområde för åren 2018–2022 sam-manfattar nämndens behov av infra-strukturutveckling i kommunen. Nämnden har också i samverkan med andra nämnder och bolag tagit fram ett förslag till ett nytt kulturpolitiskt pro-gram. Under arbetets gång arrange-rade nämnden ett flera seminarier

samt hämtade även in synpunkter från civilsamhället och det professionella kulturlivet via andra dialogforum. Förslaget har överlämnats till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Modellen för samarbete kring offentlig konstnärlig gestaltning i samband med förnyelse eller nybyggnation har genomförts i samverkan med andra nämnder. Arbetet med bolagen kommer att fortsätta under 2019.

Nämnden har haft i uppdrag att utveckla ett kulturcentrum i Gränby. Ett stationärt kulturcentrum i Gränby har varit svårt att genomföra på grund av tillgång till lämplig lokal. Skolans behov av en trygg skolmiljö för barn och unga har stått i kontrast mot kulturcentrums grundidé om en tillgänglig och öppen mötesplats för alla åldrar. Kulturcentrumverksamhet i Gränby har istället utvecklats genom samverkan med civilsamhället, delvis i andra lokaler än i skolans. Utvecklingen av programverksamhet i Källparken har också varit en viktig del i nämndens arbete i Gränbyområdet.

Kulturnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget	Bokslut netto-	Resultat	Resultat före-
	nettokostnad	kostnad		gående år
Politisk verksamhet	2	2	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	2	0	1	0
Fritid och kultur	300	291	9	0
Öppen fritidsverksamhet	21	29	-8	1
Grundskola	2	2	0	0
Nämnden totalt	326	322	3	1

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	57	23

Kulturnämnden redovisar ett överskott på tre miljoner kronor, vilket utgör en procent av nämndens

nettokostnader. Två miljoner av överskottet beror på att schablonbidrag från Migrationsverket för etablering av

nyanlända ökat successivt under året och därmed påverkat planeringen av insatser. Resterande överskott en miljon kronor beror på färre ansökningar än budgeterat om samfinansiering av investeringsstöd för bygdegårdar. För att kommunal samfinansiering ska möjliggöras behöver bygdegården beviljas investeringsstöd även från Boverket.

Samtliga avdelningar har i princip följt årets budget.

De statliga bidragen under 2018 uppgick sammanlagt till 24 miljoner kronor. De bestod av schablonbidrag från Migrationsverket för etablering av

nyanlända (nio miljoner), bidrag från Socialstyrelsen för sommarkul (fyra miljoner) och skollovsaktiviteter (fem miljoner), bidrag till finskt förvaltningsområde (en miljon) och från Statens kulturråd med flera för diverse kulturprojekt (fem miljoner).

Av budgeterade investeringsmedel användes 41 procent, totalt 23 miljoner kronor. 34 miljoner kronor som inte nyttjats 2018 beror på att investeringsbudgeten för offentlig konst höjdes med 30 miljoner kronor 2018 och nämnden har inte haft kapacitet att växla upp till den nya investeringsnivån under året.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Bibliotek

Antalet besökare har ökat till alla bibliotek under 2018 och biblioteket på webben har också fått fler besök jämfört med 2017. Uppsala har jämfört med liknande kommuner ett större utbud av uppsökande service riktade till personer som inte själva kan ta sig till ett bibliotek. Uppsala kommun särskiljer sig också genom att ha en omfattande biblioteksbusstransport i första hand på landsbygden. Bussverksamheten har jämfört med andra kommuner en mycket högre turtäthet och bussen besöker fler platser. Genom meröppna bibliotek kan man få tillgång till bibliotekets lokaler och medier på tider då biblioteket inte är bemannat. Kommunens första meröppna bibliotek öppnade i Vattholma under 2017 och hösten 2018 öppnade även meröppet bibliotek i Björklinge.

Uppsala ligger på första plats bland liknande kommuner när det gäller titlar på utländska språk. Den starka ställningen Uppsala har beror bland annat på den mångspråksplan som togs fram för flera år sedan och som gjort att Bibliotek Uppsala haft en medveten och långsiktig inköspolicy inom området. Satsningen Låna en Uppsalabo har fortsatt under året liksom språkcaféer i samverkan med civilsamhället.

Kulturcentrum och teater

Samarbetet mellan kommunens kulturcentrum har ökat med gemensam planering kring program, demokratifrågor, kommunikation samt omvärldsbevakning. Satsningen i Gränby har inneburit att aktiviteter och programverksamhet är igång i Gränbyskolans lokaler, men fortfarande finns inte någon egen lokal för själva kulturcentrumet. Sävja kulturcentrum har på grund av en del oroligheter under året varit tvungna att anlita väktare. Genom trygghetsskapande insatser har behovet av väktare minskat.

Gottsunda Hiphopfestival var framgångsrik med cirka 5 000 besökare. Utmärkande för festivalen detta år var fler inslag av dans samt nationella och internationella Dj:s. Scenerna öppnade även upp för fler yngre och lokala artister. Stenhagens bildnings- och kulturcentrum hade tioårs jubileum och till firandet kom över 1 000 besökare. En gemensam poesivecka inom kulturcentrumen anordnades och blev så lyckad att satsningen planeras även för 2019. Under 2019 flyttas mötesplats Treklungen till Gottsunda centrum och blir en del av Gottsunda Kulturhus. Verksamheten kommer att samordnas av kulturförvaltningen.

Reginateatern har erbjudit Uppsalas invånare scenkonst från lokala, nationella och internationella artister och genomfört 200 föreställningar som besökts av 30 000 människor, varav 1 000 var barn och ungdomar. Ett utbyte med unga poeter har genomförts tillsammans med svenska ambassaden i Pretoria och skolor och institutioner i Uppsala. Poesifestivalen *Ordsprak* har varit en samlingsplats för världens poesi. Under en vecka kunde 1 000 barn uppleva pjäsen *Katitzi* som tar upp romernas situation. Genom samarbete med de utbildningar i Uppsala som har estetisk inriktning har kostnadseffektiva föreställningar som gynnat ungdomar genomförts.

Konst

Uppsala konstmuseum har utökat och utvecklat sin programverksamhet. Under året har samarbete skett med Uppsala Konsert & Kongress, Uppsala stadsteater och Kulturpunkten Gottsunda centrum, men också med Uppsala kulturskola.

Nämnden har drivit konstnärliga gestaltungsprojekt i en kraftigt utökad omfattning jämfört med året innan. Flera stora konstprojekt har under året besiktigats och invigts, bland annat Tiundaskolans omfattande byggnadsintegrerade gestaltning, Heimdalstunnelns och Danmarks förskolas konstprojekt. Under 2018 har andelen projekt med offentlig konst på landsbygden och i ytterstaden ökat till sammanlagt 57 procent. Med anledningen av möjligheten att nu kunna erbjuda samarbeten med bolag har två sådana konstprojekt startats, ett för Studenternas IP och ett för IFU Arena. I dessa två projekt ingår ett kreativt samarbete med Uppsalas föreningsliv. I jämförelse med liknande kommuner har Uppsala en omfattande och utvecklad hantering av konstnärligt gestaltungsarbete, vilket har lett till ett intresse för hur Uppsala arbetar.

Verksamhet riktad till barn och unga
Nämndens fritidsverksamhet har under lång tid arbetat normkritiskt med start 2009 med jämställdhetsintegrering, HBTQ-certifiering 2016 och rättighetsbaserat arbetssätt 2018. Ett aktivt arbete med att nå fler flickor har resulterat i att antalet flickor som deltar i verksamheten har ökat med 3 993 och andelen flickor har ökat från 26 procent till 36 procent. Verksamheten har fortsatt arbete med att utveckla evenemang under lov, verksamhet för att nå underrepresenterade grupper och kompetensen hos medarbetare. Fritidsverksamheten når många barn i åldern 10–12 år, men tonårsverksamheten har större utmaningar med ökad social oro i en del stadsdelar. Det har lett till att verksamheterna har anpassats och i kombination med minskat öppethållande på grund av renovering och brand har antalet besök i tonårsverksamheten minskat.

Uppsala kulturskola har utökat verksamheten både vad gäller ämnen samt antal elever. Söktrycket har under många år varit stort och har ökat kraftigt under 2018, vilket kan ha fem orsaker: den uppsökande verksamheten, att nya ämnesområden tillkommit, att terminsavgiften sänkts, fler barn i låga åldrar och Uppsalas ökade befolkning. Det stora intresset leder till långa väntetider för att få det ämne man söker. El Sistema-verksamheten har vuxit med och finns nu på tre skolor i kommunen.

Via Biotopia har nämnden erbjudit vägledning ut i den uppländska naturen. Verksamheten har under året haft särskilt fokus på integration av nyanlända ungdomar och familjer. Naturskolan har fortsatt att sträva efter att alla skolelever ska få ta del av verksamheten. Med stöd av nämnden kunde klasser under hösten åka buss direkt från egna skolan till Naturskolan, vilket innebär att Naturskolan kunde ta emot fler klasser per dag. Under 2019 slås Biotopia och Naturskolan samman till *Naturcentrum* för att maximera de gemensamma kompetenserna inom naturområdet.

Framtida utmaningar

Kultur och fritid i en växande kommun
Uppsala kommuns kraftiga expansion medför ett ökat behov av kultur- och fritidsverksamhet. Nya bostadsområden växer fram och lokalfrågorna blir allt viktigare. Att utreda, planera och genomföra utvecklingsinsatser ställer högre krav på både ekonomi och personella resurser. De identifierade lokalbehoven i lokalförsörjningsplanen synliggör behoven av nya och utökade verksamhetslokaler vilket även medför ökade driftskostnader för nämnden om satsningarna genomförs. Även behovet av konst i den offentliga miljön ökar i takt med tillväxten.

Aktiviteter för barn och unga

Nämnden har medverkat i arbetet med att ta fram ett förslag till barn- och ungdomspolitiskt program med en kopplad handlingsplan. Ett förslag i handlingsplanen är att verka för fler aktiviteter för barn och unga i kommunens lokaler i direkt anslutning till avslutad skoltid. Liknande aktiviteter finns även i handlingsplan Gottsunda. Forskning visar att flickor i socioekonomiskt

svaga stadsdelar deltar mindre i fritidsaktiviteter än flickor i andra stadsdelar och att lägga fler aktiviteter i direkt anslutning till skoltid är ett sätt att öka tillgängligheten för alla och gör troligtvis att fler flickor deltar. Insatserna är önskvärda men kommer att vara resurskrävande.

Normkritiskt arbete och kompetensutveckling

Att nå underrepresenterade grupper såsom flickor, HBTQ-personer, nationella minoriteter och funktionshindrade blir fortsatt en utmaning för nämnden. Kontinuerligt normkritiskt arbete samt kompetensutveckling är fortsatt en viktig fråga inom alla verksamhetsområden. Att Barnkonventionen blir lag 2020 innebär att nämnden behöver förstärka kompetensutvecklingen inom området. Konkurrensen om utbildade fritidsledare är stor och det är svårt att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens. Intern kompetensutveckling och samarbete med utbildningsanordnare blir allt viktigare.

Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för planering och utveckling av bredd- och elitidrott samt fritidsverksamhet. Nämnden löser sitt uppdrag huvudsakligen genom inhyrning och uthyrning av anläggningar samt genom att ha en långsiktig planering för lokalförsörjning

Viktiga händelser under året

Allsvensk fotboll och omvandlingen av Studenternas

Under året har omvandlingen av Studenternas inletts. Parallellt med omvandlingen har nämndens verksamheter lagt ett stort arbete för att få en spelbar gräsmatta på Studenternas idrottsplats och i övrigt se till att arenan är godkänd för allsvensk fotboll.

Mer hållbara konstgräsplaner och nya anläggningar

Nämnden har antagit principer för åtgärder vid befintliga och nya konstgräsplaner för att minska läckage av gummigranulat. Dessutom har en ny granulatfri konstgräsplan tagits i bruk vid Tiundaskolan. En ny idrottshall i Storröta samt en ny friidrottsarena på Gränby sportfält har invigts.

Fritidsbank

Ett hyresavtal för en fritidsbank i Gränby har tecknats. Där kan man gratis låna idrottsutrustning. Det bidrar till

Måluppfyllelse

Nämnden har uppfyllt samtliga inriktningsmål i enlighet med uppdragen som kommunfullmäktige givit. Nämnden blev färdig med 34 av 39 uppdrag. Tre uppdrag löper på enligt plan och två är försenade jämfört med ursprunglig plan.

Förutom det som nämnts i föregående avsnitt har nämnden bidragit till att inriktningsmålen uppfylls genom att bland annat ha beslutat om lokaler och anläggningar i Almtunaskolan, Rosendal, simhall i nordöstra staden, Studenternas bandybanor,

avseende idrotts- och fritidsanläggningar. Samverkan sker med föreningar och andra aktörer inom nämndens ansvarsområde som en del i arbetet med att forma och upprätthålla riktlinjer och mål för föreningsstöd inom nämndens ansvarsområde.

att fler kan prova olika idrotter och komma med i idrotten.

Framtida lokalförsörjning

Ett omfattande och samordnat arbete med nämndens lokalförsörjningsplanering har resulterat i en lokalförsörjningsplan för 2019–2029 med utblick mot 2035. En gemensam och samordnad lokalförsörjningsplanering ska bidra till smart och kostnadsbesparande försörjning av kommunens lokalbehov.

Normkritiskt arbete

Som ett led arbetet med jämställd, jämlik och normkritisk idrott har en föräningsutbildning i normkritiskt tänkande genomförts och i samband med den har en handbok tagits fram och publicerats uppsala.se. Samtliga medarbetare på avdelningen har, som en del i nämndens arbete för ökad inkludering, genomgått en utbildning för att bli HBTQ-diplomerade.

Kvarngårdesskolan och Gunsta. Nämnden har även arbetat med att säkerställa jämställd fördelning av nämndens ekonomiska stöd. Utvecklingen av befintliga och nya lokaler och anläggningar sker med en inriktning som bidrar till en mer jämlik tillgång till fritidsaktiviteter.

Nämnden har under året förbättrat beställningsprocessen tillsammans med berörda nämnders och bolagsstyrelser verksamheter. En tydlig och samordnad beställningsprocess bidrar till att klara åtaganden och leveranser i tid till rätt kostnad.

Idrotts- och fritidsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	1	1	0	0
Fritid och kultur	248	243	6	8
Nämnden totalt	249	244	5	8

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	9	7

Idrotts- och fritidsnämnden redovisar ett överskott på fem miljoner kronor. Utöver generell volym- och prisuppräknings fick nämnden resurstillskott för bland annat ökade hyreskostnader för anpassning av Studenternas bandybanor och Studenternas idrottsplats. Dessa hyreskostnader har inte fallit ut under 2018. Det har inneburit att nämnden under året styrt mot ett överskott jämfört med budget på nära fem miljoner kronor. Intäkterna för

markeringsavgifter var lägre i början av året på grund av färre bokningar i mindre hallar. I slutet av året vände trenden och intäkterna kom mer i fas med budgeten.

Av nämndens totalt investeringsram på nio miljoner kronor, har sju miljoner kronor förbrukats, bland annat för armaturer till elljusspår, inventarier till idrottshallar och den nya friidrottsarenan.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Uppsala har en positiv utveckling inom nämndens verksamhetsområde. Sedan tidigare tagna beslut om utvecklingen inom anläggnings- och arenaområdet är i byggnationsskede och andra är under planering och står inför igångsättande.

Kostnaden för fritidsverksamheten samt idrottsanläggningar ökar, främst

till följd av ökade kostnader för tillkommande anläggningar. Nyckeltal visar på ökat bidrag från kommunen till idrottsföreningar. Orsaken är den nya principen för subvention av idrotten som omfördelar ökade intäkter från markeringsavgiften till höjda föreningsbidrag samt att nya pengar tillförts bidragsbudgeten.

Nyckeltal	2015	2016	2017	2018
Antal föreningar som anslutit sig till Lokal överenskommelse med föreningslivet (LÖK)			111	128
Medborgarnas uppfattning om möjligheterna till fritidsaktiviteter i kommunen	67	66	68	68
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv, 7-20 år, andel	33	33	33	Uppgift saknas
Kommunalt bidrag till idrottsföreningar, kr/inv	46	93	97,5	Uppgift saknas
Nettokostnad fritidsverksamhet totalt, kr/inv	1256	1300	1392	Uppgift saknas
Nettokostnad idrotts- och fritidsanläggningar, kr/inv	828	814	837	Uppgift saknas

Källa (i ordning): Egen uppföljning, Kolada (U09408), Kolada (U09800), Kolada (N09811), Kolada (N09018), Kolada (N09021). För Kolada, se www.kolada.se.

Fritidsvaneundersökningen visar en ökad nöjdhet med möjligheten att ägna sig åt fysisk aktivitet, medan färre

verkar nöjda med sin egen fritid. Kvinnor är i mindre utsträckning nöjda med sin egen fritid.

	Andel nöjda med möjligheten till fysisk aktivitet i Uppsala kommun		Andel nöjda med sin egen fritid			
	2015 Samtliga	2018 Samtliga	2015 Samtliga	2018		
				Samtliga	Kvinnor	Män
Alla	53	57	53	50	48	52
Centrum	60	60	51	49	48	49
Ytterområden	59	57	53	49	46	51
Landsbygd	45	50	56	54	52	56

Källa: fritidsvaneundersökning.

Deltagandet i föreningsaktiviteter ökar i Uppsala, utom i yngsta åldersgruppen. Här går Uppsala i motsatt, positiv,

riktning för hela åldersspannet, jämfört med den nationella utvecklingen.

Aktiva i bidragsberättigade föreningsaktiviteter, antal deltagartillfällen per invånare		2014	2015	2016	2017
7-12 år	Uppsala	37	33	38	37
	R9-kommunerna	37	32	37	35
13-16 år	Uppsala	42	45	44	45
	R9-kommunerna	43	43	44	43
17-20 år	Uppsala	15	15	15	17
	R9-kommunerna	18	19	19	20
21-25 år	Uppsala	4	5	4	5
	R9-kommunerna	6	8	7	7

Källa: Kolada (U09801, U09802, U09803, U09813). I jämförelsenätverket R9 ingår Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås och Örebro.

Framtida utmaningar

Samordnad planering

Nämndens verksamheter kommer att väva samman åtgärder från lokalför-sörjningsplanen med beställningsprocessen och Mål- och budgetprocessen. Arbetet för att korta ledtiderna i beställningsprocessen fortsätter.

Ombyggnad av Studenternas

Under 2019 är Studenternas fotbollsarena mitt i ombyggnadsprocessen

samtidigt som allsvensk fotboll ska spelas. Vid sidan av det kommer bandybanorna att byggas om. Det kommer också att pågå byggnation av Tullgarnsbron och en ny dragning av Ulle-råkersvägen. Att upplåta arenorna för verksamhet, att klara driften, att ta emot och upprätthålla god service för aktiva, funktionärer och publik kräver dialog och samförstånd mellan alla inblandade parter.

Äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av nedsatt fysisk funktionsförmåga. Nämnden arbetar

Viktiga händelser under året

Förändringar i utbudet av boende

Under året har ytterligare ett boende tillkommit inom extern regi med stöd av lagen om valfrihetssystem. Upphandlad verksamhet har totalt sett minskat i omfattning genom att nio vård- och omsorgsboenden har övergått från att ha varit upphandlade i extern regi till att drivas i kommunal egenregi. Ett avtal mellan en extern utförare och äldrenämnden har hävdes under året och nämnden har dessutom övertagit ytterligare ett boende innan avtalstidens slut.

Justering av antalet korttidsplatser

Under 2018 har ett betydande antal korttidsplatser avvecklats, främst genom nedläggning av Vipängen. Uppsala har haft ett stort antal korttidsplatser jämfört med övriga kommuner. I och med avvecklingen av Vipängen har arbetet intensifierats med att ge vården i ordinärt boende. Detta medför att brukaren, om trygghet och rätt förutsättningar ges, har möjlighet att stanna längre hemma innan behov av särskilt boende uppstår.

Plan för framtida boende

En lokal- och bostadsförsörjningsplan för vård och omsorg om äldre har tagits fram och antagits av kommunstyrelsen. Planen visar hur behoven av bostäder och lokaler ser ut inom nämndens ansvarsområde och vilka åtgärder och utredningar som behöver göras.

Nya villkor för hemtjänst och hemsjukvård

Nämnden har beslutat om nya förfrågningsunderlag för hemtjänst och hemsjukvård inom ramen för lagen om valfrihetssystem. Nämnden har också

främst utifrån socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

beslutat om nya ersättningsnivåer för de olika insatserna inom hemtjänsten och hemsjukvården. Ersättningen för vissa insatser som service och matlåda har sänkts medan ersättningen för flera andra insatser har höjts.

Nya möjligheter för kommuner

Riksdagen har beslutat att från och med juni 2018 ge kommuner möjlighet att erbjuda hemtjänst till äldre personer utan behovsprövning. Syftet är att kommuner ska kunna ge äldreomsorg på ett enklare sätt och med större utrymme för delaktighet. Riksdagen har också beslutat att ge kommuner möjlighet att införa en ny särskild boendeform från och med den 2 april 2019, så kallade trygghetsboenden. Syftet är att bryta den isolering som många av de äldre som bor kvar hemma lider av för personer som inte har tillräckligt omfattande vårdnadsbehov för nuvarande särskilda boenden.

Satsning på välfärdsteknik

Äldrenämndens och omsorgsnämndens verksamheter har beviljats 5 800 000 kronor för välfärdsteknik från en nationell satsning under perioden juni-december 2018. Pengarna har använts till att satsa på utbyggnad av wi-fi, öka takten för digitalisering av trygghetslarm samt till att testa trygghetsskapande teknik på Trygghetsjouren.

Insatser för kompetensförsörjning

Beslut om att införa anställningsgaranti för de som studerat till undersköterska på omsorgsprogrammet och vuxenutbildning har lett till att äldreförvaltningen fått möjlighet att rekrytera fler medarbetare. Erfarenheten av det första halvåret med

anställningsgarantin visar dock också på utmaningar i matchningen mellan verksamhetens behov och de sökandes kompetens. En statlig satsning för ökad bemanning på tre år har gett äldreomsorgen i Uppsala möjlighet att

Måluppfyllelse

Äldrenämnden har bidragit till måluppfyllelse helt eller i hög grad för samtliga inriktningsmål som varit aktuella för nämnden. Nämnden har avstått från att arbeta med det inriktningsmål som handlar om barn och elevers utbildning. Särskilt fokus har legat på det inriktningsmål som handlar om stöd,

utforska och prova nya arbetsätt och nya aktiviteter för brukare på äldreboenden och hemvården. Stimulansmedlen har fördelats till både externa verksamheter och den egna regin.

vård och omsorg.

Fler än hälften av äldrenämndens uppdrag, 20 av 39, har avslutats under året. Av resterande uppdrag löper tio på enligt plan, är sju försenade jämfört med ursprunglig plan och kommer två inte att genomföras.

Äldrenämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	1	1	0	0
Vård och omsorg om äldre	1 792	1 805	-13	-68
varav öppna insatser	59	64	-5	-6
varav insatser enligt SoL och HSL	1 733	1 741	-8	-62
Nämnden totalt	1 793	1 806	-13	-67

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	14	7

Äldrenämnden redovisar ett ekonomiskt underskott på 13 miljoner kronor. Det är en förbättring jämfört med 2017 års underskott på 67 miljoner kronor.

Underskottet för 2018 beror främst på utebliven överlåtelse av lokal inom korttidsverksamhet som var en planerad och budgeterad besparing på drygt sju miljoner kronor för 2018. Därutöver har en ökad volym inom hemtjänsten (ordinärt boende) tillsammans med ökade kostnader för inhyrd personal också bidragit till underskottet.

På intäktssidan kan noteras fortsatt högre externa intäkter från taxor och avgifter från brukare under 2018. Ökningen av intäkter är cirka tio miljoner kronor för 2018, vilket motsvarar åtta procents ökning. Ökningen beror främst på att volymerna har ökat inom

både ordinärt boende (hemtjänst) och särskilt boende. Denna intäktsökning från taxor och avgifter var nästan identisk med de minskade momsintäkter på nio miljoner kronor som hänger ihop med övertagandet av nio vårdboenden från extern till egen regi. Boenden i egen regi innebär nämligen lägre momsintäkter för nämnden än boenden i extern regi.

Totalt har investeringar gjorts för sju miljoner kronor. Den största delen har gjorts inom särskilt boende där uppgradering av trygghetslarm inom egen regi varit en väsentlig del. Total investeringsbudgeten var 14 miljoner kronor. En del av förklaringen till att hela investeringsramen inte nyttjats 2018 är att projektet med övertagande av nio vårdboenden har varit ett stort projekt som prioriterats framför genomförande av investeringar.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

I Uppsala har en lägre andel av den äldre befolkningen vård- och omsorgsboende eller hemtjänst jämfört med genomsnittet för liknande kommuner. Förändringarna under de senaste åren har varit små, med en liten ökning inom hemtjänsten som dock är långsammare än i liknande kommuner.

De helhetsomdömen som brukare ger äldreomsorgen i Socialstyrelsens brukarundersökning ligger något lägre i Uppsala jämfört med genomsnittet för jämförbara kommuner. Skillnaderna är dock relativt små i procentenheter. För hemtjänsten är andelen nöjda på

samma nivå som föregående år. Inom särskilt boende har en viss minskning av andelen nöjda skett för 2018. Gemensamt för en majoritet av samtliga kommuner är att en överväldigande majoritet av de svarande uppger att de är nöjda med äldreomsorgen.

Uppsala har under de senaste åren uppvisat en något lägre personalkontinuitet jämfört med liknanden kommuner. Skillnaderna har dock minskat något över tid och 2018 har personalkontinuiteten också förbättrats något jämfört med föregående år.

År	2014	2015	2016	2017	2018
Volymer					
Andel invånare 65 år och äldre i särskilt boende	4,3	4,2	4,2	4,3	-
Skillnad jämfört med R9	-0,9	-0,5	-0,6	-0,4	-
Invånare 65 år och med hemtjänst i ordinärt boende	6,8	6,7	6,9	7,0	-
Skillnad jämfört med R9	-0,8	-1,0	-1,4	-1,4	-
Nettokostnadsavvikelse *					
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	10,6	7,1	5,2	4,4	-
Skillnad jämfört med R9 **	12,6	8,7	8,4	6	-
Omdömen ***					
Hemtjänst andel ganska/mycket nöjda	87	86	88	86	86
Skillnad jämfört med R9	-3	-4	-1	-3	-2
Särskilt boende andel ganska/mkt nöjda	80	78	80	81	78
Skillnad jämfört med R9	-2	-4	-1	-1	-2
Personalkontinuitet****					
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	-	-	19	20	18
Skillnad jämfört med R9	-	-	4	5	2

Tabell. Volymer, kostnader, omdömen och personalkontinuitet jämfört med andra liknande kommuner (R9) 2014–2018. *) Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Nettokostnadsavvikelse är avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad för äldreomsorg i kr/invånare.**) Plus betyder högre kostnader i Uppsala kommun. ***) Socialstyrelsens brukarundersökning. ****) Kommunens kvalitet i kort- och långtidsvård. Av R9-kommunerna har Norrköping ej rapporterat 2016–2018, Örebro har ej rapporterat 2018.

Framtida utmaningar

Fler äldre i befolkningen

En kraftig ökning av de äldre åldersgrupperna väntas i Uppsala. 2018–2021 förväntas drygt 250 personer årligen träda in i 80-årsåldern. Den största befolkningsökningen i denna åldersgrupp

väntas dock ske under de efterföljande åren och fram till år 2030. Under perioden 2021–2030 förväntas en ökning på närmare 5 600 personer eller motsvarande drygt 600 personer årligen. I denna åldersgrupp har för närvarande

omkring var tredje någon form av insats och de utgör omkring 75–80 procent av brukarna inom kommunens äldreomsorg.

Förebyggande och hälsofrämjande insatser

För att möta det ökade antalet äldre är det av stor strategisk betydelse att försöka påverka möjligheterna att leva ett oberoende hälsosamt liv. Här är initiativet att verka för en äldrevänlig kommun centralt. Många påverkansfaktorer, exempelvis sådant som rör kommunikationer och hälso- och sjukvård, ligger utanför det som kommunen fullt ut kan påverka. Det är därför viktigt att samverka med andra samhällsaktörer, inklusive civilsamhället.

Äldrevänlig samhällsplanering

Samhällsplaneringen behöver utformas för att öka tillgängligheten, inte bara fysiskt utan även för att ge tillgång till service och möjligheter till full delaktighet i samhällslivet. Äldrenämnden är en aktör bland flera inom samhällsplaneringen och behöver därför intensifiera sin medverkan i stadsbyggnadsarbetet. En viktig del är att stimulera ett ökat utbud på äldreboende på den ordinarie bostadsmarknaden i form av trygghetsbostäder och seniorbostäder.

Utveckling av äldreomsorgen

Också ifråga om själva äldreomsorgen kommer det att behövas flera åtgärder för att möta de ökade behoven, hit hör exempelvis

- ökade insatser kring personalrekrytering och kompetensförsörjning,
- ökat nyttjande av innovationer, digitalisering, välfärdsteknik och nya tjänstekoncept,
- anpassningar av policyer och riktlinjer, samt
- effektiviseringar.

Utvecklingen av bostäder

Andelen vård- och omsorgsbostäder inom ramen för lagen om valfrihetsssystem har ökat i Uppsala under de senaste åren och denna ökning förväntas fortsätta framöver. Inom denna upphandlingsform så svarar utföraren inte bara för utförandet av omsorgen, utan även för fastigheten och annan tillhörande infrastruktur. Fri etableringsrätt råder. Under de senaste åren har utbyggnaden av vård- och omsorgsbostäder nästan uteslutande skett inom ramen för LOV och denna trend förväntas fortsätta under de kommande åren. Detta sammantaget utgör en utmaning för nämndens möjligheter att styra och planera utbyggnaden av vård- och omsorgsbostäder i kommunen framöver.

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden ansvarar för omsorg, service och viss sysselsättning inom socialpsykiatri och verksamheter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) oavsett ålder. Vidare ansvarar nämnden för service, vård och omsorg enligt

Viktiga händelser under året

Ökat utbud av boende

Det har funnits ett underskott av bostäder med särskild service och nämnden har tillsammans med andra nämnder och bolag arbetat fram en bostads- och lokalförsörjningsplan för vård och omsorg. Den nya arbetsmodellen har gjort att Uppsala kommun har tagit ett helhetsgrepp kring bostads- och lokalförsörjningsfrågor. De direkta åtgärderna i planen innebär framför allt en utökning under 2019–2021 med 137 platser för personer med behov av bostad med särskild service. Under året har nämnden öppnat tre nya gruppboenden, två nya barnboenden och ett nytt korttidsboende. Under året upphandlades

Måluppfyllelse

Av omsorgsnämndens 45 uppdrag går de allra flesta enligt plan. 17 uppdrag är färdiga och 16 löper på som planerat. Elva uppdrag är försenade jämfört med vad som planerats tidigare och ett uppdrag genomförs inte på grund av att nämnden inte har den typen av investeringar som uppdraget avser.

Nämnden har lyckats särskilt bra i sitt demokratiarbete med ambitionen att personer med funktionsnedsättning ska kunna förstå hur de kan påverka och hur beslut fattas. För att underlätta inflytande och delaktighet så har bland annat kontinuerliga möten med LSS-rådet och Kommunala handikapprådet

socialtjänstlagen i ordinärt och särskilt boende för personer upp till 65 år som har behov av sådana insatser på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Nämnden ansvarar även för uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen.

också 23 boenden fördelat på åtta upphandlingar.

Utveckling av hälso- och sjukvård

Ett nytt arbetssätt har tillsammans med Region Uppsala införts för personer som vårdats inom slutna somatiska vård. En riktlinje för samverkan inom Uppsala kommun vid hemgång efter sjukhusvistelse har beslutats av omsorgsnämnden, äldrenämnden och socialnämnden. Riktlinjen ger förutsättningar för en god och säker hemplanering, en sammanhållen vård- och omsorgskedja och ger bättre förutsättningar för analys av statistik och kvalitet om utskrivningar.

hållits. Brukarombudets uppdrag har skapat ytterligare en plattform för dialog och samarbete. Nämnden har också beslutat att samtliga nämndsammanträden är öppna för allmänheten som en del i att kommuninvånaren ska ha möjligheten att vara delaktig i att utforma samhället.

Nämnden har även lyckats förbättra samverkan mellan myndighetsutövningen och den kommunala utföraren. Under året har ett samarbete resulterat i att tolv brukare numera får sina behov tillgodosedda av omsorgsnämndens utförare istället för i kostsamma placeringar i privat regi.

Omsorgsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	2	2	-1	0
Vård och omsorg om äldre (SoL HSL)	127	86	41	15
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	1 449	1 515	-66	-21
varav öppna insatser	30	32	-2	-1
varav insatser enligt SoL och HSL	372	346	25	25
varav insatser enligt LSS	1 048	1 137	-89	-46
Nämnden totalt	1 578	1 603	-25	-6
	KF-budget	Bokslut		
Nettoinvesteringar	1	2		

Omsorgsnämnden redovisar ett underskott på 25 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse med 1,6 procent. En stor del av avvikelse inom omsorgsnämnden förklaras av att nämnden ålagts särskilda avgifter från Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO).

I arbetet för att nå en hållbar ekonomi har omsorgsnämnden arbetat med framför allt särskilda boendeformer, lokaler och resurs- och ansvarsfördelning inom nämndens ansvarsområde samt mellan omsorgsnämnden och andra nämnder och huvudmän. Under 2018 har stort fokus legat på att anpassa och samordna verksamheten till den nya förvaltningsorganisationen där produktionsförvaltningarna och övrig

förvaltning byggts samman i en ny organisation.

Det verkliga kostnadsutfallet inom de verksamheter som nämnden ansvarar för har i många år avvikit från de ramar verksamheterna blivit tilldelade av kommunfullmäktige. Exempelvis kostar insatser enligt lagen om stöd och service 89 miljoner kronor mer, medan ett flertal andra verksamheter kostar mindre än de ramar som kommunfullmäktige satt upp per verksamhet inom nämnden. För att nå en mer korrekt fördelning av kommunbidraget har nämnden inför 2019 föreslagit att kommunbidraget justeras och flyttas från främst insatser för äldre enligt socialtjänstlagen till insatser enligt lagen om stöd och service.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

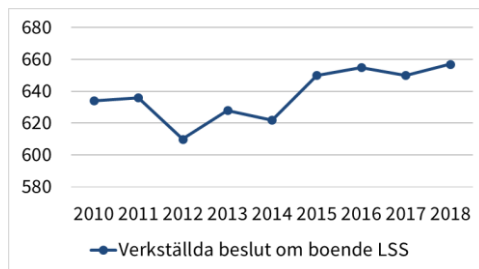
Uppsala kommun har stora problem med ej verkställda beslut enligt lagen om stöd och service 9:9. Under 2017 så rapporterades hela 61 ej verkställda beslut som mest. Den senaste jämförelsen som går att göra med riket (Inspektionen för vård och omsorg har slutat rapportera på den detaljnivån) visar att Uppsala redan 2016 hade en av landets längsta köer.

Under 2018 har nämnden startat tre nya boenden och speciallösningar för ett par individer som haft särskilda stödbehov. Det har lett till att ej

verkställda beslut minskade från cirka 60 personer vid årets början till cirka 50 i slutet av 2018. Trenden har dock svagt börjat vända uppåt igen. Den långa kön av ej verkställda beslut leder också till att fler ansöker om särskild avgift hos Inspektionen för vård och omsorg. Under 2018 var det totala ansökningsbeloppet över nio miljoner kronor, men inget beslut har fattats i dessa ärenden.

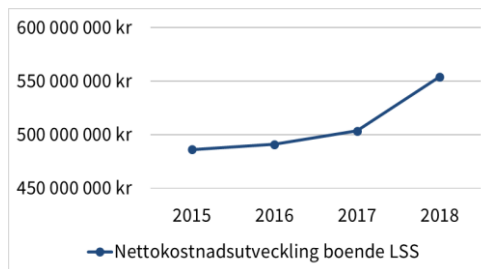
Det är en utmaning för nämnden att verkställa fler beslut samtidigt som antalet nya beslut överstiger antalet avslutade. Under 2018 har antalet

verkställda beslut om boende enligt lagen som stöd och service ökat. Under 2018 har också nettokostnaderna för

Diagram. Verkställda beslut i Uppsala kommun, antal.

boende enligt lagen som stöd och service ökat kraftigt.

Diagram. Nettokostnad, kronor.

Förutom att fler beslut verkställs beror kostnaderna på dyra speciallösningar för att möta komplexa stödbehov, dyrare lokaler samt stora kostnader för ombyggnationer och renoveringar för att lokalerna ska vara i brukligt skick. Nettokostnaden för boende enligt lagen om stöd och service ökade med 50 miljoner kronor från 2017 till 2018, vilket är 23 miljoner kronor mer än budgeterat. Ökningen är stor, men vid jämförelse av kostnad per brukare med

övriga kommuner i R9-nätverket finns Uppsala kommun i det lägre spannet.

Uppsala kommun har tidigare varit en bidragstagare i det nationella utjämningsystemet för kostnader enligt lagen om stöd och service, men har nu blivit en bidragsgivare. Den nya nivån på kostnader för insatser för boende leder till svårigheter för nämnden att nå en ekonomi i balans och samtidigt minska kön av ej verkställda beslut.

Framtida utmaningar

Fokus på hållbara lösningar.

Omsorgsnämndens ekonomiska planering kommer riktas mot att intensifiera arbetet för att

- verkställa beslut inom rimlig tid för att öka rättssäkerheten för medborgaren och minska risken för särskilda avgifter från Inspektionen för vård och omsorg för ej verkställda beslut,
- planera och skapa hållbara lösningar för särskilda boendeformer,
- utnyttja resurser och lokaler effektivt samt
- säkerställa ändamålsenlig kompetensförsörjning.

Samverkan för en effektiv, tillgänglig och hållbar hälso- och sjukvård

Behovet av samverkan mellan olika huvudmän är tydligt för att uppnå god kvalitet för den enskilde samt för att tydliggöra ansvar och kostnader.

Utmaningen är en förbättrad patientsäkerhet i samverkan med Region Uppsala samt ett effektivt användande av nämndens resurser. För att möta utmaningen med psykisk ohälsa i alla åldrar behövs strategiska förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan Uppsala kommun och Region Uppsala. En nära samverkan är också en förutsättning för att invånarna ska få tillgång till jämlik och kvalificerad vård och omsorg.

Digitalisering

Samhällets digitala utveckling erbjuder stora möjligheter för att bemöta ökade förväntningar och samhällsutmaningar. Omsorgsnämnden behöver använda IT och information på ett smart sätt för att förbättra servicen, höja kvaliteten och effektiviteten och för att stödja innovationskraften och delaktigheten.

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg i alla åldrar (inte ekonomiskt bistånd). Det inkluderar stöd till barn, ungdomar och deras föräldrar, samt stöd till personer med missbruks- eller annan beroendeproblematik. Nämnden ansvarar också för bostadssociala frågor, mottagande av

Viktiga händelser under året

Utvecklade partnerskap med civila samhället

Ett underlag för idéburet offentligt partnerskap kring hemlösa personer har utarbetats tillsammans med Stadsmissionen och beslut har fattats i nämnden. För långvarigt hemlösa personer finns en öppen mottagning. Nämnden arbetar aktivt med partnerskap tillsammans med Röda Korset och Tjejers rätt i samhället. Varje partnerskap löper över tre år och följs upp inom ramen för överenskommelserna. Övriga två löper till och med 2020. Frälsningsarmén har riktat om sin verksamhet inför 2019 och kommer med stöd från socialnämnden att bedriva kvinnohärbärge. Nämnden har fördelat kommunbidraget för föreningsbidrag.

Måluppfyllelse

Nämnden har uppnått övervägande del av kommunfullmäktiges inriktningsmål och övriga mål bedöms ha nåtts i hög grad. En stor förbättring har skett när det gäller målet *Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi* där nämnden nu kan uppvisa ett positivt ekonomiskt resultat jämfört med förra årets underskott. Socialnämnden har 50 uppdrag. Av dem är 21 helt genomförda och 23 löper enligt plan. Fem uppdrag är försenade jämfört med tidigare planering och ett uppdrag är stoppat.

Vid årsskiftet avslutades ett treårigt projekt som drivits tillsammans med fackliga organisationer för att behålla och rekrytera socionomer inom den

ensamkommande barn, EU-migranter, familjerättsliga frågor, samordning av arbetet för att motverka våld i nära relation och insatser för den nationella minoriteten romer. Socialnämnden ansvarar även för förebyggande ANDT-arbete.

Stöd till ensamkommande

Omställningsarbetet när det gäller ensamkommande har varit omfattande under året och flera HVB-boenden har avvecklats eller ställts om till stödboende.

Bättre arbetssätt

För att förbättra kvaliteten för nämndens målgrupper ett intensivt arbete pågått under året för att kartlägga förvaltningens processer. Processkartläggningarna har genererat en mängd förbättringsarbeten, t.ex. förtydliganden av roller, ansvar och samarbeten som ökat kvaliteten för medborgarna, förenklat för medarbetarna och gett en ökad effektivitet i organisationen.

myndighetsutövande delen av den sociala barn- och ungdomsvården. Under 2018 behövde nämnden fylla ut färre vakanser för socialsekreterare än under 2017. Medarbetarundersökningen 2018 visar på förbättringar inom de flesta delarna. Den största förbättringen gäller bedömningen av arbetssituationen, särskilt när det gäller stress. Nämnden bedömer att förbättringen beror på att arbetssituationen har förbättrats, bland annat på grund av färre vakanser inom myndighetsutövningen för barn och ungdomar jämfört med 2017 års mätning. Det har också blivit en förbättring av sjukfrånvaron, som har minskat från 7,4 procent 2017 till 5,3 procent 2018.

Socialnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	5	5	0	0
Missbrukarvård och övrig vård för vuxna	177	178	-2	-6
Barn- och ungdomsvård	477	483	-6	-16
Familjerätt och familjerådgivning	18	18	0	-6
Flyktingmottagande	12	-18	29	9
Nämnden totalt	688	667	21	-19

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	1	0

Socialnämnden redovisar ett överskott på 21 miljoner kronor. Den avgörande anledningen är intäkter som erhållits under 2018 men avser tidigare år. Verksamheten för ensamkommande barn har fått 29 miljoner kronor i momsersättning ifrån Skatteverket och ersättning ifrån Migrationsverket för 2016 och 2017 års verksamhet.

Barn och ungdomsverksamheten redovisar ett underskott på sex miljoner kronor som beror på att nämnden har haft svårt att hantera det höga inflödet av ärenden och beslutade insatser inom lagd budget. Verksamheten jobbar aktivt för att minska dyrare HVB-placeringar och i stället i högre grad utnyttja öppenvårdsinsatser. En hög andel vakanta tjänster till följd av

svårigheter att rekrytera socialsekreterare har lett till att nämnden behövt hyra in konsulter. Kostnad för inhyrda socialsekreterare blev 12 miljoner kronor, vilket är lägre än 2017 då den uppgick till 20 miljoner kronor.

Missbrukarvård och övrig vård för vuxna redovisar ett underskott på två miljoner kronor på grund av högre kostnader per insats, bland annat för medföljande barn till skyddsplacerade. Kostnaden för skyddsplacerade personer har totalt sett minskat jämfört med tidigare år. Missbrukarvården har högre kostnader för insatser än budgeterat.

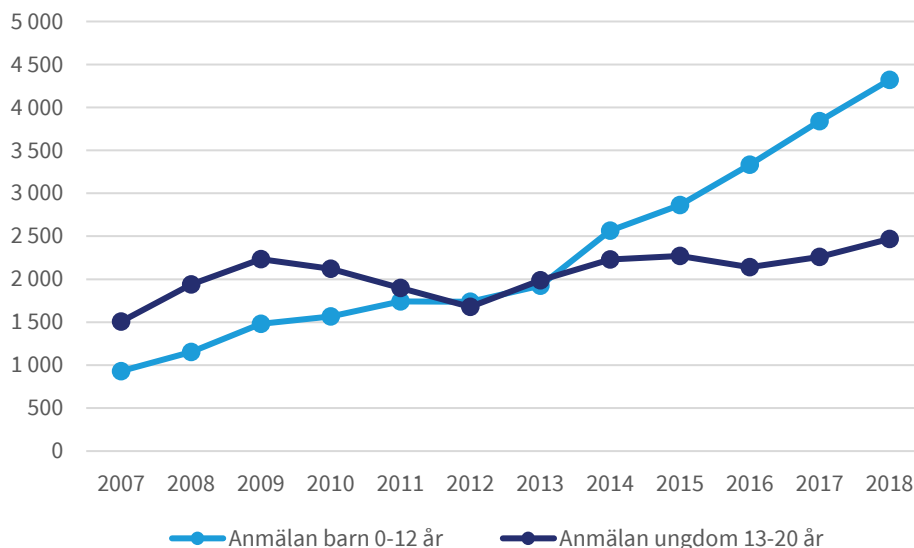
Övriga verksamheter, familjerätt, familjerådgivningen och politisk verksamhet följer budget.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Förändrade behov

Nämndens analyser visar att ökningen av orosanmälningar varit kraftig sedan 2007, där analysen tar sin början, fram till 2017. Det rör sig om en uppgång med 175 procent för barn och ungdomar 0–20 år. Utvecklingen fortsatte

under 2018 och ökningen var åtta procent jämfört med 2017. Särskilt kraftig har ökningen under perioden 2007–2017 varit när det gäller barn 0–12 år. Det rör sig om en ökning av antalet anmälningar med 312 procent.

Diagram. Antal anmälningar fördelat på barn 0–12 år och ungdomar 13–20 år 2007–2018. Källa: egen uppföljning.

En växande befolkning kan endast förklara en mindre del av denna uppgång och den ökning av antal anmälningar som lämnas rörande samma barn eller ungdom kan också bara förklara en del av ökningen. Även ensamkommande kan bara till en mindre del förklara uppgången, eftersom den största ökningen av anmälningar gäller för åldersgruppen 0–12 år där det är ovanligt med ensamkommande.

En viktig förklaring till ökningen är den skärpning i lagstiftningen som gjordes 2013 och som innebar att anmälningskyldiga myndigheter måste anmäla redan vid misstanke om att ett barn far illa. Tidigare var kravet att myndigheterna skulle anmäla när de fått kännedom om något som kunde innebära ett ingripande från socialtjänsten till

barnets skydd. Det är svårt att bedöma hur stor del av ökningen som är en följd av skärpt lagstiftning och hur stor del som beror på att fler barn och ungdomar far illa. Den skärpta lagstiftningen och ökningen av anmälningar gör att socialtjänsten i större utsträckning än tidigare får kännedom om barn och ungdomar som riskerar att fara illa.

Antalet anmälningar har ökat snabbare än antalet arbetade timmar. Under samma tid som orosanmälningarna ökat har antalet arbetade timmar omräknat till heltid inom socialt arbete (*socialsekreterare, konsulter*) ökat med 22 procent. Det har lett till att antalet anmälningar per heltidstjänst kraftigt har ökat under senare år. Samtidigt har nämnden haft svårt att rekrytera och behålla socialsekreterare.

Utveckling av kostnader

Kostnaderna per invånare för barn- och ungdomsvården ökar i jämförbara kommuner och i Sverige som helhet. Utvecklingen i Uppsala har inte samma tydliga uppåtgående trend. Uppsala har också sedan några år tillbaka lägre kostnader än jämförbara kommuner, men högre kostnader än genomsnittet för Sverige som helhet.

Sett över de senaste tio åren har Uppsalas kostnader närmast sig den framräknade kostnad som skulle gälla om Uppsala med sina förutsättningar skulle ha en ambitionsnivå och effektivitet som ligger på genomsnittet för Sverige som helhet (det som kallas referenskostnaden i det statliga kostnadsutjämningsystemet). Under 2017 var nettokostnaden för första gången på tio år lägre än referenskostnaden (-0,5%) för individ- och familjeomsorg. I denna jämförelse ingår även

Framtida utmaningar

Följande utmaningar har nämnden identifierat inför 2019 och framåt:

- Samhällsutvecklingen med ökad polarisering medför risk för social oro, ökat missbruk och kriminalitet.
- Växande behov av socialtjänstens förebyggande, upptäckande och stödjande verksamhet.
- Svårt ekonomiskt läge för nämnden, särskilt när det gäller barn- och ungdomsvården.

försörjningsstöd som ligger inom arbetsmarknadsnämndens ansvar.

Uppsala har en förhållandevis hög andel konsulentstödda familjehem för ensamkommande barn och ungdomar. Det har bidragit till en snabb anpassning av kostnaderna för målgruppen, både på grund av minskade volymer och omförhandlade avtal. Det är en relativt hög genomsnittlig dygnskostnad för interna hem för vård eller boende (HVB).

Uppsala har genomgående lägre kostnader per invånare för missbrukarvård än jämförbara kommuner och Sverige som helhet. När det gäller övrig vuxenvård så är kostnaderna i Uppsala i nivå med jämförbara kommuner, men högre än i Sverige som helhet. Övrig vuxenvård innefattar exempelvis spelmissbruk och våld i nära relationer.

- Utmaningar kring bemanning och kompetensförsörjning.
- Brist på boendemöjligheter i rätt prisnivå för nämndens målgrupper.
- Nya ersättningsreglerna innebär att kommunerna inte erhåller någon ersättning för de ungdomar som är över 18 år som inte uppbär CSN på grund av skolfrånvaro, för de ungdomar som fyller 20 år under året, samt för ungdomar över 18 år som fått svenskt medborgarskap.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden i Uppsala län är en gemensam nämnd för Uppsala, Knivsta, Heby, Tierps, Älvkarleby och Östhammars kommuner. Nämnden har Uppsala kommun som värddkommun. Från och med januari 2019 kommer även Enköping och Håbo kommun att ingå i den gemensamma nämnden (sistnämnda två kommuner ingår sedan första halvåret 2017 i gemensam förvaltning med övriga nämnda kommuner).

Viktiga händelser under året

Färre ensamkommande barn

De senaste två åren har inneburit en kraftig minskning av antalet nya ärenden med ensamkommande barn. Under 2018 har nämnden förordnat god man i 38 nya ärenden för ensamkommande barn (29 av dessa ensamkommande barn bor i Uppsala kommun). Minskningen av antalet ensamkommande barn gäller för hela riket.

Omprövning av samordningsansvaret i Sverige

Länsstyrelsen har tillsyn över överförmyndarverksamheten. Under 2018 har Statskontoret på regeringens uppdrag utvärderat Länsstyrelsens samordning

Måluppfyllelse

Nämnden har arbetat med tre av inriktningsmålen i Mål och budget. Nämnden har uppfyllt två av dessa i hög grad och ett delvis. Nämnden slutförde tre av fem uppdrag. Övriga två löper på enligt plan. Nämnden har exempelvis arbetat för att öka valfriheten för dem som behöver ställföreträdare. Nämnden har även förbättrat arbetsmiljön.

Under 2018 har ett betydligt större antal ärenden med god man för ensamkommande barn avslutats än vad som förväntades i budget. Antalet ärenden under 2018 har minskat med 496 jämfört med budget. Det beror främst på att väldigt många ungdomar blivit uppskrivna i ålder av Migrationsverket.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Tillsynen ska se till att den kommuninvånare som har en ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare ska få det hen har rätt till, både ekonomiskt och rättsligt. Tillsynen utgår från föräldrabalken, förmynderskapsförordningen och lagen om god man för ensamkommande barn.

av tillsyn och tillsynsvägledning gällande gode män och förvaltare. I uppdraget ingår att se hur samordningen kan förbättras och överväga om en länsstyrelse eller någon annan förvaltningsmyndighet bör ha ett sådant samordningsansvar. Utifrån utredningen har det blivit känt att de flesta överförmyndarverksamheter upplever att det finns brister hos Länsstyrelsen. Det stämmer överens med vad som kom fram i Riksrevisionens granskning 2017; Länsstyrelsen tar inget samlat ansvar för vägledning och utbildning av överförmyndare och statistikinsamlingen är undermålig. Statskontoret har ännu inte rapporterat sitt uppdrag.

Nämnden har avvaktat att beslutet om åldersuppskrivning vunnit laga kraft i domstol men har sedan avslutat ärendet. I ett mindre antal ärenden beror minskningen på att ungdomar som varit placerade i Uppsala län men använt någon annan kommun i landet flyttats till anvisningskommunen.

Genom att överförmyndarnämnden är en gemensam nämnd har den gemensam budget, prognos och utfall. Nämnden har en budget på drygt 41 miljoner kronor. Då ingår gemensamma kostnader och alla kommunernas bidrag till den gemensamma budgeten. Nämnden redovisar ett överskott på nära fem miljoner kronor jämfört med budget.

Det kan jämföras med ett underskott på drygt tre miljoner kronor

2017. Uppsalas del av det ekonomiska utfallet redovisas i följande tabell.

Överförmyndarnämnden				
Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Bokslut nettokostnad	Resultat	Resultat föregående år
Politisk verksamhet	16	11	5	0
Flyktningmottagande	9	9	0	-1
Nämnden totalt	24	20	5	-2

	KF-budget	Bokslut
Nettoinvesteringar	0	1

För Uppsala kommuns del redovisar nämnden ett överskott på fem miljoner kronor. Det kan jämföras med ett underskott på två miljoner år 2017. Det som påverkar det ekonomiska resultatet är de intäkts- och kostnadsposter

som endast gäller Uppsala kommun. Det handlar om regleringar av under-/överskott gentemot de andra kommunerna, kostnaderna för Uppsalapolitikererna och bidrag från Migrationsverket.

Utvecklingen inom de verksamheter nämnden ansvarar för

Uppsala läns överförmyndarverksamhet har ungefär samma antal ärenden per anställd som andra större kommuner såsom Stockholm och Malmö, kring 200 ärenden. Av R9-kommunerna har Jönköping, Södertälje och Västerås ungefär lika många ärenden per anställd som överförmyndarnämnden. Övriga kommuner i R9 har mellan 130 och 146 ärenden per anställd. Tidigare har samtliga kommuner i R9 haft färre antal ärenden per handläggare än Uppsala. Detta har ändrats med anledning av att antalet ärenden med ensamkommande barn kraftigt minskat. Uppsala hade under 2015 och 2016 ett mycket stort antal ensamkommande barn med över 120 kommuner som

placerade barn på hem för vård eller boende i Uppsala län.

Statistiken som redovisas är för 2017 eftersom 2018 års statistik inte publiceras förrän under mars månad 2019. Den nationella statistiken för överförmyndares verksamhet innehåller brister, men den tyder på att det finns ett samband mellan antalet ärenden per anställd och kostnad för verksamheten. Nämnden tycks ha en mer kostnadseffektiv verksamhet än flera andra jämförbara kommuner. Det är svårt att mäta kvalitet mellan överförmyndare eftersom inga nationella jämförelser görs kring detta.

Framtida utmaningar

Ökad andel äldre i befolkningen

Under de kommande åren kommer antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas, vilket kommer att ställa stora krav på insatser från det allmänna och även på överförmyndarnämnden. Sannolikt kommer det att innebära en ökning av antalet ärenden.

Svårt att rekrytera

Rekrytering av ställföreträdare till de

allra svåraste uppdragen (personer med svårare psykiska diagnoser och/eller missbruk) kommer även fortsatt att vara problematisk. Norge, Danmark och Finland har redan idag professionaliserat dessa uppdrag.

Professionaliseringen i våra grannländer har föregåtts av flera års utredning och i Sverige har arbetet inte påbörjats trots att diskussion pågått i många år.

Verksamhet i bolagsform

Uppsala Stadshus AB

Uppsala Stadshus AB är moderbolag i stadshuskoncernen och ägs till 100 procent av Uppsala kommun. Uppsala Stadshus AB äger i sin tur 100 procent av aktierna i stadshuskoncernens samtliga 14 dotterbolag, varav 3 är underkoncerner.

Moderbolaget svarar för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning samt ekonomisk kontroll och uppföljning. Moderbolaget har inga anställda.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	-	-	-	-	-
Nettoomsättning, mnkr	7	7	8	5	4
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Balansomslutning, mnkr	6 554	6 267	5 745	5 547	5 239
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-24	-22	-23	97	194
Justerat eget kapital, mnkr	4 056	4 042	4 000	3 975	3 819
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	2%	6%
Investeringar, mnkr	-	-	-	-	-
Soliditet, %	62%	65%	70%	72%	72%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till -24 (-22) miljoner kronor. Det lägre resultatet 2018 beror i huvudsak på högre konsultkostnader till följd av den rättsliga processen kring Skatteverkets nekade ränteavdrag.

Bolagets låneskuld per balansdagen var 1 715 (1 666) miljoner kronor, vilket är en ökning med 49 miljoner kronor sedan föregående år.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Moderbolaget ska verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär och följa upp att dotterbolagen arbetar utifrån de av kommunfullmäktige uppsatta ägardirektiven. Uppsala Stadshus AB svarar för aktiv ägarstyrning och strategisk planering inom bolagskoncernen.

Moderbolaget ska svara för samordningen av bolagskoncernen samt avgöra frågor som är gemensamma för bolagen.

Moderbolaget ska säkerställa att största möjliga samordning sker mellan bolagen och inom kommunkoncernen.

Moderbolaget ska svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning av bolagskoncernen samt för utveckling av effektivare styrning. Moderbolaget ska samordna och nyttja möjligheter till resultatutjämning inom Stadshuskoncernen, bland annat koncernbidragsmöjligheter. Moderbolaget ska vara en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen att fokusera på sina kärnverksamheter. I syfte att uppnå detta ska moderbolaget bland annat ansvara för:

- Ägardirektiven och uppföljningen av dessa

- Löpande dialog med dotterbolagen

- Initiera samarbete i samordnings-/utvecklingsgrupper inom t.ex. ekonomi-, fastighets-, värderings-, investerings- och miljöfrågor och underlätta/driva projektinriktat arbete

- I samverkan med dotterbolagen sätta upp förslag på avkastningskrav samt följa upp och avrapporterar dessa.

- Löpande bevakning och uppföljning av investeringar och avyttringar.

Till följd av fullmäktiges beslut om utökade investeringsramar för projekten nya studenternas och om- och tillbyggnad av stadshuset ges Uppsala Stadshus AB möjlighet att utöka investeringsramen för Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB med 30 miljoner kronor och Uppsala kommun Förvaltningsfastigheter AB med 80 miljoner kronor. Medlen avser oförutsedda ej budgeterade kostnader i projekten och får tas i anspråk efter Uppsala Stadshus AB:s godkännande.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

AB Uppsala Kommuns Industrihus

AB Uppsala Kommuns Industrihus är ett strategiskt instrument för tillväxt och utveckling av näringslivet i kommunen.

Bolaget startades 1972 och hyr sedan dess ut kontors-, industri- och lagerlokaler till Uppsalas näringsliv och offentliga sektor. Den uthyrningsbara ytan uppgår till cirka 190 000 kvadratmeter fördelade på 33 fastigheter. Bolaget erbjuder lokaler för olika ändamål till konkurrenskraftiga priser, för att öka nyföretagandet och för att erbjuda lösningar till Uppsalas näringsliv när lokalbehovet ändras.

Verksamheten bedrivs i huvudsak inom tre huvudområden; förvaltning, uthyrning och utveckling. Bolaget arbetar kontinuerligt med att anpassa verksamheten utifrån ägardirektiven och med att utveckla och förädla fastighetsbeståndet utifrån hållbarhet. Det kontinuerliga utvecklingsarbetet består i ett flertal mindre underhållsprojekt och ett fåtal stora genomgripande om- och nybyggnationer.

AB Uppsala Kommuns Industrihus bildar tillsammans med sina nio dotterbolag en underkoncern till Uppsala Stadshus AB.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	26	27	24	22	19
Nettoomsättning, mnkr	159	170	168	152	160
Andel av koncernens nettoomsättning, %	4%	5%	5%	5%	6%
Balansomslutning, mnkr	1 446	1 243	1 146	1 089	1 026
Resultat efter finansiella poster, mnkr	33	25	32	9	41
Justerat eget kapital, mnkr	712	672	614	650	637
Räntabilitet på eget kapital, %	5%	4%	5%	1%	6%
Investeringar, mnkr	214	121	94	106	61
Soliditet, %	49%	54%	54%	60%	62%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 33 (25) miljoner kronor. Årets resultat innehåller en realisationsvinst på 13 miljoner kronor för försäljningar av mark till Uppsala kommun. Resultatet innehåller även resultateffekter för utrangeringar och hyresförändringar mot brandförsvaret på sammanlagt 12 miljoner kronor. Justerat för dessa jämförelsestörande poster var årets resultat 32 (25) miljoner kronor. Det högre resultatet 2018 förklaras av tillkommande intäkter för hyresgäst Anpassning och lägre kostnader för skador.

Investeringarna uppgick till 214 (121) miljoner kronor. Samtliga investeringar under året har avsett om- och nybyggnationer. Bolaget har fortsatt med ombyggnationer av hus A i kvarteret Noatun, ett projekt som påbörjades redan 2016. Därutöver har två nya större projekt påbörjats, nya byggnader i Vaksala Eke och byggandet av Bygglogistikcenter.

Det totala marknadsvärdet på bolagets fastigheter var 2 195 (2 171) miljoner kronor. Fastigheternas bokförda värde uppgick till 1 099 (1 048) miljoner kronor.

Bolaget uppfyller avkastningskravet på 32 miljoner kronor i och med att

resultatet före finansiella poster uppgick till 39 miljoner kronor.

Bolagsspecifika ägardirektiv

AB Uppsala Kommuns Industrihus ska vara ett strategiskt instrument för tillväxt och utveckling av näringslivet i kommunen. Det näringspolitiska uppdraget ska leda till en attraktiv kommun byggd på ett mångfacetterat och diversifierat näringsliv.

Bolaget ska på ett effektivt sätt erbjuda ändamålsenliga lokaler inom kommunen till konkurrenskraftiga priser

Bolaget ska pröva särskilda lokaler för inkubatorverksamhet.

Bolaget ska arbeta strategiskt för att säkerställa en god omsättningshastighet på sina fastigheter och genom uppföljning, löpande för ägaren, redovisa sin omsättningsstrategi.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Strategiskt instrument för tillväxt och utveckling

I takt med att Uppsala kommun expanderar omvandlas gamla industriområden till bostadsområden för att kunna tillgodose ett växande behov av centralt belägna bostäder. För att tillgodose näringsidkares behov av verksamhetslokaler behövs därför både en förtätning inom befintliga industriområden och utveckling av nya. Bolaget har under året bedrivit ett antal olika utvecklingsprojekt med syftet att tillgodose detta behov.

Ändamålsenliga lokaler

AB Uppsala kommuns Industrihus ser kontinuerligt över fastighetsbeståndet och bevakar marknaden så att bolaget kan identifiera de behov som finns i Uppsala. Genom att bolaget erbjuder alternativ till privata fastighetsägare och bidrar till en större mångfald av lokaler får fler företag möjlighet att hitta en lokal som passar just deras verksamhet till ett konkurrenskraftigt pris.

Vakansgraden den 31 december 2018 var 16 (11) procent. Den ökade vakansgraden beror på tomställning av lokaler i Librobäck inför kommande förändringar av området.

Näringslivets utveckling, nyetableringar och inkubatorsverksamheter

AB Uppsala kommuns Industrihus har ett nära samarbete med näringslivsenheten i Uppsala kommun som aktivt deltar i nätverk och olika entreprenörsammanhang för att skapa nya kontakter med potentiella egenföretagare, näringsidkare och inkubatorsverksamheter. Under 2018 intensifierades samarbetet med företagsinkubatorn Drivhuset och Almi för att nå fler egenföretagare. För att främja det lokala entreprenörskapet stödjer AB Uppsala Kommuns Industrihus också Företagsänglarna som partner och Ung Företagsamhet som guldpartner. Bolaget har även en kontinuerlig dialog med olika företagforum, studenter och forskare som har behov att testa produkter och affärsidéer.

Fyrishov AB

Fyrishov AB äger och driver besöksmålet Fyrishov, en av Sveriges mest besökta arenor med drygt 1,3 miljoner besök under 2018. Bolaget driver också det populära stadsdelsbadet Gottsundabadet i Gottsunda Centrum med nästan 85 000 besök under 2018.

På Fyrishov finns en stor badanläggning som innehåller ett äventyrsbad, en simbassäng med olympiska mått, undervisnings- och träningsbassänger, relaxavdelning och utomhusbad med tillhörande parkområde. Här erbjuds även träning, tävlingar och aktiviteter för både nybörjare och elitidrottare. Varje år genomförs på Fyrishov tävlingar och evenemang inom idrott, men även många möten, mässor och

evenemang inom andra områden. Till verksamheten hör också en stugby och camping som har öppet året runt samt ett aktivitets- och parkområde utomhus med beachvolleyboll, bangolf, fotboll och kanotuthyrning och parkeringar.

I april 2017 beslutade Uppsala kommunfullmäktige om att ge bolaget i uppdrag att bygga en ny simhall samt att utveckla den befintliga badanläggningen på Fyrishov. Därutöver fick bolaget i uppdrag att utreda byggnationen av en ny entré till Fyrishovsanläggning. Under 2018 har arbete med ändring av detaljplan pågått och en förstudie påbörjats.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	98	97	96	96	94
Nettoomsättning, mnkr	104	91	101	103	96
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	4%	4%	4%
Balansomslutning, mnkr	389	384	332	334	339
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-10	-16	-8	-4	-8
Justerat eget kapital, mnkr	51	51	9	7	13
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Investeringar, mnkr	7	32	9	19	8
Soliditet, %	13%	13%	3%	2%	4%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till -10 (-16) miljoner kronor. Under 2017 var äventyrsbadet stängt för renovering under perioden april-september. Årets högre resultat beror i huvudsak på att äventyrsbadet varit i drift under hela 2018. Under sommaren 2018 var Gottsundabadet stängt för renovering. Intäktsbortfallet från stängningen kompensades av fler badgäster på Fyrishovs utebad i och med den varma sommaren.

Årets investeringar var 7 (32) miljoner kronor. Under året har bolaget renoverat receptionen och foajén, utrustat Hall A med trägolv samt investerat i ny ljud- och ljus teknik för att kunna arrangera idrottsevenemang på nationell och internationell nivå.

Bolaget uppfyller avkastningskravet på -11 miljoner kronor i och med att resultatet före finansnetto var -6 miljoner kronor.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Fyrishov AB ska bidra till en ökad folkhälsa genom att erbjuda en arena för fritid, idrott, bad, och rekreation som är välkomnande för alla.

Arenan och badet, som besöksattraktion, ska stärka den positiva bilden av Uppsala som bostadsort, besöksmål och som en attraktiv stad för lokalisering av företag.

Bolaget ska ansvara för driften av verksamheten i Fyrishovsanläggningen och efter uppdrag Gottsundabadet i Uppsala kommun.

Bolaget ska samverka med andra aktörer inom besöksnäringen, och särskilt inom Uppsala Stadshuskoncernen, för att stärka Uppsala som besöksmål och uppnå samordningsvinster.

Bolaget ska tillhandahålla en plats för aktiviteter för förbättrad folkhälsa, särskilt bland äldre, samt för skolidrott till Uppsalas skolor.

Bolaget ska verka för ökad simkunnighet i Uppsala, bland annat genom att tillhandahålla en plats för simundervisning till Uppsalas skolor.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Bad, idrott och fritid

Bolagets kärnverksamheter är bad, idrott, fritid och rekreation med fokus på folkhälsa och simkunnighet. Simskolor för barn, unga, vuxna och anpassade grupper finns både på Fyrishov och på Gottsundabadet.

Många Uppsalabor tränar på Fyrishov eller Gottsundabadet, genom skolan, i en förening eller individuellt. Fyrishov är också hemmaarena för många av Uppsalas idrottare. Från och med säsongen 2018/2019 har Uppsala Basket herrar Fyrishov som sin hemmaarena.

I samband med seniorluncherna har bolaget erbjudit en rad hälsoaktiviteter för seniorer, exempelvis simträning, aquazumba, avguss och bowling.

Flertalet av evenemangen på Fyrishov under 2018 var skol- och idrottsevenemang. Men också mässor, möten, konferenser och festivaler av olika slag förekom.

Affärsmässig samhällsnytta

Bolaget bidrar direkt genom sin verksamhet till en ökad samhällsnytta för Uppsala, till exempel med ökad

simkunnighet, ökad folkhälsa och en del av besöksnäringens utveckling.

Bolagets anläggningar har hög tillgänglighet, i öppettider, fysisk tillgänglighet och socioekonomiska faktorer.

Fyrishovs simakademi har för tredje året i rad erbjudit sommarsimskola för Sprint-elever i samverkan med skolan och Upsala simsällskap. Under 2018 fick Fyrishov, via Utbildningsförvaltningen medel från Socialstyrelsen inom ramen för det nationella uppdraget om avgiftsfri simundervisning för förskoleklasser. Inom uppdraget erbjöds även barn i förskoleålder gratis entré på fritiden för att öka vattenvanan.

Bolaget har en genomarbetad miljöprofil med en Svanen-certifierad restaurang, Green Building certifierade multihallar och två egna solcellsanläggningar. På kundparkeringen finns laddstolpar för elbilar och bolagets fordonspark består av elfordon.

Under året ändrades kollektivtrafikens stornät. Fyrishov nås både från centrum och via den nya ringlinjen.

Destination Uppsala AB

Destination Uppsala AB ansvarar för stadens turistinformation, att projektleda kommunens större evenemang och att samarbeta med den lokala näringen i syfte att bidra till tillväxt och utveckla mötes- och evenemangindustrin i Uppsala. Bolaget ansvarar även för marknadsföringen av Uppsala som besöksmål samt för besöksdelen av platsvarumärket Uppsala.

Bolaget ska positionera Uppsala som destination genom att marknadsföra staden till utvalda marknader och målgrupper. Målet är att skapa förutsättningar som genererar intäkter och

möjliggör utveckling för Uppsalas besöksnäring.

1 januari 2017 förvärvade det vilande bolaget Uppsala R3 AB inkråmet från Destination Uppsala AB, (org.nr. 556307-5042), ett av Uppsala kommuns delägda bolag. I samband med inkråmsförvärvet ändrades bolagets namn till Nya Destination Uppsala AB och i början av 2018 ändrades bolagets namn åter till Destination Uppsala AB. Jämförelsesiffrorna i tabellen nedan avser den vilande verksamheten i Uppsala R3 AB för åren 2014–2016.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	20	19	0	0	0
Nettoomsättning, mnkr	23	13	0	0	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	0%	0%	0%	0%
Balansomslutning, mnkr	12	19	0	0	0
Resultat efter finansiella poster, mnkr	2	2	0	0	0
Justerat eget kapital, mnkr	1	2	0	0	0
Räntabilitet på eget kapital, %	154%	101%	-	-	-
Investeringar, mnkr	-	-	-	-	-
Soliditet, %	10%	9%	97%	97%	100%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 2 (2) miljoner kronor och är i nivå med föregående år.

Bolaget uppfyller avkastningskravet på 0 miljoner kronor i och med att resultatet före finansiella poster var 2 miljoner kronor.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska arbeta i enlighet med den fastställda Strategin för besöksnäringen. (KF 2014-11-24)

Bolaget ska utveckla och marknadsföra den del av varumärket Uppsala som rör besöksnäringen. Detta ska ske i nära samarbete med näringslivet och andra externa aktörer utifrån den av kommunstyrelsen beslutade varumärkespositionen. (KS 2016-04-06)

Bolaget ska värva och utvecklar evenemang, möten och besöksrelaterade etableringar i Uppsala.

Arbetet sker i nära samarbetet med angränsade kommuner, organisationer, näringslivet och universiteten i syfte att stärka Uppsalas position inom besöksnäringen.

Bolaget ska koordinera samverkan mellan de arenor som kommunen helt eller delvis finansierar samt projektleder evenemang på uppdrag av Uppsala kommun eller externa aktörer.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Besöksnäringstrategi

Bolaget har under året arbetat i enlighet med den fastställda Strategi för besöksnäringen och baserat val av insatser utifrån lagd strategi.

Platsvarumärke Uppsala

Under året har bolaget gjort flertalet marknadskampanjer och insatser för att stärka platsvarumärke Uppsala och öka platsens attraktivitet som besöksmål. Insatser har gjorts mot valda marknader och målgrupper, i samarbete med näringslivet och andra externa aktörer.

Värkning av evenemang

Bolaget värvar och utvecklar evenemang, möten och besöksrelaterade etableringar till Uppsala. Arbetet har skett i nära samarbete med lokala förvaltningar, föreningsliv och näringslivet. På grund av Uppsalas periodvisa

brist på hotellkapacitet har fokus legat på att värva beläggning under helger och månader som statistiskt är mindre intensiva. Ett stort fokus har också lagts på utvecklings- och utvärderingsmätningar med återkommande uppsalaevenemang.

Arenor

Bolaget koordinerar samverkan mellan de arenor som kommunen helt eller delvis finansierar genom partnerskapet Uppsala Convention Bureau.

Projektledning

Bolaget projektleder evenemang och utvecklings- och samverkansprojekt på uppdrag av Uppsala kommun eller externa uppdragsgivare. Under året har femton uppdrag genomförts, nio evenemang och sex utvecklings- och samverkansprojekt. Uppdragen varierar i storlek, tid och resurser.

Uppsalahem AB

Uppsalahem AB är moderbolag i en koncern med fyra dotterbolag. Uppsalahem AB är ett allmännyttigt kommunalt bostadsbolag.

Bolaget bidrar till att stärka kommunens utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och utveckla hyresfastigheter och erbjuda boenden för olika faser i livet. Bolaget erbjuder även bostäder för studenter, ungdomar och seniorer. Målet är att skapa trygga,

trivsamma och hållbara boendemiljöer. Uppsalahem AB är Uppsalas ledande bostadsbolag med cirka 16 000 bostäder, inklusive bolagets studentbostäder. Totalt bor nästan 30 000 Uppsalabor i bolagets hyresrätter.

Förutom bostäder förvaltas även lokaler till en yta av drygt 75 000 kvm. Uppsalahem är en av Uppsalas största byggherrar.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	259	256	269	262	253
Nettoomsättning, mnkr	1 351	1 284	1 222	1 181	1 132
Andel av koncernens nettoomsättning, %	44%	45%	45%	45%	44%
Balansomslutning, mnkr	11 991	11 735	10 618	9 652	9 070
Resultat efter finansiella poster, mnkr	294	665	224	233	235
Justerat eget kapital, mnkr	4 368	4 137	3 533	3 306	3 074
Räntabilitet på eget kapital, %	7%	16%	6%	7%	8%
Investeringar, mnkr	866	1 161	832	847	785
Soliditet, %	36%	35%	33%	34%	34%

Ekonomiskt utfall

Uppsalahem redovisar ett resultat efter finansiella poster på 294 (665) miljoner kronor, vilket är 371 miljoner kronor lägre än föregående år. I resultatet föregående år ingick flera jämförelsestörande poster från realisationsvinster, utrangeringar, försäkringsersättningar och återförda nedskrivningar på totalt 404 miljoner kronor. Även årets resultat innehåller jämförelsestörande poster, men med ett betydligt lägre belopp. Justerat för dessa jämförelsestörande poster uppgick årets resultat till 275 (261) miljoner kronor. Det högre resultatet 2018 förklaras huvudsakligen av att beståndet ökat med fler nyproducerade hyresbostäder.

Investeringarna 2018 var 866 (1 161) miljoner kronor. Huvuddelen av

investeringarna består av nyproduktion av hyresbostäder. Det totala marknadsvärdet på bolagets fastigheter var per den 31 december 2018 24 409 (22 268) miljoner kronor, inklusive pågående projekt. Till pågående projekt räknas igångsatt nyproduktion, byggrätter som exploateras och råmark. Fastigheternas bokförda värde, inklusive pågående projekt, uppgick till 11 591 (11 076) miljoner kronor. Övervärdet vid årsskiftet uppgick till 12 818 (11 192) miljoner kronor.

Bolaget uppfyller avkastningskravet på 367 miljoner kronor i och med att resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, var 398 miljoner kronor.

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Uppsalahem AB ska, som allmännyttigt bostadsbolag bidra till att stärka kommunens utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och bygga bostäder, främst hyresfastigheter i Uppsala.</p>	<p>I arbetet med hållbar stadsutveckling ska Uppsalahem särskilt fokusera på energibesparingar i hållbara renoveringsmodeller utifrån socialt, ekologiskt såväl som ekonomiskt perspektiv samt att minska boendesegregationen och social oro.</p>
<p>Uppsalahem AB ska erbjuda kunderna boende för olika faser i livet. Med utgångspunkt i den av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för bostadsförsörjning, ska Uppsalahem bidra till att nya lägenheter tillkommer i kommunen.</p>	<p>Uppsalahem ska verka för ett brett utbud av kommersiell och samhällelig service i de områden där Uppsalahem verkar.</p>
<p>Utifrån allmännyttans grunder och affärsmässiga principer ska Uppsalahem söka uppnå en hög nyproduktionsnivå av hyreslägenheter per år.</p>	<p>Uppsalahem ska erbjuda minst sju procent av nyuthyrningen per år till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand. (Nyuthyrning definieras som det antal lägenheter AB Uppsalahem hyr ut per år).</p>
<p>Uppsalahem ska vara en aktiv part i Uppsalas stadsutveckling och därmed samverka med övriga bolag och nämnder i arbetet med att utveckla nya och renovera befintliga stadsdelar.</p>	<p>Uppsalahem ska använda bostadsförmedlingen för förmedling av befintliga och tillkommande lediga hyresbostäder enligt särskilt avtal i likhet med andra aktörer</p>
<p>Uppsalahem ska öka byggande av flerfamiljshus på landsbygden.</p>	

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Uppsalahem bidrar till hållbar tillväxt

En del av nyuthyrningen är dedikerad till bostadssociala ändamål. 15 % (49 lägenheter) av nyuthyrningen under 2018 har hyrts ut till Uppsala kommun för bostadssociala ändamål. För 2018 har ytterligare 166 lägenheter hyrts ut till nyanlända.

Marknaden

Under 2018 fortsatte trenden med pausade bostadsrättsprojekt och rapporter om längre försäljningstider. Flera bostadsrättsaktörer valde under året att omvandla planerade bostadsrätter till hyresrätter på grund av den svaga försäljningen. Kommunens ambition är att bostadsbyggandet ska uppgå till 2 000–3 000 nya bostäder årligen. I detta läge är det viktigt för bolaget att dels prioritera mellan nyproduktionsprojekt och dels hålla nere hyrorna vid nyproduktion och renovering.

Fortsatt nyproduktion

Bolaget har under året börjat bygga 133 nya bostäder samt haft inflyttning i

528 färdigställda bostäder. Under de senaste åren har flera andra byggherrar valt att bygga hyresrätter i Uppsala, det gör att Uppsalahem inte ensamt behövt ta ansvar för hyresrätterna i Uppsala.

Miljö och energieffektivisering

Bolagets mål är att minska energianvändningen med 40 procent vid alla renoveringar. Vid nyproduktion och renovering undersöks möjligheterna att använda sig av ny energiteknik. Under 2018 har bolaget installerat två nya solvärmeanläggningar.

Fordonsflottan byts ut successivt för att fasa ut fossila bränslen, samt att materialval görs med hänsyn till miljö. Energieffektiviseringen har hittills resulterat i en minskning med 18 procent sedan 2007.

Bolaget strävar efter blandade upplåtelseformer i hela Uppsala och har under året jobbat med utökad samverkan kring trygghet.

Uppsala bostadsförmedling AB

Uppsala bostadsförmedling AB förmedlar hyresrätter från hyresvärdar till bostadssökande i Uppsalaregionen. Hyresvärdar är både privata och allmännyttiga bostadsbolag. Förmedling av bostäder sker i en öppen och transparent förmedlingstjänst till den bostadssökande som har längst kötid och uppfyller hyresvärdens kriterier. God service, enkelhet och tillgänglighet präglar bolagets tjänster och kontakter

med bostadssökande, hyresvärdar och övriga intressenter.

Under 2018 har bostadsförmedlingen förmedlat 5 712 lediga bostäder, vilket är en ökning med nästan 50 procent sedan året innan. Den 31 december 2018 fanns drygt 100 000 bostadssökande i bostadskön, en ökning med 8 procent sedan föregående årsskifte.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	27	21	18	3	-
Nettoomsättning, mnkr	26	24	7	0	-
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	0%	0%	-
Balansomslutning, mnkr	29	28	26	13	-
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-0,8	2	-6	-2	-
Justerat eget kapital, mnkr	7	7	7	7	-
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	24%	neg	neg	-
Investeringar, mnkr	2	3	8	3	-
Soliditet, %	25%	26%	28%	56%	-

Ekonomiskt utfall

Resultatet uppgick till -0,8 (2) miljoner kronor och är 2,8 miljoner kronor lägre än föregående år. I utfallet ingår kostnader hänförliga till bolagets flytt till nya lokaler. Rensat för dessa jämförelsestörande poster avviker resultatet 2 miljoner kronor jämfört med föregående år. Bolaget hade inga jämförelsestörande poster under 2017. Avvikelsen är hänförlig till högre personalkostnader kopplade till en växande organisation. Kostnadsökningen har dämpats något av att bolaget haft en högre nettoomsättning som förklaras

dels av ett ökat antal bostadssökande, dels ett ökat antal förmedlade bostäder.

Bolaget uppfyllde inte avkastningskravet på 0,5 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster var -0,2 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 2 (3) miljoner kronor och avser investeringar i den nya lokalen som bolaget flyttade till våren 2018.

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Uppsala bostadsförmedling AB ska vara kommunens verktyg för att säkerställa en effektiv hyresrättsmarknad i Uppsalaregionen.</p> <p>Bostadsförmedlingen ska ha god kunskap om och marknadsför bostadsmarknaden i Uppsalaregionen.</p> <p>Bostadsförmedlingen ska verka för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med särskilt fokus på ungdomar.</p>	<p>Bostadsförmedlingen ska bära sina egna kostnader och finansieras genom avgiftsbelagd kö samt vid behov avgift för förmedling.</p> <p>Bostadsförmedlingen ska ha möjlighet att erbjuda efterfrågade tjänster mot ersättning.</p> <p>Bolaget ska spela en viktig roll inom det bostadssociala området.</p>
--	---

Bolaget uppfyller 2018 alla kommunfullmäktiges ägardirektiv utom ett.

Bolaget bär 2018 inte sina egna kostnader i och med att verksamheten både utökats och bytt lokaler. Ambitionen är att bolaget under kommande år ska anpassa verksamheten och därefter kunna bära sina egna kostnader.

En effektiv hyresrättsmarknad med enkelt inträde

Uppsala bostadsförmedling AB ska bidra till en effektiv hyresrättsmarknad. Bolagets strategi är att erbjuda en enkel, trygg, transparent och effektiv förmedlingsprocess som säkerställer förmedling efter kötid och hyresvärdarnas kriterier. Under 2018 har bostadsförmedlingen förmedlat 5 712 lediga bostäder, vilket är en ökning med 48 procent jämfört med 2017. Bolaget har avtal med 27 hyresvärdar.

Uppsala bostadsförmedling AB verkar för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med särskilt fokus på ungdomar. Bolagets strategi är att vara tillgängliga samt erbjuda service och tjänster med hänsyn till målgruppers olika förutsättningar och behov. Riktade informationsinsatser till ungdomar har skett under 2018.

Verksamhet i Uppsalaregionen

Verksamheten stärker regionens attraktionskraft och underlättar för de bostadssökande. En ökad andel hyresrätter möjliggör för fler att skaffa eget boende. Under 2018 har bostäder förmedlats i fem olika kommuner. Bolagets verksamhet finansieras av de bostadssökande. Bolagets mål är dels att sökande ska uppleva att de, till en rimlig kostnad, kan stå i bostadskön för att få en bostad, dels att bostadssökande har lika möjligheter genom bolagets förmedlingstjänst.

Bolaget har under 2018 gjort marknadsinsatser till hyresvärdar mot ersättning. Försäljning av efterfrågade tjänster kan komma att vara en större del av finansieringen i framtiden. Uppsala bostadsförmedling AB spelar en viktig roll inom det bostadssociala området. Samverkan med andra verksamheter i kommunen och intresseorganisationer genomförs i syfte att underlätta för olika målgrupper att kunna söka bostäder via bostadsförmedlingen.

Uppsala Kommuns Fastighets AB

Uppsala Kommuns Fastighets AB är moderbolag i en koncern med tre dotterbolag. Bolaget äger och förvaltar cirka 72 000 kvadratmeter uthyrningsbar yta fördelat på elva fastigheter. De flesta fastigheterna finns i stadsdelen

Gottsunda. Fastigheterna omfattar tre centrumanläggningar för handel, varav den största är Gottsunda Centrum, och cirka 300 hyresbostäder. Utöver det förvaltar bolaget även lokaler för vård, skola, idrott och kultur.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	18	17	19	18	18
Nettoomsättning, miljoner kronor	99	91	87	85	84
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	3%	3%	3%
Balansomslutning, miljoner kronor	1 042	959	913	859	820
Resultat efter finansiella poster, miljoner kronor	42	-1	-3	-3	-6
Justerat eget kapital, miljoner kronor	207	206	204	226	221
Räntabilitet på eget kapital, %	20%	neg	neg	neg	neg
Investeringar, miljoner kronor	46	75	95	56	41
Soliditet, %	20%	22%	22%	26%	27%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 42 (-1) miljoner kronor, vilket är 43 miljoner kronor högre än föregående år. Rensat för jämförelsestörande poster, som främst avser försäkringsersättning kopplat till branden i Gottsundaskolan, är resultatet 6 miljoner kronor lägre än föregående år. Bolaget hade inga jämförelsestörande poster under 2017.

En stor del av avvikelserna förklaras av högre avskrivningar hänförliga till Skogenprojektet, ett projekt som aktiverades 2017. Härutöver har bolaget under året genomfört en omorganisation som resulterat i omställningskostnader och konsultinsatser. I samband med oroligheter i Gottsundaområdet har kostnader uppkommit för skador

på fastigheten och säkerhetsrelaterade åtgärder. Denna kostnadsökning har kunnat dämpas med något högre intäkter från nya hyresgäster och en lägre räntekostnad efter att lån har lagts om till lägre räntenivåer.

Bolagets resultat före finansiella poster och rensat för jämförelsestörande poster uppgick till 1 miljoner kronor. Bolaget uppfyller därmed inte ägarens avkastningskrav på 13 miljoner kronor.

Investeringarna uppgick till 46 (75) miljoner kronor och är 29 miljoner kronor lägre än föregående år. Den lägre investeringsnivån beror på att hyresgästpassningar hänförliga till nya hyresgäster senarelagts.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala kommuns Fastighets AB är kommunens redskap för att bygga, äga och utveckla samt förvalta lokaler och centrumanläggningar och andra lokaler för handel. Bolaget kan även äga bostäder i anslutning till centrumanläggning.

Bolaget ska vara en motor i utvecklingen av lokala stadsdels- och tätortscentrum och stärkt social sammanhållning i kommunen.

Bolaget ska erbjuda, om kommunen begär det, upp till fem procent av nyuthyrningen per år till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand. (Nyuthyrning definieras som det antal lägenheter Uppsala Kommuns Fastighets AB hyr ut per år).

Bolaget ska använda bostadsförmedlingen för förmedling av befintliga och tillkommande lediga hyresbostäder enligt särskilt avtal i likhet med andra aktörer.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Gottsunda Centrum

I strategin för Gottsunda Centrum utgår bolaget från de viktigaste framgångsfaktorerna; dagligvaruhandeln, parkeringarna och kulturen. Gottsunda Centrum har idag mycket framgångsrika livsmedelsaktörer som tillsammans med Systembolaget utgör centrumets ryggrad. Markparkeringar är en ovärderlig resurs och en viktig framgångsfaktor. Gottsunda Kulturhus har ett omfattande utbud av kulturella aktiviteter. Här finns bibliotek, samlings-salar, biosalong, konstateljéer och olika scener för dans och musik. Sammantaget ger det centrumet en unik prägel och ett mervärde som saknas på andra håll.

Social sammanhållning

Genom att följa strategin för Gottsunda Centrum kommer, enligt bolaget, arbetet för stärkt social sammanhållning att utvecklas. Även om

centrumutvecklingen kraftigt bidragit till en positiv utveckling för stadsdelen de senaste 6–9 åren är det dock långt kvar innan Gottsundas stämpel som ut-
anförskapsområde försvunnit. Nyckeln till att långsiktigt säkra utvecklingen ligger i att stärka stadsdelen socialt och skapa en enhet av södra Uppsala.

Bolaget har arbetat med detta genom att driva Kulturpunkten som aktivt samverkar med de fasta institutionerna i kommunen. Exempel på evenemang är Gottsunda Hiphop och SHOUTOUT SyskonSKAP som anordnades för andra året i rad tillsammans med Kulturrådet.

Bolaget driver, tillsammans med Kulturförvaltningen, även ett pilotprojekt som går ut på att tillhandahålla områdesvärdar som ska arbeta tillsammans med polis och socialtjänst för att trygga området.

Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB

Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB bedriver uthyrning av lokaler, huvudsakligen till de olika specialverksamheter som Uppsala kommun har ansvar för. Bolaget äger bland annat stadshuset och Uppsala konsert- och kongresshuset samt flera brandstationer. Det övergripande verksamhetsmålet är långsiktig förvaltning av fastigheterna genom förvärv, avyttring, ägande och bebyggande. Medborgarnas, de kommunala verksamheternas och de berörda nämndernas behov ska säkerställas.

Verksamheten bedrivs i huvudsak inom tre områden; förvaltning, uthyrning och projektutveckling. Bolaget arbetar kontinuerligt med att anpassa verksamheten utifrån ägardirektiven och att utveckla och förädla fastighetsbeståndet med hållbarhet som ledstjärna.

Bolaget har gemensam administration med systerbolaget AB Uppsala Kommun Industrihus. Bolagets styrelse utgörs av representanter från systerbolagets styrelse. Sammantaget innebär det att bolaget drivs utifrån samma regler och rutiner som AB Uppsala Kommun Industrihus.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	0	0	0	0	0
Nettoomsättning, miljoner kronor	25	34	41	37	36
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	1%	1%	1%
Balansomslutning, miljoner kronor	604	371	357	378	390
Resultat efter finansiella poster, miljoner kronor	-13	-7	1	-7	-2
Justerat eget kapital, miljoner kronor	208	175	180	186	190
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	1%	neg	neg
Investeringar, miljoner kronor	191	47	9	5	6
Soliditet, %	38%	47%	50%	49%	49%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till -13 (-7) miljoner kronor. Det lägre resultatet 2018 är till övervägande del en konsekvens av att stadshuset tomställdes sommaren 2017 inför om- och tillbyggnaden av fastigheten och att hyresintäkterna därmed blev lägre. Bolaget har dessutom haft höga el- och uppvärmningskostnader under året relaterat till den kalla och långa vintern.

Årets investeringar var 191 (47) miljoner kronor. Den högre investeringsnivån beror på om- och tillbyggnaden av stadshuset.

Bolagets resultat före finansiella poster uppgick till -10 miljoner kronor vilket innebär att ägarens avkastningskrav på -8 miljoner kronor inte uppfylls.

Bolagsspecifikt ägardirektiv

Bolaget ska särskilt fokusera på att hitta rätt och lämplig förvaltningsform för var och en av de olikartade specialfastigheter som ingår i beståndet.

Utifrån tidigare beslut att utveckla stadshuset ska Förvaltningsfastigheter AB genomföra byggprojektet Stadshus 2020, under förutsättning att igångsättningstillstånd har beviljats av Uppsala Stadshus AB.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Förvaltning och utveckling

Bolaget har fortsatt arbetet med att identifiera, planera och genomföra underhåll i fastighetsbeståndet och sköter sedan två år tillbaka fastighetsförvaltningen i egen regi. En rad underhållsåtgärder har genomförts under 2018, exempelvis byten av ventilationsanläggningar i flera fastigheter och renovering av klimatskalet på Disponentvillan i Ekeby.

I stadshusprojektet har under 2018 arbete utförts med bland annat rivning, schaktning och saneringsåtgärder i byggnaden och av marken. Det nya stadshuset beräknas vara klart för inflyttning till sommaren 2021.

Hållbarhet

Flera åtgärder har gjorts för att spara energi i fastighetsbeståndet och hållbarhetsfrågorna har varit högt prioriterade. Ett flertal energibesparande åtgärder har genomförts och de två första solcellsanläggningarna har installerats på deltidbrandstationer i Storstora och Skyttorp.

Stadshusprojektet är det projekt som har störst påverkan i närmiljön. Bolaget fokus på hållbarhet är hög där målet är att certifiera stadshuset enligt kraven för BREEAM Excellent.

Uppsala Kommun Skolfastigheter AB

Uppsala Kommun Skolfastigheter AB äger, förvärvar, avyttrar, bygger och förvaltar skolfastigheter. Beståndet omfattar idag 134 fastigheter och växer i takt med att nya skolor och förskolor byggs. Fastighetsbeståndet är förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagets uppgift är att erbjuda ändamålsenliga lokaler för skol- och

barnomsorgsverksamhet inom Uppsala kommun. Därigenom ska bolaget bidra till bästa möjliga nyttjande av den samlade fasta egendom, tomträtter och lokaler som används i alla de verksamheter som Uppsala kommun bedriver. Bolagets fastighetsbestånd hyrs till största delen ut till Uppsala kommun.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	72	57	38	37	24
Nettoomsättning, miljoner kronor	562	519	497	477	461
Andel av koncernens nettoomsättning, %	18%	18%	18%	18%	18%
Balansomslutning, miljoner kronor	6 203	5 590	4 882	4 657	4 388
Resultat efter finansiella poster, miljoner kronor	42	47	22	2	22
Justerat eget kapital, miljoner kronor	785	760	694	734	744
Räntabilitet på eget kapital, %	5%	6%	3%	0%	3%
Investeringar, miljoner kronor	807	784	500	249	315
Soliditet, %	13%	14%	14%	16%	17%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 42 (47) miljoner kronor. I resultatet ingick jämförelsestörande poster i form av försäkringsersättningar och utrangeringar. Justeras årets och föregående års resultat för jämförelsestörande poster var 2018 års resultat 9 miljoner kronor högre än föregående år. Uthyrning av nyproduktion och moduler har ökat bolagets intäkter, men också genererat högre fastighetsrelaterade kostnader och avskrivningar. Under året har organisationen vuxit och genererat högre personalkostnader. I och med den snörika och kalla vintern har snörojnings- och uppvärmningskostnaderna väsentligt överstigit föregående års motsvarande kostnader. Investeringsportföljen består av många och stora projekt som driver högre finansiella kostnaderna.

Bolagets resultat före finansiella poster, och rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 158 miljoner kronor. Därmed har ägarens avkastningskrav om 105 miljoner kronor uppfyllts.

Bolagets marknadsvärde på fastighetsbeståndet, exklusive pågående projekt, uppgick per 31 december 2018 till 6 434 (5 244) miljoner kronor, vilket är en ökning med 1 190 miljoner kronor jämfört med föregående år. Ökningen avser främst färdigställda fastigheter för nyproduktion och värdehöjande renoveringar, bland annat Tiundaskolan, Lindbacken och Jumkil. Direktavkastning på fastighetsbeståndet var 5,7 (5,8) procent.

Årets investeringar uppgick till 807 (784) miljoner kronor. Den höga investeringsnivån beror på att bolaget producerat flera nya skolor och förskola.

Under året färdigställde bolaget tre nya grundskolor och tre förskolor med sammanlagt 1 450 nya skol-och förskoleplatser.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden arbeta fram samverkansmodeller för kostnads- och energieffektiva och ändamålsenliga lokallösningar.

Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomföra utbyggnaden av pedagogiska fastigheter för ett växande Uppsala och ta särskilt ansvar för att erbjuda lokaler av god kvalitet och konkurrenskraftiga hyror.

Bolaget ska utgå från det generella lokalprogrammet för funktions- och kvalitetskrav för kommunala verksamhetslokaler.

Bolaget ska arbeta för att skapa hälsosamma utbildningslokaler, bland annat i enlighet med beslutet om giffria förskolor.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Hållbarhet Bolaget

har under året bland annat fokuserat på att kvalitetssäkra energidata. Detta har möjliggjort att energidata kunde tas fram hela fastighetsbeståndet. Arbetet pågår fortfarande med mätinsamling genom fjärravläsning i syfte att få en bättre överblick över energiförbrukningen. Fem nya soleanläggningar har tagits i bruk och bolaget har nu totalt 13 anläggningar och cirka 0,8 kWp installerad effekt i beståndet.

Under året har andelen fordon med fossilfria bränslen utökats från 23 procent till 54 procent. Utfasning av eldningsolja fortgår och sex stycken oljepannor har byggts bort.

Giffria och jämställda förskolor

Genom miljöprovning av produkter och genomaktivt arbete med anvisningar har bolaget arbetat med att tydliggöra material och utförande i projekten. Detta i syfte att minimera

förekomsten av farliga ämnen i skolor och förskolor. Under året har miljöprovning av produkter i den egna driften genomförts och utbyte till mer miljövänliga produkter pågår. Åtgärdsplan för giffria utemiljöer för förskolan har upprättats efter genomförd inventering.

Bolagets arbete med jämställdhetsintegrering enligt CEMR fortlöper. I en jämställdhetsanalys undersöktes förutsättningar för jämställdhet i våra utemiljöer med Bergaskolans utemiljö som pilotobjekt. Resultatet arbetas in i rutiner när det gäller utformning av lektytor.

Uppsala växer smart och hållbart

Genom ansvarsfull resursanvändning och bra materialval har Uppsala kommun Skolfastigheter AB bidragit till att Uppsala växer smart och hållbart. Flera utvecklingsprojekt har skett inom ramen för samarbetet med STUNS.

Uppsala Kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB

Uppsala kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB äger 46 fastigheter med en sammanlagd yta som uppgår till 48 600 kvadratmeter. Utöver de fastigheterna äger bolaget 271 hektar mark. Bolaget utvecklar och förvaltar Uppsalas största utbud av arenor och platser för idrott, fritid, rekreation och evenemang. Anläggningarna finns på attraktiva platser i centrala Uppsala

och i natursköna områden inom hela Uppsala kommun.

Uppsala kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB ska genom nytänkande och ett klimatsmart tänkande förbättra standarden i fastighetsbeståndet och bidra till bästa möjliga tillgänglighet och användande av mark och lokaler.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	18	14	12	9	5
Nettoomsättning, miljoner kronor	73	57	72	69	67
Andel av koncernens nettoomsättning, %	2%	2%	3%	3%	3%
Balansomslutning, miljoner kronor	1 094	736	552	357	330
Resultat efter finansiella poster, miljoner kronor	2	-3	16	5	-2
Justerat eget kapital, miljoner kronor	43	47	43	44	44
Räntabilitet på eget kapital, %	5%	neg	37%	11%	neg
Investeringar, miljoner kronor	365	174	114	49	26
Soliditet, %	4%	6%	8%	12%	13%

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick till 2 (-3) miljoner kronor. Jämförelsestörande poster har under året och föregående år inte varit av betydande belopp. Avvikelsen mot föregående år beror främst på att bolaget färdigställt projekt som genererat positiva driftnetton. I takt med att bolaget ökat investeringsnivåerna har även de finansiella kostnaderna ökat. Investeringsökning och det större fastighetsbeståndet har lett till den växande organisationen och därigenom högre personalkostnader. Under året att personalstyrkan utökats med 4 personer.

Bolagets resultat före finansiella poster och rensat för jämförelsestörande poster uppgick till 14 miljoner kronor, vilket innebär att ägarens avkastningskrav på 10 miljoner kronor har uppfyllts.

Årets investeringar uppgick till 365 (174) miljoner kronor. Den ökade investeringsvolymen beror på att några stora investeringsprojekt, bland annat fotbollsarenan Studenternas och Österängen IP.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska tillsammans med idrotts- och fritidsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden planera för en flerfunktionell användning av lokaler, mark och anläggningar.

Bolaget ska fokusera på att genom underhåll och erforderliga investeringar förbättra standarden på fastighetsbeståndet.

Bolaget ska verka för att erbjuda bra och kostnadseffektiva lokaler och anläggningar.

Bolaget ska verka för att ytterligare förbättra tillgängligheten.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Klimatdriven affärsutveckling och energieffektivisering

Bolaget jobbar med energieffektiviseringsåtgärder i samband med varje större underhållsprojekt. De större åtgärderna under 2018 avsåg Bälungebadet och omfattar ombyggnation av styrsystemet för solpaneler, installation av luftvärmepumpar och ombyggt VA-system. Naturvårdsverket har beviljat en ansökan inom ramen för programmet Stadsinnovationer – spets-teknik. I och med detta fick bolaget möjlighet att testa en hydrofobsand som förväntas reducera uppvärmningsbehovet av konstgräsplaner och därmed minska miljö- och hälsopåverkan från dessa.

Förbättrad standard och kostnadseffektivitet

Bolaget arbetar systematiskt för att öka anläggningarnas standard, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Bolaget har fokuserat på ett antal prioriterade anläggningar vars underhåll varit eftersatt sedan flera år tillbaka. I det bestånd som togs över vid bolagseringen var underhållet väldigt eftersatt, och bolaget har därför ökat takten i underhållsarbetet.

Förbättrad tillgänglighet

Underhållsplanen innehåller alltid åtgärder för att förbättra tillgängligheten, både utanför och intill anläggningarna. Under 2018 har målsättningen varit att åtgärda 70% av de identifierade otrygga miljöerna, såsom belysning och buskage vid entréer.

Uppsala Konsert och Kongress AB

Uppsala Konsert och Kongress AB bedriver konsert-, kultur-, kongress- och restaurangverksamhet i konsert- och kongresshuset vid Vaksala torg. Bolaget hyr även ut lokaler samt arrangerar kongresser, konferenser, möten, mäsor, utställningar och evenemang. Bolaget driver även en restaurang och lunchservering.

Konsert och kongresshuset består av stora salen (1 150 platser), sal B (600 platser), sal C (120 platser), sal D (800 platser bankett, alternativt 1 500 platser stående publik) och flera konferens- och mötesrum. Sedan 2016 finns ytterligare en scen i restaurangdelen som rymmer mellan 200 och 600 besökare.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	67	68	67	67	65
Nettoomsättning, mnkr	57	51	60	52	51
Andel av koncernens nettoomsättning, %	2%	2%	2%	2%	2%
Balansomslutning, mnkr	61	83	55	48	40
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-34	-34	-28	-34	-34
Justerat eget kapital, mnkr	36	36	3	3	2
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Investeringar, mnkr	4	4	6	2	1
Soliditet, %	59%	44%	5%	6%	5%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till -34 (-34) miljoner kronor. Renstat för jämförelsestörande poster blev resultatet -33 miljoner kronor, vilket är 1 miljon kronor högre än föregående år. Bolaget hade inga jämförelsestörande poster under 2017. Under 2018 har fler konferenser genererat både högre konferens- och restaurangintäkter. Bolaget har under året även haft högre konsultkostnader för bland annat implementering av nya system och genomlysningprojekt. Av den anledningen har årets intäktsökning inte fått

så stort genomslag på det redovisade resultatet.

Bolaget har uppfyllt ägarens avkastningskrav om -34 miljoner då det redovisade resultatet före finansiella poster, justerat för jämförelsestörande poster, uppgick till -33 miljoner kronor.

Årets investeringar var 4 (4) miljoner kronor och avsåg utbyte av teknisk utrustning samt inredning i restaurang, kök och övriga lokaler.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala Konsert & Kongress AB ska tillhandahålla en mötesplats för musik och övrig kultur för alla målgrupper.

Bolaget ska aktivt bidra till utveckling av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka och bo i.

Bolaget ska föra dialog och samverka med kultur nämnden, andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Ett hus för alla

Under 2018 inleddes en rad nya samarbeten för att ytterligare stärka huset som en mötesplats för upplevelser, lärande och samvaro för alla Uppsalabor. Tillsammans med Re:Orient arrangerades festivalen Curious Classics som presenterade konstmusik från hela världen. Festivalen Poesi utan gränser, där högstadie- och gymnasieungdomar framför egen poesi skriven på andra språk än svenska, har sedan länge arrangerats årligen i Uppsala och under 2018 genomfördes den med lyckat resultat för första gången på Uppsala

Konsert och Kongress. Under året fick Uppsala även en Internationell Litteraturfestival som invigdes på Uppsala Konsert och Kongress. Bolaget inledde också ett långsiktigt samarbete med Kungliga Musikhögskolan där masterstudenter erbjuds att göra sitt examensarbete i Uppsala.

Under 2018 arrangerades 361 möten med 43 350 deltagare. Utvärderingar som genomfördes under året visade att Uppsala Konsert och Kongress AB var särskilt bra på stora och internationella evenemang.

Uppsala Parkerings AB

Uppsala Parkerings AB erbjuder parkeringskunder, både privatpersoner, fastighetsägare och näringsidkare parkeringslösningar med hög kvalitet till rimliga priser. Bolaget har en aktiv roll i de olika planeringsprocesserna för att bidra till att de övergripande trafikpolitiska målen uppnås.

Bolaget äger ett parkeringsgarage (Centralgaraget) och förvaltar

ytterligare två (Kvarnengaraget och Stadshusgaraget) med sammanlagt cirka 600 platser. Bolaget förvaltar dessutom all gatumarksparkering på allmän plats (cirka 10 000 parkeringsplatser) och 2 500 platser på kommunal kvartersmark. Bolaget deltar i ett antal garageprojekt, där endast projektet Dansmästaren är inne i en byggprocess.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	29	35	28	5	1
Nettoomsättning, mnkr	89	81	70	65	53
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	3%	2%	2%
Balansomslutning, mnkr	233	207	180	178	166
Resultat efter finansiella poster, mnkr	31	27	19	16	16
Justerat eget kapital, mnkr	14	13	13	20	13
Räntabilitet på eget kapital, %	221%	208%	146%	80%	127%
Investeringar, mnkr	37	2	2	0	4
Soliditet %	6%	6%	7%	11%	8%

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 31 (27) miljoner kronor. Rensat från jämförelsestörande post var resultatet 5 miljoner högre än föregående år. Bolaget hade inga jämförelsestörande poster under 2017. Det högre resultatet är främst kopplat till avgiftshöjningar, införande av kvällstaxa och nya avgiftsområden. Dessa infördes under 2017 och har fått helårseffekt i resultatet 2018. Även ökningen i parkeringsanmärkningar och kontrollavgifter har bidragit till högre intäkter. Kostnader för administration, inhyrd personal, säkerhets- och personalkostnader har ökat under året. Kostnadsökningen är främst kopplat till övertagandet av personal för parkeringsservice från Uppsala kommun. Övertagande skedde i maj 2017, men har fått full effekt 2018.

Bolaget uppfyller inte ägarens avkastningskrav på 40 miljoner kronor då det redovisade resultatet före finansiella poster uppgick till 34 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att införandet av ett nytt avgiftsområde, i Salabacke, skjutits framåt i tiden. Införandet av nya avgiftsområden har inte bolaget rådighet över då frågan beslutas av kommunfullmäktige.

Årets investeringar uppgick till 37 (2) miljoner kronor. Den högre investeringsvolymen är hänförlig till den nya parkeringsanläggningen Dansmästaren som påbörjats under 2018.

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Uppsala Parkering AB ska i samarbete med gatu- och samhällsmiljönämnden pröva strategi avseende parkeringslösningar med syfte att säkerställa en framtida hållbar finansiering.</p> <p>Bolaget ska aktivt bidra till att målen i Parkeringspolicy för Uppsala kommun uppnås.</p> <p>Bolaget ska arbeta för en ökad digitalisering av verksamheten, exempelvis digitala parkeringslednings- och betalsystem.</p> <p>Bolaget ska verka för ett mobilitetsperspektiv på resande genom att tillhandahålla parkering för bil- och cykelpool.</p> <p>Bolaget ska säkerställa att, i syfte att tillgodose parkeringsbehovet i centrala Uppsala, senast 2021 skapa 600 nya parkeringsplatser i ett eller</p>	<p>flera parkeringsgarage och/eller vid kollektivtrafikförsörjda pendelparkeringar. Utbyggnaden ska mötas av borttagna parkeringsplatser på markplan.</p> <p>Bolaget ska i samverkan med plan- och byggnadsnämnden utveckla rutiner för aktiv hantering av parkeringsköp.</p> <p>Bolaget ska i de egna parkeringsanläggningarna arbeta med differentierade avgifter och andra marknadsincitament i syfte att hålla hög beläggingsgrad i garagen.</p> <p>Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer i kommunen arbeta för utökade möjligheter för laddning av elbilar.</p>
---	---

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Digitala möjligheter

Bolaget jobbar ständigt med att se över de digitala möjligheterna. Under året har bolaget reducerat antalet betalleverantörer med mobilbetalningar från fem till två. Detta har skett i syfte att underlätta för parkeringskunder att välja mellan olika leverantörer men med samma betalvillkor.

Det pågår ett arbete med digitala tillstånd för boende- och hyrparkering. Under det kommande året kommer bolaget att arbeta med kontaktlösa betalningar för bolagets betalautomater.

Mobility management

Bolaget driver tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen dels ett projekt med cykelgarage vid stationen, dels utvecklingen av nya avgiftsbelagda områden. Utöver detta arbetar bolaget aktivt tillsammans med gatu- och samhällsmiljönämnden kring mobility management där cykelparkeringshuset och bolagets kommande mobilitetsanläggningar studeras utifrån

perspektivet hållbart resande. En gemensam ansökan har lämnats till Energimyndigheten under januari 2019 i förhoppning om att erhålla finansiering för att kunna testa mobilitetsanläggningarna i Rosendal och cykelparkeringshuset. Dessa ska utgöra en testbädd för att studera möjligheterna i ett hållbart resande.

Bolaget arbetar med frågan om att etablera ett centralt parkeringsgarage med 600 platser i syfte att minska gatuparkeringarna i stadens centrala delar.

Utökad möjlighet för laddning av elbilar

Bolaget arbetar kontinuerligt med utbyggnaden av laddstolpar, både i centrala lägen som i yttre delar. Bolaget har ansökt om och erhållit bidrag för laddplatser till det nya parkeringshuset Dansmästaren. Bolaget har under året samverkat med andra koncernbolag och etablera laddplatser på deras publika parkeringsplatser.

Uppsala R2 AB

Uppsala R2 AB är ett vilande bolag och bedriver för närvarande ingen verksamhet.

Uppsala stadsteater AB

Uppsala stadsteaters vision är att vara Sveriges främsta konstnärliga teater och en ny typ av lokal scen med internationell utblick. Genom kombinationen av en bred och spetsig repertoar är teatern en av landets mest uppmärksammade stadsteatrar. Bolaget strävar efter att aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala och stärka Uppsala som en attraktiv stad.

Varje år tar omkring 80 000 personer del av stadsteaterns utbud med ett 20-tal egna produktioner, gästspel och

andra aktiviteter. Teatern bedriver även gästspel utanför huset inom performance, nycirkus och dans samt samarbetar med teatrar i och utanför Sverige. Uppsala stadsteater har också dramapedagogisk verksamhet.

Förutom dekorateljéerna som ligger på Bolandsgatan ryms alla scener samt kontor och tillverkning i teaterhuset på Kungsgatan. I teaterhuset finns också Teaterrestaurangen, Teaterbaren, Kulturkaféet och galleriet Offkonstenc/o Teatergalleriet.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	97	95	98	97	95
Nettoomsättning, mnkr	12	17	14	13	21
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	1%	0%	0%	1%
Balansomslutning, mnkr	105	103	33	30	29
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-73	-70	-71	-68	-65
Justerat eget kapital, mnkr	88	85	11	11	11
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Investeringar, mnkr	4	2	7	1	4
Soliditet, %	83%	83%	34%	38%	38%

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick till -73 (-70) miljoner kronor. Det lägre resultatet beror huvudsakligen på lägre intäkter då teatern haft färre kända uppsättningar än året innan och därmed inte haft lika många besökare. Teatern har under året arbetat med att sänka kostnaderna kopplade till sina produktioner och göra något mindre produktioner. Antalet besökare 2018 var 78 161 (83 277) stycken.

Bolaget uppfyller ägarens avkastningskrav på -74 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster uppgick till -73 miljoner kronor.

Årets investeringar var 4 (2) miljoner kronor och avsåg till övervägande del interiör och teknik.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala stadsteater AB ska, främst genom produktion av scenkonst med egen ensemble, aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala.

Bolaget ska aktivt bidra till utveckling av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka och bo i.

Uppsala stadsteater AB ska presentera egna produktioner och samarbeten, samt tillhandahålla en arena för gästspel och andra aktiviteter.

Bolaget ska föra dialog och samverka med kulturnämnden, andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Bidrar till utveckling av kulturlivet

Under en säsong arbetar ett stort antal konstnärer från Sverige och övriga världen tillsammans med teaterns ensemble i längre perioder. Detta bidrar till den konstnärliga utvecklingen och är avgörande för att teatern ska behålla sin starka position nationellt.

Teatern har gjort cirka 29 egna originalverk och fyller huset med verksamhet under högsäsong. Under året har intressanta gästspel bjudits in som ska komplettera teaterns egna repertoar och berika teaterns utveckling och publiken.

Dialog och samarbeten förs på flera nivåer med kulturförvaltningen i hela dess bredd samt fria teatergrupper och föreningar. Det sker även samarbeten med Uppsala universitet. I alla dessa

forum dras nytta av varandras kompetens och stärker kulturlivet samt hittar samordningsvinster på olika plan.

Uppsala - en attraktiv stad

Teaterns position på Kungsgatan och med dess rika program som under säsongen innehåller repertoar på fyra scener bidrar till att sätta Uppsalas kulturliv på kartan. Teaterns repertoar lockar inte bara Uppsalabor utan även publik från helalänet och angränsande län. Produktioner recenserar alltid i riksmidia och har en betydande plats på Sveriges kulturkarta.

De gränsöverskridande samarbetena med universitet, högskolor, föreningar och andra teatrar har gjort teatern attraktiv inom fler områden än just scenkonstområdet både i och utanför kommunen.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Uppsala Vatten och Avfall AB ansvarar för kommunens vatten- och avloppsförsörjning (VA) samt avfallshantering. Med avancerad teknik och stort kundande tillgodoser bolaget Uppsalas behov av vattenförsörjning och avlopp. Bolaget tar hand om hushållsavfall, producerar biogas samt återvinner avfall. Sammantaget levererar bolaget dricksvatten och hanterar avloppsvatten för cirka 200 000 personer och ansvarar för hämtning och behandling av hushållsavfall från alla hushåll och företag inom Uppsala kommun. Bolaget producerar och levererar även biogas till bland annat stadsbussarna i Uppsala. Vid bolagets avfallsanläggning Hovgården sorteras och behandlas grov-, bygg- och industriavfall, askor, förorenade jordmassor med mera.

VA-försörjningen och den för kommunen obligatoriska avfallshanteringen finansieras via taxor enligt lagen om allmänna vattentjänster respektive miljöbalken. Verksamheterna regleras även till stor del av nationella lagar och förordningar. Dessa kompletteras med föreskrifter som fastställs av kommunfullmäktige som reglerar de lokala förhållandena. VA-försörjningen och avfallshanteringen redovisas i VA-monopolet.

Biogasproduktion och Hovgårdens avfallsanläggning bedrivs enligt affärs-mässiga principer. Den verksamheten redovisas i den konkurrensutsatta verksamheten.

	2018	2017	2016	2015	2014
Medelantalet anställda	221	206	199	191	181
Nettoomsättning, mnkr	576	520	492	480	487
Andel av koncernens nettoomsättning, %	17%	16%	16%	16%	18%
Balansomslutning, mnkr	3 091	2 655	2 275	2 111	2 079
Resultat efter finansiella poster, mnkr	5	21	-3	8	32
Justerat eget kapital, mnkr	386	243	140	141	275
Räntabilitet på eget kapital, %	1%	9%	neg	5%	12%
Investeringar, mnkr	362	340	224	283	229
Soliditet, %	12%	9%	6%	7%	13%

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick till 5 (21) miljoner kronor. I resultatet ingick jämförelsestörande poster om 31 miljoner kronor som huvudsakligen avser ett skadestånd som ålagts bolaget i och med skyfallet i juli 2018. Bolaget hade inga jämförelsestörande poster under 2017.

Kostnaden för skadestånden återfinns i sin helhet inom VA-monopolet. Uppkomna resultat inom VA-monopolet

ska enligt lag regleras mot fonder i balansräkningen, mot de förutbetalda avgifterna. VA-monopolet resultat ska därför alltid vara noll. Då de förutbetalda avgifterna i brukningstaxefonden inte täcker det underskott som uppkom i monopolverksamheten 2018, till följd av skadeståndet, kommer det kvarvarande resultatet i VA-monopolet att belasta den konkurrensutsatta verksamheten med -32 miljoner kronor.

Resultatet från den konkurrensutsatta verksamheten uppgick till 37 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor högre än föregående år. Till största delen beror det på att materialhanteringen på Hovgård genererat en återbetalad avfallsskatt. Biogasverksamheten redovisade ett resultat på 1 miljoner kronor.

Bolaget uppfyller avkastningskravet på 29 miljoner kronor då resultatet före

finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 57 miljoner kronor.

Investeringarna var 362 (340) miljoner kronor. Investeringarna är framför allt hänförliga till utrustningen av reningsverket och utbyggnaden av ledningsnätet för möte en växande stad.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Uppsala kommun (ABVA) och föreskrifter om taxa för brukande av den allmänna anläggningen samt förslag till verksamhetsområde. Bolaget ska besluta om avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i taxeföreskrifterna.

Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt förslag till taxa för hushållsavfallstjänster.

Bolaget ska ha planeringsansvar för att, av kommunfullmäktige, fastställt dagvattenprogram tillämpas och utvecklas. Ansvar ska inkludera planering för alternativa avrinningsvägar samt hantering av markvatten och omfattar även vidareutveckling och tydliggörande av ansvarsfördelningen mellan olika aktörer.

Uppsala vatten ska utveckla strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster och därigenom åstadkomma en klimatomställning av fordonsflottan. Bolaget bidrar till cirkulär ekonomi i kommunen och har ett strategiskt utvecklingsansvar för biogas, samt verkar för att ytterligare tankställen för biogas etableras.

Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende förvaltning av yt- och grundvattenresurser och har inom kommunen ansvar för Riksin-tresse för anläggningar för vattenförsörjning. Kompetenser nyttjas även för innovation och utveckling inom miljöteknikområdet.

Bolaget ska aktivt medverka i samhällsplaneringen och delta i Mälarens Vattenvårds-förbundsprojekt "Mälaren sjö för miljoner".

Bolaget ska äga, driva och utveckla kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning.

Bolaget uppfyller 2018 kommunfullmäktiges ägardirektiv.

Bolagets ansvar och roll i samhällsutvecklingen

Uppsalas expansiva läge och kraftiga tillväxt innebär fler invånare, ökad utbyggnadstakt och nya arbetsplatser. Det ställer krav på de samhällsviktiga tjänster som bolaget levererar. Uppsala Vatten har en central roll att leverera rent vatten och smarta kretslopp för möjligheten att leva hållbart i ett växande Uppsala. Bolaget har under året arbetat med att säkerställa kapacitet, skydda dricksvattenresursen och ta fram förslag till möjligheter att säkra den strategiska vattenförsörjningen på lång sikt. Bolaget arbetar med en dagvattenplan där åtgärder för att minska

föroreningar i dagvattnet identifieras. Bolaget bevakar påverkan på grundvatten genom att vara remissinstans i dispensärenden samt följa grundvattennivåerna och förbereder för olika scenarier. Utöver detta arbete har också implementering av beslutade riktlinjer för markanvändning påbörjats och tillämpas i beredningen av exempelvis investeringsbeslut.

För ett hållbart Uppsala

Bolaget har under året arbetat inom ett flertal områden för att på olika sätt öka återanvändning och återvinning genom förbättrade och enklare möjligheter för invånare att källsortera.

Bland annat har bolaget fattat beslut om införande av papperspåsar för insamling av matavfall. Bolaget utökar verksamheten med tillkommande återvinningscentral med kretsloppsfunktion. Den planerade kretsloppsparken moderniseras till en ”virtuell kretsloppspark” som omfattar digitala lösningar, lokal och nationell samverkan mellan aktörer samt stöd för utveckling av innovativa lösningar. Allt med syftet att kostnadseffektivt öka andelen återbrukade artiklar.

Klimatomställning i fordonsflottan

Arbetet med att nå målet fossilfri fordonsflotta år 2020 fortgår genom en

hög utbytestakt av egna fordon och kravställning på entreprenörers fordon och bränsle. Informationsinsatser i bolaget har också bidragit till minskad bränsleförbrukning och färre och kortare transportvägar.

Utveckling av biogasverksamheten

Bolaget har under året utvecklat biogasverksamheten ytterligare. En ny röt-kammare och förbehandlingslinje invigdes i november. En ny tankstation har byggts och kommer att tas i drift under 2019. Under året har också fortsatta utredningar och satsningar genomförts för att möta en ökad efterfrågan på biogas.

Redovisningsprinciper

Kommunens årsredovisning är upprättad med utgångspunkt från lag (1997:614) om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för

kommunal redovisning (RKR). De fall där kommunen väsentligt avviker från lag eller rekommendation redogörs för nedan.

Exploateringsredovisning – RKR 11.4

Kommunens redovisning av mark- och exploateringsverksamhet har under en längre tid avvikit från gällande normering. Historiskt avslutades inkomster från markförsäljning (RKR 18.1) och exploateringsersättning tillsammans med utgifter i exploateringsverksamheten (RKR 11.4) mot kommunens resultat när projektet ansågs färdigställt av kommunens förvaltning. Denna hantering upphörde i samband med att det identifierades vid omorganisation 2015.

Ett systematiskt arbete har bedrivits för att komma till rätta med bristerna. Här har revidering av verksamhetens arbetssätt såväl som dess redovisning ingått. I arbetet utgör RKR:s vägledning om exploateringsredovisning en viktig utgångspunkt.

Den absoluta majoriteten av projektportföljen är genomlyst, kvalitetssäkrat och bokförd vid årsskiftet

Materiella anläggningstillgångar – RKR 11.4

Uppsala kommun skriver av sina anläggningstillgångar linjärt utifrån antagen nyttjandeperiod. Kriteriet för en anläggningstillgång är ett värde om

2018/2019. Som konsekvens har stora värden oklassificerats. Framförallt från omsättningstillgångar (exploateringsfastigheter) till pågående nyanläggning och långfristiga skulder (exploateringsersättning). Sådan nyanläggning som vid inventering konstaterats vara i bruk tagen har aktiverats med åldersavdrag och omsättningstillgångar som inte mött kriteriet att behållas som omsättningstillgång har avräknats. Vid genomlysningen har beaktats att poster som rätteligen skulle ha påverkat tidigare års resultat (före 2018) avräknats direkt mot eget kapital. Som konsekvens har eget kapital under 2018 ökat med 587 (406) miljoner kronor.

I genomlysningen återstår nu ett begränsat antal projekt. Dessa förväntas avslutas helt under 2019. Exploateringsverksamhetens utgående balanser har som effekt av arbetet minskat väsentligt och redovisas specificerat per projekt i not 20.

minst 25 000 kronor och en varaktighet om minst 3 år. Vägd genomsnittlig avskrivningstid (år) per anläggningsgrupp framgår av tabell nedan.

Markreserv	Verksamhetsfastigheter	Fast. för affärsverksamhet	Publika fastigheter	Fastigheter för annan verksamhet	Övriga fastigheter	Förbättringsutgift annans fastighet
Ej avskrivning	15,3	17,7	27,2	23,7	15,5	3,6
Maskiner	Inventarier	Fordon	IT-utrustning	Konst	Djur	
6,3	7,1	8,4	3,6	Ej avskrivning	5,0	

Tabell. Genomsnittlig nyttjandeperiod per anläggningsgrupp

I november 2016 identifierades att kommunens anläggningstillgångar efter beslut i kommunstyrelsen skrivits upp i värde (1990). Uppskrivningen fördelades senare (1994) proportionellt mot befintliga anläggningstillgångar och avskrivning påbörjades i samma takt som den respektive anläggning mot vilken uppskrivningen knutits. I samband med att lag (1997:614) om

Sammanställd redovisning – RKR 8.2

Syftet med den sammanställda redovisningen, den kommunala motsvarigheten till koncernredovisning, är att ge en sammanfattande bild av kommunens totala ekonomiska ställning och åtaganden. Den omfattar all kommunal verksamhet i den mån kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande, oavsett vilken form den bedrivs i.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att eget kapital i det förvärvade företaget vid förvärvstidpunkten eliminerats. I redovisningen ingår sålunda endast kapital som

kommunal redovisning infördes 1998 borde dessa uppskrivningar ha uttrangerats vilket inte gjordes. Återstående bokförd uppskrivning uttrangerades därför i februari 2017 som är jämförelseår i denna årsredovisning. Utrangeringen reglerades direkt mot eget kapital, motiverat av uppskrivningens ålder.

intjänats efter förvärvet. Med proportionell konsolidering menas att i den sammanställda redovisningen ingår så stor del av dotterföretagets eller intresseföretagets resultat- och balansräkning som svarar mot kommunens ägarandel.

I sammanställd redovisning har konsolideringen skett av boksluten för de civilrättsliga underkoncernerna. Uppskrivning av koncernföretagens materiella anläggningstillgångar återförs före konsolidering. I balansräkning uppdelas de obeskattade reserverna i en del som uppskjuten skatt under avsättningar och i en del under eget kapital.

Bilagor

Bilaga 1 Pågående investeringar vid årsskiftet 2018-12-31 att överföra till 2019

Totalt per nämnd och kategori

Kategori	Belopp (tkr)
Gång och Cykelfrämjande	40 641
Hållbart resande - Mobilitet och Trafiksäkerhet	4 477
Park/barn Natur/Biologiskt mångfald	24 646
Stadsutveckling allmän plats	8 326
Stadsutveckling Stråk, Förbindelser	53 244
Övrigt	13 092
Gatu- och samhällsmiljönämnden, summa	144 426
Maskiner och inventarier	1 825
Idrotts- och fritidsnämnden, summa	1 825
Fastigheter och förbättring av fastigheter	34 599
Fastigheter, Hammarskog	12 544
Fastigheter, Ulleråker	26 501
Fastigheter, solenergi	44 147
Kommunstyrelsen stadsbyggnad, summa	117 791
IT	13 665
Kommunstyrelsen stab och avdelningar, summa	13 665
Konst	28 431
Kulturnämnden, summa	28 431
Maskiner och inventarier	7 050
Räddningsnämnden, summa	7 050
Maskiner och inventarier	3 105
Utbildningsnämnden, summa	3 105
Kommunen alla nämnder, summa	316 293

Specifikation per nämnd och projekt

Nämnd	Beskrivning/objekt	Belopp (tkr)	Orsak till objektets senareläggning	Kategori
GSN	Snabbcykelled 5 Gränbyleden	6 206	Avvaktar sträckning utifrån planerade exploateringar	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelbanor Stigbergsvägen	4 000	Avvaktar utredning och beslut Granitvägen, planarbete.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelbana Hedenbergsvägen (snabbcykelled 2)	4 000	Planeras ihop med Snabbcykelled 2	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelbana Gamla Börjevägen	3 500	Marklösen klar höst 2018. Planerad byggstart 2019.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Gågatan södra	1 634	Försenat på grund av behov av mer utredning samt bättre förankring med fastighetsägarna. Byggstart planeras till 2020 då några fastighetsägare planerar renoveringar 2019. Projektering pågår.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelbanor Fyrislundsgatan	4 000	Planeras ihop med exploateringar inom området Östra Sala backe.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelgarage	693	Projektet flerårigt och pengar flyttas med till 2019.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelräkningsutrustning	773	Uppskjutet pga av synkning med 1 annat projekt Mobilitets och trafikstrategi o	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelbana Hågavägen	365	Förundersökning beställd men inte hunnit utföras	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelvägar i Årstaparken	1 000	Utförs i samband med ombyggnad Årstaparken (Exploatering).	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelväg Lurbo backe	588	flertalet mindre projekt har inte kunnat starta igång på grund av omprioriteringar av resurser	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Snabbcykelled 2 Stenhagen via Flogsta	1 782	Tillstånd från Trafikverket har ej erhållits, avvaktar besked.	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Cykelväg Ulva via Klastorp	11 000	Väntar på detalplan	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Rekreationscykelväg genom terrängen	1 100	flertalet mindre projekt har inte kunnat starta igång på grund av omprioriteringar av resurser	Gång och Cykelfrämjande
GSN	Genomförande hastighetsöversyn	3 551	Hastighetsöversynen tagit längre tid än beräknat.	Hållbart resande - Mobilitet och Trafiksäk
GSN	Pendlarparkering/bytespunkter	926	Knutby byggd 2018 överskott flyttas med till 2019. Storrreta är planerad 2019.	Hållbart resande - Mobilitet och Trafiksäk
GSN	Kastellparken	642	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Juvelen Park	14 000	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Vindhempsparken	469	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Ny ridstig runt Lurbo RC	100	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Vandringsled Hågadalen-Nåsten	811	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Gömsle Dalbyviken	368	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Norbyvreten	1 600	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald

GSN	Batteriparken	500	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Ortspark i Björklinge	200	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Ortspark Bålinge	470	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Gränbyparken	200	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Resecentrum 2,0	35	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Storvreta Centrum	300	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Båt i musikparken	300	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Vindhemsparken	485	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	P-plats Örnsåtra	200	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Vårdsåtra strandpromenad	750	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Östra Stadsrandstråket	2 753	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Murkelparken	463	Försenat genom omprioriterade resurser	Park/barn,Natur/Biologiskt mångfald
GSN	Dragarbrunnsg utanför Ahlens	3 326	På grund av olika byggnationer avvaktar vi med igångsättandet till mars 2019.	Stadsutveckling allmän plats
GSN	Svartbäcksgatan	5 000	Överskott flyttas till 2019 för utförande av etapp 2.	Stadsutveckling allmän plats
GSN	Råbyvägen	14 000	Flerårigt projekt. Förseningar på grund av övriga byggherrar i området	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Framkomlighet (Framkollus)	23 232	Flerårigt projekt trafiksignaler och styrning av dessa måste samköras med ULs kommunikationssystem detta planeringsarbete pågår. Anpassning krävs även mot övriga stadsbyggnadsprojekt.	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Svartbäcksgatan	9 936	Utförande av etapp 2 avvaktar ev. exploatering.	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Dag Hammarsköld Ulleråkersväg/Kungsängsled	2 295	Fler tilläggsutredningar än beräknat vilket medför projekteringsförseningar samt anpassningar mot exploatering Rosendal.	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Dag Hammarsköld Kungsängsled	1 706	Fler tilläggsutredningar än beräknat vilket medför projekteringsförseningar samt anpassningar mot exploatering Rosendal.	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Dag Hammarsköld Kungsängsleden-Regementsv	1 565	Fler tilläggsutredningar än beräknat vilket medför projekteringsförseningar samt anpassningar mot exploatering Rosendal.	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Planskilda korsningar	510	Projektet vilande i väntan på beslut	Stadsutveckling Stråk, Förbindelser
GSN	Brandcontainer (9005791)	210	Försenad upphandling	Övrigt
GSN	Liten gårdsmaskin (S17) (A)	400	Försenad leverans	Övrigt
GSN	Multitvätt 1 inkl. kårer (9005780)	1 400	Upphandling pågår	Övrigt
GSN	2 st Elbilar (A)	580	Beräknad leverans januari 2019	Övrigt
GSN	Sopbil liten (A)	1 000	Försenad upphandling	Övrigt
GSN	Offentliga toaletter	1 500	Planering pågår lite försenat på grund av omgivande projekt.	Övrigt

GSN	Dagvatten	1 539	Flerårigt LIFE projekt som ligger något senare än beräknat. Medlen förs med till 2019.	Övrigt
GSN	Belysning Armarturbyten	1 441	Uppdelat på flertalet projekt vilket gjort att alla pengar inte blivit upparbetade.	Övrigt
GSN	Fartgupp/Wattsgupp Hagundagatan	22	Försenat på grund av vinter. Upptas när utemperaturen blir mildare	Övrigt
GSN	Oförutsedda investeringar	5 000	Inte så många extra projekt under 2018	Övrigt
Gatu- och samhällsmiljönämnden, summa		144 426		
IFN	2 st ismaskiner till Relitahallen	2 600	Beställda, levereras febr 2019	Maskiner och inventarier
IFN	Låssystem Löten	400	Beställt, levereras	Maskiner och inventarier
IFN	Korrigerig mot ram	-1 175	?	Maskiner och inventarier
Idrotts- och fritidsnämnden, summa		1 825		
KS SBF	9004062 Ombyggnation till LSS-boende Vilanvägen 63	985	Ombyggnationen ej färdigställd, problem med bygglov, färdigställd i början av 2019	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9005608 Sågargatan, inventarier för ABW	4 219	Inredning ABW-ytor ej färdigställt, inflyttning april 2019	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9004077 Samariterhemmet ombyggnad	9 789	Ombyggnationen ej färdigställd - väntar på politiska beslut	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	Konvertering oljepannor	2 078	Konvertering oljepannor enligt policybeslut (flera fastigheter)	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	Hammaraskog	5 650	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	9006023 Hammaraskog lada/snickeri, omläggning tak	1 234	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog bastubyggnad	1 500	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog ladan	500	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog ladan	50	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog snickeriet	150	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog snickeriet	110	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog snickeriet	150	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog garaget	200	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog garaget	200	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog herrgården	500	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog

KS SBF	Hammaraskog herrgården	1 000	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog herrgården	50	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog herrgården	400	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog herrgården	250	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog raststugan	50	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog naturskolan	250	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog naturskolan	250	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Hammaraskog smedjan	50	Projekt inväntar politiska beslut	Fastigheter, Hammaraskog
KS SBF	Pilsbo åtgärda föreläggande på avlopp från Sigtuna kommun	500	Oklarheter i ansvarsfrågan samt personalbrist	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	Pilsbo byggnader översyn	100	Oklarheter i ansvarsfrågan samt personalbrist	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	Boye skola budgeterat 2018	2 210	Personalbrist har orakat fördröjning i arbetena	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006002 Ferlingsgatan 25-29, fasad, fönster, dörrar och yttertak	775	Boye skola	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006003 Ferlingsgatan 25-29, Tallenskolan, fasad, fönster och dörrar	1 000	Boye skola	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006004 Ferlingsgatan 25-29, Boye asylboende, fasad	440	Boye skola	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006118 Leopoldsgatan 1-9, ny kylanläggning storkök	1 575	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9003080 Stadshus 2020	243	Pågående längre projekt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9005604 Björklinge kyrkskola, nytt staket	130	Projektet färdigställs när vädret tillåter	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9005699 Månskensv 6B, renovering 2 badrum	175	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006011, Artillerigatan 12, Skaparverkstaden, byte ventilationssystem	220	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006197 Bellmansg 150, lgh 1408 renovering kök	145	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006198 Bellmansg 150, lgh 1408 renovering badrum	85	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006199 Champinjonv 18, byte yttertak	1 550	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006221 Passersystem Sägarg 17	1 100	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006228 Sägarg 17, bordsskivor för ABW	150	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006229 Stationsg 12, diskussionssystem ATUC, Bergius	0	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9006239 Gränby 4H-gård, anslutning vatten	480	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter

KS SBF	9006240 Skarholmsv 1, ny kylkompressor	150	Påbörjat sent på året, ej färdigställt	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
KS SBF	9005128 Hus 65 Ulleråker för ensamkommande	2 452	Ombyggnationen ej färdigställd - väntar på bygglov	Fastigheter, Ulleråker
KS SBF	9005271 Takreparation Ulleråkersvägen 44 Hus 1	4 999	Ombyggnationen ej färdigställd - brist på projektledare	Fastigheter, Ulleråker
KS SBF	Ulleråker	19 050	Fördröjning på grund av ändrad fastighetsstrategi och projektdirektiv.	Fastigheter, Ulleråker
KS SBF	9005915 - Solenergi	44 147	Ska över till fastighet ansvar 70530 från ekonomistaben	Fastigheter, solenergi
KS SBF	KS - inköp bostadsrätter	6 500	Politiska beslut, affärer ej avslutade	Fastigheter och förbättr. av fastigheter
Kommunstyrelsen stadsbyggnad, summa		117 791		
KS Stab	9005605 - Digitalt bygglov	7 575	Projektet pågår 2019	IT
KS Stab	9005655 - Robotisering AMF	2 000	Projektet pågår 2019	IT
KS Stab	9004537 - Office 365	567	Projektet pågår 2019	IT
KS Stab	9005543 o 44 - Accesspunkter	2 223	Projektet pågår 2019	IT
KS Stab	9005547 - 10 gb kort redundans brandvägg	300	Projektet pågår 2019	IT
KS Stab	9005578 - Övervakning	1 000	Projektet pågår 2019	IT
Kommunstyrelsen staber och avdelningar, summa		13 665		
KTN	Konstnärlig gestaltning Rosendal	1 300	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Juvelen	1 060	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Ulleråker	2 500	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Östra Salabacke	2 280	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Tiundaskolan	930	Flerårigt projekt med utökad budget	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Norbyvreten	200	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Katedralskolan	310	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Ramsta förskola	410	Flerårigt projekt med utökad budget	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Börjegatstunneln	744	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Seminarietunneln	744	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Tyko Hedéntunneln	744	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Gränbytunneln	600	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Brillingetunneln	644	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Rapsгатstunneln	730	Flerårigt projekt	Konst

KTN	Konstnärlig gestaltning Brantingskolan	1 025	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Anna Petrus park	60	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning allaktivitetshuset Allis	180	Flerårigt projekt med utökad budget	Konst
KTN	Konstprojekt Rackarberget	30	Flerårigt projekt med utökad budget	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Mallas sal Uppsala Stadsbibliotek	200	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Källparken	170	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Lindbackens skola och förskola	1 000	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Klosterparken	500	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Stadshus 2020	600	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Ljuskonst för Stadsträdgården	1 550	Flerårigt projekt med utökad budget	Konst
KTN	Konst till Gottsundaskolan	25	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Sunnersta	325	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst till Kims förskola	70	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning Jarlaparkens förskola	150	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Molnets förskola	650	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Storvreta idrottshall	1 250	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Almastråket	1 125	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konstnärlig gestaltning för Karin Johannisson-por-trätt	100	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Diamantens förskola	150	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Jällaskolan	1 250	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för biblioteksbusarna	420	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för IFU Arena	1 000	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Hindvals plats	200	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Studenternas IP	700	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Konst för Lina Sandells park	1 150	Flerårigt projekt	Konst
KTN	Möbler Rasbo fritidsgård	50	Försenade inköp av vissa möbler	Konst
KTN	Teknikutrustning Grand	150	Återstår hörslinga i teknikupprustningen	Konst
KTN	Publik IT på bibliotek	200	Arbetet hann ej avslutas under 2018.	Konst
KTN	Meröppet Björklinge	55	Kvarstående fakturering	Konst
KTN	Belysning Stadsbiblioteket	800	Arbetet hann ej avslutas under 2018.	Konst
KTN	Belysning konstmuseet	100	Arbetet hann ej avslutas under 2018.	Konst

Kulturnämnden, summa		28 431		
RÄN	Brandbil Bas 1	5 000	Försenad leverans	Maskiner och inventarier
RÄN	Ledningsfordon 1180	1 200	Försenad leverans	Maskiner och inventarier
RÄN	18A Fibröst containersystem	500	Försenat	Maskiner och inventarier
RÄN	Brandbil för övning Bas 1	350	Försenad leverans	Maskiner och inventarier
Räddningsnämnden, summa		7 050		
UBN	Pågående investeringar nybyggda förskolor	3 105	Större projekt, ej avslutat	Maskiner och inventarier
Utbildningsnämnden, summa		3 105		
Kommunen alla nämnder, summa		316 293		

Bilaga 2 Noter och tilläggsupplysningar

Not 1 Verksamhetens nettokostnader

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017		2018	2017
Verksamhetens intäkter	5 224	5 391	Nämndernas intäkter	24 737	23 465
Varav jämförelsestörande poster			Varav jämförelsestörande poster		
realisationsvinster	45	52	realisationsvinster	2	-3
försäljning av exploateringsfastigheter	151	541	försäljning av exploateringsfastigheter	151	541
			Avgår interna transaktioner	-21 732	-20 111
Verksamhetens kostnader	-15 058	-13 896	Verksamhetens intäkter enligt resultaträkningen	3 005	3 355
Varav avsättningar	-161	-186	Nämndernas kostnader	-35 847	-33 535
realisationsförluster	-7	-11	realisationsförluster	-11	-10
ansk.kostnad såld exploateringsfastighet	-43	-99	ansk.kostnad såld exploateringsfastighet	-43	-99
			Avgår interna transaktioner	21 732	20 111
Avskrivningar	-1 027	-1 344	Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-14 115	-13 424
			Avskrivningar	-236	-573
Verksamhetens nettokostnader	-10 861	-9 849	Verksamhetens nettokostnader	-11 346	-10 642

Not 2 Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Egna skatteintäkter		
Allmän kommunalskatt	10 560	10 231
Slutavräkning föregående år	-13	-44
Preliminär slutavräkning året	-31	11
Summa skatteintäkter	10 515	10 199
Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämningsbidrag	1 244	1 112
Strukturbidrag	-	-
Införandebidrag	-	-
Regleringsbidrag	34	-
Utjämningsbidrag LSS	23	36
Kommunal fastighetsavgift	329	318
Konjunkturstöd	131	166
Summa statsbidrag och utjämning	1 761	1 633
Regleringsavgift	0	-2
Kostnadsutjämningsavgift	-571	-649
Summa utjämningskostnader	-571	-651
Summa ekonomisk utjämning	1 189	982
Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	11 705	11 180
Slutavräkning 2017 (kr/invånare)	-147	53
Preliminär avräkning 2018 (kr/invånare)	-61	-204

Not 3 Finansiella intäkter

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017		2018	2017
Ränteintäkter från värdepapper	4	9	Finansiella intäkter	250	233
Övriga finansiella intäkter	23	28	Avgår interna transaktioner	-70	-71
Summa	27	37	Summa	180	162
			Varav intäkter		
			värdepapper	0	0
			utl. Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	66	61
			utl. Uppsala Stadshus AB	22	21
			utl. Uppsala Vatten och Avfall AB	22	21
			utl. Uppsalahem AB	17	-
			utl. Uppsala Kommuns Fastighets AB	8	9
			utl. Uppsala Kommun Sport- och Rekreations-fastigheter	12	8
			utl. AB Uppsala Kommuns Industrierhus	6	6
			övrig utlåning	44	36

Not 4 Finansiella kostnader

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017		2018	2017
Räntekostnader	-237	-251	Finansiella kostnader	-180	-191
Räntebidrag	0	0	Avgår interna transaktioner	70	71
Summa	-237	-251	Summa	-111	-119
			Varav kostnader		
			ränta lång upplåning	-75	-71
			ränta kort upplåning	0	3
			aktiverad ränta på pågående nyanläggningar	4	5
			övriga finansiella kostnader	-10	-33
			ränta pensionskostnader	-30	-23

Not 5 Skatt

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Aktuell skatt	-19	-27
Uppskjuten skatt	-53	-129
Summa	-72	-156

Not 6 Immateriella anläggningstillgångar

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN	
Belopp i miljoner kronor	Förvärvade immateriella tillgångar	Summa	Förvärvade immateriella tillgångar	
				Summa
Ingående anskaffningsvärde	138	138	124	124
Årets anskaffningar	4	4	4	4
Årets försäljning/utrangering	-7	-7	-7	-7
Omklassificeringar/överföringar	0	0	-	-
Utgående anskaffningsvärde	134	134	121	121
Ingående ack avskrivningar	-109	-109	-108	-108
Årets försäljning/utrangering	7	7	7	7
Årets avskrivningar	-13	-13	-12	-12
Omklassificeringar/överföringar	0	0	-	-
Utgående ack avskrivningar	-116	-116	-113	-113
Planenligt restvärde	18	18	8	8

Not 7 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

KOMMUNEN								
Belopp i miljoner kronor	Pågående ny-anläggning	Mark-reserv	Verksamhets-fastigheter	Fastigheter för affärs-verksamhet	Publika fastigheter	Fastigheter för annan verksamhet	Övriga fastigheter	Summa
Ingående anskaffningsvärde	875	1 575	379	13	3 131	9	267	6 248
Korrigering föregående års anskaffningar ¹	-149	92	-	-	354	-	-	296
Årets anskaffningar	362	14	6	-	205	2	-	588
Årets försäljning/ut-rangering	-	0	-5	0	-41	-	-1	-48
Årets Nedskrivning	-	-	-	-	-	-	-	0
Omklassificeringar/överföringar	-	-1	-22	-	1	0	-	-22
Utgående anskaffningsvärde	1 087	1 679	357	13	3 650	10	267	7 063
Ingående ack avskrivningar	-	-1	-142	-5	-758	-4	-71	-981
Ingående ack nedskrivning	-	-376	-	-	-	-	-	-376
Ing. ack avskrivningar uppskrivningar ²	-	-	-	-	-	-	-	0
Korrigering föregående års ack. avskrivningar	-	-	1	-	-30	-	-	-29
Årets försäljning/ut-rangering	-	0	5	0	36	-	0	41
Årets avskrivningar	-	0	-21	0	-120	0	-16	-159
Årets avskrivningar uppskrivningar	-	-	-	-	-	-	-	0
Årets nedskrivning	-	-	-	-	-	-	-	0
Omklassificeringar/överföringar	-	1	0	-	-1	0	-	0
Utgående ack avskrivningar	0	-376	-157	-5	-874	-4	-87	-1 504
Planenligt restvärde	1 087	1 303	200	8	2 775	6	179	5 558

1) Arbetet med genomlysning av exploateringsverksamheten (se bland annat redovisningsprinciper och not 20) har fortsatt. Efter inventering har bland annat omklassificering av vissa exploateringsfastigheter gjorts till pågående nyanläggning. Exploateringsfastigheter eller pågående nyanläggning som konstaterats drifttagen har aktiverats som publika fastigheter varvid även åldersavdrag/ackumulerad avskrivning före 2018 beräknats och redovisats mot eget kapital.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			
Belopp i miljoner kronor	Pågående ny-anläggning	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Summa
Ingående anskaffningsvärde	4 105	31 086	35 191
Ingående uppskrivningar	0	509	509
Korrigerig föregående års anskaffningar	-149	446	296
Årets anskaffningar	3 193	256	3 449
Årets försäljning/utrangering	0	-163	-163
Årets försäljning/utrangering uppskrivningar	0	0	0
Omklassificeringar/överföringar	-3 117	2 668	-450
Utgående anskaffningsvärde	4 031	34 801	38 832
Ingående ack avskrivningar	0	-10 764	-10 764
Korrigerig föregående års ack. avskrivningar		-29	-29
Ingående ack nedskrivningar	0	-1 463	-1 463
Årets försäljning/utrangering	0	61	61
Årets försäljning/utrangering uppskrivningar	0	0	0
Årets avskrivningar	0	-809	-809
Årets nedskrivningar	0	3	3
Årets avskrivningar uppskrivningar	0	0	0
Omklassificeringar/överföringar	0	-325	-325
Utgående ack avskrivningar och nedskrivningar	0	-13 326	-13 326
Planenligt restvärde	4 031	21 475	25 506

Not 8 Maskiner och inventarier

KOMMUNEN									
Belopp i miljoner kronor	Finansiell				IT-utrustning	Förbättr.- utgifter annans fastighet	Konst	Djur	Summa
	leasing	Maskiner	Inventarier	Fordon					
Ingående anskaffningsvärde	8	77	426	153	82	11	78	1	835
Korrigerig föregående års anskaffningar				0					0
Årets anskaffningar		10	74	2	24	0	16	0	126
Årets försäljning/utrangering	-4	-4	-23	-9	-16		-1	0	-57
Omklassificeringar/överföringar			0						0
Utgående bokfört värde	4	82	477	146	90	11	93	1	905
Ingående ack avskrivningar	-7	-40	-267	-92	-69	-3	0	0	-478
Korrigerig föregående års ack. Avskrivningar				0					0
Årets försäljning/utrangering	4	4	21	9	16			0	53
Årets avskrivningar	-1	-9	-38	-9	-7	-2		0	-65
Omklassificeringar/överföringar			0						0
Utgående ack avskrivningar	-4	-45	-284	-93	-60	-5	0	0	-491
Planenligt restvärde	0	37	193	53	30	7	93	0	414

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			
Belopp i miljoner kronor	Finansiell leasing	Maskiner och inventarier	Summa
Ingående anskaffningsvärde	8	3 451	3 459
Årets anskaffningar		157	157
Årets försäljning/utrangering	-4	-64	-68
Omklassificeringar/överföringar		428	428
Utgående bokfört värde	4	3 971	3 975
Ingående ack avskrivningar	-7	-1 216	-1 223
Årets försäljning/utrangering	4	61	65
Årets avskrivningar	-1	-192	-193
Omklassificeringar/överföringar		0	0
Utgående ack avskrivningar	-4	-1 347	-1 351
Planenligt restvärde	0	2 624	2 624

Not 9 Värdepapper och andelar

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Aktier	2	2
Värdepapper	305	312
Andel i pensionsstiftelse	614	614
Övriga andelar	177	152
Summa	1 098	1 080

KOMMUNEN				
Belopp i tusen kronor	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde	Ägarandel (%)
Aktier och andelar				
Uppsala Stadshus AB	370 000	1	2 530 377	100,0
Uppsala Innovation Centre AB	250	25	25	25,0
Aktier och andelar i dotterföretag			2 530 402	
Svenska Kommunförsäkrings AB	1 524	1	1 860	5,0
Uppsala Arena 2010 AB, under likvidation ¹	50 000	50	50	100,0
Övriga aktier			1 910	
SUMMA AKTIER OCH ANDELAR			2 532 312	
Andel i pensionsstiftelse			604 124	
Övriga andelar			151 912	
Summa totalt			3 288 348	

1) Helägt dotterbolag, konsolideras ej med hänvisning till icke materiellt belopp och kortsiktig plan för ägande (RKR 8.2)

Not 10 Långfristiga fordringar

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Fordringar investeringsmoms	132	107
Övriga fordringar	67	103
Summa	210	210

KOMMUNEN		
	2018	2017
Fyrishov AB	200	305
AB Uppsala Kommuns Industrihus	300	370
Uppsala Stadshus AB	1 075	1 195
Uppsala Kommuns Fastighets AB	420	420
Uppsala Parkerings AB	130	80
Uppsala Vatten och Avfall AB	1 429	1 179
Uppsala Arena 2010 AB	30	0
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	3 819	2 820
Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB	230	30
Uppsala Kommun Sport- och Rekreativfastigheter AB	902	552
Uppsalahem	2 700	1 400
Övriga fordringar	46	85
Värderreglering	-41	-41
Summa	11 238	8 395

Not 11 Kortfristiga fordringar

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kundfordringar	356	288	288	198
Fordringar på staten	19	46	125	197
Fordringar koncernkonto	0	0	451	332
Nästa års amorteringar på långfristiga fordringar	0	0	3 047	1 911
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	470	381	683	623
Kortfristiga placeringar		0	-	-
Övriga kortfristiga fordringar	473	520	71	105
Summa	1 319	1 235	4 665	3 366

Not 12 Eget kapital

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	8 450	7 301	8 196	7 428
Utrangering ¹	0	-218		-218
Ändring av tidigare års egna kapital ²	588	406	588	406
Uppsalahem, eliminerings av uppskrivning tidigare år	-325	0		0
Årets resultat	563	962	429	581
Övrigt	11	0		
Summa	9 287	8 450	9 213	8 196
	Varav reserverade medel för pensionsutbetalningar:		255	255

1) Under 2017 utrangerades 218 miljoner kronor avseende anläggningsvärden som inte kunde spåras och knyts till verklig tillgång. Ursprunget till denna post utgjordes av en uppskrivning från 1990, se mer i avsnittet redovisningsprinciper under rubriken Materiella anläggningstillgångar – RKR 11.4.

2) Under 2017 och 2018 har ett omfattande genomlysningsarbete genomförts vid vilket icke stängda exploateringsprojekt inventerats och avslutats (se bland annat redovisningsprinciper och not 20). Poster före 2018 har i den utsträckning de påverkar resultat (markförsäljning, avskrivningar, anskaffningskostnader mm) bokförts direkt mot eget kapital. Detta sker med hänvisning till att de borde ha varit avslutade tidigare redovisningsperioder och då rätteligen redan borde ha utgjort eget kapital. Härigenom minskas alltså missvisande effekter på periodens resultat.

Not 13 Avsättningar

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017	2018	2017	
Ingående avsättningar pensioner	997	941	959	897	
Förändring avsättningar	81	56			
Summa pensioner och löneskatt	1 078	997	1 073	959	
Uppskjuten skatteskuld	316	270			
Övriga avsättningar ¹	106	70	0	7	
Summa	1 500	1 338	1 074	966	
			Aktualiseringsgrad	98,0%	97,0%
			Varav pensioner exkl. garantipension	852	752
			garantipensioner	12	20
			löneskatt	210	187

1) Varav 34 (32) miljoner kronor avser avsättning för framtida avveckling av avfallsanläggning

Not 14 Obligationslån och skulder till kreditinstitut

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING			KOMMUNEN	
Belopp i miljoner kronor	2018	2017	2018	2017
Obligationslån	5 800	6 600	4 600	4 500
Skulder till kreditinstitut	5 895	4 130	4 695	2 730
Summa	11 695	10 730	9 295	7 230
Lånens löptider				
andel lån på mellan 1-5 år			84,9%	90,3%
andel lån på mellan 6-10 år			15,1%	9,7%
Totalt			100%	100%
Genomsnittsränta			0,0%	0,6%

Not 15 Övriga långfristiga skulder

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
Checkräkningskrediter	0	0	0	0
Deponerade medel elhandel	10	10	10	12
Förutbetalda anläggningsavgifter VA	399	354		
Skuld för kostnadsersättningar och investeringsbidrag ¹	963	790	963	740
Investeringsfond VA och investeringsbidragsfond avfall	110	70		
Långfristig leasingkulld		0	0	0
Parkeringsfriköp	43			
Övrigt		30		
Summa	1 526	1 254	973	752
Genomsnittsränta checkräkningskrediter			0,5%	0,0%

1) I posten ingår avtalade exploateringsavgifter med 514 mnkr för pågående nyanläggning och 370 mnkr för redan aktiverade anläggning. Posterna har sammantaget ökat med 245 mnkr under året, allt baserat på verkligt inventerade och avtalade avgifter. Exploateringsavgifter betraktas som en förutbetalda intäkt som ska möta framtida avskrivning av de anläggningstillgångar de i avtalet är knutna till.

Not 16 Kortfristiga lån

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	4 735	4 771	3 135	1 757
varav nästa års amorteringar			3 135	1 757
kortfristiga del finansiell leasing			0	0
Summa	4 735	4 771	3 135	1 757

Not 17 Övriga kortfristiga skulder lån

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
Leverantörsskulder	935	943	674	378
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter ¹	1 820	1 646	1 474	1 343
Övriga kortfristiga skulder ²	309	249	361	468
Summa	3 063	2 838	2 510	2 189
			309	289
			270	253
			211	213
			56	52
			105	98

1) varav semesterlöne- & övertidsskuld

1) varav arbetsgivaravgifter

1) varav pensionskostnader individuell del

1) varav särskild löneskatt individuell del

2) varav personalens källskatt

Not 18 Derivat

Kommunen har en skuld om 1320 (1570) miljoner kronor med rörlig ränta vilket har säkrats med ränteswappar till fast ränta. Syftet med säkringarna är att eliminera framtida skillnader i kassaflöden avseende betalningar av rörlig ränta. Säkringsförhållandet anses effektivt då de swappar som tecknats har underliggande lån.

Swapparnas negativa marknadsvärde var -24 (-29) miljoner kronor vilket ej återspeglas i balansräkningen då kommunen tillämpar säkringsredovisning. Av årets räntekostnader för upplåning, 82 (77) miljoner kronor, utgjorde swappräntorna 16 (16) miljoner kronor.

Genomsnittlig upplåningsränta var 0,59 (0,88) procent inklusive och 0,44 (0,66) procent exklusive ränteswappar. Genomsnittlig räntebindningstid var 1,9 (2,2) år med, och 1,6 (1,6) år utan ränteswappar.

Not 19 Ansvarsförbindelser

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Borgensförbindelser	337	374
Garantiförbindelser	54	124
Pensionsförpliktelser	3 883	3 996
Summa	4 273	4 494
Övriga förbindelser		
Pensionsförpliktelser för kommunalråd	13	10
Avtalat avgångsvederlag för förvaltningschefer	35	33
Pensionsförpliktelser för bolagsstyrelse och ledning	4	5
Avtalat avgångsvederlag för bolagsstyrelse och ledning	3	3

KOMMUNEN		
Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Borgensförbindelser		
Borgen avseende småhus	1	1
Borgen mot föreningar	336	373
Borgen för kommunala bolag	804	804
Borgensförbindelser totalt	1 141	1 178
Avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse		
Ingående ansvarsförbindelse inklusive löneskatt	3 993	4 082
Gamla utbetalningar	-172	-165
Ränte- och basbeloppsuppräknig	88	95
Övrigt	-4	0
Förändring löneskatt pensionsförpliktelser	-21	-17
Utgående ansvarsförbindelse ¹	3 883	3 993
<i>Aktualiseringsgrad</i>	98%	97%
Pensionsförpliktelser för kommunalråd	13	10
Avtalat avgångsvederlag för förvaltningschefer	35	33
Övrigt	1	122
Övriga ansvarsförbindelser totalt	48	165

Summa borgens- och ansvarsförbindelser**5 072 5 336**

1) För att möta pensionsåtagandet har 657 (657) miljoner kronor placerats i en pensionsstiftelse. Marknadsvärdet på denna placering uppgick till 698 (713) miljoner kronor.

KAPITALTÄCKNINGSGARANTI

Uppsala kommun förbinder sig genom en kapitaltäckningsgaranti till Uppsala Stadshus AB att täcka eventuella framtida förluster i bolaget. Uppsala Stadshus AB har i sin tur lämnat kapitaltäckningsgaranti till sina dotterbolag.

BORGEN FÖR KOMMUNINVEST I SVERIGE AB

Uppsala kommun har i ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2018-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Uppsala kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2018-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 404 804 079 439 kronor och totala tillgångar till 406 323 006 299 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 6 881 002 144 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 6 864 993 072 kronor.

Not 20 Exploateringsverksamheten

Exploatering är en verksamhet under kommunstyrelsens direkta ansvarsområde. Verksamheten stöds primärt av stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontorets staber. I exploateringsprocessen förädlas fastigheter (mark) genom exempelvis planändring och uppförande av kommunal infrastruktur som vägar, parker, avvattnings mm. De omsätts löpande som en del av kommunens tillväxtstrategi.

I ett exploateringsprojekt uppstår många olika typer av affärshändelser. De vanligaste är:

- förbättringsutgifter på fastigheter/mark som senare ska säljas (exploateringsfastigheter i balansräkningen)
- driftskostnader, markförsäljningsintäkter och anskaffningskostnad för såld mark (resultaträkningen)
- nyanläggning av sådan infrastruktur som ska finnas i kommunal ägo (pågående nyanläggning i balansräkningen)
- exploateringsersättning (långfristiga skulder i balansräkningen).

Exploateringsverksamheten påverkar alltid årets resultat, bland annat med sina löpande kostnader för medarbetare och lokaler. I den utsträckning fastigheter omsätts tillkommer markförsäljning och anskaffningskostnader för såld mark. Under 2018 uppgick markförsäljning till 151 (541) miljoner kronor och anskaffningskostnad för såld mark 43 (99) miljoner kronor. I de delar arbetet ännu är aktivt och inte moget att brukas eller omsättas, utgör exploateringsprojekten tillgångar och skulder i balansräkningen.

Under flera år har ett omfattande arbete pågått för att genomlys och strukturera processen kring verksamheten och kvalitetssäkra redovisning i enlighet med gällande normering och praxis. Effekter av detta är att samtliga aktiva projekt i portföljen från 2016 fått en ekonomisk struktur som medger korrekt redovisning. Från och med 2017 tillämpas RKR 18.1 fullt ut på varje ny markförsäljning. Under 2017 inventerades, reviderades och stängdes 13 stora projekt helt medan 4 delavslutades. Avsluten motsvarade exploateringsverksamhetens halva balansomslutning. Under 2018 har arbetet med delavslut (stängning av avslutade etapper i pågående projekt) fortsatt. Som effekt har ytterligare ett 50-tal projekt

inventerats, strukturerats och dokumenterats. Äldre utgifter och inkomster i balansräkningen har rensats ut med en positiv nettoeffekt motsvarande 587 (406) miljoner kronor på eget kapital. De balanser som vid årsskiftet återstår i projektportföljen är som ett resultat av detta begränsade och överblickbara. Arbetet fortsätter, men fokus skiftar mot ett framåtriktat perspektiv där ett mer enhetligt arbetssätt och ett utvecklat systemstöd är centrala målsättningar.

Exploateringsverksamhetens aktiva utgående balans för investeringar, exploateringsersättning för investeringar och nedlagda markförbättringsutgifter redovisas i tabell på omstående sidor. Syftet är transparens, en begriplig och rättvisande bild samt ökad trygghet kring verksamhetens stärkta förmåga att styra och leda verksamheten. Genom bruttoredovisning av inkomster och utgifter uppdelat per projekt och tillgångsslag ökar läsarens förståelse av exploateringsportföljens innehåll och risk.

Förklaringar till not på omstående sida

Förklaringar till not på omstående sida	
Aktiv projektportfölj	I sammanhanget avses samtliga projekt med utfall som inte är 0 för pågående investering (konto 1170), avtalad ersättning för investering (konto 2380) eller förbättringsutgifter på exploateringsfastigheter (konto 1470).
Huvudprojekt	Benämning på samtliga delprojekt som bildar ett exploateringsområde. Huvudprojektet är normalt sett ett avgränsat geografiskt område inom vilket olika aktiviteter pågår (investeringar och markförbättring) i syfte att omsätta fastigheten till extern part.
Anläggningstillgång	Varaktig (minst 3 år), materiell (>25 000 kronor) och spårbar/identifierbar tillgång. Vanliga exempel på kommunala anläggningstillgångar är mark, byggnader, vägar, parker, avattning, belysning, gång och cykelvägar, maskiner och inventarier etc.
Total investering	Ackumulerad investering (utgift) för anläggningstillgångar i projektet.
Total finansiering	Ackumulerad extern finansiering (inkomst) kopplad till anläggningstillgångarna. Normalt består finansieringen av avtalad exploateringsersättning, en ersättning som byggherre eller köpare av mark erlagger som kompensation för kommunens kostnad för den infrastruktur som krävs för att fastigheten ska kunna brukas i avsett syfte.
Aktiverad investering/finansiering	En investering som färdigställts och tas i bruk "aktiveras". Redovisningsmässigt sker omklassificering från pågående nyanläggning till anläggning och avskrivning påbörjas. Om exploateringsersättning avtalats som villkor för investeringen aktiveras även denna för att matchas mot framtida avskrivning.
Pågående investering/finansiering	Investering eller finansiering som ännu inte avslutats och tagits i bruk. Under det att en investering färdigställs ackumuleras utgifter (och ev. exploateringsersättning) fram till tillfället för ibruktage och aktivering.
Omsättningstillgång	Förbättringsutgifter för mark som ska omsättas. Exempelvis undersökning och utredning kring grundvatten, antikvariska förutsättningar, trafik och flöden, arkitektur och gestaltning samt utgift för detaljplaneändringar mm.
Total utgift/inkomst	Totala förbättringsutgift respektive inkomst kopplat till omsättningstillgången (fastigheten/marken) som ska säljas.
Avräknade utgifter/inkomster	Avräknad inkomst är försäljningsinkomst som resultatredovisats. Inkomsten passerar omsättningstillgången men intäktsförs i det ögonblick köparen beretts tillträde till fastigheten (RKR 18.1). Avräknade utgifter består av markvärdet samt de förbättringsutgifter denna mark krävt.

Utgående balanser från exploateringsverksamhetens aktiva projektportfölj

HUVUDPROJEKT	ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			EXTERNT AVTALAD FINANSERING			OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
	Total investering	Aktiverad investering	Pågående investering	Total finansiering	Aktiverad finansiering	Pågående finansiering	Totala utgifter	Avräkning utgifter	Totala inkomster	Avräkning inkomster	Pågående exploatering
H100092 Berget	8 169		8 169				1 407		8 998		-7 591
H100070 Kv Kantorn	509		509	874		874	108		5 723		-5 615
H100091 Kvarntorget-Migo	7 329		7 329	1 640		1 640	356		5 141		-4 785
H100180 Bälinge-Nyvla 4:2							7 322		10 595		-3 274
H100038 Börje tull 1&2	23 157		23 157	18 327		18 327	2 575	-3 788	4 977	-3 447	-2 743
H100082 Kapellgården	32 848	-23 795	9 053	52 596	-23 795	28 801	12 934	-9 937	18 289	-13 493	-1 799
H100172 Kv Starkodder							133		1 465		-1 332
H100161 Hållbara städer							53		1 250		-1 197
H100155 Dragarbrunn 19:9							8		1 167		-1 159
H100162 Haubitsen expl avtal							25		713		-688
H100067 Råbyvägen 2	48 577		48 577	32 751		32 751	17 566	-17 261	86 658	-85 744	-609
H100078 Triangeltomten	5 224		5 224				31 254	-31 256	29 738	-29 139	-601
H100057 Klockaren bostad	85		85				3 483		4 055		-572
H100050 Skölsta	61 938		61 938	55 569		55 569	10 115		10 663		-547
H100065 Bälinge-Lövsta 9:18	11 961	-10 700	1 261				10 014	-10 014	22 542	-22 152	-390
H100168 Luthagens strand							193		400		-207
H100159 Kv Tobo				317		317					
H100184 Danmarks kyrkby gång- o cykelväg	426		426								
H100170 Lena-Brunna 3:1	185		185	273		273					
H100164 Gränby Backar	11 872	-10 675	1 197								
H100277 Markförvärv exploatering	3 761		3 761								
H100074 Kv Kronhjorten	2 179		2 179	2 059		2 059					
H100183 Ultuna 2:1, 2:23	4 709		4 709	3 187		3 187					
H100154 Kv Fjalar	408		408	300		300	231	-224	16 908	-16 908	8
H100090 Kv Rosen				305		305	10				10
H100079 Bäcklösa	15 215		15 215	11 901		11 901	867	-855			12
H100118 Tiundaskolan	8 528		8 528	6 446		6 446	1 607		1 586		21

H100046 Tryffelvägen	7 720		7 720				9 871	-9 828	23 879	-23 879	43
H100075 Kv Leopold	766		766	2 271		2 271	437	-388	9 530	-9 530	49
H100087 Gamla Uppsala 21:20	700		700				199		47		153
H100089 Kv Siv	17		17				209				209
H100110 Kv Klacken	364		364	1 127		1 127	297		16 214	-16 214	297
H100085 Kv Vapenhuset	20		20				313				313
H100080 Norra Bäcklösa	21 870		21 870	9 893		9 893	319		0		319
H100141 Skarholmsvägen							361				361
H100098 Studenternas							817		380		437
H100073 Kv Heimdalen	7 445		7 445	3 569		3 569	459				459
H100144 Björklinge kyrkskola							2 115		1 623		492
H100054 Cementgjuteriet	50 711	-30 098	20 613	27 822	-27 822		16 561	-16 029	85 083	-85 102	551
H100084 Salabacke 1:1							610		49		561
H100095 Hugo Alfvéns väg södra							606				606
H100037 Storrreta							694	-16			679
H100072 Ambulansen	209		209				715				715
H100142 Främre Boländerna							764				764
H100215 Storrreta samordningsprojekt				793		793	788				788
H100182 Bältinge-Ekeby							2 832		1 950		882
H100213 Södra Storrreta	291		291				979				979
H100273 Börjetull etapp 2	710		710				1 594		360		1 234
H100076 Majklockan	253		253				1 531		58		1 473
H100116 Sävja etapp 4							1 492				1 492
H100093 Kv Plantskolan							5 613		3 726		1 887
H100032 Nv Staden Librobäck-Husbyborg	16 645	-16 633	12	13 370	-13 370		12 821	-10 913	43 269	-43 370	2 009
H100048 Västolen	13		13	1 945		1 945	2 548		228		2 320
H100081 Kvarngärdet 60:1	1 214		1 214	513		513	2 974		8 500	-8 500	2 974
H100211 Fullerö	30 839		30 839	29 883		29 883	3 929		170		3 759
H100173 Busstomten Kungsängen	15		15				4 389				4 389
H100058 Eriksberg	237		237				4 725	-6	192		4 528
H100055 Gränby centrum södra och västra	2 844	10 500	13 344	11 500	10 500	22 000	19 533		33 315	-20 207	6 424
H100040 Kungsängens bostad	94 382	-70 850	23 532	104 254	-70 850	33 404	64 561	-50 000	115 329	-108 367	7 599

H100083 Södra Gunsta etapp 1	31 819		31 819	17 362		17 362	14 307		3 801		10 506
H100166 Husbyborg Garverigatan	1 052		1 052				13 631		432		13 199
H100059 Östra Fyrislund	195 484	-189 519	5 965	70 951	-44 591	26 359	74 656	-40 716	250 780	-236 634	19 793
H100041 Rosendal	202 818	-44 723	158 095	124 399	8	124 407	116 826	-70 647	291 384	-286 291	41 085
H100056 Jälla S Lindbacken	55 666	-45 000	10 666	77 762	-45 000	32 762	38 909		55 340	-61 439	45 008
H100039 Östra Salabacke	159 990	-17 929	142 061	4 830		4 830	116 206	-20 912	187 598	-157 641	65 337
H100096 Ulleråker	11 178		11 178				133 793	-10 808	4 456	-3 964	122 493
Projekt (36 st) med pågående anläggnings- eller omsättningstillgång mindre än netto 200 tkr.	8 169	-8 037	132				23 852	-18 061	41 531	-36 891	1 150
Totalsumma	1 150 520	-457 459	693 061	688 789	-214 920	473 869	798 098	-321 657	1 410 094	-1 268 911	335 258

Leasingavtal

Belopp i miljoner kronor	SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		KOMMUNEN	
	2018	2017	2018	2017
OPERATIONELL LEASING				
Årets leasingavgifter				
Byggnader	542	493	1 442	1 279
Fordon	26	18	23	16
Kontorsutrustning inkl datautrustning	5	8	5	8
Övrigt	4	3	3	2
Summa	578	522	1 473	1 306
Framtida leasingavgifter				
inom ett år	500	415	1 204	1 115
senare än ett år men inom fem år	1 236	1 244	2 949	2 300
senare än fem år	985	1 215	1 641	1 925
FINANSIELL LEASING				
Redovisat värde enligt balansräkningen				
Maskiner och inventarier	0	1	0	1
Framtida leasingavgifter				
inom ett år	0	1	0	1
senare än ett år men inom fem år	-	0	-	0
senare än fem år	-	0	-	-

Aktieägartillskott och koncernbidrag

Belopp i miljoner kronor	AKTIEÄGARTILLSKOTT		KONCERNBIDRAG	
	GIVARE	MOTTAGARE	GIVARE	MOTTAGARE
Uppsala Stadshus AB	-233		-380	336
Uppsala Kommuns Industrihus, koncern				8
Fyrishov AB				10
Destination Uppsala			-2	
Uppsalahem, koncern		233	-299	
Uppsala Bostadsförmedling AB				1
Uppsala Kommuns Fastighets, koncern				7
Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB				55
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB				4
Uppsala Kommun Sport-och Rekreatjonsfastigheter AB			-5	
Uppsala Konsert och Kongress AB				34
Uppsala Parkerings AB			-29	
Uppsala R2 AB				0
Uppsala stadsteater AB				77
Uppsala Vatten och Avfall AB				184
Summa	-233	233	-716	716

Lån, borgen, räntor

Belopp i miljoner kronor	LÅN		BORGEN		RÄNTOR
	BORGE- NÄR	GÄLDE- NÄR	GIVARE	MOTTA- GARE	INTÄKT
Uppsala Kommun	-10 861		-800		162
Förvaltningsbolaget Upphall KB	0	0	0	0	0
Uppsala R 1 AB	0	0	0	0	0
Uppsala Innovation Centre	0	0	0	0	0
Uppsala Stadshus AB	0	1 595	0	0	-22
Uppsala Kommuns Industrihus, koncern	0	420	0	0	-6
Fyrishov AB	0	305	0	0	-3
Destination Uppsala	0	0	0	0	0
Uppsalahem, koncern	0	3 950	0	0	-17
Uppsala Bostadsförmedling AB	0	0	0	0	0
Uppsala Kommuns Fastighets, koncern	0	720	0	0	-8
Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB	0	230	0	0	-4
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	0	800	0	800	-66
Uppsala Kommun Sport-och Rekreationsfastigheter AB	0	932	0	0	-12
Uppsala Konsert och Kongress AB	0	0	0	0	0
Uppsala Parkerings AB	0	130	0	0	-2
Uppsala R2 AB	0	0	0	0	0
Uppsala stadsteater AB	0	0	0	0	0
Uppsala Vatten och Avfall AB	0	1 779	0	0	-22
Övrigt	0	0	0	0	0
Summa	-10 861	10 861	-800	800	0

Bilaga 3 Redovisning av den interna kontrollen 2018

Syftet med intern kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering samt efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från kommunfullmäktiges beslut 2007, om reglemente för intern kontroll och den riktlinje för intern kontroll som kommunstyrelsen beslutade om 2015 (reviderad 2016).

I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala Stadshus AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska bidra med tillsyn och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige.

Aktiviteter under året

Utifrån kommunstyrelsens ansvar enligt reglementet så har arbetet för ökad likvärdighet mellan nämnderna inom den interna kontrollen fortsatt. På förvaltningsnivå ordnas bland annat forum för erfarenhetsutbyte om intern kontroll och internkontrollplaner. Samarbetet på tjänstepersonnivå under året har lett till ökad likvärdighet i arbetet med den interna kontrollen även om det finns mycket kvar att utveckla. Under året togs till exempel kontakter med valnämnden för att nämnden ska ta fram en internkontrollplan. Någon sådan finns dock ännu inte på plats.

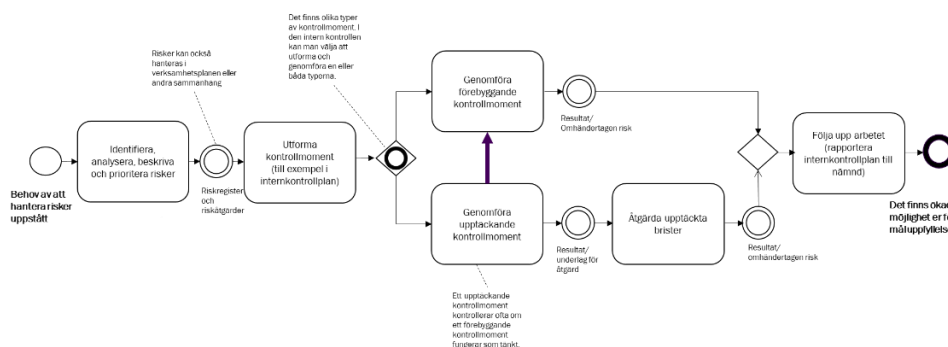
Under 2018 har kommunstyrelsen lett ett arbete för att samordna icke verksamhets-specifika kontrollmoment och även tagit fram centralt rekommenderade kontrollmoment. Om man bortser från de kontrollmoment i nämndernas internkontrollplaner som kan betecknas som verksamhets-specifika, det vill säga har en klar koppling till den verksamhet nämnden ansvarar för, så återstår många kontrollmoment av mer generell karaktär. Dessa kontrollmoment skulle mer eller mindre kunna vara relevanta för alla nämnder. Flera nämnder har då kontrollerat liknande saker på olika sätt. Kommunstyrelsen har konstaterat att dessa kontroller kan utformas på samma sätt för alla nämnder vilket skulle underlätta jämförelser.

Arbetet med att ta fram de gemensamma kontrollmomenten har skett i samarbete med nämnderna och lett fram till att det nu finns kontrollmoment att använda avseende:

- återsökning av statsbidrag,
- bokföring och utbetalningar,
- representation,
- mutor och jäv,
- upphandling och avtal,
- delegation,
- hot och oro, samt
- diarieföring.

De nämnder som identifierat risker avseende dessa saker kan använda dessa kontrollmoment. Arbetet har även inneburit att kommunstyrelsen i sin internkontrollplan åtagit sig att kontrollera vissa saker för hela kommunen. Sammantaget har detta inneburit att gränsen mellan kommunstyrelsen och nämnderna när det gäller den interna kontrollen förtydligats. Ett centralt rekommenderat kontrollmoment har också tagits fram, avseende attestering av lön.

Under året har kommunstyrelsen genomfört flera åtgärder för att öka kunskap och förståelse avseende intern kontroll. Samtliga ansvariga tjänstepersoner för nämndernas interna kontroll har fått återkoppling på nämndernas uppföljning av intern kontroll, riskregister och internkontrollplaner. Sidorna om intern kontroll på kommunens intranät har uppdaterats och utvecklats för att förtydliga informationen och det finns nu en processbeskrivning för hur arbetet med intern kontroll är tänkt att gå till.

Figur 1. Processbeskrivning av intern kontroll.

Under 2018 tog kommunstyrelsen också fram en e-utbildning i intern kontroll. Utbildningen finns att ta del av för samtliga förtroendevalda och medarbetare på kommunens intranät och ska bli obligatorisk för samtliga kommunens chefer. Dessutom har en fördjupningsutbildning i intern kontroll tagits fram, som börjar erbjudas under 2019. Eftersom många är osäkra på hur de ska arbeta med riskhantering, tas också en utbildning om detta fram under det kommande året. Syftet är att öka kunskapen om varför kommunen behöver hantera risker, hur detta går till samt vid vilka tillfällen det behöver göras. En väl fungerande riskhantering är en mycket viktig del av den interna kontrollen.

Tidigare har kommunstyrelsen konstaterat att det finns anledning att stärka kopplingen mellan den interna kontrollen i sin helhet och internkontrollplanen och att använda internkontrollplanen för att säkerställa att den interna kontrollen fungerar och utvecklas. Som ett led i detta arbete togs en ny mall för nämndernas internkontrollplaner fram inför 2019. Den nya mallen lyfter och ger plats för nämnderna att beskriva sitt arbete med intern kontroll, internkontrollplanens roll och hur arbetet med intern kontroll ska utvecklas. Mallen innehåller även beskrivningar av begrepp.

En annan insats som kommunstyrelsen hoppas ska leda till utveckling av den interna kontrollen, inom nämndernas verksamhetsområden men också på kommunövergripande nivå, är insamlingen av analyser och utvärderingar av system och rutiner för intern kontroll från nämnderna. Kommunstyrelsen kommer framöver att begära in analysen från samtliga nämnder. För att förbereda detta har analysen för 2018 begärts in från förvaltningarna. Resultatet redovisas nedan.

För att ytterligare fördjupa förståelsen för intern kontroll och för att kunna avgöra om den interna kontrollen uppfyller sitt syfte, tas ett självvärderingsverktyg fram som kan användas på olika nivåer. Sammantaget ska verktyget ge en bild över läget och visa på utvecklingsbehov och vad som fungerar bra. Verktyget ska också kunna användas i arbetet med att ta fram analyserna och utvärderingarna av system och rutiner för intern kontroll.

Även om utveckling skett saknas fortfarande en kommungemensam överblick över den interna kontrollen eftersom bolagen hanterats i särskild ordning. De tjänstepersoner som har insyn i bolagens arbete med intern kontroll har det inte i nämndernas och vice versa. För att skapa en sådan överblick har kommunstyrelsens förvaltning ändrat

på vissa arbetsätt och denna bilaga innehåller nu även resultatet av en genomgång av bolagens internkontrollplaner och uppföljningar av intern kontroll.

Analys och utvärdering av system och rutiner för intern kontroll

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll ska styrelser och nämnder årligen till kommunstyrelsen rapportera in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll. Kommunstyrelsen kommer framöver att begära in analysen från samtliga nämnder. För att förbereda detta har analysen för 2018 begärts in från förvaltningarna och behövde inte nämndbehandlas. Analysen avser ändå den ansvariga nämnden. Samtliga förvaltningar har lämnat in svar. Förhoppningen är att inrapporteringen ska stödja utvecklingen av den interna kontrollen inom nämndernas verksamhetsområden men också på kommunövergripande nivå, genom att ge kommunen underlag för samordning och lärande.

Inrapporteringen kan även ge större kunskap om vad intern kontroll är och vilken roll den har i nämndernas arbete mot målpuppfyllelse. Den kan också ge en helhetsbild över vad den interna kontrollen består av, hur den fungerar och är organiserad inom respektive ansvarsområde samt bidra till en starkare koppling mellan den interna kontrollen och internkontrollplanen.

Analysens innehåll

Det som efterfrågats är:

- Eventuella anvisningar för den interna kontrollen som nämnden antagit inom sitt verksamhetsområde² samt en analys över dessas funktionalitet. Om nämnden inte antagit några anvisningar beskrivs istället orsaker till detta samt om nämnden avser att ta fram några sådana.
- En förteckning över vilka riktlinjer eller regler för verksamheten som nämnden beslutat om, eller planerar att besluta om, en beskrivning av hur de följs upp samt en analys över deras funktionalitet.
- En beskrivning av hur arbetet med den interna kontrollen inom nämndens verksamhetsområde, inklusive förvaltningsnivå, är organiserat³ samt en analys över organiserings funktionalitet.

Beskriv då bland annat nämndens involvering i arbetet med den interna kontrollen och om det finns nämndledamot med särskilt ansvar för intern kontroll, uppgifter om ansvariga chefer och handläggare på förvaltningen samt en beskrivning av ansvarsfördelning och arbetsätt.

Sammanfattande bedömning utifrån svaren

Arbetet med den interna kontrollen i kommunen är fokuserat på internkontrollplanen. Det finns även mycket annan intern kontroll men det är inte alltid förvaltningarna ser på denna som just intern kontroll. Svaren handlar således om hur planen tas fram och följs upp. Nämnder och förvaltningar arbetar olika aktivt med internkontrollplanen.

---

² Från reglementet: "Varje nämnd/styrelse ska dessutom utforma de regler som anses nödvändiga för den egna verksamheten samt tillämpningsanvisningar för reglementet."

³ Från reglementet: "Den enskilda nämnden och styrelsen har därvid att tillse att en organisation för internkontrollen upprättas."

Alla hanterar risker i enlighet med riktlinjen för riskhantering och använder dessa som underlag för verksamhetsplan och internkontrollplan.

På grund av svarens innehåll kan de inte ge en helhetsbild av vad den interna kontrollen består av, hur den fungerar och är organiserad i kommunen. Intern kontroll som sker utanför internkontrollplanen nämns knappt. Anledningen till detta är enligt kommunstyrelsens bedömning att man inte ser på detta som intern kontroll. I utvecklingen av den interna kontrollen i kommunen behövs därför ökad kännedom om, och systematik avseende, den interna kontroll som ligger utanför internkontrollplaner. Det pågår ett utvecklingsarbete med fokus på intern kontroll på flera håll. Detta bör följas och stödjas av kommunstyrelsen, t.ex. genom att skapa tillfällen för erfarenhetsutbyte.

Fokus för den interna kontrollen är som sagt internkontrollplanen. Arbetet med intern kontroll kretsar kring planen och utgår från denna. Ett utvecklingsarbete av intern kontroll har därför antagligen större möjligheter att lyckas, om det tar avstamp i internkontrollplanen. Ett utvecklingsarbete med intern kontroll blir också mer synligt om det utgår från planen. Den nya mallen för planen öppnar också upp för detta på ett annat sätt än tidigare. Samtidigt behöver ett sådant arbete kopplas till ledningssystem och processer. Detta gäller även om det är intern kontroll utanför internkontrollplanen som ska utvecklas.

Kopplingen mellan den interna kontrollen i allmänhet och internkontrollplanen är generellt sett svag. Det finns dock en del tecken på sådan koppling i vissa svar som kan vara intressant att titta mera på. Att utveckla den interna kontrollen med hjälp av internkontrollplanen kommer också att stärka denna koppling.

Det finns också andra intressanta saker att fånga upp i flera av svaren. Här finns anledningen att undersöka om det finns lärande exempel att sprida i kommunen.

Svar på utskickade frågor

Anvisningar för den interna kontrollen

Endast utbildningsnämnden har beslutat om anvisningar för den interna kontrollen. Det finns dock planer på att ta fram sådana inom andra delar av kommunen. Som skäl till varför anvisningar saknas anges att sådana inte anses nödvändiga utan att de kommunövergripande riktlinjerna, rutinerna och vägledningarna är tillräckliga. Kommunstyrelsen bedömer dock att det skulle vara bra om nämnder gjorde som utbildningsnämnden och skrev ned hur arbetet med den interna kontrollen ska gå till och vad det ska bestå av. För att stödja en sådan utveckling kommer kommunstyrelsen att titta närmare på utbildningsnämndens anvisningar och ta reda på mer om hur andra nämnder tänker kring sitt arbete med detta. Kommunstyrelsen kan också sprida erfarenheter från sitt eget arbete med att se över behov av anvisningar för sin egen verksamhet.

Riktlinjer eller regler

Totalt anges 128 politiskt beslutade styrdokument (varav två under arbete) och 28 styrdokument beslutade på förvaltningsnivå. Om förvaltningarna nämner om dessa styrdokument är funktionella eller hur de följs upp, så är det framförallt i allmänna ordalag. Det finns dock undantag. Omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen beskriver funktionalitet och arbete med uppföljning.

Organisation av den interna kontrollen

Under samtliga nämnder finns utsedda ansvariga handläggare och en organisation kring arbetet med att ta fram internkontrollplanen. Beskrivningarna av detta är inte särskilt utförliga men kommunstyrelsens bedömning är att organisationen är funktionell för detta syfte.

Om nämnden är inblandad i arbetet med att ta fram internkontrollplanen skiljer sig åt. Fyra nämnder (kulturnämnden, räddningsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden) deltar i dagsläget i framtagandet av internkontrollplanen. Övriga nämnder begränsar sin insats till att fatta beslut utifrån förvaltningens förslag. Det är endast räddningsnämnden som har särskilt utsedda ledamöter med ett ansvar för den interna kontrollen. Detta kan också komma att bli aktuellt för socialnämnden och äldrenämnden.

Beskrivning av organisation för den interna kontrollen utanför internkontrollplanen saknas i stort sett.

Fortsatt arbete

Det hade varit bra för förståelsen av hur den interna kontrollen bedrivs i kommunen om svaren hade innehållit mer information om arbetssätt för intern kontroll, om den interna kontrollen utanför internkontrollplanen och om kopplingar mellan dessa. Instruktionerna utvecklas avseende detta inför nästa gång analysen ska lämnas in.

Det bör också övervägas om svar ska tas in från kommunens bolagsstyrelser. Även de omfattas av kravet enligt reglementet.

Uppföljning av planer för intern kontroll 2018

I enlighet med kommunens internkontrollreglemente har nämnder och styrelser rapporterat in sin uppföljning av internkontrollplaner för 2018 till kommunstyrelsen. Nämndernas och styrelsernas internkontrollplaner för 2018 hade kontrollmoment som i regel låg på en övergripande nivå och bedömdes vara möjliga att genomföra. I samtliga fall var kontrollmomenten kopplade till risker i riskregister och kontrollmomenten bedömdes i stort som relevanta för att hantera dessa risker.

Nämndernas uppföljningar

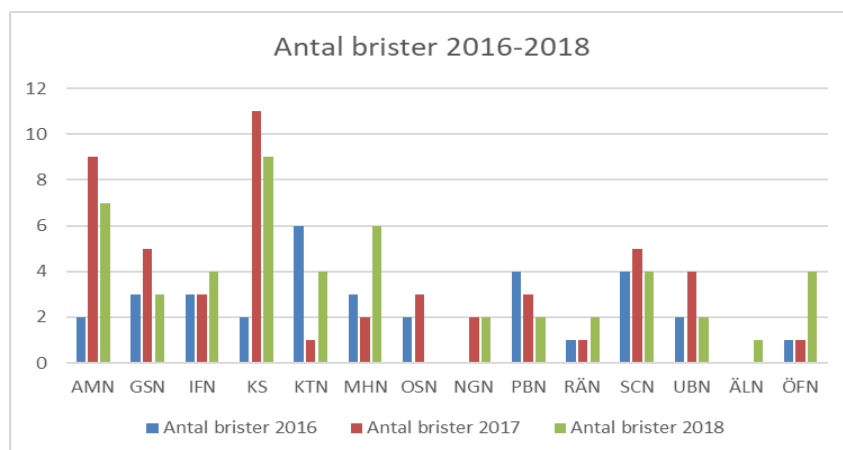
Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2018 har skiftande omfång, struktur, innehåll och kvalitet. Två avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, sju avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan fem avrapporteringar håller en lägre kvalitet. Detta är en försämring jämfört med året innan och kommunstyrelsen kommer därför att göra en informationsinsats utifrån det stödmaterial om avrapportering som finns. Kommunstyrelsen kommer också att se över behovet av att ta fram en mall för avrapportering av uppföljning av internkontrollplanen.

Det som gör att rapporteringarnas kvalitet sjunkit, är att flera avrapporteringar inte anger om granskningen gjorts med anmärkning eller inte, och att redovisningen vid årsbokslut inte tar upp alla kontrollmoment som genomförts under året. Även sammanfattningarna skulle kunna utvecklas.

Det allmänna intrycket är dock att den interna kontrollen i kommunen genomförts på ett ärligt och öppet sätt och att den interna kontrollen i kommunen under 2018 var acceptabel. I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. Rapporteringarna är sparsmakade avseende vad som granskats och hur granskningen

genomförts. Endast i undantagsfall redovisas till exempel vilka beslut som granskats eller vilka frågor som ställts. Resultatet av kontrollerna är mer utförligt beskrivna.

De genomförda kontrollerna bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. Totalt redovisas upptäckta brister för 50 kontrollmoment, lika många som för året innan. För två år sedan var antalet upptäckta brister betydligt lägre och kommunstyrelsen har därför undersökt vad ökningen kan bero på. I vissa fall har detta visat sig svårt att besvara, bland annat på grund av byte av handläggare för den interna kontrollen. De skäl som annars angetts är att den interna kontrollen skärpts och att nämnden lagt till kontrollmoment till områden där den vetat att det funnits många brister.

Bristerna är framförallt av mindre allvarlig art.

De nämnder som upptäckt brister beskriver hur dessa ska åtgärdas i de allra flesta fall. Tidpunkter för detta redovisas inte. Det finns upptäckta brister som kan tyda på behov av ett kommunövergripande grepp, avseende

- Kompetens om intern kontroll
- Att beskriva risker och synpunktshantering
- Kompetens om riskhantering
- Personalomsättning
- Obalans avseende mängd uppdrag och personella resurser
- Social oros betydelse för arbetsmiljö
- Leverantörstrohet vid upphandling
- Attestreglemente
- Återsökning av statsbidrag

De tre avslutande punkterna omfattas av de gemensamma kontrollmoment som tagits fram inför 2019.

Bolagsstyrelsernas uppföljningar

Utifrån bolagsstyrelsernas avrapporteringar går det inte att avgöra om den genomförda kontrollen haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. Samtliga kontrollmoment verkar visserligen ha genomförts men antal upptäckta brister framgår inte och inte heller om styrelserna avser att vidta några åtgärder med anledning av resultatet. Det framgår inte alltid vad som granskats, hur granskningen genomförts och resultatet av granskningen är summariskt beskrivet.

Det framgår därför inte heller om det finns upptäckta brister, eller brister i genomförandet av internkontrollplanen, som kan tyda på behov av ett kommunövergripande

grepp. Detta medför att avrapporteringen gör att kommunstyrelsen inte fullt ut kan utföra sin uppsiktsplikt.

Uppsala bostadsförmedling är ett positivt undantag. Styrelsens avrapportering är av god kvalitet. Bolaget har identifierat ett antal brister och åtgärder finns beskrivna i samtliga fall. Avrapporteringen innehåller dessutom en bra genomgång av utförda kontroller.

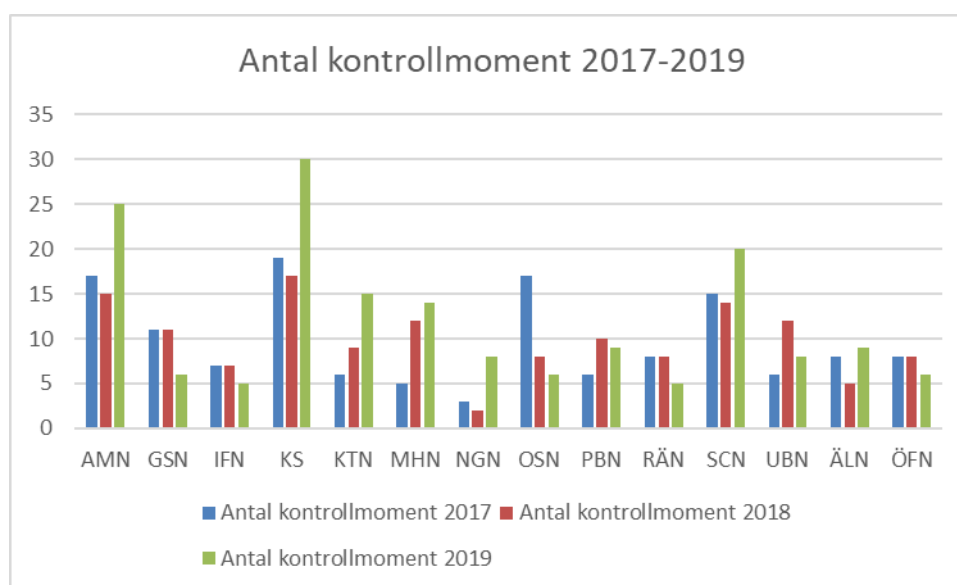
Den informationsinsats om avrapportering som ska göras för nämnderna och den mall för avrapportering som ska tas fram, ska även förmedlas till bolagen.

Redovisning av planer för intern kontroll 2019

I enlighet med kommunens internkontrollreglemente har kommunens nämnder och styrelser lämnat in antagna internkontrollplaner för kommande verksamhetsår till kommunstyrelsen. Internkontrollplanerna för 2019 innehåller kontrollmoment för både verksamhetsspecifika risker och mer generella risker.

Nämndernas planer

Det totala antalet kontrollmoment har ökat från 138 stycken 2018, till 166 stycken 2019. Nämnderna har i genomsnitt tolv kontrollmoment var i sina internkontrollplaner men variationen är fortsatt stor. Kommunstyrelsen har flest kontrollmoment – 30 stycken. Som jämförelse har till exempel omsorgsnämnden endast sex stycken kontrollmoment i sin internkontrollplan.

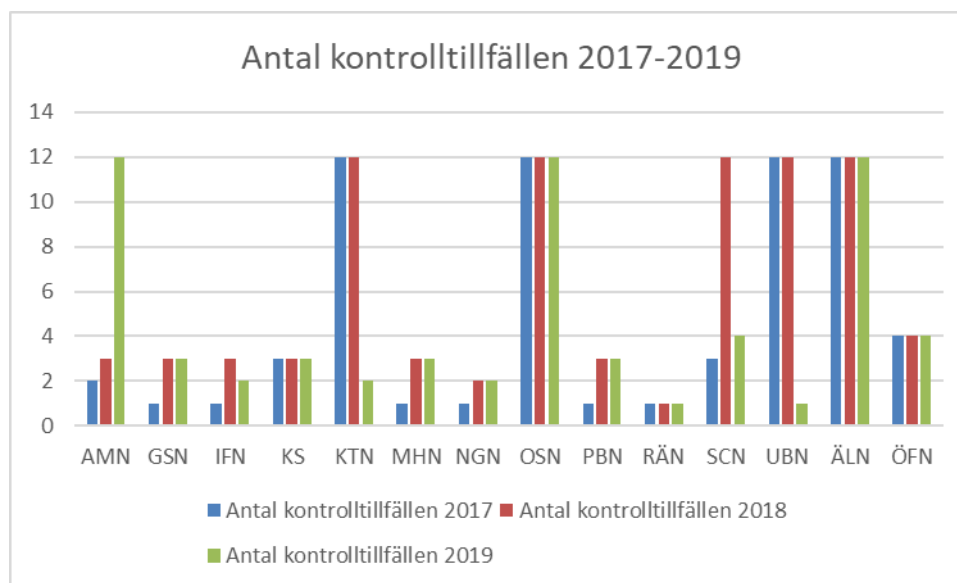

Det finns också skillnader mellan nämnderna där vissa nämnder minskat antalet kontroller och andra ökat antalet. Den nämnd som minskat antalet kontrollmoment i störst utsträckning är gatu- och samhällsmiljönämnden som gått från elva till sex stycken kontrollmoment. De nämnder som ökat antalet kontroller i störst utsträckning är kulturnämnden, namngivningsnämnden och socialnämnden som 2019 har sex stycken fler kontrollmoment jämfört med 2018, men framförallt arbetsmarknadsnämnden som gått från 15 till 25 kontrollmoment och kommunstyrelsen som ökat antalet kontrollmoment från 17 stycken till 30. Anledningen till ökningen för kommunstyrelsens del är att nämnden efter diskussioner med övriga nämnder nu tar ett större ansvar för den interna kontrollen inom olika kommunövergripande områden, t.ex. olika finansiella kontroller.

Kommunstyrelsen har sedan 2017 även en separat internkontrollplan för den kommundemensamma serviceverksamheten som återspeglar till kommunstyrelsens utskott för gemensam service. Anledningen är att den verksamheten är av mer operativ karaktär än kommunstyrelsens övriga verksamhet och behöver analyseras och följas upp i ett eget sammanhang. Denna internkontrollplan innehåller sex kontrollmoment för 2019.

Antalet kontroller är visserligen inte avgörande för planens kvalitet men det finns en koppling mellan antalet kontroller och om dessa täcker nämndens verksamhetsområde och de risker för måluppfyllelse som finns inom detta. Det går också att se skillnader mellan nämnderna när det gäller internkontrollplanens koppling till den verksamhet som nämnderna ansvarar för. Många internkontrollplaner har en stark koppling till verksamheten medan det också finns nämnder som framförallt kontrollerar icke verksamhetsspecifika risker. Kommunstyrelsen kommer att arbeta för att internkontrollplanerna framöver ska innehålla kontrollmoment för alla delar av den verksamhet som respektive nämnd ansvarar för. En utgångspunkt för ett sådant arbete kan vara de processer nämnderna ansvarar för och som finns beskrivna i Klassa, en struktur framtagen av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Riksarkivet.

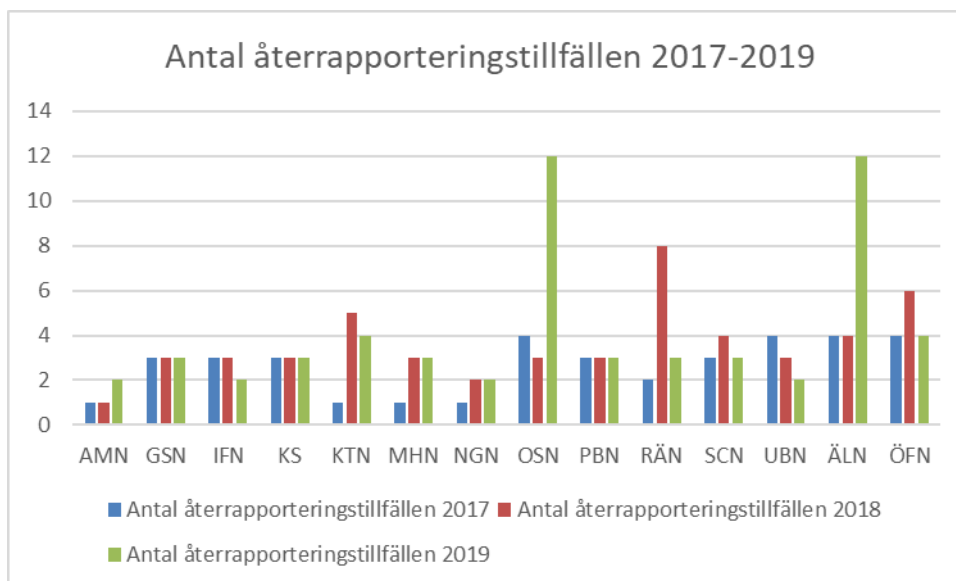
Antalet kontrolltillfällen, det vill säga om kontrollmoment utförs vid flera och olika tidpunkter, har sjunkit i internkontrollplanerna för 2019 jämfört med 2018. Två nämnder har endast ett kontrolltillfälle för sina moment, men det vanliga är att antalet kontrolltillfällen är tre eller flera.

Antalet återrapporteringstillfällen till nämnd fortsätter dock att öka. Samtliga nämnder har minst två återrapporteringstillfällen. De flesta nämnder har minst tre återrapporteringstillfällen. Dessa sammanfaller då framförallt med delårs- och årsbokslut. Två nämnder får återrapportering vid varje nämndsammanträde.

Det är positivt att arbetet med den interna kontrollen sprids över tid, bland annat för att arbetet med den interna kontrollen då hålls aktuellt under hela året. På detta sätt kan också arbetstoppar undvikas.

Samtliga kontrollmoment är kopplade till risker i riskregister. Riskbeskrivningarna har utvecklats och blivit bättre de senaste åren. Detta gör det enklare för nämnderna att ta fram kontrollmoment och andra riskåtgärder.

Nio av nämnderna har kontrollmoment inom samtliga beslutade kontrollområden. Förra året hade tio nämnder detta. Sänkningen har inträffat trots att kommunstyrelsen påtalat att kontrollmoment ska finnas inom samtliga områden för samtliga nämnder. De nämnder som inte uppfyller kravet är gatu- och samhällsmiljönämnden, namngivningsnämnden, plan- och byggnadsnämnden, räddningsnämnden och överförmyndarnämnden. De kontrollområden där inte samtliga nämnder har kontrollmoment är finansiell kontroll, kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut och kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv. Kommunstyrelsen utför flera kontroller inom områdena finansiell kontroll och mutor och jäv. Det kan därför vara så att vissa nämnder anser att detta är tillräckligt.

Kommunstyrelsen kommer under 2019 att närmare undersöka varför alla nämnder inte har med kontrollmoment inom alla områden. Om det är så att kontrollområdena inte anses relevanta av nämnderna, bör de ses över och möjligen ersättas.

Kontrollmomenten bedöms vara relevanta för att hantera identifierade risker, vissa mer än andra. Kontrollmomenten bedöms vidare vara möjliga att genomföra. Det framgår också vad som ska kontrolleras och hur kontrollerna ska genomföras. När kontrollerna ska genomföras och hur rapporteringen ska ske framgår i lägre utsträckning. Kontrollmomenten håller sig också till övervägande grad på en övergripande nivå och är inte fokuserade på enskildheter i förvaltningens arbete.

Tolv av nämndernas internkontrollplaner för 2019 innehåller minst ett av de gemensamma kontrollmoment och centralt rekommenderade kontrollmoment som togs fram under året. Vissa har dock gjort en del mindre ändringar i riskbeskrivningar och kontrollmoment. Trots dessa ändringar kan man dock säga att det är de gemensamma kontrollmomenten som används. Sedan finns exempel där nämnder tagit fram egna kontrollmoment som hanterar samma risker som de gemensamma. Anledningar till detta och en närmare analys avseende om dessa kontrollmoment "konkurrerar" med eller snarare kompletterar de gemensamma genomförs under året.

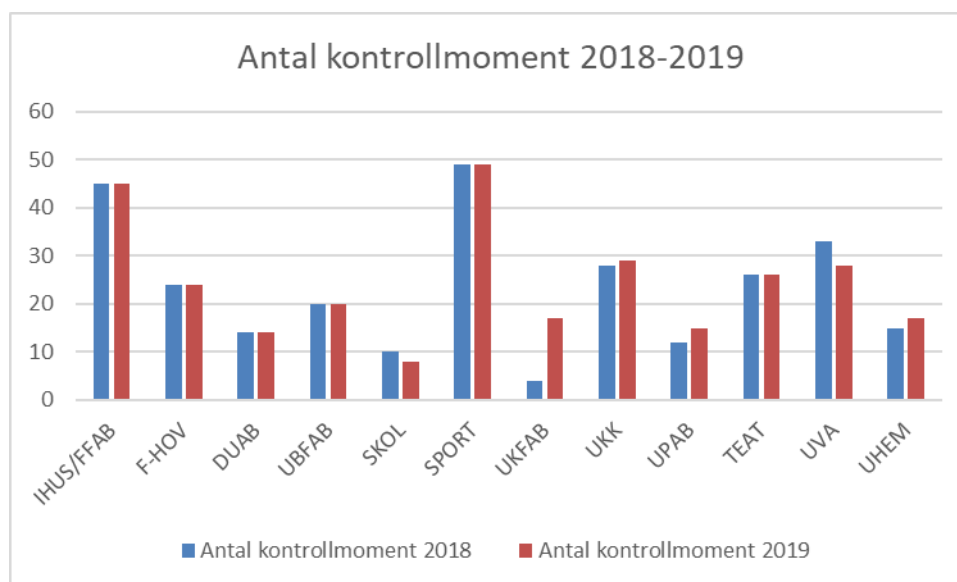
Den nya mallen används av de flesta nämnder. Det betyder också att många nämnder nu också beskriver sitt arbete med intern kontroll och hur detta kan utvecklas. Detta kommer förhoppningsvis att framöver leda till en ökad kunskap om intern kontroll i nämnderna och en starkare koppling mellan den interna kontrollen i stort och internkontrollplanen. Det finns också kontrollmoment i en del nämndernas internkontrollplaner som handlar om att utveckla den interna kontrollen. Kommunstyrelsen kommer

att stödja utvecklingen av innehållet om detta genom att peka på goda exempel och utvecklingsmöjligheter.

En tendens under 2018 och 2019 är att antalet förebyggande kontrollmoment i internkontrollplanerna ökar. Detta är intressant att följa framöver och ställer också vissa andra krav på avrapporteringen av den interna kontrollen. En utveckling mot fler förebyggande kontrollmoment kan vara bra, då det är mer effektivt att förhindra att brister uppstår än att upptäcka dem i efterhand. Det kan i många fall också vara bra att kombinera förebyggande och upptäckande kontrollmoment för att åtgärda en risk.

Bolagsstyrelsernas planer

Styrelserna har fler kontrollmoment än nämnderna i sina internkontrollplaner, i snitt 24 stycken per bolag jämfört med nämndernas tolv. Det finns dock en stor variation där till exempel Sportfastigheter har 49 kontrollmoment och Industrihus/Förvaltningsfastigheter 45 stycken medan Skolfastigheter endast har åtta moment. Det finns också en viss ökning i antalet moment mellan 2018 och 2019.

Inom flera bolag utförs kontrollmomenten också vid fler tillfällen än nämndernas moment. Det finns till exempel flera moment som utförs löpande, månadsvis eller vid behov. Antalet återrapporteringstillfällen till styrelsen anges endast av fyra av bolagen. Antalet är då tre eller fyra.

Inget bolag kopplar sina kontrollmoment till de beslutade kontrollområdena. Det betyder inte att det inte finns bolag som inte hanterar alla områden, men det är inget som kunnat tas med i denna bedömning.

Det är i många fall svårt att avgöra om kontrollmomenten är relevanta för att åtgärda identifierade risker och om de är möjliga att genomföra. Detta beror på att antingen riskerna eller kontrollmomenten inte beskrivs tillräckligt utförligt. För de bolag som beskriver risker och moment mer utförligt bedömer kommunstyrelsen att kontrollmomenten är relevanta. Kontrollmomenten bedöms då även vara möjliga att genomföra. Det framgår när kontrollmomenten ska utföras och vad som ska kontrolleras i de flesta fall, men inte hur resultaten ska rapporteras till styrelsen. Vem som är ansvarig för kontrollen framgår i samtliga fall.

Överlag ger bolagens internkontrollplaner intryck av att vara starkare knutna till deras verksamhet och grunduppdrag än nämndernas. Kontrollmomenten håller sig till övervägande del på en övergripande nivå och är inte fokuserade på detaljer.

Bolagens internkontrollplaner är i flera fall olika uppställda vilket försvårar överblick och jämförelse. En mall för internkontrollplanerna bör därför tas fram i samarbete med bolagen för att försäkra sig om att den passar deras behov. Mallen bör så långt som möjligt likna nämndernas mall.

Arbetet framåt

Under kommande verksamhetsår fortsätter kommunstyrelsen arbetet med att öka kunskap och förståelse om intern kontroll i kommunen. Detta görs genom utbildning om intern kontroll och genom kunskapsspridning över nämndgränserna om arbetet med den interna kontrollen. Dessutom får alla nämnder och bolag som önskar återkoppling på sina internkontrollplaner och uppföljningar av dessa.

E-utbildningen ska bli obligatorisk för alla chefer på alla nivåer och även ingå i utbildningen Ny som chef. Utbildningarna ska följas upp. Detta gäller även hur de förtroendevalda tillgodogjort sig e-utbildningen. Fördjupningsutbildningar i intern kontroll genomförs från och med 2019 och en utbildning i riskhantering tas fram. Nämnder och förvaltningar kan också få specialutformad utbildning vid behov.

I reglementet för intern kontroll står att nämnderna den 31 december varje år ska rapportera in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för internkontroll. Kommunstyrelsen kommer under året att gå ut med instruktioner om hur denna inrapportering fortsättningsvis ska ske och kommer då att dra lärdom av de analyser som lämnades in 2018. Lärande exempel från inrapporterat material kommer att spridas. Instruktionerna utformas så att inrapporteringen kan stödja utvecklingen av den interna kontrollen. Självvärderingsverktyget som tas fram ska användas för att fördjupa analysen. Det bör också övervägas om svar ska tas in från kommunens bolagsstyrelser.

Det pågår ett utvecklingsarbete med fokus på intern kontroll på flera håll i kommunen. Kommunstyrelsen kommer att följa och stödja detta liksom utformningen av anvisningar för nämndernas interna kontroll.

För att utveckla avrapporteringen av den interna kontrollen genomförs en informationsinsats. Kommunstyrelsen kommer också att se över behovet av att ta fram en mall för avrapportering av uppföljning av internkontrollplanen. Nämnderna har i sin interna kontroll upptäckt brister som kan tyda på behov av ett kommunövergripande grepp. Ansvariga för det kommunövergripande arbete om dessa områden informeras om bristerna.

Den nya mallen för nämndernas internkontrollplaner som togs fram inför 2019 ska kompletteras med exempel på bra skrivningar. En mall för bolagsstyrelsernas internkontrollplaner ska tas fram i samarbete med bolagen. Mallen bör så långt som möjligt likna nämndernas mall. I samband med detta vidareutvecklar kommunstyrelsen arbetet med att skapa en kommungemensam överblick över den interna kontrollen.

Användningen av de gemensamma kontrollmomenten analyseras under året och momenten utvecklas vid behov. Kommunstyrelsen kommer också att se över om de obligatoriska kontrollområdena bör ändras och i samband med detta även arbeta för att internkontrollplanerna framöver ska innehålla kontrollmoment för alla delar av den verksamhet som respektive nämnd och bolag ansvarar för. Kommunstyrelsen kommer också att följa utvecklingen mot fler förebyggande kontrollmoment.

Valnämnden uppmanas att ta fram en internkontrollplan. Om nämnden behöver stöd för att ta fram denna kan kommunstyrelsen erbjuda det.

Nämndernas och styrelsernas rapportering

Nämndernas, styrelsernas och aktiebolagens rapportering av intern kontroll 2018 och internkontrollplaner för 2019 finns knuten till detta ärende. Där redovisas även de helägda aktiebolagens dokumentation.

Bilaga 4 Måluppfyllelse för inriktningsmål och uppdrag

Mål och budget 2018–2020 har sammanlagt nio inriktningsmål och 111 uppdrag. Bedömningen av hur arbetet mot målen och uppdragen går baseras på nämnders och bolagsstyrelseras rapportering av resultat, åtgärder och utvecklingsinsatser. För att kunna bedöma hur Uppsala kommun ligger till görs även jämförelser över tid och med andra kommuner, vanligen mot genomsnittet för de kommuner som ingår i jämförelsenätverket R9.

Det är få indikatorer som är utformade på ett sätt som gör att de går att koppla samman med kommunens åtgärder under det innevarande året. Det beror dels på att indikatorerna i många fall har en eftersläpning eftersom de baseras på officiell statistik, dels på att det alltid finns en fördröjning innan kommunens insatser får ett synligt genomslag i samhället. Indikatorerna ger därför framför allt en bild av hur utvecklingen ser ut över tid och jämfört med andra, och fungerar som ett viktigt komplement till nämnders och bolagsstyrelseras rapportering av resultat och åtgärder inom sina respektive ansvarsområden.

För varje inriktningsmål redovisas statusen för de uppdrag som hör till målet. Statusen redovisas dels med en färg och dels med ett årtal för när uppdraget beräknas vara genomfört. Färgerna har följande betydelse.

Blått	Uppdraget är genomfört
Grönt	Arbetet med uppdraget går enligt plan
Gult	Arbetet med uppdraget är inte påbörjat eller löper inte på enligt plan
Rött	Uppdraget genomförs inte

Uppsala kommun har två nämnder som är gemensamma med andra kommuner: räddningsnämnden och överförmyndarnämnden. Uppsala är värdkommun för dessa nämnder, men de styrs gemensamt av de kommuner som samarbetar. De gemensamma nämnderna knyter an till de mål och uppdrag i *Mål och budget* som stämmer överens med vad samarbetskommunerna kommit överens om.

För en översikt av måluppfyllelse per nämnd och bolagsstyrelse för inriktningsmål och uppdrag se bilaga 5.

Förutom de uppdrag som finns med i *Mål och budget 2018–2020* har nämnder och bolagsstyrelser arbetat med kvarvarande uppdrag från tidigare *Mål och budgetar* och med uppdrag som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gett vid sidan av *Mål och budget*.

Det finns 32 kvarvarande uppdrag och riktade satsningar från tidigare år kvar att rapportera i årsredovisningen. Av dessa är 25 stycken nu färdiga. I fem av uppdragen pågår arbetet enligt plan och två uppdrag är försenade. Av de uppdrag som lämnades under 2017 återstår 28 stycken att rapportera. Av dessa är elva stycken färdiga. Av de uppdrag som lämnades under 2018 ska 15 stycken avrapporteras i årsredovisningen. Sju stycken av uppdrag har blivit färdiga.

Inriktningsmål 1

Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper på enligt plan och beräknas vara färdiga under 2019 eller 2020. Tre uppdrag är färdiga. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Aktivt och strategiskt söka extern finansiering (2017)</p> <p>Under 2018 har kommunen beviljats 75,5 miljoner kronor i extern finansiering och det finns ansökningar om ytterligare 24,9 miljoner kronor som inväntar svar. Att söka extern finansiering beskrivs av flera nämnder och bolag som ett löpande arbete som numera är en regelbunden del av verksamheten. Det finns överlag strukturer och rutiner för detta. Det finns också ett etablerat stöd och en vägledning för att söka extern finansiering. Många berättar också om sökta statsbidrag, om finansiering som kommunen erhållit och vad den använts till. Även självfinansiering av verksamhet via exempelvis avgifter nämns.</p>	Alla	
<p>Tydliggöra hur digitaliseringens möjligheter ska användas och dess utmaningar hanteras i verksamhetsplanering och affärsutveckling så att utvecklingen kan drivas så samlat och effektivt som möjligt (2018)</p> <p>Arbetet med digitalisering av verksamheten pågår över hela kommunen, exempelvis med hantering av ansökningar och annan ärendehantering. Andelen ärenden där målgrupperna hanterar dessa digitalt stiger. Processerna för ansökan om bygglov och grävstillstånd har digitaliserats. Införandet av ny GIS-plattform ger en bas för ytterligare digital utveckling, b.la. avseende trafikflöden.</p>	Alla	2020
<p>I samarbete med övriga parter förstärka näringslivsutvecklingen utifrån intentionerna i näringslivsprogrammet (2018)</p> <p>Kommunen har genomfört flera insatser för en förbättrad företagsservice tillsammans med externa parter såsom Handelskammaren, företagarna, universitetet och Länsstyrelsen. Uppsala kommun har genomfört flera aktiviteter för att öka dialogen med företag exempelvis kring upphandling, utveckling av nya verksamhetsområden och utvecklingen av ett kontaktcenter. En strategisk kommunikationsplan inriktad på näringslivet har tagits fram utifrån målgruppens behov och nya mötesformer har införts. Genom arbetet med lokal-försörjningsplaner synliggörs vakanser och ineffektiva inhyrningar vilket kan öppna nya möjligheter för etableringar. Kommunens satsning på att utveckla tech-sektorn i Uppsala går in i en verkställighetsfas.</p>	KS	2019
<p>Genomföra analyser för jämställdhetsbudgetering inom minst ett nytt utvecklingsområde årligen, samt att utifrån analys ta fram åtgärder i syfte att minska ojämställdhet (2017)</p> <p>Analys för jämställdhetsbudgetering genomförs inom i stort sett samtliga kommunens nämnder och bolag. Kommunstyrelsen erbjuder utbildning och stöd och arbete pågår med att utveckla styrning och uppföljning av jämställdhet inom ramen för ordinarie styrsystem. En utbildning i jämställdhetsanalys har genomförts och ett digitalt stödmaterial har publicerats på kommunens intranät. Tre bolag har genomfört och presenterat jämställdhetsanalyser vid ett öppet seminarium under hösten. Kommunen har också utsetts till mentor åt Botkyrka och Västerås. För att upptäcka och förhindra kränkningar har Uppsala konsert och kongress en anonym tjänst där medarbetare kan berätta om sina upplevelser.</p> <p>Andelen kvinnor med extratjänst har ökat under året. På Gottsundabadet har damernas omklädningsrum bytt plats baserat på jämställdhetsaspekter. En kvantitativt inriktad jämställdhetsanalys inom området personlig assistans har visat på förbättringsområden för att säkerställa en jämställd biståndshandläggning. Det finns kvalitetsbrister i utredningar och skillnader gällande könsfördelning där män i högre utsträckning än kvinnor ansökt om och beviljats assistans samt fått högre antal verkställda timmar.</p>	Alla	2019

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Genomföra könskonsekvensbeskrivningar i samband med kommande investeringar (2017)</p> <p>Könskonsekvensbeskrivningar i samband med investeringar tas fram inom flera verksamheter. Många nämnder och bolag rapporterar dock att de inte genomfört några investeringar under året eller att de saknar investeringsbudget och att uppdraget därmed inte är tillämpligt. Det finns också bolag som menar att könskonsekvensbeskrivningar inte är tillämpliga för deras verksamhet. Flera nämnder och styrelser har tidigare efterfrågat stöd och det finns nu ett material för att bedöma om könskonsekvensbeskrivning är relevant och för att i så fall genomföra den. En inventering har gjorts av verksamhetssystemen som visar att merparten av systemen innehåller både könsuppdelad statistik och kostnader.</p>	Alla	
<p>Ta fram en långsiktig investeringsplan (2017)</p> <p>De nämnder och bolag som gör investeringar har en långsiktig investeringsplan. Många beskriver delar av innehållet i planen.</p>	Alla	
<p>Ta fram en modell för samarbete kring offentlig konstnärlig gestaltning i samband med förnyelse eller nybyggnation (2018)</p> <p>Planering för att säkerställa samarbetet pågår. Arbetet leds av kulturnämnden och övriga verksamheter rapporterar framförallt att de deltar i detta arbete. En rapport om arbetet delgavs kulturnämnden i november.</p>	KTN, GSN, PBN, de kommunala fastighetsbolagen	2019
<p>Identifiera tillgångar för möjlig avyttring för att lösa finansiering samtidigt som kommunen stärker soliditeten (2018)</p> <p>Kommunen har tagit fram en process och en simuleringsmodell för avyttringar. Samtliga bolag har rapporterat en sammanställning över objekt och fastigheter, inklusive aktuella kassaflöden och under hösten har kommunen arbetat för att identifiera möjliga tillgångar att avyttra. Förslag till beslut tas fram under våren 2019.</p>	KS, fastighetsbolagen	2019
<p>Samordna användning och marknadsföring av lokaler, mark och anläggningar för ökad tillgänglighet för föreningar och andra grupper med behov och därigenom öka nyttjandegraden och intäkterna till kommunkoncernen (2017)</p> <p>Flera åtgärder för samordning rapporteras, bland annat gruppen för kommunövergripande lokalförsörjning, analys av bostadsstatistik, lokalförsörjningsplaner, samarbete över organisatoriska gränser och att tänka flerfunktionellt vid planering av nya lokaler. Innan nya lokaler hyrs prövas behovet mot befintligt bestånd. Under året har också kostnader för vakanta lokaler synliggjorts vilket ökar möjligheterna till en bättre styrning. Samordningen av lokaler ingår som en del i arbetet med lokalförsörjningsplaner inför 2019. Ett arbetssätt för att samordna användning av mark är etablerat.</p>	KS, IFN, Fyrishov, Sport- och rekreationsfastigheter, Skolfastigheter	2019
<p>Ta fram en modell för att klimatväxla flygresor för kommunkoncernen (2018)</p> <p>Kommunfullmäktige beslutade i maj om riktlinje för persontransport i tjänst, som innehåller klimatväxling för flygresor. En avgift sätts på varje flygresor för att finansiera olika klimatfrämjande åtgärder i organisationen. Under våren installerades också utrustning för att underlätta resfria möten på några av kommunens arbetsplatser.</p>	KS	

1. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Indikatorer	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend
1.1. Ekonomiskt resultat, kommun				
1.1a. Ekonomiskt resultat som andel av skatter och kommunalekonomisk utjämning				
1.1b. Förändringen av skatt och kommunalekonomisk utjämning	3,7%	5,2%	2,0%	~
1.1c. Förändringen av nettokostnad för egentlig verksamhet, justerad för jämförelsestörande poster	4,7%	5,7%	1.1b ≥ 1.1c	~
	7,4%	5,5%	1.1b ≥ 1.1c	↗
1.2. Soliditet kommunkoncern, inklusive pensionsåtaganden (helårsprognos per aug 2018)	17	24	15–17	↗
1.3. Låneskuld per invånare	73	70	Öka <5%	↗
1.4. Bruttoregionalprodukt per invånare (BRP per capita)	488	481	Öka	↗
1.5. Kvinnors andel av mäns medianinkomst	82,0	79,8	Öka	↗

1.1. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser helår 2018. Jämförvärde: helår 2017. Uppdateras en gång per år (februari).

1.2. Källa: Kolada (N03034). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (februari).

1.3. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: 2016. Uppdateras en gång per år (februari).

1.4. Källa; SCB. Nuvärde avser 2016. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (december).

1.5. Källa: Beräkning utifrån Kolada (N00905). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (februari).

Inriktningsmål 2

Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper på enligt plan och beräknas vara färdiga under 2019 eller 2020. Fem uppdrag är färdiga. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Underlätta för innovationer i den egna verksamheten och utgöra testbädd för ny teknik, smarta tjänster och klimatsmarta innovationer (2017)</p> <p>Kommunen deltar i flera samarbeten och initiativ för att främja innovationer. Ett är <i>Klimatlätt</i> (tidigare <i>Klimathjälpen</i>), där företag, organisationer och individer hjälps åt att visualisera individens klimatpåverkan i en IT-lösning. Ett annat exempel är ett projekt för smarta elnät där Skolfastigheter deltar genom samarbetet inom STUNS – Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle. På nya Tiundaskolan testas även gröna batterier som är gjorda av saltvatten och bomull för lagring av el från solpaneler. Destination Uppsala är först ut i Sverige med en ny turistrobot, en videorobot genom vilken allmänheten kan möta kommunens turistinformatörer. Flera nämnder tar fram lösningar som ska förbättra servicen till medborgare genom att tillgängliggöra information via webbkartor. En idésluss har implementerats i arbetsmarknadsnämndens verksamheter, och flera idéer från medarbetare har realiserats.</p>	Alla	2019
<p>Utifrån genomförd nollmätning stärka platsvarumärket Uppsala (2017)</p> <p>Kommunen har under året arbetat aktivt med att öka kännedom och kunskap om platsvarumärket Uppsala bland verksamma inom besöksnäringen och mötesarrangörer. Uppsalas varumärkesfilmer har vunnit guld i Swedish Media Festival i kategorin Turism. Filmerna och annat material är tillgängliggjort på www.merupsala.se och är fritt att använda för den som vill marknadsföra platsen Uppsala. Destination Uppsala samordnar insatser och tillhandahåller mallar och verktyg för att underlätta kommunikation i enlighet med platsvarumärket. Uppsala konsert och kongress bidrar till att stärka Uppsala som mötesstad, vilket bland annat märks genom att Uppsala är landets andra största mötesstad i antalet internationella möten.</p>	Alla	2019
<p>Ta fram en gemensam strategi för utveckling av kulturmiljöarbetet (2017)</p> <p>Arbetet med en gemensam strategi för utveckling av kulturmiljöarbetet är påbörjat under ledning av ny stadsantikvarie. Projektplanering pågår.</p>	KS, GSN, PBN, KTN	2019
<p>Utveckla kulturcentrum i Gränbyområdet som försörjer de nordöstra stadsdelarna (2017)</p> <p>Arbetet med att utveckla kulturcentrum i Gränby pågår i nära samverkan med föreningsliv, skola och förvaltningar inom kommunen. Arbetet fokuserar på att identifiera vilka behov som finns i området bland boende, föreningar och andra aktiva aktörer.</p>	KTN	
<p>Förbereda kommunens åtagande avseende världsarvsansökan inom the Rise of systematic biology för Linnés vetenskapliga gärning, exempelvis genom att inrätta naturreservatet Årike Fyris (2017)</p> <p>Reservatsbildning är ett första konkret incitament för världsarvsansökan. Kommunfullmäktige beslutade om att inrätta naturreservatet Årike Fyris i juni 2018. Hänsyn är tagen till världsarv i beslutsunderlaget.</p>	KS, GSN, PBN, KTN	
<p>Utveckla hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter (2017)</p> <p>Kommunen har under 2016-18 deltagit i projektet Augmented Export – en satsning på hållbar produktutveckling inom natur- och kulturturism. Projektet har tagit fram en modell för hållbar produktutveckling. Projektet "Kulturhistorisk mat och besöksnäring" har genomförts under året. Mat och turism på landsbygden var temat för landsbygdsutställningen.</p>	KS, KTN, DUAB	
<p>Driva och utveckla projektet "Ren Stad" i samverkan med andra aktörer för att upprätthålla en trygg, vacker, tillgänglig och säker kommun (2017)</p> <p>Projektet "Ren stad" har pågått enligt plan, bland annat har olika kommunikationsinsatser genomförts för att bidra till att förändra attityder om nedskräpning.</p>	KS, GSN	
<p>Genomföra en översyn av behoven av samlings- och kulturlokaler i befintliga och nya områden (2017)</p> <p>Arbetet med översyn av behov av samlings- och kulturlokaler har pågått inom ramen för framtagandet av lokalförsörjningsplaner, som nu är färdigt. Utifrån</p>	KTN, IFN, KS, PBN, och de kommunala fastighetsbolagen	

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>planerna pågår ett systematiskt arbete för att säkerställa ekonomisk hållbarhet. En översyn av behoven av samlings- och kulturlokaler på landsbygden har genomförts. Det befintliga lokalbeståndet har tillgängliggjorts i kommunens kartverktyg.</p>		
<p>Stärka krisberedskapen i kommunens alla verksamheter (2018) Flera nämnder och bolag har genomfört risk- och sårbarhetsanalyser och arbetar med att ta fram egna ledningsplaner inför och vid allvarliga störningar. Kommunstyrelsen ger stöd i arbetet. Flera bolag har sedan tidigare krishanteringsplaner som kommer att uppdateras enligt den kommungemensamma ledningsplanen. Utöver planerad verksamhet har också inträffade händelser som torka, värmebölja och skyfall gett upphov till lärdomar och erfarenheter som tas omhand systematiskt och omsätts i lärande. Uppsala vatten och avfall arbetar för stärkt krisberedskap kopplat till vattenförsörjning i samarbete med andra berörda myndigheter.</p>	Alla	2020
<p>Stärka planeringen av det civila försvaret (2018) I avsikt av nationell vägledning har arbetet med krigsorganisering, ledningsplan och krigsplacering skjutits något på framtiden. Kunskapsförhöjande aktiviteter har genomförts, bland annat inom säkerhetsskydd.</p>	KS	2019
<p>Ta fram en handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet (2018) En handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet fastställdes i kommunstyrelsen under 2018. Handlingsplanen innehåller 118 åtgärder inom nio målområden som ska öka tryggheten och säkerheten för uppsalaborna. Målområdena inom trygghetsområdet handlar bland annat om trivsamt och tryggt miljö, minskad brottslighet och minskad missbruksrelaterad otrygghet. Inom säkerhetsområdet handlar målområdena bland annat om, internt skydd och personsäkerhet, skydd mot olyckor och civilt försvar. I handlingsplanen finns också ett särskilt fokus på barn och jämställdhet.</p>	KS	
<p>Ta fram ett förslag till Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner på ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor som ska gälla från och med 2020 (2018) Arbetet har påbörjats med mål att remissversion ska beslutas under 2019.</p>	RÄN	
<p>Utreda formerna för samordning av evenemang (2018) Samordning sker genom Region Uppsalas besöksnäringssgrupp. Arbetet med reviderad besöksnäringstrategi är påbörjat. Underlag för en kartläggning av evenemang håller på att tas fram. Destination Uppsalas evenemangslots hjälper arrangörer att få rätt kontakter och tillstånd samt att utveckla sina evenemang. Kommunen arbetar även löpande med att säkerställa evenemangssäkerheten i samverkan med berörda myndigheter och aktörer.</p>	KS, KTN, DUAB	

2. Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
2.1. Medborgarnas helhetsbedömning av kommunen som en plats att bo och leva på (Nöjd Region-Index)	64	64	64	60	Öka	~
2.1a. Boende i centralort	66			64	Minska skillnad	Skillnad varierar över tid
2.1b. Boende i annan tätort	59	-	-	66		
2.1c. Boende utanför tätort	61			61		
2.2. Här är bäst att bo. Tidningen Fokus rankning av 290 kommuner	1	-	-	2	Topp 3	↗
2.3. Upplevd trygghet						
2.3a. I mycket hög grad trygga utomhus på kväll och natt, andel vuxna						
2.3b. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel gymnasieungdomar	27	22	33	28	Öka	↘
2.3c. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7	54	41	68	56	Öka	↘
2.3d. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7, åk 9 och gymnasieskolans åk 2 som uppger att de har annan könstillhörighet	54	45	62	53	Öka	↘
2.3d. Alltid trygga i sitt bostadsområde på kväll och natt, andel ungdomar i åk 7, åk 9 och gymnasieskolans åk 2 som uppger att de har annan könstillhörighet	50	-	-			
2.4. Medborgarnas uppfattning om möjligheterna till fritidsaktiviteter i kommunen	68	70	65	68	Öka	→
2.5. Nyregistrerade företag kommun, antal/1000 invånare	6,5	-	-	5,9	Öka	~
2.6. Plats i ICCA:s ranking över städer i Sverige där det arrangeras flest konferenser (med bl.a. minst 50 deltagare och en övernattnig)	Plats 3 av svenska städer	-	-	Plats 3 av svenska städer	Minst plats 3 av svenska städer	→

2.1. Källa: Kolada (U00402), SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).

2.1a-c. Källa: SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år (januari).

2.2. Källa: Tidningen Fokus undersökning BästAttBo. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde avser Uppsalas värde för 2017. Uppdateras en gång per år (maj).

2.3a. Källa: SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år (januari).

2.3b-c. Källa: Liv och hälsa ung. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: länet totalt. Uppdateras vartannat år (hösten samma år som undersökningen genomförs).

2.4. Källa: Kolada (U09408), SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).

2.5. Källa: Kolada (N00941). Nuvärde avser 2017. Avser aktiebolag, enskilda näringsidkare, handelsbolag och kommanditbolag. Redan registrerade företag som flyttar in till kommunen från annan kommun ingår inte. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (februari).

2.6. Källa: ICCA Statistics Report. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde avser Uppsala 2016. Uppdateras i juni.

Inriktningsmål 3

Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper i stort på enligt plan och beräknas vara färdiga under perioden 2019–2021. Sju uppdrag är färdiga, ett uppdrag är försenat. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utveckla Uppsala till en Smart stad där innovationer, digitalisering och miljö- och klimatdrivet arbete skapar möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt (2018)</p> <p>Kommunen har tagit flera initiativ till att motverka skadlig miljöpåverkan med hjälp av tekniska lösningar. Flera nämnder och bolag utvecklar arbetsmetoder för att ta till vara på utvecklingsmöjligheter inom verksamheten. Det handlar bland annat om att utveckla mer energieffektiva och miljövänliga lösningar genom krav i upphandlingar, utvecklingsprojekt i samarbete med andra och verksamhetsnära förbättringar. Exempelvis deltar kommunen i EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020 för att utveckla metoder för hållbar stadsbyggnad. Uppsala konsert och kongress har under året fått bekräftelse på sitt digitaliseringsarbete inom kommunikation och marknadsföring, genom utmärkelsen Uppsalas mest digitaliserade företag 2018 av fler än 2000 företag i kommunen.</p>	Alla	2019
<p>I samverkan med Region Uppsala verka för att utbyggnad av fyra spår Uppsala-Arlanda-Stockholm kan påbörjas före 2029 (2018)</p> <p>Ett första beslut togs av kommunfullmäktige i januari och regeringen beslutade om infrastrukturpaketet under våren där två ytterligare spår mellan Uppsala och Stockholm finns med. Överenskommelsen om fyra spår innebär att staten ska gå in med miljardinvesteringar och att Uppsala ska bygga 33 000 nya bostäder i södra Uppsala.</p>	KS	
<p>Utifrån den sociala kompassen fortsatt utveckla den samordnade planeringsprocessen för hållbar stads- och landsbygdsutveckling (2017)</p> <p>Flera nämnder och bolag samverkar kring utvecklingen av Gottsunda och Valsätra, exempelvis med att underlätta deltagande i vuxenutbildning, förbättra utbudet av mötesplatser och öka tryggheten i området. Kommunen samordnar insatser på landsbygden kring bland annat pendlarparkeringar och boenden för äldre utanför Uppsala stad. En handlingsplan för att åstadkomma pendlarparkeringar i rätt lägen tas fram under våren 2019. Landsbygdsutvecklingen i april 2018 hade störst fokus på byggande i prioriterade tätorter utanför staden. Det pågår en utveckling av analyser för ökad social hänsyn i fysisk planering genom ett pilotprojekt knutet till arbete med fördjupade översiktsplaner. I början av 2019 lanseras en ny tjänst som ska göra det enklare för medborgare och företag att hitta och använda kommunens geografiska information. Processen för detaljplaner fortsätter att utvecklas för att öka samordningen och än mer fånga upp hållbarhetsperspektiv. Den sociala kompassen används bland annat som underlag för satsningar inom kultur- och fritidsområdet och även i framtagandet av lokalförslagsplaner.</p>	Alla	2019
<p>Utveckla den strategiska planeringen för ökad jämlikhet och minskad segregation utifrån kartläggning av levnadsvillkor och hälsa (2018)</p> <p>Handlingsplan för Gottsunda och Valsätra är tillsammans med planprogram för Gottsunda ett sätt att utveckla det strategiska arbetet med social hållbarhet i fysisk planering. En ny social kompass och trygghetsmodell som ger en fördjupad bild av socioekonomiska och demografiska likheter och skillnader mellan olika områden i kommunen har tagits fram. Den används bland annat som stöd i den fysiska planeringen, exempelvis vid nybyggnation och upprustning av lekmiljöer för barn. I Rosendal genomförs projektet "bostad för alla", där bostäder med olika upplåtelseformer, storlekar och prisklasser studeras för att skapa en större variation i utbudet. Under året har policy och handlingsplan för trygghet och säkerhet samt handlingsplan Gottsunda och Valsätra beslutats med åtgärder för ökad jämlikhet och trygghet.</p>	KS, PBN, GSN, Uppsalahem, UKFAB	2020

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utveckla strategin för markförvärvning (2017) Kommunen har tagit fram en markstrategi med tänkta förvärvsfastigheter. Markstrategin ska vidare kompletteras vad gäller behov för social infrastruktur. Under 2019 ska strategin vara klar för att därefter löpande revideras. En genomförandeplan för Storstora är beslutad, vilket möjliggör planläggning av verksamhetsområde i Fullerö. Strukturprogram för främre Boländerna är beslutat och planläggning initierad. Arbete med att aktivera kommunal mark för bostäder pågår i samband med prioriterade projekt samt utifrån de prioriterade tätorterna.</p>	KS, PBN och bolag	2019
<p>Stärk arbetet med att förebygga och förhindra social oro samt öka tryggheten (2017) Kommunfullmäktige beslutade i juni om en policy och en handlingsplan för trygghet och säkerhet. Under hösten har arbetet med att implementera handlingsplanen i kommunens verksamheter påbörjats. En trygghetsundersökning har genomförts och en analys av brottsutveckling pågår. Kommunen arbetar både med insatser för geografiska områden och med insatser för särskilda målgrupper. Handlingsplanen för Gottsunda och Valsätra, insatser för en mer blandad bebyggelse, fortsatt utveckling av kulturcentra, språk- och hälsofrämjande insatser för kvinnor, interreligiöst samtalsforum, marknadsföring av vuxenutbildningar och insatser för att öka medvetenheten kring våld och hedersförtryck är några exempel på detta. Flera nära partnerskap och relationer till föreningslivet stödjer sådana insatser och bidrar till att öka tryggheten. Medborgardialog har genomförts i Gottsunda för framtagande av ett medborgarlöfte tillsammans med Polisen och fastighetsägarföreningen i området.</p> <p>Utifrån dialog med polismyndigheten och andra samverkande parter pågår också trygghetsskapande arbete i city med bland annat kamerabevakning och ordningsvakter. Socialtjänstens arbetar uppsökande och genomför samordnade insatser tillsammans med polisen mot droghandel och drogpåverkad ungdom. Genom medborgarlöftet för Resecentrum pågår riktade insatser på platsen med bland annat förbättrade rengöringsrutiner och belysning.</p>	Alla	2021
<p>Modernisera naturvårdsarbetet genom att ta fram digitaliserade och lättanvända verktyg för att bevara, stärka och utveckla naturvärden och grön infrastruktur (2018) Kommunen har under hösten påbörjat arbete med att uppdatera och kvalitetssäkra naturdata enligt SIS-standard samt tillgängliggöra naturdata i lättanvänd databas. Uppdateringen av kommunens natur- och friluftprogram är påbörjad men något försenad.</p>	KS, GSN, PBN	2019
<p>Utveckla en modell för kompensations- och förstärkningsåtgärder av ekosystemtjänster och biologisk mångfald i den växande staden (2018) En omvärldsanalys är genomförd och arbete med att utveckla kompensations- och förstärkningsåtgärder av ekosystemtjänster och biologisk mångfald i den växande staden pågår.</p>	KS, GSN, PBN	2019
<p>Ta tillvara erfarenheterna från stadsodlingsåret för att utveckla stadsodling och "placemaking" (2018) Erfarenheterna från utvärderingen av 2017 års uppdrag om stadsodlingsåret tas till vara i framtida arbete.</p>	GSN	
<p>Följa upp trädinventeringen, plantera fler träd och förbättra förutsättningarna för trädplantering i täta stadsmiljöer (2018) Stadsträdgårdsmästaren tar över arbetet.</p>	GSN	

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Inom ramen för klimatprotokollet tillsammans med näringslivet, universiteten och organisationer utveckla arbetet för att nå klimatmålen fossilfritt 2030 och klimatpositivt 2050 (2017)</p> <p>Under 2018 har period tre av Uppsala klimatprotokoll avslutats och period fyra inletts. Det tredje klimatprotokollet utvecklade klimatutmaningar som ytterligare konkretiserar arbetet med att nå ett fossilfritt och klimatpositivt Uppsala. Under period fyra ska en ny klimatfärdplan tas fram för de långsiktiga klimatmålen som kommunfullmäktige skärpte 2015, Färdplan klimatpositivt Uppsala. Inom ramen för protokollet har nya etappmål för miljö- och klimatprogrammet samt ett nytt energiprogram tagits fram. Kommunen är delaktig i utredningar och forskningsprojekt som rör alternativa energikällor såsom en solpark och biokol. Arbetet med klimatprofilering av små restauranger har avslutats och ett nytt projekt för stora restauranger har påbörjats.</p> <p>Det pågår ett aktivt arbete med att minska kommunkoncernens miljöpåverkan. Andelen fossilbränslefria fordon i kommunens fordonsflotta har under året ökat från 50 till 70 procent. Flera av kommunens verksamheter har valt bort tjänstebil för att istället erbjuda medarbetarna cykel, el-cykel samt busskort för resor i tjänsten. Uppsala vatten och avfall investerar i biogasproduktionen och har en tät dialog med intressenter, branschorganisationer och andra aktörer om biogasanvändningen. Uppsala vatten och avfall är från och med december 2018 med i Fossilfritt Sverige. Uppsala parkerings AB har under hösten arbetat aktivt tillsammans med projektet Framtidens mobilitetshus. Ett projekt delfinansierat från Naturvårdsverket där bolaget arbetar med möjliga lösningar med batterier och solceller tillsammans med både NCC, STUNS, Uppsala universitet och leverantörsmarknaden.</p>	Alla	2019
<p>Utveckla arbetet med klimatanpassning genom samverkan med fastighetsägare (2018)</p> <p>Kommunfullmäktige beslutade i april att komplettera miljö- och klimatprogrammet med ett avsnitt om klimatanpassning. Beslut togs även att inte ta fram en särskild handlingsplan för klimatanpassning. Utredningar och åtgärder bör i stället göras i sitt sammanhang integrerat med respektive nämnd och bolags verksamhetsansvar. Samverkan med fastighetsägare planeras inom ramen för Uppsala klimatprotokoll.</p>	KS	
<p>Öka återanvändning och återvinning genom förbättrade och enklare möjligheter för invånare att källsortera (2017)</p> <p>Det finns idag återvinningstationer i samtliga kranstättorter. Kommunen kommer att börja tillverka papperskorgar med flerfackssystem för återvinning. Material till papperskorgarna kommer i sig att vara återvunnet material och specialbyggas för varje plats unika förutsättningar. I kommunens biogasanläggning ska plastpåsar fasas ut. Resultatet av Uppsala vatten och avfall AB:s kundnöjdhetsundersökning under 2018 visar att kunderna efterfrågar ytterligare kommunikation från bolaget kring hur det går att leva mer hållbart i Uppsala. Bolaget utvecklar också ständigt nya möjligheter till insamling på återvinningscentralerna. Under året har centralerna börjat ta emot tryckimpregnerat trä för återvinning. Uppsalas förskolor, skolor och fritidshem bidrar till Uppsala kommuns mål om minskat matsvinn, minskad nedskräpning och bättre sopsortering. Kommunen eftersträvar återvinning även för egen del. Genom utveckling av teknik för anläggning och drift av konstgräsplaner kan utjänt konstgräs användas på nya ytor för spontanidrott. Andra större exempel handlar om att återanvända bygg- och anläggningsmaterial och att det pågår forskning med att rena och återanvända halkbekämpningsgrus.</p>	Alla	2019

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Öka andelen förnybar energi och öka takten i arbetet med energieffektivisering och energisparande (2017)</p> <p>Förnybar el används av hela kommunkoncernen. Elen är märkt med Naturskyddsföreningens Bra miljöval. Energiarbetet i kommunen har stärkts genom olika projekt, omfattande produktion, försörjning och användning. För att hantera den begränsade kapaciteten i elnätet i Uppsala har två stora projekt kopplade till effekt har påbörjats och en kartläggning av kommunens verksamheter avseende detta har genomförts. I samband med nyproduktion av byggnader ställs höga krav avseende energi. Ett större projekt med energi i fokus under 2018 var Tiundaskolan. Flera av kommunens bolag har egna solcellsanläggningar och ytterligare anläggningar planeras. De flesta av bolagen arbetar mycket aktivt med energieffektiviseringar. Nämnderna ställer krav på energieffektivitet i de lokaler deras verksamheter använder. Vid investeringsstöd till föreningar prioriteras miljöåtgärder och vid markanvisningstävlingar är energieffektivitet ett kriterium. Andelen fordon i kommunens verksamhet med förnybara bränslen ökar kontinuerligt. Allt eftersom gamla avtal går ut fasar kommunen ut fordon som drivs med fossila bränslen. Äldrenämnden ställer krav på att även privata utförare ska ha hållbara transporter.</p>	Alla	2021
<p>Vid upphandling av den särskilda kollektivtrafiken ska krav ställas på att fordonen använder de fossilfria drivmedel som bäst uppfyller gällande hållbarhetskriterier och som bygger på närproducerade energiresurser (2017)</p> <p>En ny policy för upphandling har under våren antagits av kommunfullmäktige. Till policyn finns riktlinjer med hållbarhetskriterier för upphandling. Upphandlingen har tilldelats men är överprövad. Hållbarhetskriterierna har tillämpats vid upphandling av den särskilda kollektivtrafiken. Arbetet med att utveckla metodstöd och detaljerade krav sker löpande och har förstärkts under 2018 genom inrättande av en tjänst som expert inom hållbar upphandling.</p>	KS, GSN	
<p>Ta fram en strategisk plan för att växla till närodlade råvaror och ekologisk mat i kommunens verksamhet (2017)</p> <p>En kommungemensam handlingsplan är framtagen och verkställs i samverkan mellan berörda nämnders verksamheter. Bland annat genomförs insatser för att uppmärksamma allas gemensamma ansvar för att bidra till målen om en ökad andel ekologiska och närproducerade livsmedel. För att möjliggöra en ökad andel närproducerade livsmedel planeras en leverantörsträff med lokala producenter samt grossister. Planering för ett ökat återtag från Jälla fortgår som en del av projektet för att lägga om lantbruket på Jälla till att bli ekologiskt. Uppsala kommun är även medlem i en regional styrgrupp som har tagit fram en handlingsplan för att stärka den lokala livsmedelsproduktionen.</p>	KS	2019
<p>Utveckla och samordna drift och underhåll av skolgårdar (2017)</p> <p>Samordningsarbetet är igång med inriktningen att olika elevers behov ska tillgodoses vid utformningen av utemiljön. Rosendalskolan och Palmbladskolan är de första projekten som kommer att förverkliga samnyttjande av skolgård och rekreationsytor. Det finns inte samma krav på skolgårdar inom vuxenutbildningen som det finns i övriga skolformer, men arbetsmarknadsnämnden bidrar till uppdraget genom att anställa extratjänster som ska stödja i arbetet med att underhålla skolgårdar. Gatu- och samhällsmiljönämnden har under året genomfört samverkansmöten inför upphandling av vinterväghållning.</p>	AMN, GSN, UBN, Skolfastigheter	
<p>Genomför åtgärder som ökar trafiksäkerheten vid förskolor och grundskolor och som främjar ett hållbart resande (2017)</p> <p>En projektplan för arbetet är framtagen för grundskola. Arbetet kan också kopplas till Trygghets- och säkerhetsplanen. Ett projekt om säkra skolvägar har avslutats och övergått i ett fortsatt projekt kring hämta-lämna-platser vid fem skolor. I samband med renoveringar och tillbyggnad av förskolor ses trafiksäkerheten över och hastighetsbegränsningar på vägar runt förskolor förändras. Två workshoppar har genomförts med inbjudna föräldrar från berörda skolor för att få fram möjliga förslag. Projektet omfattar samarbete med rektorer, elever och föräldrar.</p>	UBN, GSN, Skolfastigheter	

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Påskynda utbyggnaden av bredband på landsbygden genom förbättrad samordning (2017)</p> <p>Nytt bredbandsprogram har antagits under 2018. Bland annat ska en genomförandestrategi tas fram för att tydliggöra kommunens påverkansmöjligheter på bredbandsutvecklingen, främst på landsbygden. Under hösten återupptogs arbetet med nätverket kring bredbandsutbyggnad i kommunen. Löpande strategiskt arbete sker tillsammans med grannkommuner och Region Uppsala.</p>	KS	2020
<p>Se över hur man kan lösa byggnation av parkeringsanläggningar med lokaler i markplan för andra ändamål än parkeringsverksamheten (2018)</p> <p>I arbetet med <i>Mål och budget 2019-2021</i> har ägardirektivet för Uppsala parkering AB korrigerats, för att möjliggöra denna typ av parkeringsanläggning. I och med deras nya ägardirektiv kommer bolagsordningen uppdateras. Parkeringsbolaget kommer tillsammans med andra bolag i koncernen jobba vidare med framtidens parkeringsanläggningar. Mobilitetsfrämjande ytor planeras in på ett tidigt stadium när parkeringshuset Brandmästaren byggs. Även verksamhetslokaler för andra ändamål finns med i planeringen.</p>	KS, Parkeringsbolaget	

3. Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
3.1. Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt	58	60	56	61	Öka	~
3.1a. Boende i centralort	59			62	Minska skillnad	Skillnad ökar över tid
3.1b. Boende i annan tätort	58	-	-	64		
3.1c. Boende utanför tätort	52			53		
3.2. Medborgarnas bedömning av kommunens gång- och cykelvägar	57	58	57	59	Öka	↘
3.2a. Boende i centralort	60			62	Minska skillnad	Skillnad varierar över tid
3.2b. Boende i annan tätort	60	-	-	65		
3.2c. Boende utanför tätort	59			61		
3.3. Medborgarnas uppfattning om kommunikationer	68	70	67	66	Öka	→
3.3a. Boende i centralort	70			70	Minska skillnad	Skillnad varierar över tid
3.3b. Boende i annan tätort	66	-	-	69		
3.3c. Boende utanför tätort	62			63		
3.4. Medborgarnas uppfattning om tillgången på parker, grönområden och natur	7,3	7,4	7,2	7,9	Öka	→
3.5. Cykel som andel av färdmedel för resor som börjar och slutar i Uppsala kommun	27		-	26	Öka	→
3.6. Andel av det motoriserade resandet som invånare i Uppsala kommun gör med kollektivtrafik	29	-	-	30	Öka	→
3.7. Använd förnybar energi – egna personbilar/lätta lastbilar, kommunorganisatoriskt, andel	47	-	-	34	2020: 100	↗
3.8. Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, ton CO2ekc/inv	5,7 (prel)	-	-	5,8	2020: 4,4	↘
3.9. Energianvändning per yta (kWh/m2), kommunorganisatoriskt	159	-	-	168	Minska	↘

3.10. Solenergi						
3.10a. Solenergi – installerad effekt (MW), kommunorganisatoriskt	1,5	-	-	1,2	2020: 3	↗
3.10b. Solenergi – installerad effekt (MW), kommungeografiskt	7,3	-	-	4,4	2020: 30	↗
3.10c. Egenproducerad el från solceller av total elanvändning, kommunorganisatoriskt, andel	0,6	-	-	0,4	2020: 2,0	↗
3.11. Andel ekologiskt producerade livsmedel, egen regi						
3.11. Andel ekologiskt producerade livsmedel, egen regi	44	-	-	41	2023: 100	↗
3.12. Absolut närhet till fiberanslutet bredband, andel						
3.12a. Andel hushåll i tätort	92	-	-	91	Öka	↗
3.12b. Andel hushåll utanför tätort	27	-	-	30	Öka	↗
3.12c. Andel arbetsställen i tätort	91	-	-	89	Öka	↗
3.12d. Andel arbetsställen utanför tätort	26	-	-	32	Öka	↗
3.1. Källa: Kolada (U07402), SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).						
3.1a-c Källa: SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år (januari).						
3.2. Källa: Kolada (U07401), SCB:s medborgarundersökning. Se 3.1 för detaljer.						
3.2a-c SCB:s medborgarundersökning. Se 3.1a-c för detaljer.						
3.3. Källa: Kolada (U45400). Se 3.1 för detaljer.						
3.3a-c SCB:s medborgarundersökning. Se 3.1a-c för detaljer.						
3.4. Källa: SCB:s medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Samtliga deltagande kommuner 2018. Uppdateras en gång per år (januari).						
3.5. Källa: Kollektivtrafikbarometern. Nuvärde avser alla resor som börjar och slutar i Uppsala kommun 2018. Jämförelse 2017. Uppdateras en gång per år.						
3.6. Källa: Kollektivtrafikbarometern. Nuvärde avser alla resor som börjar i Uppsala kommun 2018. Jämförelse 2017. Uppdateras en gång per år.						
3.7. Källa: Egen uppföljning (Hållbarhetsportalen). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde avser helår 2017. Uppdateras vid varje tertial med en månads eftersläpning.						
3.8. Källa: Olika källor. Kombinerar av Uppsala kommun. Nuvärde avser 2017 prelimoinärt. Jämförvärde: Uppsala 2016. Uppdateras en gång per år.						
3.9. Källa: Källa: Egen uppföljning (Hållbarhetsportalen). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: Uppsala 2016. Uppdateras en gång per år.						
3.10a. Källa: Egen uppföljning (Hållbarhetsportalen). Nuvärde avser 2018. (prel) Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år.						
3.10b. Källa: Energikontoret i Mälardalen AB. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: Uppsala 2016. Uppdateras en gång per år.						
3.10c. Källa: Egen uppföljning (Hållbarhetsportalen). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: Uppsala 2016. Uppdateras en gång per år.						
3.11. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018 prel. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras vid varje tertial.						
3.12 Källa: Post- och telestyrelsen. Måttet innebär i princip att en redan fiberanslutna byggnad finns på samma gata och har ett gatunummer som faller inom samma tial som den fiberanslutna byggnaden. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde avser genomsnitt för R9-kommunerna. Uppdateras en gång per år (mars).						

Inriktningsmål 4

Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper i de flesta fall på enligt plan och beräknas vara färdiga under perioden 2019-2021. Fyra uppdrag är färdiga medan ett inte löper på enligt plan. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>I samarbete med WHO:s nätverk utveckla en äldrevänlig stad (2017) Arbetet med att ta fram handlingsplan för äldrevänlig stad pågår men är förseurat. Planen ska beslutas av kommunfullmäktige under andra kvartalet 2019 och därefter påbörjas arbetet utifrån den. Flera nämnder och bolag avvaktar vidare åtgärder till dess att handlingsplanen är färdig. Det pågår dock redan en del aktiviteter inom nämnders och bolags grunduppdrag, till exempel kartläggning av behov i lokalförsörjningsplaneringen för idrotts- och fritidslokaler, förmedling av trygghetsbostäder, teater och andra kulturaktiviteter under dagtid samt fysisk träning i anslutning till seniorluncher.</p>	Alla	2021
<p>Inom ramen för äldrevänlig stad identifiera rekreativstråk och tillgängliggöra parkbänkar (2018) Arbetet är påbörjat.</p>	GSN	
<p>Inom ramen för äldrevänlig stad möjliggöra för civilsamhället att öka utbudet av aktiviteter för föräträd folkhälsa bland äldre (2018) Liksom för uppdraget att i samarbete med WHO:s nätverk utveckla en äldrevänlig stad, inväntar flera nämnder och bolag att handlingsplanen för äldrevänlig stad ska beslutas. De som rapporterar om åtgärder skriver sällan om sådana som handlar om att möjliggöra för civilsamhället att öka utbudet av aktiviteter för föräträd folkhälsa bland äldre. Äldrenämnden rapporterar dock om kontinuerlig samverkan med civilsamhället och informerar sina brukare om civilsamhällets utbud av aktiviteter via bland annat hemvård och seniorguide. Samverkan sker kring lokalförsörjning och fysisk aktivitet för äldre har påbörjats tillsammans med bland andra Upplands idrottsförbund. Kommunen undersöker möjligheterna att stödja föreningar som erbjuder friskvård och hälsofrämjande aktiviteter för äldre. En grupp har bildats inom överenskommelsen med föreningslivet för de organisationer som har målgruppen äldre. Syftet är att skapa samverkan mellan föreningarna och en samordnad dialog med kommunen.</p>	Alla	2019
<p>Utveckla Uppsalamodellen inom mark- och exploatering för att stärka den sociala hållbarheten och arbetsmarknaden (2018) Nya riktlinjer för markanvisning, där frågor kring social hållbarhet och arbetsmarknad särskilt lyfts fram, har tagits fram för beslut i kommunfullmäktige. Förslaget innehåller möjligheten att ställa krav på arbetsmarknadsstödjande åtgärder med mera. Markanvisningar för en variation av boendeformer pågår bland annat i Rosendal.</p>	AMN, KS	2019
<p>Utifrån kartläggning av levnadsvillkor och hälsa fortsätta utvecklingen av främjande, förbyggande och tidiga insatser för barn och unga (2017) Den sociala kompassen används bland annat som underlag vid planering och prioritering av insatser, till exempel vid bidragshandläggningen till barns och ungas fria tid där målsättningen är att stöd till aktiviteter ska verka kompensatoriskt och minska ojämlikheten i deltagande i fritidsaktiviteter hos barn och unga. Kartläggningen ligger också till grund för planeringen av kostnadsfria lovaktiviteter. Kommunen tillämpar en modell för resursfördelning som gynnar skolor med en större utmaning utifrån socioekonomiska faktorer och arbetar för att minska skolfrånvaro. Inom försörjningsstödet fokuseras barnfamiljer. Även om andelen av hushållen med ekonomiskt bistånd som är barnfamiljer har ökat så finns goda resultat av arbetet. Barn och unga i familjer med försörjningsstöd ska också kunna delta i fritidsaktiviteter utan kostnad. Fler ungdomar har feriearbetat under sommaren 2018 jämfört med 2017.</p>	KS, SCN, OSN, AMN, UBN, KTN, IFN	2019

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utveckla barn- och ungas möjligheter att utöva och uppleva kultur i skolan och under den fria tiden. Bland annat genom kulturgaranti (2017) En modell för kulturgaranti, där barn och unga har rätt att ta del av kultur under sin skoltid, är under framtagande. Via ett bokningssystem kommer skolor att kunna få tillgång till olika kulturaktiviteter. Stadsteatern arbetar långsiktigt med barn och unga som målgrupp, till exempel via samarbeten med skolor, och erbjuder ett brett utbud för att öka verksamhetens räckvidd. Uppsala konsert och kongress ökar satsningarna på kultur för barn och unga, till exempel med lovaktiviteter.</p>	KTN, UBN, Stadsteatern, UKK	2020
<p>Samverka med Region Uppsala gällande ett utvecklat föräldrastöd, tobaksfri skoltid och ökad fysisk aktivitet på jämlika villkor (2017) Kommunen samarbetar med Region Uppsala och prioriterar bland annat psykisk hälsa för barn och unga. Kommunen arbetar med att öka medvetenheten om skadliga effekter av alkohol och droger och utförde under hösten tillsyn på skolor för en tobaksfri skoltid. Inom skolan arbetar kommunen med utveckling av elevhälsans hälsofrämjande arbete, psykologinsatser för gymnasieelever samt erbjuder föräldrar till förskolebarn möjlighet att delta i program för föräldravägledning. För att underlätta för ökad fysisk aktivitet upplåter kommunen anläggningar för bokningsbar och spontan fysisk aktivitet.</p>	KS, SCN, UBN, IFN	2020
<p>Stödja det tobakspreventiva arbetet inom skolan genom att utföra tillsyn av skolgårdar och handlare (2017) Alla handlare som säljer tobak har besökts under året, totalt 151 besök. Vid besöken diskuterades bland annat vikten av ålderskontroll. Samtliga högstadies- och gymnasieskolor har under 2017-2018 fått riktad tillsyn av hur rökförbudet efterföljs på skolgårdarna. Tillsynerna visar att rökning förekommer på en stor del av skolgårdarna trots förbudet. Tillsyner av skolor följs upp för att säkerställa att åtgärder vidtas. Kommunen har även deltagit i förebyggande arbete tillsammans med länsstyrelsen.</p>	MHN	
<p>Med stöd av sociala investeringar särskilt stärka det förebyggande arbetet för barn och unga gällande psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, skolfrånvaro samt missbruk (2017) Kommunen gör det möjligt att testa nya och att utveckla befintliga metoder genom sociala investeringar. Avtal finns med Sveriges kommuner och landsting för att stärka kommunens kompetens inom området och få stöd för granskning av ansökningar. Beslutade sociala investeringar syftar till att arbeta förebyggande kring skolfrånvaro, barn i missbruksfamiljer, personer med psykisk funktionsnedsättning samt områdearbete för Gottsunda. Tre av fyra satsningar avslutas vid årsskiftet 2019/2020. Områdearbetet i Gottsunda innebär att fler ungdomar får sommarjobb och möjlighet till feriearbete under andra lov. Fler ungdomar har också feriearbetat under sommaren 2018 jämfört med 2017.</p>	KS, AMN, UBN, SCN, KTN	
<p>Genomföra ett kompetenslyft om barnrätt inom kommunen (2018) Ett utbildningsmaterial finns tillgängligt. Särskilt fokus ligger på kunskaphöjning inom dialog med barn och unga samt delaktighet. Kommunen har till exempel i samarbete med barnombudet genomfört ett utvecklingsarbete om dialoger med barn. En överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap har träffats med Barnombudet i Uppsala län och ett nytt barn- och ungdomsprogram där barnrättsfrågor lyfts är under framtagande. Utbildningar i barnrätt kommer att erbjudas förvaltningar och bolag utifrån en kartläggning av behov. Barnrätt ska beaktas i beslutsärenden enligt ny digital guide för ärendehantering som är under arbete. Vilken betydelse det får att barnkonventionen blir lag 2020 utreds.</p>	Alla	2020
<p>Utreda förutsättningar för att säkra den allmänna dricksvattenförsörjningen i Uppsala Kommun (2018) En riskanalys har genomförts och riktlinjer för markanvändning på Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde är beslutade av kommunfullmäktige. Arbetet med att ta fram åtgärdsplaner, vägledning och rutiner har påbörjats. En strategisk vattenförsörjningsplan är framtagen och behandlas för beslut i början av 2019. Det pågår även arbete med en nödvattenplan som handlar om hur befolkningen förses med dricksvatten när ordinarie vattenförsörjning inte fungerar.</p>	KS, Uppsala vatten	2019
<p>Stärka det kommunövergripande operativa arbetet med att motverka våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck (2018) Arbetet har förstärkts med extra personal.</p>	SCN	

4. Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
4.1. Ohälsotal bland Uppsalas invånare 16-64 år	19	22	16	25	Minska	↘
4.1a. Genomsnitt för den fjärdedel delområden med lägst ohälsotal (2017)	7	-	-	8	Minska skillnad	Skillnad består
4.1b. Genomsnitt för den fjärdedel delområden med högst ohälsotal (2017)	36	-	-	37		
4.2. Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	76	74	78	73	Öka	→
4.3. Ungdomar som uppger att de mår bra eller mycket bra, andel	69	62	77	68	Öka	↗
4.4. Invånare 16-84 år med nedsatt psykiskt välbefinnande, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	16	20	12	16	Minska	↘
4.5. Invånare 16-84 år som blivit utsatta för kränkande behandling, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	25	30	19	19	Minska	~
4.6. Invånare 16-84 år som saknar tillit till andra, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	22	24	20	28	Minska	→
4.7. Ungdomar som tycker att man kan lita på de flesta människor, andel	56	52	60	54	Öka	-
4.8. Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel	4,3	-	-	5,8	Minska	↗
4.9. Invånare i hushåll med låg inkomst med hänsyn till hushållets storlek och sammansättning, andel (2016)	14	-	-	16	Minska	→
4.9a. Födda i Sverige 0-19 år	13	-	-	17	Minska	→
4.9b. Födda utomlands 0-19 år	39	-	-	57	Minska	↗
4.9c. Födda i Sverige 20+ år	11	-	-	10	Minska	→
4.9d. Födda utomlands 20+ år	24	-	-	31	Minska	↗
4.9e. Födda i Sverige eller utomlands 65+ år	13	-	-	14	Minska	→

4.1. Källa: Kolada (N00957). Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Nuvärde avser 2017. Uppdateras en gång per år (februari).

4.1a-b. Källa: SCB. Redovisningen är gjord utifrån resultat på nyckelkodsnivå 5, som är områden som i genomsnitt innehåller ca 500 boenden. 4.1.a visar medelvärdet för de 25 procent av dessa områden som har de lägsta värdena. 4.1.b visar medelvärdet för de 25 procent av dessa områden som har de högsta värdena. Nuvärde avser 2017. Uppdateras en gång per år (maj).

4.2. Källa: Kolada (U01405), Nationella folkhälsoenkäten. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras vartannat år (november).

4.3. Källa: Liv och hälsa ung. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: länet totalt. Uppdateras vartannat år (hösten samma år som undersökningen genomförs).

4.4. Källa: Kolada (U01406), Nationella folkhälsoenkäten. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras vartannat år (november).

4.5. Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras vartannat år (november).

4.6. Källa: Kolada (U01413), Nationella folkhälsoenkäten. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras vartannat år (november).

4.7. Källa: Liv och hälsa ung. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: länet totalt. Frågan är så ny att det inte går att utläsa någon trend. Uppdateras vartannat år (hösten samma år som undersökningen genomförs).

4.8. Källa: Kolada (N31807). Nuvärde avser 2016. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (augusti).

4.9. och 4.9a-d. Källa: scb.se (excelfil "Andel personer i hushåll med en låg disponibel inkomst per ke, efter födelseregion och kommun") 4.9e. Källa: Kolada (N01401). Indikatorn avser antal personer som bor i hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet under 60 procent av medianinkomsten för samtliga. Jämförelse: genomsnitt R9-kommuner. Uppgift om kön saknas. Nuvärde avser 2016. Uppdateras en gång per år (februari).

Inriktningsmål 5

Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper på enligt plan och beräknas vara färdiga under 2019 eller 2020. Sju uppdrag är färdiga. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Inom ramen för näringslivsprotokollet tillsammans med näringslivets olika aktörer skapa förutsättningar för 70 000 nya jobb till 2050</p> <p>Åtgärder inom ramen för näringslivsprogrammet har genomförts enligt plan. Olika nyckeltal visar att utvecklingen går åt rätt håll och Uppsala har fått pris för Årets tillväxtkommun 2018. Kärnan är samverkan – att skapa fler jobb tillsammans. I samarbete med näringsliv, akademi, offentliga organisationer och ”coworking spaces” främjas kvinnors företagande, mötesplatser, nya företagsfrämjande aktörer, de kunskapsintensiva branscherna, och företagande på landsbygden. Fler mötesplatser än någonsin tidigare har genomförts för näringsliv, akademi och andra aktörer i Uppsala 2018. Under året har kommunen bland annat inlett en tech-satsning, haft värdskap för Nanoforum och Yrkes-SM samt gett stöd till eventet Wonder women samt Ung företagsamhets mäsas. Inom kompetensförsörjning har projekt inlett kring att synliggöra Uppsalas arbetsmarknad för studenter. För att öka företagandet för kvinnor har flera evenemang genomförts.</p>	KS	
<p>Öka byggande av flerfamiljshus på landsbygden (2017)</p> <p>Landsbygdsprogrammets målsättningar används i prioritering av planarbeten. Kommunen arbetar med detaljplaner för Storvreta, Länna, Björklinge, Gunsta och Bålinge. Planen att paketera markanvisningar med en kombination av mark med höga och låga marknadsvärden är pausad till följd av en avvaktande bostadsmarknad.</p>	Uppsalahem, KS, PBN	2019
<p>Bidra till ökad tillgång på mark och lokaler i olika prisklasser och lägen för företag som behöver växa eller önskar etablera sig i Uppsala (2017)</p> <p>Ett pilotprojekt ska drivas inom ramen för planeringen av Västra Librobäck för att se över olika upplåtelseformer för verksamheter, såsom bostadsrättsförening, andelsägande och kontorshotell. Kommunen har skapat ett tätare samarbete med näringslivet genom mötesserier kring etablering. Ett digitalt verktyg för exponering av kommunalägd mark och lokaler (objektvision) har publicerats på uppsala.se. Under 2018 har 52 000 kvadratmeter planlagts för arbetsplatser, jämfört med 33 000 kvadratmeter år 2017. En prioriteringslista för markköp i Östra Fyrislund är framtagen och kontakter har tagits för försäljning. Planläggning är på gång i bland annat Fullerö och främre Boländerna. Samarbetet med Uppsalas tre businessparker fortgår och planer på ytterligare investeringar finns.</p>	PBN, KS	2020
<p>Genom ökad samordning förkorta den tid det tar för nyanlända att få egen försörjning (2017)</p> <p>Verksamheter inom flera kommunala nämnder stämmer återkommande av läget för att hitta gemensamma beröringspunkter för att effektivisera arbetet kring nyanlända. Kommunstyrelsen beslutade i december 2018 att barnfamiljer med permanenta uppehållstillstånd får ta över sina andrahandavtal. Beslutet förväntas underlätta etableringen. I en handlingsplan sammanställs åtgärder för att skapa ett större utbud av bostäder med låg månadskostnad. En tvåårig kompetensutvecklingssatsning för ett effektivare mottagande pågår för medarbetare inom flera nämnders verksamheter. Kvinnor prioriteras alltid vid tillsättandet av extratjänst, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare eller annan arbetsmarknadsanställning. Introduktionsdagar på lätt svenska har tillkommit under hösten och målet är bland annat att fler kvinnor ska delta på introduktionsveckorna. Hösten 2018 ökade antalet platser på introduktionsprogram i gymnasieskolan för att kunna erbjuda alla elever plats. I samverkan med föreningslivet erbjuds läxhjälp och fritidsaktiviteter för barn och unga som är nyanlända. Kommunen erbjuder även språkfrämjande insatser genom bland annat språkcaféer och ”låna en uppsalabo”.</p>	Alla	2020

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Öka andelen ungdomar som arbetar eller studerar (2017) Flera nämnder samarbetar på olika sätt för att öka rekrytering till utbildning, skolor och för att fler nyanlända ska klara sina studier och få kontakt med arbetsmarknaden. I det sociala investeringsprojektet <i>Samverkan kring skolor och utbildning</i> genomförs insatser för elever som behöver mer stöd än vad som ingår i skolans ansvar. Kommunen samverkar även med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Uppsala kring insatser för unga med aktivitetsersättning. Det finns också olika slags samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och föreningslivet för att informera om vuxenutbildningens möjligheter. Andelen ungdomar av befolkningen som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har minskat 2018 i jämförelse med 2017.</p>	AMN, UBN, SCN, OSN	
<p>Utifrån strukturella hinder, behov av stöd och samordning samt strategiska utvecklingsområden utveckla stödet till sociala företag (2017) En handlingsplan för att främja sociala företag har tagits fram av berörda nämnder och i dialog med sociala företag och myndigheter. En utredning om att inrätta en mikrofond är genomförd som underlag för kommunstyrelsen att besluta om.</p>	AMN, SCN, OSN, KTN och KS	2019
<p>Utreda möjligheter till start av mikrofond utifrån intentionerna i Uppsala kommuns riktlinjer för stöd till sociala företag och landsbygdsprogram (2018) En utredning av förutsättningarna, organisation och ansvar för en mikrofond pågår.</p>	KS, AMN	2019
<p>Fler ungdomar ska erbjudas feriearbete för att få erfarenheter, kontakter och nätverk inför kommande yrkesliv (2017) Fler ungdomar hade feriearbete 2018 än 2017. En medveten strategi för att motverka könsbundna mönster har lett till att fördelningen en jämn fördelning av arbeten mellan flickor och pojkar. Arbetsmarknadsnämndens kontakter med ungdomsjour och ungdomsgård i Gottsunda har gjort det möjligt för 48 ungdomar att arbeta under andra lov än sommarlovet. Flera verksamheter rapporterar att de tagit emot feriearbetare. Exempelvis har 200 feriearbetare tagits emot inom gat- och samhällsmiljönämndens verksamheter och över 100 inom kulturnämndens. Uppsala hem har under 2018 anställt cirka 130 sommarjobbbara via egen rekrytering och kommunens sommarförmedling, vilket är en kraftig ökning jämfört med föregående år.</p>	Alla	
<p>Kommunen ska tillsammans med Arbetsförmedlingen genom arbetsmarknadsanställningar/åtgärder som extratjänster och traineejobb, exempelvis med gröna jobb, möjliggöra för nyanlända och personer långt från arbetsmarknaden att etablera sig i arbetslivet (2018) Målet att 700 personer ska få en anställning genom extratjänst mellan hösten 2017 och nyår 2018 är uppnått. Av anställningarna så har cirka 65 procent haft försörjningsstöd innan anställningen. Flertalet nämnder och bolag bekräftar i sin återrapportering att de har tagit emot personer på extratjänster eller praktikplatser. Flera lyfter fram att de har en dialog med arbetsmarknadsnämnden kring grupper som är långt från arbetsmarknaden.</p>	Alla	
<p>I större utsträckning använda kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service (2018) Kommunens verksamheter använder i olika grad kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service. Flera delar av kommunen har ökat denna service. Det är över lag vanligare att nämnderna använder sådan intern service än att bolagen gör det. Några bolag och nämnder inventerar om de har några interna serviceområden som kommunens sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter skulle kunna hjälpa till med.</p>	Alla	2019
<p>Skapa en egenförvaltd bostadssocial resurs med 2 000 bostäder med tillhörande boendekedja för prioriterade målgrupper för att minska tillfälliga och dyra boendelösningar (2018) En lokalförsörjningsplan har tagits fram och godkänts av kommunstyrelsen. Planen säkerställer de bostadssociala behoven och ger förutsättningar för uppföljning på kort och lång sikt. Behovet av tillfälliga kommunala boenden går att lösa med de boenden som finns idag. Under våren 2019 kommer ett arbete för att strukturera det sociala behovet av bostäder att presenteras som grund för strategiska ställningstaganden.</p>	KS, SCN, AMN	2019
<p>Utveckla och starta minst ett hyresrättsprojekt i kommunen som lever upp till kraven för Boverkets investeringsstöd för produktion av hyresrätter (2018) Kommunen har anvisat mark till ett pilotprojekt i Rosendal för bostäder med lägre hyror och statligt investeringsstöd och ytterligare projekt som lever upp till kraven för investeringsstöd har planerats. Det statliga investeringsstödet har därefter avskaffats av riksdagen vid beslut om 2019 års statsbudget.</p>	Uppsalahem, PBN, KS	

Uppdrag	Ansvarig	Status
Ta fram en strategisk lokalförsljningsplan för vård och omsorg (2018) En bostads- och lokalförsljningsplan för vård och omsorg har tagits fram.	KS, SCN, OSN, ÄLN	
Genom innovation och nya lösningar vid byggande och förnyelse av bostäder skapa förutsättningar som bidrar till lägre boendekostnader (2018) Kommunfullmäktige beslutade i september om nya riktlinjer för markanvisning. Riktlinjerna lyfter särskilt fram frågor kring innovation och boendekostnader. Kommunen har anvisat mark för att bygga bostäder med investeringsstöd och till nya boendeformer som byggemenskaper och kollektivhusboenden i Rosendal. Handlingsplan <i>Bostad för alla</i> innehåller åtgärder för att nå en större andel bostäder till lägre kostnad och att lägenheter som renoveras enbart ska få en måttlig hyreshöjning. Uppsalahem har en renoveringsmodell som innebär att hyresgästerna kan välja renoveringsnivå i lägenheten och på så sätt påverka hyrans storlek. Uppsala kommuns fastighets AB har inte planerat att arbeta med detta uppdrag.	KS, PBN, Uppsalahem, UKFAB	2019

5. UPPSALAS INVÅNARE SKA HA BOSTAD OCH ARBETE

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
5.1. Färdigställda bostäder per 1000 invånare (genomsnitt senaste tre åren), antal	6,6	-	-	6,0	Öka	↗
5.2. Hyresrätter i bostadsbeståndet, andel	36	-	-	46	Öka	→
5.3. Genomsnittlig väntetid till särskilt boende för 65-år, antal dagar	49	52	45	54	Minska	↘
5.4. Skillnad mellan områden avseende andel arbetslösa						
5.4a. Genomsnitt för den fjärdedel bostadsområden med lägst arbetslöshet	1,3	-	-	1,2	Minska skillnad	↘
5.4b. Genomsnitt för den fjärdedel bostadsområden med högst arbetslöshet	10,1	-	-	10,7		
5.5. Förvärsarbetande 20-64 år, andel	76	75	77	77	Öka	↗
5.5a. inrikes födda	81	81	81	83	Minska skillnad	Skillnad minskar
5.5b. utrikes födda	61	59	64	59		
5.6. Invånare 17-24 år som varken studerar eller arbetar (UVAS), andel	6,1	5,3	6,9	8,4	Minska	↘
5.7. Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel	28	20	34	36	Öka	-

5.1. Källa: SCB. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (maj).

5.2. Källa: SCB. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (maj).

5.3. Källa: Kolada (U23401). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (januari).

5.4. Källa: Källa: SCB per nyckelkodsområde 5. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: 2017. Uppdateras en gång per år.

5.5. Källa: SCB. Nuvärde avser 2016. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (mars).

5.6. Källa: Kolada (N02906). Nuvärde avser 2016. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (oktober).

5.7. Källa: Kolada (N00973). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Måttet är så nytt att det inte går att utläsa trend. Uppdateras en gång per år (maj).

Inriktningsmål 6

Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande

Nio uppdrag av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet är färdiga och övriga löper på enligt plan och beräknas vara färdiga under 2019. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Bibehålla barngruppsstorleken på fortsatt låg nivå i förskolan (2017) Kommunen deltar i den nationella satsningen där statsbidrag kan sökas för att minska barngrupperna i förskolan. För läsåret 2017-2018 beviljades statsbidrag för 41 förskolor, och för 2018-2019 beviljades bidraget för 33 förskolor i Uppsala kommun.</p>	UBN	
<p>Utöka verksamheten med förskolebussar och förbättra infrastruktur för målpunkterna (2018) Systematik finns för att säkerställa att det vid ny- och ombyggnation säkras bussplats för på- och avstigning. Ett utredningsarbete pågår som ska ge slutsunderlag för det vidare arbetet. Målpunkter ingår dessutom som en del i arbetet med lokalförordningsplanen.</p>	UBN, KS, GSN, Skolfastigheter, Sport- och rekreativfastigheter	2019
<p>Införa arbetskläder för personal i förskola och fritidshem (2018) Medel för inköp av kläder betalas ut till verksamheterna två gånger per år.</p>	UBN	
<p>Fortsatt satsningen på tidiga insatser i grundskolans lägre årskurser (2017) Kommunen deltar i den statliga lågstadiesatsningen och har anställt mer personal med stöd av statsbidrag. Detta ger lärare i förskoleklass och årskurs 1-3 mer tid för varje elev.</p>	UBN	
<p>Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter (2017) Lokalförordningsarbetet säkerställer behoven och bevakar att utbildningsmiljöerna som byggs utgår från framtagna funktionsprogram. Jämställdhetsanalyser används för att säkra tillgängligheten till utemiljöer och att pedagogiska lokaler utformas så att de inte befäster könsstereotypa mönster. Inom vuxenutbildningen genomförs ett projekt kring tillgänglighet i studiemiljö tillsammans med anordnare. Sammantaget har kunskapen om målgruppen som är i behov av extra stöd ökat.</p>	KS, UBN, AMN, Skolfastigheter	2019
<p>Intensifiera arbetet med genomförandet av handlingsplan för särbegåvade elever (2018) Under 2018 genomfördes föreläsningar för lärare i förskoleklass och grundskola. Ett stödmaterial för lärare har tagits fram med exempel på undervisningsmetoder, arbetssätt, aktiviteter och uppgifter för att utmana eleverna. En intresseklubb med plats för 60 elever har i samverkan med Uppsala universitet införts inom området naturvetenskap.</p>	UBN	
<p>Genomföra en riktad biblioteks- och lässatsning på kommunens landsbygdsskolor (2017) En pilotverksamhet med läsfrämjande insatser har genomförts vid fyra landsbygdsskolor. Satsningen omfattar också förskolor där det anordnas "kapp-rumsbibliotek". Andra insatser är läslov, bokcafé för föräldradediga och en bibliotekspedagog.</p>	UBN, KTN	
<p>Ta fram en modell för samverkan med Region Uppsala som möjliggör en förstärkning av elevhälsans förebyggande arbete mot psykisk ohälsa (2018) En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har bildats där också Region Uppsala deltar. Gruppen ska arbeta med samordning av insatser för psykisk hälsa hos barn och unga. Särskild samordnare ska vara en länk mellan gymnasieskolan och Region Uppsalas Spången – en öppen mottagning för elever i gymnasieålder som behöver vårdinsatser för psykisk ohälsa. Gymnasieskolan har förstärkts med psykologisk kompetens inom elevhälsan. Fyra psykologer är nu anställda i den kommunala gymnasieskolan. Ytterligare områden som föreslås är stresshantering i gymnasiet, insatser i Gottsundaområdet samt traumahantering i alla skolformer.</p>	UBN	

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Fortsätta utveckla barn och ungas möjligheter till skapande verksamhet, genom utbyggnad och utveckling av kulturskolverksamheter (2017)</p> <p>Från och med 2018 erbjuds undervisning inom fler ämnesområden än musik i kulturskolan. Planen för kulturskolans utveckling omfattar ytterligare El Sistema-verksamhet, uppsökande verksamhet och en riktad satsning på bild och form.</p>	KTN	
<p>Fortsätta utvecklingen av Naturskolan (2017)</p> <p>En verksamhetsbeskrivning för Naturskolan har beslutats och arbete med en strategi för naturpedagogik har pågått.</p>	KTN	
<p>Fler ska ges möjlighet att delta i vuxenutbildning (2018)</p> <p>Nytt statsbidrag för rekryterande insatser har gjort att en större satsning på marknadsföring, information samt uppsökande insatser om vuxenutbildningens utbud blivit möjlig. En egen verksamhetswebb är utvecklad, så även info på uppsala.se. Marknadsföringskampanj och förbättrad information är genomförd under året. I Gottsunda påbörjades under 2018 en satsning på utbildning- och jobbcenter, där besökare kommer att kunna ta del av vuxenutbildning samt information från Arbetsförmedling och Försäkringskassa.</p>	AMN	

6. Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
6.1. Medelvärdet för andel positiva svar på samtliga frågor i föräldraenkäten, lägeskommun	87	87	87	87	Öka	→
6.2. Skillnad i betygspoäng i matematik mellan flickor och pojkar i åk 6, lägeskommun	0,3	-	-	0,5	0	~
6.2a. Genomsnitt för den fjärdedel skolor med störst skillnad till flickornas fördel	2,7	-	-	-	Minska skillnad	Skillnad består
6.2b. Genomsnitt för den fjärdedel skolor med störst skillnad till pojkarnas fördel	-1,9	-	-	-		
6.3. Grundskoleelever som är behöriga till yrkesinriktade program i gymnasieskolan, lägeskommun, andel	87	88	86	84	Öka	~
6.4. Genomsnittligt meritvärde i grundskolans årskurs 9, 17 ämnen, lägeskommun	238	253	226	227	Öka	↗
6.5. Elever med minst B i samtliga ämnen årskurs 9, kommunala skolor, andel	4,5	8,1	1,8	4,5	Öka	→
6.6. Gymnasieelever med examen inom tre år, lägeskommun, andel	68	70	65	65	Öka	→
6.7. Elever med minst E i samtliga kurser, avgångselever gymnasieskolan, kommunala skolor, andel	74	77	71	70	Öka	-
6.8. Grundläggande kurser vuxenutbildning, andel godkända	90	91	89	87	Öka	↗
6.9. Gymnasiala teoretiska kurser vuxenutbildning, andel godkända	79	82	77	81	Öka	→

6.10. Yrkesutbildningar vuxenutbildning, andel godkända	89	89	89	92	Öka	~
6.11 Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år	11	-	-	17	Öka	↘

6.1. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: 2018. Uppdateras en gång per år (maj).

6.2. Källa: bearbetning utifrån Kolada (N15509). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde saknas. Uppdateras en gång per år (oktober).

6.3. Källa: Kolada (N15424). Nuvärde avser läsåret 2017/18. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Från och med år 2016 finns inte elever med okänd bakgrund (tillfälliga personnummer) med i den officiella statistiken. Uppdateras en gång per år (oktober).

6.4. Källa: Kolada (N15504). Nuvärde avser läsåret 2017/18. Från och med år 2016 finns inte elever med okänd bakgrund (tillfälliga personnummer) med i den officiella statistiken. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (oktober).

6.5. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år (preliminärt augusti, definitivt november).

6.6. Källa: Kolada (N17448). Nuvärde avser läsåret 2017/18. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Ökningen består åtminstone delvis av att elever med okänd bakgrund (tillfälliga personnummer) inte längre finns med i den officiella statistiken från och med 2016. Uppdateras en gång per år (december).

6.7. Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Måttet är så nytt att det inte går att utläsa trend. Uppdateras en gång per år (augusti).

6.8. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner 2017. Uppdateras en gång per år (februari).

6.9. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner 2017. Uppdateras en gång per år (februari).

6.10. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner 2017. Uppdateras en gång per år (februari).

6.11. Källa: Kolada (U09810). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (juni).

Inriktningsmål 7

Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Fyra av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper på enligt plan. Två uppdrag är färdiga medan fyra är försenade. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utred villkor samt finansiering för, möjliga partnerskap och tillgänglighet till anpassad friskvård</p> <p>Kommunen har ökat möjligheterna till lägerverksamhet för personer med funktionsnedsättning genom partnerskapet med FUB-gården Tallkrogen. Inom ramen för en översyn av förebyggande verksamheter inom äldreområdet genomförs en översyn av de möjligheter av friskvård som erbjuds. I samverkan med Uppsala Stadsmission bedriver kommunen verksamhet för hemlösa och personer med beroenden, psykisk ohälsa eller andra sociala problem.</p>	ÄLN, SCN, OSN, IFN	2019
<p>Öka möjligheten till inflytande och egenmakt så att stöd och insatser bättre motsvarar behoven</p> <p>Inom närvårdssamverkan pågår flera gemensamma aktiviteter för att skapa större delaktighet för brukare med funktionsnedsättning. En brukarenkät för personer med daglig verksamhet visar att Uppsalas resultat är jämförelsevis högt inom alla undersökta kvalitetsområden. Kommunen deltar tillsammans med Region Uppsala i ett brukarnätverk för beroendefrågor och forum för brukarinflytande har utvecklats för bland annat ensamkommande ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Kommunen har också samverkat med SKL för att ta fram en modell för brukarundersökning kopplat till ungdomar och boende. Inom socialtjänsten har brukarteam använts för att ta fram en ansökan om sociala investeringar. Myndighetsutövningen sker med en metodik som sätter individen i centrum och som ser till att den enskilde får en ökad delaktighet i utredning, planering och genomförande av insatser. I äldreomsorgen har individens delaktighet stärkts inom ramen för det löpande arbetet med framtagande, uppföljning och utvecklande av genomförandeplaner.</p>	ÄLN, OSN, SCN och ÖFN	2019
<p>Vidareutveckla samverkan och de befintliga resurser som finns för personer med social problematik för att nå bättre effekt</p> <p>Arbetet med att vidareutveckla samverkan för att nå bättre effekt av befintliga resurser pågår inom ramen närvårdssamverkan samt genom aktiviteter som finansieras av samordningsförbundet. Det finns en överenskommelse om samverkan vid arbetslivsriktad rehabilitering, rutin för flerpartsmöte samt system för avvikelshantering. Kommunen har förlängt överenskommelsen om samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning i Uppsala. Överenskommelsen syftar till att personer ska kunna få sina behov tillgodosedda av flera verksamheter samtidigt. Arbete pågår för att få fram hållbara och kvalitetsssäkrade vårdprocesser för personer med komplicerade behov. Stödmaterial tas fram för att stödja handläggare i arbetet med hot och våld i nära relationer och med personer som har ett risk- och missbruk. Utbildning gällande jämställd biståndsbedömning inom äldreården har genomförts.</p>	OSN, IFN, ÄLN, AMN och SCN	2019
<p>Utveckla fler aktiviteter till unga vuxna i kommunens stads- och landsbygdskommuner</p> <p>Försörjningsstödsverksamhetens planerade samarbete med föreningar, för att barn och unga i familjer med försörjningsstöd skulle kunna delta i aktiviteter utan kostnad, avbröts utifrån en bedömning att satsningen inte skulle ge avsedda resultat. Istället har man fokuserat på barnens fritidsaktiviteter och möjliggjort dessa inom ramen för det ordinarie arbetet med familjerna. Fler unga har erbjudits feriearbete och feriearbetat under sommaren 2018 jämfört med 2017. 192 ungdomar sommarjobbade. Inom ramarna för Mötesplats Gottsunda anställdes drygt 20 ungdomar för att utforma och driva aktiviteter för besökarna i Stenhammarsparken. Studieförbundet har tilldelats medel för ett projekt som ska få unga att närma sig arbetsmarknaden eller börja studera. Inom den områdesbaserade samverkan – som finns med skola, polis, socialtjänst, fritidsverksamhet, föreningar och andra organisationer – inventeras behov och utvecklas idéer för nya verksamheter för unga vuxna.</p>	SCN, AMN, KTN, UKFAB, Uppsalahem	2019

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utveckla det förebyggande arbetet för psykisk hälsa</p> <p>Inom ramen för närvårdssamverkan med Region Uppsala genomförs en rad åtgärder för psykisk hälsa. I närvårdssamverkan 2018 framgår bland annat att det ska finnas stöd och samordning runt barn och ungdomar med sammansatt psykiatrisk och beteendeproblematik. Det pågår också aktiviteter inom ramen för en länsgemensam handlingsplan för psykisk hälsa. Samverkan sker mellan äldre-, omsorgs-, social- respektive arbetsmarknadsnämndernas verksamheter för att ta fram åtgärder för att förebygga psykisk ohälsa. Tanken är att få fram idéer på insatser som kan finansieras av stimulansmedel för psykisk hälsa.</p> <p>Samordningsförbundet medfinansierar en pilotverksamhet för unga med aktivitetsersättning. Verksamheten startade i september och i slutet av året ingick 20 ungdomar i projektet. Flera nämnders verksamheter ökar kompetensen kring psykisk hälsa och ohälsa. Exempelvis samarbetar försörjningsstödsverksamheten med mottagningen för transkulturell psykiatri samt att öka kunskapen om psykisk hälsa och trauma. Inom äldreården ökar kunskapen om demens. Antalet personliga ombud för att möta behovet hos personer med psykisk funktionsnedsättning har ökat från fyra till sex personer och en satsning på vårdhundar på psykiatriboenden har lett till ökat välbefinnande, självkänsla och trygghet.</p>	<p>AMN, OSN, SCN, ÄLN, KTN och IFN</p>	<p>2019</p>
<p>Stärka insatserna för att förebygga och behandla drog- och spelmissbruk</p> <p>Det finns en samverkan mellan olika nämnder kring risk- och missbruk med informationsutbyte och gemensamma ärendedragningar. Det pågår samordnade insatser mot missbruk genom närvårdssamverkan och det regionala samverkansforumet Riktlinjer inom missbruks- och beroendevården (RIM). Ungdomscentrum erbjuder familjestöd till spelmissbrukande ungdomar och kommunen kommer att upphandla öppenvårdsinsatser för spelmissbrukare. Uppsala ungdomsjour arbetar med attityder på sociala medier, inklusive frågor om spelmissbruk.</p> <p>En utredning visar att det behövs bättre rutiner och samarbete avseende orosanmärningar, bland annat när det gäller sekretess och information mellan skolor. Förslag till förbättringsåtgärder redovisas under våren. Kommunen deltar i samverkan med polismyndigheten och Region Uppsala. Inom ramen för samarbetet har stöd och riktlinjer till förskolor och skolor utarbetats. Alla högstadieskolor deltar i ett organiserat samarbete. Förslag har utarbetats om att under 2019 kartlägga förekomsten av äldre med missbruksproblematik och att undersöka vilka som möter målgruppen och deras kompetens.</p>	<p>UBN, ÄLN, OSN, SCN</p>	
<p>Säkra en jämställd biståndsbedömning</p> <p>Kommunen har en verkstadsgrupp om jämställd biståndsbedömning. Flera verksamheter har också deltagit eller planerar att delta i utbildning i jämställd biståndsbedömning. Inom arbetet med personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ligger fokus på att skapa en sammanhållen myndighetsutövning med enhetliga processer och rutiner. Försörjningsstödsverksamheten arbetar med oidentifierade och könsneutrala ärendedragningar och flera verksamheter arbetar med jämställdhetsanalys av oidentifierade ärenden.</p>	<p>SCN, AMN, OSN, ÄLN</p>	<p>2020</p>
<p>Skapa trygghet och säker hemgång för utskrivningsklara i samarbete med Region Uppsala</p> <p>Ett projekt har genomförts i samarbete mellan kommunen och Region Uppsala så att patienter som inte längre har behov av den slutna vårdens resurser, så snart som möjligt kan lämna den på ett tryggt sätt. Inom äldreomsorgen färdigställs kriterier samt rutiner avseende trygghet och effektiv utskrivning från slutenvård.</p>	<p>ÄLN, OSN</p>	<p>2019</p>
<p>I samverkan med Region Uppsala utveckla och förstärka tidiga insatser mot psykisk ohälsa hos barn och unga</p> <p>Genom närvårdssamverkan mellan kommunen och Region Uppsala har insatser samordnats inom hälso- och sjukvård och social omsorg. I den lokala handlingsplanen har familjeperspektivet belysts. Inom närvårdssamverkan har intervjuer ägt rum med stöd av innovationsguiden för att undersöka om barns och ungdomars upplevelser har tagits tillvara. Ytterligare åtgärder kommer att genomföras under 2019. För att ge goda förutsättningar till ungdomar att klara arbete eller studier har kommunen undersökt möjligheten till att anpassa vård- och stödsamordning (VOSS) till unga. Materialet med komplicerad problematik erbjuds insatser anpassade till målgruppen. Materialet som anpassats till barn, har provats under 2018 och arbetet har löpt på enligt plan. En del av materialet kommer även att kunna användas för ungdomar. Ungdomsmottagningarna har förstärkts och antalet koordinatörer för ökad skolnärvaro har ökat. Fyra psykologer har anställts i gymnasieskolan och arbete pågår för att säkra det hälsofrämjande perspektivet i elevhälsoteamens arbete.</p>	<p>KS, UBN, SCN, OSN</p>	<p>2019</p>

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Utveckla samverkan med Region Uppsala och polismyndigheten kring barn och ungdomar med missbruksproblem</p> <p>Kommunen har dialog och samverkan med Region Uppsala och länets kommuner kring missbruksproblem inom närvårdsamverkan, psykisk hälsa, riktlinjer för missbruk (RIM) och hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO). Region Uppsala startade under hösten integrerade behandlingsteam för barn och unga. Kommunen har deltagit i planeringen och en tjänst från ungdomscentrum ingår i verksamheten. Hem för vård eller boende (HVB) i kommunen samverkar med Region Uppsala kring frågor som rör psykiatri.</p> <p>Utifrån läroplanerna har alla skolor i uppdrag att arbeta hälsofrämjande och undervisa om alkohol, narkotika, dopning och tobak. Elevhälsans personal får kontinuerlig information och utbildning och handlingsplan mot droger uppdateras årligen. Inom ramen för samverkan med polismyndigheten och Region Uppsala har stöd och riktlinjer till förskolor och skolor utarbetats. En utredning visar att det behövs bättre rutiner och samarbete avseende orosanmälningar, bland annat när det gäller sekretess och information mellan skolor. Förslag till förbättringsåtgärder redovisas under våren. Alla högstadieskolor deltar i ett organiserat samarbete med socialförvaltning, polis och fritidsverksamhet som samordnas av ungdomsjouren.</p>	<p>KS, OSN, SCN, KTN, UBN</p>	<p>2019</p>
<p>Utveckla samverkan med region Uppsala och civilsamhället kring hemlösa personer</p> <p>På individnivå sker samverkan mellan olika myndigheter och professioner inom ramen för samordnad individuell planering (SIP). Kommunen arbetar aktivt med idéburet-offentligt partnerskap (IOP) tillsammans med Röda Korset och Tjejers rätt i samhället (TRIS). Arbetet med ett partnerskap med Stadsmissionen bereds och beräknas vara klart under 2018. Övriga två löper till och med 2020. Frälsningsarmén kommer från 2019 med stöd från kommunen att bedriva natthärbärgat för kvinnor, Sagahemmet. Utredningen om en utvecklad samverkan med regionen kring hemlösa personer återstår att genomföra.</p>	<p>SCN</p>	

7. I Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
7.1. Medborgarnas uppfattning om det stöd och den hjälp som utsatta personer får i kommunen	51	50	52	51	Öka	→
7.2. Ej återaktualiserade ett år efter avslutad utredning eller insats, andel						
7.2a. Barn 0-12 år	66	66	67	74	Öka	↘
7.2b. Ungdomar 13-20 år	65	69	62	72	Öka	~
7.2c. Vuxna med missbruksproblem	81	81	80	72	Öka	~
7.3. Brukare inom daglig verksamhet som trivs på sin dagliga verksamhet, andel	57	~	75	80	Öka	-
7.4. Brukare som är nöjda med sin äldreomsorg, andel						
7.4a. Särskilt boende	78	76	81	80	Öka	↘
7.4b. Hemtjänst	86	85	88	85	Öka	→
7.5. Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	18	18	18	15	Minska	→
7.6. Kvalitetsaspekter, andel av maxpoäng						
7.6a. LSS grupp- och serviceboende	74	-	-	78	Öka	~
7.6b. Särskilt boende äldreomsorg	80	-	-	69	Öka	→
7.7. Alkohol-Narkotika-Tobak						
7.7a. Invånare 16-84 år med riskabla alkoholvanor kommun, andel (%)	19	15	22	15	Minska	→
7.7b. Gymnasieungdomar som aldrig druckit alkohol	27	26	29	26	Öka	↗
7.7c. Gymnasieungdomar som aldrig använt narkotika	86	87	86	87	Öka	↗
7.7d. Gymnasieungdomar som aldrig har rökt	53	51	55	52	Öka	↗

7.1. Källa: Kolada (U30400).) SCBs medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).

7.2. Källa: Kolada (U33461, U33400, U35409). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: R9-kommunerna. Uppdateras en gång per år.

7.3. Källa: Kolada (U28538). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt bland deltagande R9-kommuner (Eskilstuna, Jönköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås, Örebro). Mättet är så pass nytt att det inte går att utläsa trend. Uppdateras en gång per år (februari).

7.4. Källa: Kolada (U23471, U21468). Andel som svarat mycket nöjd eller ganska nöjd. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna. Uppdateras en gång per år (oktober).

7.5. Källa: Kolada (U21401). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna (förutom Norrköping som inte lämnat uppgift). För Uppsala saknas tidsserie. Uppdateras en gång per år.

7.6. Källa: Kolada (U28423, U23432). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna (förutom Norrköping som inte lämnat uppgift och Örebro som inte lämnat uppgift för särskilt boende). Uppdateras en gång per år (januari).

7.7a. Källa: Kolada (U01404). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna. Uppdateras vartannat år (november).

7.7b-d. Källa: Liv och hälsa ung, gymnasieskolan åk 2. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: länet totalt. Uppdateras vartannat år (hösten samma år som undersökningen genomförs).

Inriktningsmål 8

Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället

Kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet löper i de flesta fall på enligt plan. Två uppdrag är färdiga och två är försenade. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Öka valdeltagande i områden och för grupper med lågt valdeltagande samt verka för ett mer jämlikt valdeltagande.</p> <p>Projektet <i>Rätt att rösta</i> har syftat till att öka valdeltagandet i de områden och för de grupper där valdeltagandet tidigare varit lågt. 24 demokratiambassadörer har informerat om varför det är viktigt att rösta och hur det går till. Målgruppen för den ökade informationen var utrikes födda, unga samt personer med funktionsnedsättning. Projektet bedömdes framgångsrikt och har uppmärksammats av Sveriges kommuner och landsting. I Gottsunda ökade valdeltagandet i sex av åtta distrikt, men i några distrikt gick valdeltagande tillbaka. Konsekvensen blev att gapet i valdeltagande mellan det distrikt med högst respektive lägst valdeltagande ökade. Så tillgängliga lokaler som möjligt har valts som vallokaler. För att ytterligare öka tillgängligheten rekryterades röstmottagare med olika språkkunskaper.</p>	KS, VLN	
<p>Öka tillgängligheten vid allmänna val (2018)</p> <p>Inför val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige gjordes en genomgång av lokalerna med speciellt fokus på tillgänglighet och säkerhet. Kommunen sorterade bort vissa lokaler som använts tidigare och gjorde enklare anpassningar för att öka tillgängligheten i de lokaler som användes. En utvärdering har visat att ytterligare lokaler kan behöva bytas ut inför Europaparlamentsvalet. Även öppetiderna för lokaler för förtidsröstning har setts över utifrån statistik över hur många som förtidsröstade i varje lokal.</p>	VLN	
<p>Utveckla och samordna kommunens synpunktshantering och felanmälan (2017)</p> <p>Riktlinjen för synpunkter, avvikelser, felanmälan och servicemätning fastställdes i januari 2018 när kvalitetspolicyn antogs av fullmäktige. En medborgardialog är förskjuten till våren 2019. Arbete pågår för att utforma kommunövergripande IT-stöd för mottagande och hantering av synpunkter där enkelhet och digitalt är norm.</p>	KS	2019
<p>Tillämpa modellen för medborgardialog och demokratiutveckling, i enlighet med SKL:s delaktighetstrappa, inom fler områden (2017)</p> <p>Kommunens verksamheter arbetar i allt större utsträckning med dialoger och provar nya sätt att involvera medborgaren i utvecklingen av verksamheten. För att stötta organisationen i tillämpningen av delaktighetstrappan har en vägledning för medborgardialog tagits fram. Totalt har 27 dialoger genomförts där en stor del berör stadsplanering och cirka en tredjedel berör övriga frågor. Resultat av genomförda dialoger publiceras på uppsala.se. Vid sidan av det som formellt sett kallas medborgardialoger har flera verksamheter andra sätt för att involvera intressenter i förbättrings- och förändringsarbete, exempelvis brukargrupper, intresseorganisationer och branschföreträdare.</p>	Alla	2020
<p>Utifrån framtagen handlingsplan stärka kommunens engagemang för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism (2018)</p> <p>Ett gemensamt utvecklingsarbete i människorättsbaserat arbetssätt pågår i fyra pilotverksamheter. Verksamheterna får utbildning och handledning i mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt. Utvecklingsarbetet följs av forskare och ska leda till ökad tillgänglighet, inkludering, jämlikhet och transparens för dem som verksamheterna möter. Kommunen för också en dialog med samarbetspartner för att till 2020 bli utnämnd till en kommun för mänskliga rättigheter (MR-kommun). I många av kommunens verksamheter pågår insatser för att stärka kompetensen kring mänskliga rättigheter. Kommunen arbetar för att säkerställa att utbildningen i alla skolformer ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Verksamheter inom kulturnämndens och socialnämndens verksamheter är HBTQ-certifierade. Omsorgsnämnden har inrättat brukarombud för att främja och stärka frågor som rör mänskliga rättigheter, demokrati och samverkan. Kulturnämnden stod under våren värd för en demokratiska vecka och uppmärksammade under hela året att <i>Fristad Uppsala</i> funnits i 10 år.</p>	Alla	2020

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Öka samverkan mellan kommunen och föreningslivet genom Lokal överenskommelse med föreningslivet – LÖK (2017)</p> <p>Kommunfullmäktige beslutade i maj att anta den nya överenskommelsen med tillhörande handlingsplan. Överenskommelsen består av sex principer för god samverkan, tolv kommunala åtaganden samt nio åtaganden för föreningslivet. Hittills har kommunen börjat arbeta med fem av åtagandena. Exempelvis har en dialogkonferens genomförts och arbetsgrupper startats med fokus på äldre i Uppsala respektive Gottsunda.</p>	Alla	2019
<p>Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättssäker och digital informationshantering (2018)</p> <p>En modell för arbetet med informationshanteringsplaner har tagits fram som kommunens verksamheter har börjat följa. Kommunens nämnder och bolag har kommit olika långt i arbetet med att utarbeta sina planer. Några av verksamheterna är färdiga och för övriga fortsätter arbetet med ta fram informationshanteringsplaner under 2019.</p>	Alla	2020
<p>Utifrån landsbygdsprogrammet öka delaktigheten och inflytande inom lämpliga områden med framtagen metod för medborgarbudget (2018)</p> <p>Riktlinjer för tillämpning av medborgarbudget beslutades av kommunstyrelsen i maj 2018. Medborgarförslag publiceras löpande på uppsala.se, där förslagen även går att se på karta. Förslagen kommer att bedömas, gallras och tas vidare till en omröstning. Kommunen utbyter erfarenheter med andra kommuner via Sveriges kommuner och landstings nätverk för medborgarbudget. Genomförandet är försenat och metoden kommer att utvecklas ytterligare under 2019.</p>	Alla	2020
<p>Utveckla arbetet med brukarrevisioner (2018)</p> <p>Omsorgsnämnden stöttar <i>Brugarrevisionsbyrån Uppsala län</i> genom föreningsbidrag för att utveckla arbetet med brukarrevisioner. Socialnämnden har utvecklat brukarundersökningar för barn, ungdomar, vårdnadshavare och vuxna missbrukare och fortsätter med att utveckla undersökningar inom andra områden. Socialnämndens arbete med att utveckla brukarrevisioner fortsätter.</p>	OSN, SCN	

8. Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
8.1. Valdeltagande i senaste kommunvalet, (%) (2014)	86	-	-	83	Öka	↗
8.1a. Förstagångsväljare	83	-	-	77	Öka	↗
8.1b. Skillnad mellan distrikt med högsta och lägsta deltagande, procentenheter	36	-	-	35	Minska	-
8.2. Medborgarnas uppfattning om möjligheter till insyn och inflytande (Nöjd-Inflytande-Index) (2017)	44	46	43	45	Öka	→
8.3. Ungdomars uppfattning om att påverka kommunen (2017)						
8.3a. Vill vara med och påverka	29	31	27	28	Öka	→
8.3b. Tycker att de har möjlighet att framföra sina åsikter till de som bestämmer	16	13	19	17	Öka	~
8.4. Invånare 16-84 år med lågt socialt deltagande, genomsnittlig andel de fyra senaste åren	12	12	13	19	Minska	↘
8.5. Kommunens samarbete med föreningslivet						
8.5a. Föreningar som anslutit sig till Lokal överenskommelse med föreningslivet, antal	128	-	-	111	Öka	↗
8.5b. Idéburet-offentliga partnerskap, antal	5	-	-	5	Öka	↗

8.1. Källa: Kolada (N05401). Nuvärde avser valet 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna. Uppdateras vart fjärde år.

8.1a. Källa: SKL. Nuvärde avser valet 2014. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna. Uppdateras vart fjärde år.

8.1b. Källa: SKL, se även Kolada (N05833-N05831). Uppsala har 166 valdistrikt. Nuvärde avser valet 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommunerna. Uppdateras vart fjärde år.

8.2. Källa: Kolada (U00408). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).

8.3. Källa: Liv och hälsa ung, gymnasieskolans åk 2. Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: länet totalt. Uppdateras vartannat år (hösten samma år som undersökningen genomförs).

8.4. Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten. Med socialt deltagande menas deltagande i sportevenemang, studiecirkel, konstutställning, fest, m.m. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras vartannat år (november).

8.5a-b. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: 2017. Uppdateras varje tertiäl.

Inriktningsmål 9

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Fem uppdrag av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet är färdiga, två är försenade medan övriga löper på enligt plan och beräknas vara färdiga under 2019. Följande tabell redovisar statusen för respektive uppdrag.

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>Intensifiera arbetet med att skapa attraktiva villkor för nuvarande och kommande bristyrken</p> <p>Nämnder och bolag rapporterar att arbete pågår med uppdraget utifrån den egna verksamhetens behov och förutsättningar. För att ha en god framförhållning arbetar de flesta med långsiktiga kompetensförsörjningsanalyser, parallellt med dagsaktuella åtgärder. En åtgärd som flera satsar på är att bygga goda relationer med utbildningsanordnare för att nå dem som kan bli våra framtida medarbetare och förbereda för den långsiktiga kompetensförsörjningen. I övrigt förbättras och utvecklas den egna verksamhetens rutiner, arbetsätt och arbetsmiljö utifrån behov och förutsättningar. Några nämnder rapporterar att de har resultat i form av stabilitet i kompetensförsörjningen.</p>	Alla	2019
<p>Säkra kompetensförsörjningen genom att genomföra åtgärder för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare i en hållbar arbetsmiljö</p> <p>Samtliga nämnder och bolag arbetar med uppdraget som i huvudsak löper enligt plan. Ett gemensamt drag i arbetet är fokus på arbetsmiljö, chefs- och ledarskap och kompetensutveckling för medarbetare. Flera nämnder arbetar också med att kvalitetssäkra rekryteringsarbetet och att skapa utrymme för dialog mellan chefer och medarbetare. Arbetet vilar oftast på långsiktiga planer för att stegvis bli en bättre och mer attraktiv arbetsgivare som erbjuder en bra arbetsplats.</p>	Alla	
<p>Fortsätta genomförandet av heltidsreformen</p> <p>Uppdraget är färdigt. Stöd erbjuds till berörda verksamheter med digitala lösningar och test av olika bemannings- och schemaläggningsmodeller för att uppnå en hållbar bemanning och kostnadseffektivitet.</p>	KS, GSN, UBN, IFN, KTN	2019*
<p>Påbörja arbetet med att utforma en modell som ger medarbetare som önskar möjlighet att få tjänstledigt på deltid från heltidsarbete</p> <p>Modellen är klar, och införande planeras till 2020.</p>	KS	2019*
<p>Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön</p> <p>Nämnder och bolag fortsätter att arbeta för att vidmakthålla det mål som redan är uppnått – jämställda löner för lika arbete. Viktiga inslag är att systematiskt arbeta med lönekartläggning och löneanalys för att identifiera eventuella osakliga avvikelser som behöver korrigeras. Arbetet fortsätter för att även nå målet att kommunen ska ha jämställda löner för likvärdiga arbeten.</p>	Alla	
<p>Utveckla former för upphandling av tjänster och entreprenader för att säkra kollektivavtalsenliga villkor, samt utveckla och genomföra "Vita jobb"-modellen</p> <p>Uppdraget har slutförts, och kommunen har en metod för att kravställa och följa upp de kollektivavtalsliknande villkoren i samtliga upphandlingar över direktupphandlingsgränsen.</p>	KS	
<p>Föra in metoder för en mer tillitsbaserad styrning för att tillvarata medarbetares engagemang och kompetens</p> <p>Kommunfullmäktige har antagit en reviderad kvalitetspolicy som fångar upp intentionerna bakom en tillitsbaserad styrning där medarbetares kompetens och engagemang tillvaratas i verksamhetsutvecklingen. Arbetet med att skapa en samsyn kring innebörden av en tillitsbaserad styrning pågår. Den tillitsbaserade styrningen stöds också av att nämnder och bolag stegvis aktiverar kommunens gemensamma värdegrund. På så sätt väver kommunen ihop utvecklingsarbetet kring värdegrund och tillitsbaserad styrning och ledning. Uppdraget kommer att följas genom trendförändringar i medarbetarenkäten. Arbetet pågår enligt plan.</p>	KS	2019

Uppdrag	Ansvarig	Status
<p>I ökad utsträckning agera för en inkluderande arbetsmarknad Nämnder och bolag arbetar kontinuerligt med uppdraget. En gemensam nämndare är att använda kompetensförsörjningsmetoder som minskar risken för att osakliga faktorer påverkar vem som erbjuds anställning. Flera förvaltningar och bolag använder kompetensbaserad rekrytering i syfte att motverka diskriminering. Andra åtgärder är att erbjuda möjlighet till praktik och extratjänster, och att löpande säkerställa att arbetsplatser utformas på ett sådant sätt att en funktionsnedsättning inte utgör ett hinder för anställning. Arbetet pågår enligt plan, och bedömningen är att arbetet med arbetsmarknadspolitiska målsättningar bör bedrivas inom ramen för den ordinarie kompetensplaneringsarbetet, bland annat baserat på relevanta politiska program.</p>	Alla	2019
<p>Inför möjligheter till grön rehab för anställda i Uppsala kommun i syfte att minska stressrelaterad ohälsa Modellen för erbjudandet är klar. Samtliga nämnder kan boka grön rehab från och med våren 2019.</p>	KS, AMN	
<p>I samverkan med Arbetsförmedlingen erbjuda långtidsarbetslösa med försörjningsstöd nya vägar för att hitta ett nytt arbete Ett arbete har inletts med att ta fram en överenskommelse mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Uppsala och Uppsala kommun, inklusive berörda bolag, som syftar till att ta fram en samverkansrutin mellan parterna för att fler personer ska nå egenförsörjning och komma ur långvarigt bidragsberoende alternativt inte hamna i långvarigt utanförskap. Inom arbetet ska även deltagare erbjudas arbetslivsinriktade insatser eller kompetenshöjande insatser för att närma sig den reguljära arbetsmarknaden. Samverkan med Arbetsförmedlingen sker även kring arbetet med utbildningsplikten för sökande inom etableringsuppdraget. Ett samarbete med Arbetsförmedlingen om kompetenscenter i Gottsunda är i en planeringsfas samtidigt som man även initierat ett samarbete kring ungdomar. Arbetet pågår enligt plan.</p>	AMN, bolagen	
<p>Stärka studenters jobb- och karriärmöjligheter (i Uppsala kommun) genom samverkan med universiteten inom ramen för studentmedarbetaransättning, samt öppna för fler möjligheter för studentmedarbetare inom Uppsala kommuns verksamheter Nämnder och bolag erbjuder studenter möjligheter till praktik, projektarbeten och anställning. Många nämnder har även upparbetade kontakter med utbildningsanordnare för att marknadsföra sig och säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen. En strategisk samverkansgrupp med Uppsala universitet och Uppsala kommun arbetar med frågor gällande näringsliv och arbetsmarknad för att fler studenter ska se Uppsala som framtida arbetsmarknad. Det finns en fungerande väg in till Uppsala kommun genom en databas för studenter och praktikanter. Arbetet pågår enligt plan.</p>	Alla	2019

9. Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
9.1. Medborgarnas helhetsbedömning av kommunens verksamheter (Nöjd Medborgar-Index)	61	63	59	58	Öka	~
9.1a. Boende i centralort	62			60	Minska skillnad	Skillnad ökar över tid
9.1b. Boende i annan tätort	54	-	-	65		
9.1c. Boende utanför tätort	60			55		
9.2. Medborgarnas uppfattning om kommunens bemötande och tillgänglighet	56	58	54	58	Öka	→
9.2a. Boende i centralort	57			56	Minska skillnad	Skillnad ökar över tid
9.2b. Boende i annan tätort	51	-	-	62		
9.2c. Boende utanför tätort	56			49		
9.3. Företagarnas uppfattning av kommunens service	68	-	-	71	Öka	↗
9.4. Hållbart medarbetarengagemang (HME), totalindex	77	77	76	78	Öka	-
9.5. Index över attraktiva arbetsvillkor	104	-	-	98	Öka	→
9.6. Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt, procent	6,9	7,8	4,5	6,8	Minska	↗
9.7. Medarbetare som har många frånvarotillfällen under de senaste 12 månaderna (6 eller fler), andel	11	12	8	11	Minska	↘
9.8. Avslutade arbetsskador och tillbud i förhållande till antal anmälda, andel	54	-	-	69	Öka	↘
9.9. Lönegap median kvinnor-median män anställda av kommunen, kr	125	-	-	-120	0	↗
9.10. Heltidsanställda månadsavlönade, andel	85	85	87	82	Öka	↗

9.1. Källa: Kolada (U00401). Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: genomsnitt för deltagande kommuner med över 50 000 invånare. Uppdateras en gång per år (januari).

9.1a-c. Källa: SCB:s Medborgarundersökning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde: Uppsala 2017. Uppdateras en gång per år (januari).

9.2. Källa: Kolada (U00400). Se 9.1 för detaljer.

9.2a-c. Källa: SCB:s Medborgarundersökning. Se 9.1a-c för detaljer.

9.3. Källa: Kolada (U07451). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (maj).

9.4. Källa: Kolada (U00200). Nuvärde avser 2018. Uppsala har ännu inte genomfört undersökningen tillräckligt ofta för att det ska gå att se en trend. Jämförvärde: genomsnitt deltagande R9-kommuner (Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Södertälje, Uppsala, Västerås). Uppdateras en gång per år.

9.5. Källa: Skandinaviska nyckeltalsinstitutet. Nuvärde avser 2017. Maximal nivå är 180. Jämförvärde: median av deltagande kommuner. Uppdateras en gång per år (april).

9.6. Källa: Kolada (N00090). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (mars).

9.7. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde 2018. Jämförvärde 2107. Uppdateras varje tertial.

9.8. Källa: Egen uppföljning. Nuvärde avser 2018. Jämförvärde 2017. Uppdateras vid varje tertial.

9.9. Källa: Kolada (N00951). Nuvärde avser 2017. Lönegapet avser skillnad i medianmånadslönen mellan kvinnor och män. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (maj).

9.10. Källa: Kolada (N00206). Nuvärde avser 2017. Jämförvärde: genomsnitt R9-kommuner. Uppdateras en gång per år (april).

Bilaga 5 Översikt av måluppfyllelse för inriktningsmål och uppdrag per nämnd och bolagsstyrelser samt gemensamma nämnder

Översikt av måluppfyllelse för inriktningsmål och uppdrag per nämnd

Översikten visar hur kommunens olika nämnder och bolagsstyrelser bedömt statusen för kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag ur Mål och budget 2018–2020. Måluppfyllelsen för de båda nämnder som Uppsala kommun har gemensamt med andra kommuner (räddningsnämnden och överförmyndarnämnden) presenteras längst bak i bilagan. Valnämnden arbetar endast med två uppdrag.

Förklaringar för bedömningen av mål

Blå	Nämnden/styrelsen bedömer att den kommer att uppnå det den planerar (eller mer) för att bidra till inriktningsmålet.
Grön	Nämnden/styrelsen bedömer att den kommer att uppnå övervägande del av det den planerar för att bidra till inriktningsmålet.
Gul	Nämnden/styrelsen bedömer att den (enbart) kommer att uppnå delar av det den planerar för att bidra till inriktningsmålet.
Röd	Nämnden/styrelsen bidrar inte till inriktningsmålet.

Förklaringar för bedömningen av uppdrag

	Uppdraget är genomfört
	Arbetet med uppdraget går enligt plan, pågår el väntar
	Arbetet med uppdraget är inte påbörjat eller löper inte på enligt plan
	Uppdraget genomförs ej

I vissa fall bedöms ett uppdrag vara grönt på fullmäktigenivå trots att enstaka nämnder eller bolag har bedömt uppdraget som gult eller rött. Det beror i dessa fall på att dessa nämnder och bolag har ett grunduppdrag som innebär att de har jämförelsevis små möjligheter att påverka uppdraget.

Förkortningar för nämnder

KS	Kommunstyrelsen	UBN	Utbildningsnämnden	NGN	Namngivningsnämnden	KTN	Kulturnämnden	ÄLN	Äldrenämnden
GSN	Gatu- och samhällsmiljönämnden	OSN	Omsorgsnämnden	PBN	Plan- och byggnadsnämnden	IFN	Idrotts- och fritidsnämnden		
MHN	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	SCN	Socialnämnden	AMN	Arbetsmarknadsnämnden	VLN	Valnämnden		

Nämnders rapportering av mål och uppdrag		KS	GSN	MHN	NGN	PBN	AMN	UBN	OSN	SCN	ÄLN	IFN	KTN	Total
Mål 2	Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i													
2.1	Underlätta för innovationer i den egna verksamheten och utgöra testbädd för ny teknik, smarta tjänster och klimatsmarta innovationer (2017)	2019												2019
2.2	Utifrån genomförd nollmätning stärka platsvarumärket Uppsala (2017)	2019							2019					2019
2.3	Ta fram en gemensam strategi för utveckling av kulturmiljöarbetet (2017)	2019												2019
2.4	Utveckla kulturcentrum i Gränbyområdet som försörjer de nordöstra stadsdelarna (2017)													
2.5	Förbereda kommunens åtagande avseende världsarvsansökan inom the Rise of systematic biology för Linnés vetenskapliga gärning, exempelvis genom att inrätta naturreservatet Årike Fyris (2017)													
2.6	Utveckla hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar natur, lokal kultur och lokala produkter (2017)													
2.7	År 2017 ska Uppsala vara en vacker, tillgänglig och säker kommun (2017)													
2.8	Genomföra en översyn av behoven av samlings- och kulturlokaler i befintliga och nya områden (2017)													
2.9	Stärka krisberedskapen i kommunens alla verksamheter (2018)	2020							2019		2019			2020
2.10	Stärka planeringen av det civila försvaret (2018)	2019												2019
2.11	Ta fram en handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet (2018)													
2.12	Ta fram ett förslag till Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner på ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor som ska gälla från och med 2020 (2018)*													
2.13	Utreda formerna för samordning av evenemang (2018)													

* Avser enbart räddningsnämnden. Redovisas i tabellen över uppdrag som rör de gemensamma nämnderna längre fram.

